

6 VELIKI INTERVJU
ČRTOMIR FRELIJ, AKADEMSKI SLIKAR, GRAFIK
IN LIKOVNI PEDAGOG, AVTOR KNJIGE LISICE

12 AKTUALNO
MATEJA PERŠOLJA, SUPERFINALISTKA
ZA SVETOVNI IZBOR GLOBAL TEACHER PRIZE

OBČINA
DOMŽALE

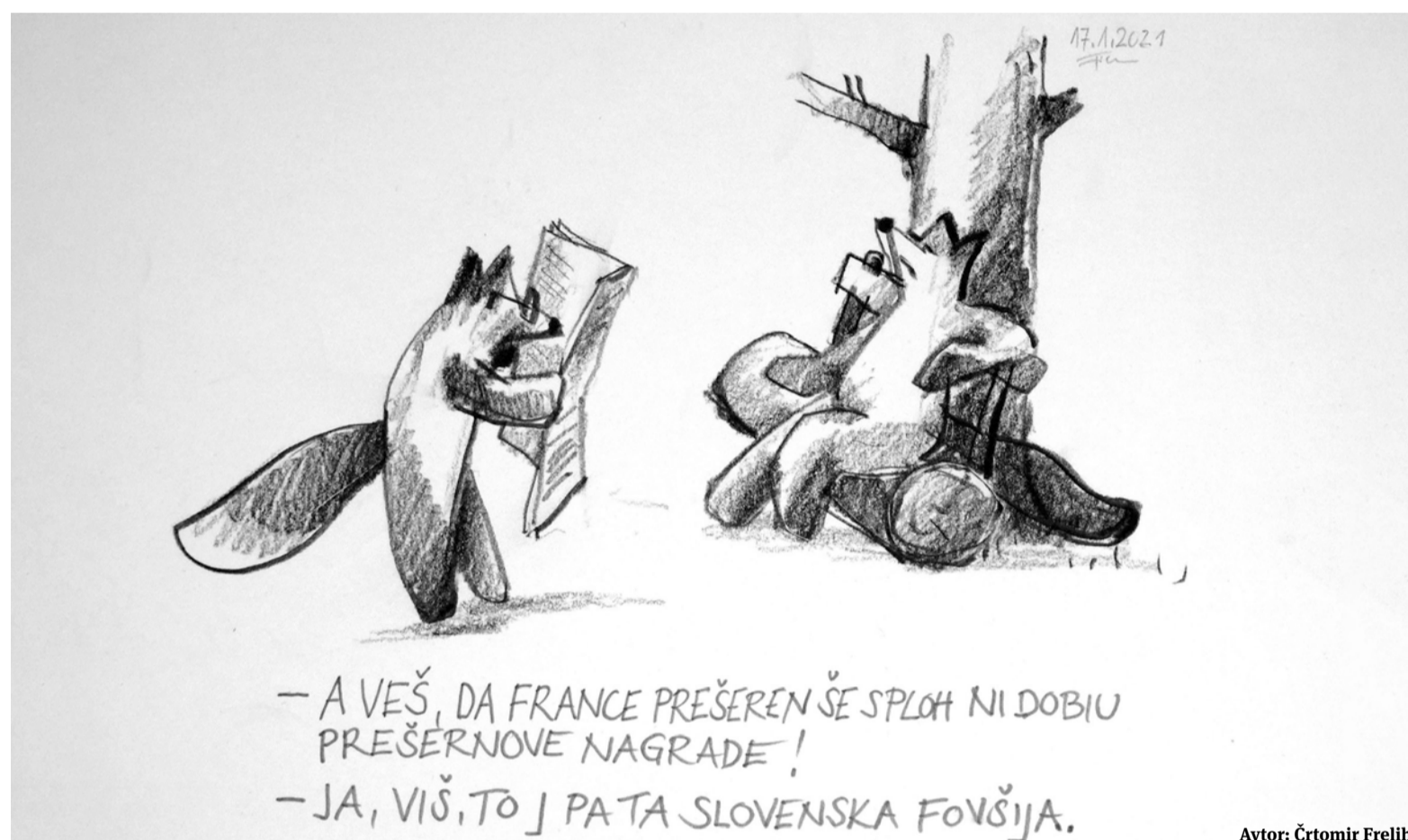
prostor zadovoljnih ljudi

SLAMNIK

GLASILO OBČINE DOMŽALE

28. JANUAR 2021 | LETNIK LXI | ŠTEVILKA 1 | IZDAJA KULTURNI DOM FRANCA BERNIKA DOMŽALE | CENA 1,09 EUR

www.kd-domzale.si/glasilo-slamnik.html

— A VEŠ, DA FRANCE PREŠEREN ŠE S PLOH NI DOBIU
 PREŠERNOVE NAGRADE!
 — JA, VIŠ, TO J PA TA SLOVENSKA FOVŠIJA.

Avtor: Črtomir Frelj

Naš orel

V letošnji sezoni blesti smučarski skakalec Anže Lanišek.

24-letni Domžalčan je trenutno v svetovnem pokalu na petem mestu.

Anže je v letošnji sezoni že večkrat potrdil vrhunsko pripravljenost. Na tekmah svetovnega pokala je ob številnih uvrstitvah med prvo deseterico že trikrat stopil tudi na zmagovalne stopničke. Kljub temu, da se mu prva zmaga še izmika, dokazuje, da je postal vemojster smučarskih skokov. > 2

Starši, ne spreglejte skupnega javnega vpisa novincev v javna vzgojno varstvena zavoda Vrtec Urša in Vrtec Domžale za šolsko leto 2021/2022. > 39

ROK ZA ODDAJO

Naslednja številka Slamnika izide v četrtek, **25. februarja 2021**.

Rok za oddajo prispevkov je v četrtek, **11. februarja 2021, do 12. ure**.

Pri vsakem prispevku mora biti jasno razvidno, kdo je avtor prispevka, podpis fotografa in komentar k fotografiji.

Prispevke lahko v času uradnih ur oddate v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale, zunaj uradnih ur v nabiralniku na stavbi ali na naš e-naslov.

V skladu z Odlokom o javnem glasilu Občine Domžale Slamnik nenaročeni prispevki ne bodo honorirani, končno odločitev o objavi prispevkov in njihovi dolžini pa sprejema uredništvo. Za vsa vprašanja smo vam na voljo na e-naslovu: urednistvo.slamnik@gmail.com

Kultura tudi v času korone

Letošnji kulturni praznik bo drugačen, zelo drugačen.

Čeprav je bistvo kulturnega dogajanja bilo in upamo da bo tudi v prihodnje, povezano z druženjem in medsebojnimi stiki, se je kultura znašla v situaciji, ko je že tako rekoč celo leto njeno delo omejeno in onemogočeno.

Bili smo prvi, ki so nas zaprli in očitno bomo zadnji, ki bomo lahko začeli znova delovati. Včasih se nam zazdi, da to ni slučaj, saj je kultura postala v zadnjem času v družbi vse bolj nepomembna in odrinjena na stran. Morda bomo v teh dneh lahko slišali sem in tja

drugačno mnenje, a to je bolj slabo slišano in pogosto prezrto. Potem pa celo leto spet vse teče po starem in v Sloveniji je umetnikom in vsem, povezanim s kulturo, vse težje. Ne samo, da ne moremo več do ljudi, do občinstva, gledalcev, težko je tudi številnim ustvarjalcem, ki so se znašli na robu revščine in brez možnosti dela.

Upamo, da ste med tistimi, ki vam je mar. Ker nam je kultura v teh korona časih pomagala ohraniti človeški obraz in preživeti. Ostale so dobre knjige, lahko smo poslušali glasbo, pogledali filme in nadalje-

vanke. Vrsta dogodkov se je preselila na spletne platforme, kjer lahko, sicer v samoti svojih sob, spremljamo trud in iskanja umetnikov.

Tudi letošnja občinska obeležitev kulturnega praznika bo žal skoraj v celoti virtualna, a potrudili smo se, da bi vsem, otrokom, mladini in odraslim, pričarali v času med četrtkom, 4. februarja, in ponedeljkom, 8. februarja, množico kulturnih dogodkov, tako tistih, ki jih zgoj posredujemo naprej, kot tistih, ki so jih ustvarili domači kulturni zanesenjaki. Uživate in ne pozabite na umetnost in kulturo!

Bogat kulturni program v počastitev kulturnega praznika najdete na 20. in 21. strani Slamnika.

CVETA ZALOKAR

KULTURA

Deset let Menačenkove domačije

Menačenkova domačija ni najstarejša ohranjena domžalska hiša, vsekakor pa pripoveduje zanimive zgodbe o obrtniško-kmečki družini Ahčin. Zaradi ohranjanja in prikazovanja domžalske preteklosti, ki sloni na obrtniški tradiciji, je postala pomemben prostor lokalne kulturne dediščine: po odkupu leta 2003 je bila obnovljena in preurejena v muzej, zanjo pa je sprva skrbelo Društvo narodnih noš Domžale. Od leta 2011 dalje deluje pod okriljem Kulturnega doma Franca Bernika Domžale. > 22

OBRAZI DOMŽAL

Nejc Lisjak, prostovoljec

Življenjska pot mladega Nejca Lisjaka, ki uspešno združuje kar tri umetnosti: glasbo, igro in ples, se je v zadnjem obdobju, ko tudi njegovo pot zaznamuje koronavirus, kar precej spremenila. V času epidemije je njegovo prostovoljno delo pri Medobčinskem društvu invalidov Domžale še bolj dragoceno in pomembno kot v običajnih časih, zato smo se odločili, da ga tokrat bralcem Slamnika predstavimo predvsem kot prostovoljca. > 27

ŠPORT

Klemen in Domen Bojanc, triatlonca

Triatlon je dinamičen in zanimiv šport, pri katerem je treba vse tri discipline – plavanje, kolesarjenje in tek – najprej osvojiti vsako zase, nato pa s hitrimi prehodi povezati vse tri v celoto. Pred leti smo že predstavili triatlonca Klemena Bojanca, ki je za svoje športne dosežke in promocijo naše občine prejel nagrado Občine Domžale. Njegovi uspehi se nadaljujejo, uspeh pa je tudi, da se mu je v tem športu pridružil mlajši brat Domen, ki prav tako dosega številne odlične uvrstitve. > 32

DUDE
VPISI V JEZIKOVNE TEČAJE
~TUDI PREKO SPLETA~
 Pohitite, tečajji se že začenejo!
 tel.: 01 / 721 69 13, 041 / 317 444
dude@dude.si www.dude.si

AS DOMŽALE
 AS DOMŽALE
 MOTO CENTER
REGISTRACIJE
ZAVAROVANJA
TEHNIČNI PREGLEDI
TAZIN

AKTUALNO

Drage bralke,
dragi bralci,

pred nami je najbolj kulturno obarvani mesec. In čeprav so v času epidemije kulturniki potegnili krajši konec, se v Domžalah ne damo. Letošnja občinska obeležitev kulturnega praznika bo žal skoraj v celoti virtualna, a bo vsem, tako otrokom kot mladini in odraslim, v času med četrtkom, 4. februarja in ponedeljkom, 8. februarja ponudila množico kulturnih dogodkov. Ne zanemarijte kulture in umetnosti in jo vsaj v teh dneh povabite v svoj dom.

Kulturno obarvan je tudi tokratni Veliki intervju, kjer smo besedo predali akademskemu slikarju, grafiku in likovnem pedagogu, avtorju knjige Lisice Črtomirju Frelihu. Njegove Lisice, ki so doslej opletale s svojim repom in jezikom večinoma po facebooku, so se odločile, da se odpravijo še v druge dimenzije. Med drugim tudi na naslovnico tokratnega Slamnika.

Poleg umetnikov pa so v času epidemije zelo na obrobju ostali tudi otroci. V Temi meseca smo raziskali, kako šolanje na daljavo poteka v domžalskih šolah. Učenci po vsej Sloveniji so se v zadnjih mesecih praktično polovico leta 2020 šolali na daljavo. Dobili so dvojne učitelje, tiste, ki so jim naloge pripravili in jih učili na daljavo, in tiste, ki se za to vlogo niso pripravljali in usposabljali – starše. Večina bi za svoje otroke naredila vse, zato tudi je, a učni proces doma ali v šoli je vsekakor popolnoma druga zgodba. In v tem smo si enotni vsi – šolanje na daljavo ne more nadomestiti običajnega šolanja.

O tem in ostalih izzivih šolanja smo se pogovarjali tudi z Matejo Peršolja, superfinalistko za svetovni izbor Global Teacher Prize, sicer učiteljico matematike na Osnovni šoli Preserje pri Radomljah.

Na srečo vsaj vrhunski športniki ob določenih pogojih in omejitvah nadaljujejo s treningi in tekmovanji. V letošnji sezoni blesti smučarski skakalec Anže Lanišek, 24-letni Domžalčan, ki trenutno v svetovnem pokalu zaseda peto mesto. Žal ga še nismo uspeli dobiti za pogovor, a smo za vas zbrali nekaj dejstev o njegovih letošnjih uspehih.

Špela Trškan,
odgovorna urednica

VELEMOJSTER
SMUČARSKIH SKOKOV

Anže Lanišek, 24-letni Domžalčan, letošnjo sezono navdušuje ljubitelje smučarskih skokov. V drugi polovici lanskega decembra na državnem prvenstvu ni le ubranil naslova državnega prvaka, ampak je potrdil tudi vrhunsko pripravljenost, ki jo kaže na tekmovanjih v smučarski skakalni eliti reprezentance A, saj trenutno v svetovnem pokalu zaseda peto mesto.

Miha Ulčar
Foto: GEPA pictures

Anže Lanišek ali Žaba, kot se ga je prijel vzdevek, prihaja iz Domžal, njegov matični klub pa je Skakalni klub Mengeš. Za smučarske skoke se je navdušil že v mladih letih, glavni krivec za to pa je bil njegov največji vzornik Rok Benkovič, tudi član mengeškega kluba, ki je leta 2005 zmagal v Oberstdorfu. Takrat je Anže začel trenirati smučarske skoke. Talent za skoke, resen pristop in trdo delo so kmalu začeli kazati rezultate, saj se je njegova kariera kmalu začela vzpenjati.

Odlične rezultate je dosegal
že kot mladinec

Osvajal je zlato medaljo na posamični in srebrno na ekipni tekmi olimpijskih iger mladih 2012 v Innsbrucku ter zlato medaljo na ekipni tekmi in srebrni medalji na posamični in mešani tekmi olimpijskega festivala evropske mladine 2013 v Râşnovu. V kontinentalnem pokalu, kjer je nastopal od sezone 2010/11, je leta 2012 osvojil zmago v Bischofshofnu in tretje mesto leta 2013 na poletni tekmi v Lillehammerju ter še enajst uvrstitev v deseterico. Anže je poskrbel za drugi del naziva. Januarja 2012 je v Innsbrucku postal prvi mladinski olimpijski prvak, na istem tekmovanju pa je z ekipo osvojil še drugo mesto.

Po petih letih intenzivnega
dela rezultati že lani, a ne
tako stabilno kot letos

Že pol desetletja je Anže član slovenske reprezentance v smučarskih skokih, a večji del časa je bil v senci uspešnejših kolegov. Od lanske sezone nič več. Drugo in tretje mesto v Wisli in Ruki sta ga v začetku zime 2019 izstrelili na vrh, a se je v nadaljevanju izgubil v povprečju. To zimo je dodal nekaj več konstantnosti, tretje mesto iz Engelberga nadgradil z drugim mestom v Innsbrucku, najprestižnejšim uspehom doslej, ki nakazuje, da bo to Laniškova najboljša sezona. »To so le sadovi dela, ki sem ga opravil prej. Že vsaj pet let intenzivno delam na tem. Rezultati so začeli prihajati že lani, vendar ne tako stabilno, zdaj pač. Res sem zadovoljen tako s svojim delom kot z delom ljudi okrog sebe,« je po drugem mestu na novoletni turneji v Innsbrucku za RTV SLO povedal Anže, ki je bil takrat glede na prikazano glavni slovenski adut za visoko (končno) uvrstitev na 69. novoletni turneji v smučarskih skokih.

Na novoletni turneji je bil
vroči kandidat za končno
uvrstitev na zmagovalni oder,
a se žal ni izšlo

Pred tekmo v Bischofshofnu je nekdanji smučarski šampion Andreas

Goldberger, ki že vrsto let deluje kot strokovni komentator na avstrijski nacionalni televiziji ORF, dejal, da je Anže zanj vroči kandidat za končno uvrstitev na zmagovalni oder. Žal se v Bischofshofnu ni izšlo vse po načrtih, saj je Anže nepričakovano izpadel v kvalifikacijah, saj je pristal pri 108 metrih, kar je pomenilo 52. mesto in s tem tudi konec sanj po kakšni višji uvrstitvi na novoletni turneji štiri skakalnic. Novoletna turneja je za tekmovalce izredno naporna, tako z vidika tekmovalnega ritma, ki je zelo hiter, kot tudi zaradi izjemnega pritiska, ki ga najbolj občutijo najboljši skakalci na turneji. Prav zaradi tega je zadnja postaja v Bischofshofnu že marsikateremu odličnemu skakalcu odnesla priložnost, da osvoji turnejo. Anže je po izpadu na kvalifikacijah za medije dejal, da je bil pri obeh skokih za trening malce prezgoden pri odskoku, zaradi česar je v kvalifikacijah res želel počakati na mizo, pa se je vse skupaj zalomilo. Ob tem je kot športnik iz pravega testa dejal, da za nazaj ne more spremeniti ničesar, lahko pa se popravi v prihodnje: »Nimaš kaj, napake se dogajajo. S tem je treba živeti, treba je iti naprej.« Se je pa Anžetu na začetku sezone dogajalo, da je bil predvsem kralj prve serije, nato pa ga je polomil, na prvih dveh tekmah novoletne turneje pa je vrhunski rezultat obkraljal pripravil s pristankom, ko mu je zarobilo smučko.

Prav zmaga je vse bližje

Po novoletni turneji sta sledili tekmi za svetovni pokal v nemškem Titisee-Neustadtu, kjer je Anže osvojil 12. in 15. mesto, dober teden dni pozneje pa je v poljskih Zakopanah znova stal na zmagovalnih stopničkih, saj

je dan po ekipnem četrtem mestu na posamični tekmi osvojil drugo mesto. Anže je vodil po prvi seriji, odlično je skočil tudi v drugo, ampak pri 143 ni naredil lepega doskoka in je za zmagovalcem Mariusom Lindvikom zaostal za 2,3 točke. Anže je ob podelitvi nagrad pokazal odločnost in stisnil pest ob najavi svojega imena. Zanj so bile to pete stopničke in tretje drugo mesto. Prva zmaga je vse bližje ...

Na svetovnem prvenstvu v
Planici dosegel osebni in
klubski rekord

Anže je lani decembra na svetovnem prvenstvu v poletih, ki je potekalo v Planici, dosegel svoj osebni rekord, saj je pristal pri 234,5 metra. Takrat je za medije povedal, da se je med svetovnim prvenstvom počutil, kot da bi se na novo rodil. Dobil je občutek za drugi del letalnice, ki ga je nato prenesel v Engelberg, kjer je kljub bolečinam v hrbtu dosegel tretje in četrto mesto. Prav tako je na planiški letalnici dobil potrebno samozavest, da je pokazal, da zna in zmore in da se lahko v pravem trenutku tudi zbere. V Planici pa ni dosegel samo svojega osebnega rekorda, ampak tudi nov rekord Smučarskega kluba Mengeš, ki si ga je z 226 metri od leta 2005 lastil Rok Benkovič. Ta mu je za novi osebni in klubski rekord tudi čestital. Rokove čestitke je bil Anže še posebno vesel, saj je navsezadnje zaradi njega tudi začel skakati, on je bil tudi njegov prvi vzornik.

Trenutno med največjimi
mojstri smučarskih skokov

Letos na obeh lestvicah (skoki, poletji) trenutno zaseda peto in šesto mesto, a si kakšnih posebnih ciljev ne postavlja. Za medije je dejal: »Moja

mantra je, da se osredotočam na vsak naslednji skok. Tak cilj sem si zastavil že pred sezono in ni razloga, da bi kaj spreminjal.« Le zakaj bi, ko pa trenutno spada med največje velemojstre tega športa: »V uspehih res uživam. Ne gledam na vse napake, ki se mi ob tem pojavljajo, mi še vedno največ pomenijo dolgi skoki. Na tem gradim. To mi je tudi v Innsbrucku prineslo rezultat.«

Od kje njegov vzdevek Žaba?

Ker Anžeta pogosto vse povprek kličejo Žaba, marsikoga zagotovo zanima, od kje in kdaj se je prijel ta njegov vzdevek. Pred dvema letoma je o tem v intervjuju za časnik Delo povedal, da ta vzdevek prihaja iz otroških let, ko je pred blokom izgubil pri igri podiranje piramide, za kaznen je moral skakati kot žaba, za nameček pa je v času, ko se je Slovenija uvrstila na nogometno SP 2002, nosil zeleni reprezentančni dres. Najprej mu vzdevek ni bil všeč, potem pa ga je njegova mama pomirila, da zgodbo lahko obrne sebi v prid.

Nekoč je bil tudi mladi
nogometaš Domžal

Anže je bil včasih tudi mladi nogometaš Domžal, nogomet pa je treniral štiri leta. Kratek čas celo vzporedno s skoki. Nato je zbolel, vzrok pa je bila po besedah zdravnice pregrelost. Takrat mu je tudi predlagala, da naj se odloči za en šport. In je ostal pri skokih. Je pa v intervjuju za časnik Delo Anže povedal, da če ne bi bil skakalec, bi mogoče ostal pri nogometu. Danes se poleg skokov rad usede na kolo, kar mu pride prav tudi za trening, po drugi strani pa za dušo. Rad igra badminton, košarko, nogomet, odbojko, a za to prav veliko časa nima. □

V ZD DOMŽALE ZAČELI CEPITI PROTI COVIDU-19

V sredini meseca januarja se je epidemija počasi začela umirjati, zato so se 23. januarja v devetih regijah z boljšo epidemiološko sliko sprostili nekateri ukrepi.

Miha Ulčar
Foto: Občina Domžale

Vrata so odprle knjižnice, muzeji in galerije, delati so začeli na stojnicah za prodajo kmetijskih pridelkov, v servisnih delavnicah ter trgovinah z otroškim programom. Naprave so zagnali na smučiščih. Že nekaj dni zatem so z vlade sporočili, da se epidemija na umirja več kot v zadnjem obdobju, dodatne razloge za zaskrbljenost pa povzročata prvi uradno potrjen primer na angleški sev koronavirusa. Tako so 25. januarja z Inštituta za mikrobiologijo sporočili, da so med 291 vzorcov, ki so bili odvzeti med 1. in 14. januarjem, našli tri pozitivne na angleški sev. So se pa 26. januarja odprle prve triade osnovnih šol in polno delovanje vrtcev v devetih regijah z boljšo epidemiološko sliko, kar so po oceni zaradi odkritja angleške različice novega virusa podprli epidemiologi in vladna svetovalna skupina. Ti so v svojem mnenju zapisali, da se bo epidemiološko sliko v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in celotni populaciji še naprej skrbno spremljalo, ob znakih poslabšanja epidemiološke slike pa se bo predlagalo nadaljnje ukrepe.

V začetku januarja začeli množično presejalno testiranje

V Domžalah se že od začetka januarja 2021 izvaja množično presejalno testiranje za koronavirus. Testiranja izvaja Zdravstveni dom Domžale ob pomoči Civilne zaščite Občine Domžale, ki je tudi postavila celotno odzveno točko. Testiranje, na primer na lokaciji v Športnem parku pri drsališču, poteka tekoče in organizirano. Zanimanje ljudi je veliko, zato bodo s testiranjem nadaljevali tudi v naslednjih tednih, od ponedeljka do petka, med 8.30 in 14.30.

Hitro testiranje in prepoznavanje prvih znakov zelo pomembno za preprečevanje okužb

Po besedah direktorice Zdravstvenega doma Domžale mag. Renate Rajapakse, dr. med. spec., so s strani države konec lanskega leta za izvajanje množičnega presejalnega testiranja prebivalcev dobili 4650 hitrih testov. Hitro testiranje je javno dostopno in namenjeno vsem prebivalcem, ki se želijo testirati in ne samo obolelim. Za to testiranje se ni treba posebej naročiti, interesenti pa morajo imeti s seboj samo svojo osebno izkaznico in kartico obveznega zdravstvenega zavarovanja. »Hitro presejalno testiranje je bilo za območje občine Domžale organizirano vsak dan, za območje ostalih okoliških občin, ki jih pokriva naša zdravstvena ustanova, pa enkrat na teden. Po štirinajstih dnevih smo ugotovili, da na območju okoliških občin ni več toliko zanimanja prebivalcev za testiranje, zato smo v nadaljevanju testiranje za vse centralizirali na lokaciji v Športnem parku Domžale. Največ ljudi smo testirali

prvi teden, in sicer prve tri dni okrog 600 na dan, ostala dva dneva pa okrog 400 na dan. V drugem tednu testiranja pa okrog 200 ljudi na dan. Od vseh testirancev bilo povprečno 6,4 % pozitivnih,« je pojasnila mag. Rajapakse, ki je prepričana, da je izvajanje testiranja in prepoznavanje boleznih izredno pomembno za preprečevanje okužb. Zaradi tega želijo, da bi se testiralo čim več ljudi in da bi prepoznavali tudi prve znake bolezni: »Naša odgovornost je, da poskrbimo za zdravje celotne populacije. Prav je, da se potrudimo, da delamo čim širše in da na testiranje pride čim več ljudi.«

Hitra testiranja zaposlenih v VIU z mobilnimi enotami

V tem času so od države prejeli drugo pošiljko hitrih testov, ki so jo rezervirali za testiranje učiteljev in vzgojiteljev, saj so osnovne šole za prvo triado in vrtci 26. januarja odprli svoja vrata. Hitro testiranje za učitelje in vzgojitelje so začeli izvajati v ponedeljek, 25. januarja. Mag. Rajapakse pravi, da si vsi želimo, da otroci sedejo v šolske klopi in pridejo v vrtec, saj je to zelo pomembno za socialni razvoj otrok. V Zdravstvenem domu Domžale so se odločili, da bodo hitra testiranja za učitelje in vzgojitelje izvajali z mobilnimi enotami v šolah in vrtcih. Na ta način se jim želijo približati, da bo učni proces čim manj moten. Testiranje bodo morali zaposleni v vzgojno-izobraževalnih ustanovah po načrtih ponoviti vsakih sedem dni. Zaposlenim, ki so preboleli covid-19 in pri katerih je od okužbe minilo najmanj 21 dni in največ tri mesece, pa se testiranja ni treba udeležiti. »Prvi dan testiranja smo imeli organiziranih šest mobilnih enot, ki so izvedli hitra testiranja na 38 lokacijah v šestih občinah. Med 70 testiranci pa je bila ena oseba pozitivna. Prepričana sem, da bomo na ta način uspešneje preprečevali širjenje bolezni in po drugi strani otrokom omogočili normalno socializacijo,« pravi mag. Rajapakse. Gre za kar velik organizacijski zalogaj, hitra testiranja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah pa dodatno po dogovoru izvajajo še v občini Vodice.

Za paciente z znaki bolezni PCR testiranje na glavni covid točki 'drive in'

Kljub hitremu testiranju, ki ga izvajajo v Športnem parku Domžale, ki je namenjeno širši javnosti, pa v

bomo dobili še kaj dodatnih testov s strani države. S temi hitrimi testi, ki smo jih prejeli v prvi rundi, smo bili, kar se tiče izvedbe, zadovoljni, saj je bil test takšen, da si dal v epruveto bris, rezultat pa se je pokazal zelo hitro. Prav tako je bila cena med hitrimi testi najnižja. Kar se pa tiče zanesljivosti, je pa med vsemi hitrimi testi približno enaka.«

V ZD Domžale začeli s cepljenjem proti covidu-19

Zdravstveni dom Domžale je tudi eden od cepilnih centrov cepljenja proti covidu-19. Skladno z nacionalno strategijo cepljenja so najprej začeli s cepljenjem oseb starejših od 80 let, nato bodo nadaljevali s cepljenjem oseb starejših od 60 let, postopoma glede na starost in kronične bolezni (najprej stari 80 let ali več, nato 70 let ali več itd.) in na koncu ostalo populacijo.

Prijave za cepljenje tudi po telefonu in e-pošti

Tiste, ki se želijo cepiti, vendar se še niso prijavili pri svojem osebnem zdravniku, naprošajo, da to storijo, zato je odprta posebna telefonska številka za naročanje 01 724 51 38, in sicer od ponedeljka do petka med 6.30 in 14.00 (v primeru, da se v tem času ne morejo oglašiti, po navodilu telefonskega odzivnika pritisnite številko 1 in pokličali vas bodo nazaj). Lahko se naročite tudi prek elektronske pošte cepljenje.covid@zd-domzale.si. Ob naročilu na cepljenje vas bodo uvrstili na seznam, o točnem terminu vas bodo obvestili naknadno glede na količino cepiva, ki ga bodo prejeli.

Cepljenje oskrbovancev in zaposlenih v DSO ter zdravstvene delavce

Mag. Rajapakse nam v zvezi s cepljenjem pove, da so prvo cepljenje organizirali v nedeljo, 27. decembra 2020, in sicer v domovih za starejše. V prvi pošiljki so prejeli 54 vial cepiva, cepili pa so 270 oseb. Takrat so po navodilih iz ene vial cepiva naredili pet odmerkov cepiva. Nato so 31. decembra 2020 cepili oskrbovance in zaposlene v Zavodu Prizma. »V tistem času smo dobili informacijo, da je iz ene vial cepiva možno dobiti šest odmerkov. Za to pa smo morali uporabiti posebne igle in brizgalko. Poskušali smo z manjšimi iglami in brizgami in nam je uspelo pridobiti dodatni štiri odmerke. To v praksi pomeni, da lahko z vialami cepiv, ki jih prejmemo, cepimo veliko več ljudi,« obrazloži mag. Rajapakse. V tistem času so cepili tudi šest zaposlenih v službi nujne medicinske

pomoči in še zdravstvene delavce iz dveh družinskih ambulant.

V obdobju od 6. do 8. januarja 2021 so prejeli novo pošiljko 54 vial cepiva. Ker so se že naučili pridobiti šest odmerkov, so lahko v tem obdobju cepili 323 oseb. Takrat so cepili zdravstvene delavce zdravstvenega doma, koncesionarje in zasebne zdravstvene delavce na območju, ki ga pokriva domžalska zdravstvena ustanova. Prav tako so cepljenje izvajali še v domovih za starejše, cepili pa so tudi 20 pacientov starejših od 80 let, ki so se predhodno prijavili na cepljenje.

V obdobju med 12. in 16. januarjem so z novo pošiljko 52 vial cepiva uspeli cepiti 315 oseb. To so bili po besedah mag. Rajapakse v glavnem starejši pacienti, ki so bili na podlagi naročila uvrščeni na seznam. »V tem tednu smo uvedli posebno telefonsko številko in e-pošto, kamor se lahko naši pacienti, ki se želijo cepiti, naročijo, saj si želimo pripraviti seznam vnaprej. Obeta se, da bomo mogoče februarja dobili več vial cepiva kot do zdaj, zato si želimo, da bi lahko potem takoj organizirali cepljenje in poklicali ljudi s seznamom. Do zdaj se je prek te posebne telefonske številke in e-pošte naročilo že več kot 500 pacientov. Poleg tega pa prijave potekajo tudi prek osebnih zdravnikov, ki ravno tako pripravljajo sezname,« pojasni mag. Rajapakse.

Dne 18. januarja so prejeli 54 vial cepiva, ki pa je bilo v celoti namenjeno osebam za drugi odmerek. Takrat so cepili 324 oseb v domovih za starejše. Ravno tako bodo nove vial cepiv, ki jih bodo prejeli ta teden, namenili za drugi odmerek. Če bo v novi pošiljki vial cepiva več, bodo na vrsti pacienti na seznamu. Cepljenje predstavlja kar velik logistični zalogaj, saj morajo voditi evidenco, kdaj je bil kdo cepljen, da bo drugi odmerek prejel pravočasno.

Novi angleški sev je nevarnejši, ker je bolj nalezljiv

V uvodu smo omenili, da so na Inštitutu za mikrobiologijo med 291 vzorcov, ki so bili odvzeti med 1. in 14. januarjem, našli tri pozitivne na angleški sev. Ta sev je nevarnejši predvsem zato, ker je bolj nalezljiv. Angleški sev se je doslej razširil že v več kot 60 državah sveta. Prav zaradi tega, ker je bolj nalezljiv, imajo po besedah mag. Rajapakse v vseh laboratorijih dodaten poudarek, da aktivno iščejo nove seve: »Iz tega razloga je tudi zelo pomembno, da vsi, ki imajo kakršnekoli znake bolezni, da pridejo na PCR testiranje, da se odkrije ta sev. S hitrim testiranjem teh sevov namreč ni mogoče odkriti. Tudi na Svetovni zdravstveni organizaciji so poudarili, da je zelo pomembno, da identificiramo nove seve, saj je to zelo pomembno za izvajanje ukrepov. V nekaterih državah so začeli že priporočati, da bi v notranjih prostorih začeli uporabljati močnejše maske. Trenutno izvajajo analize, če je to dodana vrednost. Zaenkrat kaže, da se ti prenosi zgodijo, kadar za kratek čas odložiš masko, spiš kavo z nekom skupaj, in je že dovolj, da se okužiš.« □

IZ URADA ŽUPANA

Kultura v času koronavirusa

V zadnjem času se veliko govori o različnih vrstah krize. Gospodarska, kriza identitete, poudarja se tudi kriza kulture. Opozarja se na sicer izredno pomemben aspekt, vendar menim, da smo mi ljudje tisti, ki lahko kulturo ustvarjamo tudi sami. Kaj pa pravzaprav kultura sploh je? Kultura je lahko način obnašanja, način komuniciranja, kultura so lahko tudi fotografije na družbenih omrežjih, morda pesmi, ki so hitro po tem, ko so bile zapisane, pristale v košu dnevne sobe. Kulturo si vsak od nas predstavlja drugače. Nekateri z obiskom gledališča, spet drugi z branjem knjige. Lahko nas pomirja, nas uči, nam pomaga razumeti, ali pa nas popolnoma zmede. Kultura je potemtakem skorajda vse. Lahko si jo torej ustvarjamo sami, a vendar ne moremo mimo tega, da nam kvalitetne kulturne vsebine lahko ponudijo predvsem ustvarjalci, umetniki. Brez njih bi bil naš svet kulture precej bolj šibak.

Kultura se je v tem času nekako znašla na razpotju. Trenutna situacija je privedla do veliko bolj ostrega, včasih celo nekulturnega dialoga na različnih področjih življenja. Zavedamo se, da so se v tem napetem času na področju kulture znašli tako posamezniki kot tudi različna društva in organizacije, in želim si, da bi vsak izmed njih in nas našel moč, da bi za doseganje svojih ciljev v svoj konsenz znali vpeljati umirjeno, lepo slovensko besedo. Trenutno stanje predstavlja velik izziv in obenem priložnost, da nam vsi ti posamezniki, društva in organizacije predstavijo kulturo na drugačen način. Veliko izmed njih jih deluje tudi v naši občini. Ob letošnjem kulturnem prazniku, ki je pred nami, bodo zagotovo pripravili prijetne kulturne vsebine in nam pričarali čudovit kulturni praznik. Osmi februar je dan, ko kulturo postavimo v ospredje. Naš največji kulturni praznik. Poskusimo izčrpati iz tega dne bogato kulturno doživetje. Podprimo domače in tudi druge kulturnike, saj s tem sporočamo, da nam je za kulturo mar. In naj bo kultura del našega vsakdana tudi ob drugih priložnostih. Z majhnim kulturnim udeleževanjem bomo naredili veliko za sebe, za druge, nenazadnje za celotno družbo.

Naj se na tem mestu zahvalim vsem domačim posameznikom, društvom in organizacijam, ki s svojim delom na področju kulture ustvarjate in s tem tako izjemno bogatite naš prostor.

Župan Občine Domžale
Toni Dragar

Investicije

Zdravstveni dom Domžale

Širitev Zdravstvenega doma Domžale je zagotovo ena izmed najpomembnejših in težko pričakovanih investicij. Skupaj z občinami soustanoviteljicami smo že nekaj časa dejavni tudi na omenjenem projektu širitve Zdravstvenega doma Domžale. Z investicijo bomo pridobili dodatne površine, ki so nujno potrebne za izvajanje osnovnih dejavnosti in bodo seveda ustrezale tudi potrebam na tem področju v prihodnje. Gradnja bo vključevala dve nadstropji ambulant in sodobno urgenco, ki bo locirana v pritličju. V načrtu je tudi gradnja podzemne garaže. Eden od ciljev težko pričakovane investicije je tudi zagotoviti ustrezne delovne pogoje za zaposlene in dobro ter kakovostno obravnavo pacientov. Izboljšala se bo pokritost glede na potrebe po zdravstvenih storitvah in celotno poslovanje Zdravstvenega doma Domžale. Povečanje urgence s službo nujne medicinske pomoči bo lahko pokrivalo tudi večje območje. Zunanjina ureditev bo vzpostavljena v naravnem in sproščujočem ambientu, ki bo nudila možnost sprostitve tako zaposlenim kot obiskovalcem.

Zdravstveni dom bo po prenovi pridobil približno 4000 m² novih površin za nove splošne in referenčne ambulante, približno 5000 m² površin pa bo namenjenih izgradnji garažne hiše, kjer bo na voljo 152 parkirnih mest. Preteklo leto so župani Občin Domžale, Lukovica, Mengeš, Moravče in Trzin podpisali pismo o nameri za namen gradnje zdravstvenega doma in

Širitev zdravstvenega doma

Dela na OŠ Rodica

ustanovili Gradbeni odbor za gradnjo prizidka. Z januarjem 2021 pa je podpisana pogodba za projektiranje s podjetjem PLAN B, d. o. o., iz Maribora.

Gradnja jedilnice in kuhinje na Osnovni šoli Rodica

Na Osnovni šola Rodica v Domžalah se je po povečanju kapacitet učilniških prostorov pojavila potreba po povečanju zmogljivosti jedilnice in prostorov kuhinje. Kapacitete kuhinje in novi standardi pri skladiščenju, pripravi in razdeljevanju hrane so privedli tudi do nujno potrebne preureditve in širitve prostorov kuhinje skupaj z instalacijami in gospodarskim dvoriščem. Zato se je že v preteklem letu Občina Domžale odločila, da gre v gradnjo jedilnice in kuhinje.

Gradnja novega prizidka jedilnice se izvaja na zahodni strani obstoječe jedilnice (med učilniškim traktom in telovadnico), na vzhodni strani pa že tudi poteka gradnja nove kuhinje, ki je z obstoječo jedilnico povezana prek preboja na delu z obstoječimi odprtini (okni). V obstoječi jedilnici bo ustrezno urenjen tudi prostor za umivanje rok, instalacije prezračevanja in razsvetljave ter prostori za razdeljevanje hrane ter oddajo umazanih pladnjev v navezavi s preureditvijo kuhinje. Trenutno je bila v novi jedilnici narejena hidroizolacija, prav tako so pozidane vse stene nove kuhinje.

OBČINA DOMŽALE, URAD ŽUPANA
VIDO REPANŠEK

76 let od tragedije v Rudniku pri Radomljah

Pri spomeniku padlim borcem v Rudniku pri Radomljah sta domžalski in kamniški delegaciji Združenja borcev za vrednote NOB položili vence v spomina na tragične dogodke, ki so se v bližini odvijali 6. januarja 1945, ko je zaradi izdaje izgubilo življenje več kot 30 partizanskih borcev in aktivistov OF.

Pri spomeniku padlim borcem v Rudniku pri Radomljah sta domžalski in kamniški delegaciji Združenja borcev za vrednote NOB položili vence v spomina na tragične dogodke, ki so se v bližini odvijali 6. januarja 1945, ko je zaradi izdaje izgubilo življenje več kot 30 partizanskih borcev in aktivistov OF.

Vsako leto v začetku januarja pri spomeniku padlim v Rudniku pri Radomljah poteka spominska slovesnost v počastitev več kot 30 padlim borcem in aktivistom OF, ki so skoraj na pragu svobode izgubili življenje. Letos zaradi ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja epidemije slovesnost ni potekala, sta pa domžalski in kamniški delegaciji ZB za vrednote NOB po priporočilih NIJZ pri spomeniku položili vence ter na ta način počastili spomin na narodnoosvobodilni boj ter na padle borce in aktiviste OF, ki so se odločno uprli okupatorju v času druge svetovne vojne. Delegaciji so sestavljali Marija Majhenič, predsednica ZB za vrednote NOB Občine Domžale, Roman Rovanič, predsednik Krajevne organizacije ZB za vrednote Radomlje, Dušan Božičnik, predsednik ZB za vrednote NOB Občine Kamnik, Tone Žibert, predsednik Krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Duplica, in praporščaki delegaciji.

MIRO PIVAR

FOTO: VIDO REPANŠEK

Polaganje vencev pri spomeniku padlim borcem in aktivistom OF

PUST, PUST ŠIROKIH UST in pustna sekcija Striček iz Vira pri Domžalah

V letošnjem letu nam je malce zagodlo, zato se bo pustno dogajanje nekoliko spremenilo.

Pustna sekcija Striček vseeno ne počiva, saj želimo, da dolgoletna tradicija pustovanja na Viru pri Domžalah živi naprej.

Z vami bomo **VIRTUALNO**, skladno s priporočili NIJZ, kljub temu pa bo **NORČAVO IN ZABAVNO!**

Dežela na Viru bo tudi letos pustno obarvana in naš dragi STRIČEK bo s svojim udobnim sedežem na strehi lekarne z viška opazoval in spremljal dogajanje v pustni deželi.

PREDAJA OBLASTI IN KLJUČA OBČINSKE BLAGAJNE
Nedelja, 31.1.2021 ob 12. uri.
PRENOS V ŽIVO (Domžalec.si)

Župan Občine Domžale, g. Toni Dragar, bo predal ključ občinske blagajne našemu predsedniku PIPJU – Petru Koscu in veljati bodo začeli strogi pustni zakoni.

Seveda bo prenos oblasti potekal povsem varno, s priporočeno razdaljo in na zabaven način. ☺

PUSTNA NEDELJA, 14.2.2021 ob 14. uri in 31 sekund.
PRENOS V ŽIVO (Domžalec.si)

Vabljeni k ogledu zabavnih arhivskih posnetkov tradicionalnih pustnih karnevalov, ...vsega, pa vam še ne razkrijemo. ☺

SPREMLJAJTE NAS NA SOCIALNIH OMREŽJIH in PREKO PORTALA DOMŽALEC.SI

OBČINA DOMŽALE
prostor zadovoljnih ljudi

Smeti ne spadajo v naravo

Po tem, ko smo pred kratkim že opozarjali na črna odlagališča smeti in uspešno rešili kar nekaj le-teh, se v zadnjem času spet srečujemo s problemom nepravilnega odlaganja odpadkov.

S problemom nepravilnega odlaganja odpadkov se srečujemo praktično vsepovsod – ob cestnih bankinah, po mestu in tudi na zeleni rekreacijski osi ob Kamniški Bistrici, kjer se kljub pogostemu praznjenju košev smeti oziroma odpadki nahajajo vsepovsod. Poleg smeti je opaziti tudi precejšnjo količino pasjih iztrebkov.

Radi bi vas opozorili, da smeti ne spadajo v naravo. Odlaganje odpadkov na zelenih in drugih površinah je kaznivo in nedopustno.

Občinsko redarstvo zato začinja s poostrenim nadzorom na najbolj frekventnih in problematičnih lokacijah. Vsi kršitelji, ki bodo opaženi pri nepravilnem ravnanju z odpadki in neočiščenimi pasjimi iztrebki, bodo za to tudi kaznovani. Oza-veščenost lastnikov psov se sicer iz

Večje količine smeti ob cesti

Občinsko redarstvo začinja s poostrenim nadzorom.

leta v leto izboljšuje, a je še vedno veliko tistih, ki kršijo zakonodajo in s pasjimi iztrebki ter nepravilno odloženimi odpadki kazijo podobo našega mesta.

Nad nekaterimi sprehajalci se jezi tudi občanka Nada, ki se strinja, da pasji iztrebki nikakor ne spadajo na javne in zelene površine. »Takšne akcije zato pozdravljam in mislim, da bi morali biti še strožji do nemarnežev, ki za svojimi ljubljenci ne počistijo. Tudi po naključju stopiti v kakec ali še huje, ko tvoj otrok med brezskrbno igro stopi na pasji iztrebek, ni nič kaj prijetno!« je ogorčena sprehajalka Nada.

Ne pozabimo, da skupaj ustvarjamo kraj, v katerem živimo. To, da odpadke, ki jih ustvarjamo sami ali jih za seboj pustijo naši ljubljenci, pospravimo v najbližji koš za smeti, bi moral biti del vsakdanjega bontona.

In da ne mečemo vse v isti koš, hvala vsem, ki opozarjate in pobirate smeti ter s svojim zgledom skrbite za čisto okolje.

OBČINA DOMŽALE, URAD ŽUPANA
FOTO: VIDO REPAŃŠEK IN
ARHIV OBČINE DOMŽALE

OBČINA DOMŽALE
prostor zadovoljnih ljudi

Novo leto je prineslo težko pričakovan planinski zemljevid Domžal in okolice

Zemljevid, ki je nastal v sodelovanju Planinske zveze Slovenije, Občine Domžale, Planinskega društva Domžale in Občine Lukovica, je dobrodošel pripomoček pri potepanjih, ki so zadnje čase bližja našemu domu, kot smo bili vajeni v preteklosti.

Zemljevid pokriva območje celotne Rašice z Dobenom in Gobavico, Ajdovščino, Križentaver, Sv. Trojico, Ušte, Limbarsko goro, Golčaj, Trojane, Špilka, kolovške gmajne z najvišjim vrhom v občini Domžale, pa strmine nad Tuhinjsko dolino, vključno z Menino planino. Na njem bo vsak našel pot in cilj zase – ljubitelji mest in naselij (označeni so muzeji, naravne in kulturne znamenitosti, restavracije in prenočišča), pohodniki, družine z majhnimi otroki, tudi turni smučarji in vsakdo željan raziskovanja naših krajev.

Za vse, ki se radi potepate po planinskih poteh, imamo na voljo nekaj brezplačnih izvodov. Na naslov: tic@domzale.si nam pošljite fotografijo ali dve s potepanj po naših krajih in zaslužili si boste svoj izvod. Informacije so v času uradnih ur na voljo tudi na telefonski številki Službe za turizem Občine Domžale 01 721 07 26. V januarju smo dobili že veliko lepih fotografij in vsem pohodnikom se lepo zahvaljujemo ter jim želimo srečno na novih poteh.

Nekaj brezplačnih izvodov bo med svoje člane razdelilo tudi Planinsko društvo Domžale. Ob včlanitvi v času uradnih ur lahko dobite brezplačen promocijski izvod novega planinskega zemljevida Domžal in okolice. Velja pa omejitev na gospodinjstvo oziroma družino. Število brezplačnih izvodov je omejeno, brezplačen izvod je mogoče prevzeti samo v času uradnih ur (sreda med 20.00 in 20.30 na Kopalniški 4 v Domžalah – pri bazenu).

Nakup je prav tako mogoč v spletni trgovini Planinske zveze Slovenije Varen korak.

OBČINA DOMŽALE IN PD DOMŽALE

FOTO: MATEJ OGOREVC

Z zemljevidom na pot

Urška Savič prejela Prešernovo nagrado

Štipendistka Občine Domžale prejela Prešernovo nagrado.

Občina Domžale vsako šolsko in študijsko leto razpisuje štipendije v različnih kategorijah. Med njimi tudi za nadarjene dijake in študente, katere prejemnica je bila tudi Urška Savič, ki je prejela Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje za študijsko leto 2019/2020 za dosežek pri izvedbi magistrskega dela z naslovom teoretičnega dela Dokumentacija materialnega in naslovom praktičnega dela Materialno dokumentacije.

Prešernovo nagrado prejmejo tisti študenti, ki s svojim delom še posebej izstopajo po vsebini, izrazu, ustvarjalni izvornosti in opaznosti v slovenski kulturi na področju slikarstva, kiparstva, oblikovanja in konservatorstva – restavracije.

Na spletni strani Univerze v Ljubljani so ob podelitvi nagrade zapisali: »Urška Savič nalogo odpre z vprašanjem obsesivne potrebe po dokumentaciji. Skozi pregled biopolitičnih in tehnoloških premien preteklih dveh stoletij prehaja od splošnih k specifičnim pojmom umetnostnega polja. V prvem delu naloge se osredinja na dokumentacijo kot prakso, v drugem delu pa lucidno preide k arhivu kot tvorbi, ki temelji na materializaciji družbenopolitične strukture. S tem pripravi izhodišče za tretji, praktični del naloge, ki ni nič drugega kot arhiv njenih radijskih oddaj na zgornje teme. Avtorica ustvari izvrstno zanko in materializacijo praktičnega avtorskega dela prekrije z izhodišnim vprašanjem teoretičnega dela. Tako prepričljivo prikaže in kritično ovrednoti celoten spekter vzrokov, načinov, izvedb in posledic dokumentacije, in to neposredno 'na koži' lastnega arhiva.«

Ob prejemu Prešernove nagrade prejemnici občinske štipendije za nadarjene študente čestitamo in ji želimo veliko uspehov še naprej.

OBČINA DOMŽALE, URAD ŽUPANA

Ob slovenskem kulturnem prazniku vsem občankam in občanom iskrene čestitke!

Naj v teh časih še posebej velja:
"Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo!"

Župan, Toni Dragar

VELIKI INTERVJU

JAZ BI RAJE IMEL KULTURNO LETO ...

ČRTOMIR FRELIH, AKADEMSKI SLIKAR, GRAFIK IN LIKOVNI PEDAGOG, AVTOR KNJIGE LISICE

Likovni umetnik Črtomir Frelah je lansko koronsko jesen preživel razgibano in ustvarjalno.

Cveta Zalokar
Foto: osebni arhiv Črtomira Frelaha

Njegove Lisice, ki so do- slej opletale s svojim re- pom in jezikom večinoma po facebooku, so se odlo- čile, da se odpravijo še v druge di- menzije. Tako je Frelah pripravil za knjižno rabo najprej izbor lisičjih modrosti v risbi in besedi, tako slo- venski kot angleški. **Lisice, knjiga umetnika**, je izšla decembra, tudi s podporo Kulturnega doma Franca Bernika. V oktobru so se lisice po- dale še v razstavne prostore, izbra- ne risbe so bile najprej na ogled v Galeriji ZDSLJ, potem so poroma- le ob Tednu Univerze v Ljubljani še v Galerijo Pedagoške fakultete UL. In zdaj čakajo, da si jih bomo lahko ogledali še v domžalski Galeriji. Črtomir Frelah je dober znanec domžalskega likovnega občin- stva. Vrsto let je bil umetniški vod- ja in usmerjevalec delovanja Ga- lerije Domžale, večkrat pa je v njej tudi razstavljal. Poučuje na Ped- agoški fakulteti, kot priljubljen in cenjen profesor je lanskoletni do- bitnik Zlate plakete Univerze v Lju- bljani, ki jo podeljujejo za izjemne zasluge pri razvijanju znanstvene- ga, pedagoškega ali umetniškega ustvarjanja ter za krepitev njene- ga ugleda. O tem področju njego- vega delovanja lahko preberemo v obrazložitvi: »Profesor in grafik Črtomir Frelah je kot predan univer- zitetni učitelj s svojim umetniškim zanosom za grafiko navdušil mno- ge generacije slovenskih likovnih umetnikov. V grafiki je razvil likov- ne strategije in tehnologije, po kate- rih je postal prepoznaven v doma- čem in tudi mednarodnem prostoru ...« Pogovor smo pripravili kot raz- mislek pred slovenskim kulturnim praznikom.

Rojen si v vasi Nomenj blizu Bohinja. Kako so posebnosti bohinjskega konca vplivale nate?

Če dovoliš, najprej majhen geo- grafski poduk: naselje z imenom Bohinj ne obstaja. Bohinj je dolina oziroma dve dolini in še nekaj oko- lice. V Bohinju je veliko vasi in za- selkov. Prva z blejske smeri je moja vas Nomenj, tako da bi se pravilno reklo, da sem rojen na Nomenju v Bohinju. (Tudi pri sklanjanju ime- na so težave, a upoštevaj lokalno izgovorjavo je norma taka.) Bohinj je bil tradicionalno za- prt, sploh proti osrednji Sloveni- ji so se komunikacijske poti odpre- le v zadnjih stoletjih. Večjo pretoč- nost vključno s prihodom prvih tu- ristov je naredila Bohinjska želez- nica (1900–1906) z za monarhi- jo pomembno povezavo Praga–Je- senice–Gorica–Trst. Vlak je bil del moje mladosti, z njim smo se vozi- li v šolo v Bohinjsko Bistrico, od- rasli na delo v železarno Jesenice, mladina pa za vikende na drsali- šče pod Mežaklo. Ta relativno za- prt prostor je ohranil mnogo na- vad ali vsaj pričevanj iz starih ča- sov, vedno na pol med obvladlji- vo realnostjo ter z usodami pre-

Vesela plat je bila vedno del mene, a je v 'resno umetnost' nikoli nisem pripustil. Potem pa se mi je naenkrat zazdelo, da to ni čisto pošteno z vidika umetniške izpovedi. Res pa je, da mora za tako spremembo človek dozoreti, kajti humor še zdaleč ni nekaj preprostega.

žeto mitologijo in povedkami. V tem duhu je bil Bohinj za odraščan- je odlično okolje, bolj na samem, a nikakor ne samotem ali prazen prostor. Potem so tu še pomemb- ne osebe; prva je bila teta Mina, ki mi je veliko brala; brez stroge ma- tere bi rastele v preveč smeri hkrati; potem je tu še živa legenda in le- ksikon Bohinja Čučkov ata z Bitenj in še mnogi drugi. Včasih je otro- ke vzgajala vsa vas. In za lumpari- jo si jih lahko fasal doma ali pri so- sedu. Danes bi to pomenilo kršenje ne vem kakšnih vse pravic. Takrat pa je ta nenavadna oblika socializ- zacije delovala. Seveda ne smem pozabiti morda glavnega vira vpli- vov, to je bila narava in to je še dan- es – premočna v svojih lepih, tu- rističnih vedutah in tudi v mrač- nih nevihtnih razgrajanjih dolo- ča sožitje velikih nasprotij, kontra- stov, na katerih temelji vse moje li- kovno delo.

Zakaj in kdaj odločitev, da postaneš slikar, umetnik?

Do gimnazije sem se predvsem ukvarjal z glasbo, potem pa sem za- čel risati. Strogi mentor je bil gimna- zijski profesor Floris Oblak, ki zle- pa ni bil zadovoljen z nobeno stvar- jo. Ko sem nekako v 3. letniku prin- sel mapo študij po starih mojstrih, je prvič dal znak, da bi se morjal na splašalo vztrajati v tej smeri.

Radi se pohvalimo, da si tudi malo naš, domžalski in radomeljski, saj že dolgo preživiš del svojega časa tudi med nami. Kaj te je prineslo v naše konce?

Na gimnaziji sem srečal zdajšnjo ženo Jelko in to me je končno pri- neslo v njene Radomlje. Poročila sva se, ustvarila družino. Ker pa so včasih otroci hitreje odraščali ka- kor danes, se je ta družina že zdav- naj razletela po Evropi, Aljaž je na Dunaju, Vida v Bruslju. Tako zdaj živiva med Radomljami čez leto in Bohinjem poleti. Delavnico imam na obeh koncih, tako da ta prehaja- nja niso le turistične narave.

Kakšni so tvoji spomini na sodelovanje z Galerijo Domžale?

Izvrstni! Milan Marinič in ti sta bila izjemno zaslužna za kvalitetni preskok Galerije Domžale. Zače- li smo z razpisi in dobili množico kvalitetnih prijav, tako da so serijo razstav zaznamovala pomembna imena sodobne slovenske umetno- sti. Zahvala občini in tedanji ekipi gre tudi za začetek sistematičnega zbiranja, odkupovanje del razsta- vljavcev in ustvarjanje galerijske zbirke. Naslednik pri vodenju gale- rije prof. Jurij Smole pa je poglobil sodelovanje s tujino in nadaljuje po mojem mnenju dobro začrtano smer galerije v neposredni soseščini metropole.

Kako povezuješ in usklajuješ likovno delovanje s pedagoškim delom na Pedagoški fakulteti?

K sreči to dvojnost doživljam kot povezano, ne ločeno. Včasih se po- hecam, da je to dobra služba, saj mi ni treba delati nič drugega, ka- kor sicer delam doma, edina raz- lika je, da na fakulteti razmišljam naglas, doma pa po tiho.

Veliko si razstavljal, katere razstave so ti posebej ostale v spominu?

Vzdrževanje statusa univerzite- tnega učitelja je povezano s stal- nim dokazovanjem in temeljitim preverjanjem vsakih pet let. Tako je kvantiteta deloma posledica te okoliščine. Kot redni profesor ni- mam več tega pritiska in lahko raz- stavljam manj. Če pogledam mno- žico razstav za seboj, se kar za- mislim in rečem, da je bilo 'raz- stavljanja' že dovolj in je skrajni čas, da kaj 'sestavim'. Težko bi iz- postavil kakšno razstavo. Res so bile nekatere v bolj, druge v manj pomembnih razstaviščih, a to na dela res nima vpliva. Všeč mi je bila leta 2014 predstavitev v MGLC (Mednarodni grafični likovni cen- ter) v Ljubljani ob izvolitvi v na- ziv rednega profesorja. Prostori so primerni za razstavljanje grafike in občinstvo je 'grafično pismeno'. Tudi razstava 2019 v Kranju ob pri- znanju za življenjsko delo je bila zanimiva, ker so se srečala dela iz različnih obdobj delovanja – tudi zame kar presenetljiv pregled. Maj- ski salon 2018 s Pregledom sodob- ne slovenske grafike pa omenim, čeprav na njem nisem nastopal kot avtor, marveč kot kurator. Pokazal se je velik interes najmlajše gene- racije za zahtevne analogne nači- ne grafičnega izražanja na zelo vi- soki kvalitetni ravni.

Kot praviš, si dolga leta ustvarjal kot resen človek in se pretežni del svojega likovnega življenja ukvarjal s težkimi vprašanji našega bivanja in tudi konca. Zakaj si začel v to počasi pripuščati tudi veselo plat tvojega značaja?

Vesela plat je bila vedno del mene, a je v 'resno umetnost' nikoli ni- sem pripustil. Potem pa se mi je naenkrat zazdelo, da to ni čisto poš- teno z vidika umetniške izpove- di. Res pa je, da mora za tako spre- membo človek dozoreti, kajti hu- mor še zdaleč ni nekaj preprostega. Najprej obstaja velika nevar- nost hitrega zdrsa v banalnost. Po- tem je tu še vprašanje razvoja po- etike; humor v trenutku pove vse brez ostanka. In kako graditi ra- zvoj na stvarih, ki so po svoji nar- avi v sebi zaključene? Kako domi- slico prekvasiti v likovno misel? Ni preprosto.

Likovna govornica je posebna, nekako zakodirana in tudi skrita, ti pa si se odločil, da spregovoriš tudi z jezikom, direktno, skozi misli, izreke, razmišljanja tvojih lisic. Od kje ta spodbuda?

Ljudje imajo radi, da stvari, ki jih gledajo, razumejo. Pri likov- ni umetnosti praviloma prepozna- vajo naslikane predmete in temu

rečejo razumevanje umetnine. To seveda ni res. Kot vsake druge go- vorice se je treba tudi likovne- ga jezika učiti. In šolanje na vseh ravneh postaja vedno bolj sko- po z znanji s področja oblikova- nja in razumevanja prostora. No, besedilo pod risbo ne razloži li- kovnega dela risbe, marveč poja- snjuje dramatični zaplet na njej in res nekako olajša vstop v likovno delo. Uspeh je, če se ljudje ob šali nasmejijo, sprostijo. A risbe ponu- jajo več; tisti, ki obvladajo likovni jezik, bodo to opazili, ostalih pa tudi ne pustim oditi praznih rok. To je pa tudi nekaj, a ne?

In zakaj prav lisice?

Druge živali imajo v basnih po- eno glavno značilnost, lisice pa so multitalentirane in tudi na nega- tivnem spektru lastnosti bogato obdarjene, zato je z njimi najlažje pripovedovati človeške zgodbe. Če bi to pripovedovali ljudje sami, bi bilo včasih prav grdo videti.

Tvoje lisičke modrujejo in razmišljajo v bohinjski govoric. Kaj je značilno za Bohinjce, kakšni ljudje ste?

Menda bistri, odrezavi, do tujcev nezaupljivi in polni nekaj čudnih modrosti ... in nepredvidljivi; mi je starejši gospod delal, da skoraj vsi v cerkev hodijo, na volitvah pa vo- lijo za ta rdeče. Pravih klenih 'do- mačinov' itak nikjer več na sve- tu ni, ko pa ves svet samo potuje (no, ta hip malo manj). In tudi kle- ne domače govorce je vse manj. Moram reči, da kadar jo še slišim, prav poboža ušesa in prebudi neka praobčutja v duši.

Lisice so najprej doma v tvoji skicirki, a potem gredo na druge poti, med drugim tudi na facebook, kjer se pojavljajo vedno, vsakodnevno. So ti novi mediji blizu?

Umetniki so vedno preizkušali vse, kar jim je bilo na voljo za izražanje. Novi mediji imajo dobre lastnosti, da so hitri, imajo širok doseg. Sla- bosti pa so površnost, bežnost, ne- materialnost ... Tale situacija, ko se moramo ljudi izogibati, je taka, da nam vse te digitalne igračke omogočajo vsaj približno spodob- no preživetje. Si predstavljamo ta- kelo epidemijo pred 40 leti? Hud lockdown bi bil to, z nevarnostjo, da se ključa za odklepanje nikoli več ne najde.

Kje vse so se še znašle tvoje lisičke?

Izdali smo knjigo, Zveza društev li- kovnih umetnikov Slovenije, s po- močjo Ministrstva za kulturo RS in Kulturnega doma Franca Ber- nika. Ob tej priložnosti naj se vam zahvalim za podporo. Lisice so se preskusile tudi na unikatni posli- kavi keramike, pa tudi v t. i. re- snih grafikah, slikah, risbah, kjer ne pripovedujejo šal, ampak igra- jo družbeno odgovornejšo vlogo. Celu s kroparskimi kovači smo jih oblikovali v kovnem železu za po- trebe urbane opreme. Saj pri likov- ni umetnosti je ena taka majhna skrivnost, da v njej vzporedno ve- dno tečeta dve zgodbi: ena je vse-

K sreči to dvojnost doživljam kot povezano, ne ločeno. Včasih se pohecim, da je to dobra služba, saj mi ni treba delati nič drugega, kakor sicer delam doma, edina razlika je, da na fakulteti razmišljam naglas, doma pa po tiho.

binsko – pripovedna, druga je likovno – formalna. Tako je za slikarja s formalnega vidika popolnoma vseeno, ali slika ljudi ali stole. A naš čas se vrača k pripovedovanju likovnih zgodb. Zgleda, da smo se naveličali ideje o internacionalnem slogu, ko po vseh galerijah sveta lahko gledaš več ali manj podobne eksponate.

Poleg humorja so v risbah in komentarjih prisotni tudi kritika, odzivi na aktualno dogajanje, tudi na politiko in odločevalce. Česa se držiš v zvezi s takšnimi odzivi?

Avtor: Črtomir Freljeh

Praviloma nočem biti oseben, tudi humorni učinek na prvo žogo, s kakšnimi žaljivimi grobostmi, mi ni blizu. Aristotelovska dominacija se mi ne zdi dovolj elegantna humorna formula. Raje imam Freudovsko teorijo psihične razbremenitve ali Bergsonovo teorijo inkongruence, neujemanja, še posebej v lepi formulaciji, kot jo je zapisal Descartes: »Humor sklepa in razvezuje nedovoljene poroke med pojmi.« Govorim o globljih ozadnih fenomenov in relativiziram zaigrane resne poze politikov, ki so sicer čisto spodobni ljudje, le ko jih opazita kamera in mikrofoni, se začno nekam čudno vesti. Ta potujitev človeka – politika je izjemno privlačna tema za lisičje vragolije. Tudi ugrabitev pojmov s strani politikov je priljubljena topika. Ko ti nekdo maha z demokratičnimi standardi ali politično korektnostjo pred nosom na nekorekten ali nedemokratičen način. Super je, če mu takrat uspeš nevsiljivo nastaviti ogledalo.

Kako so lisice preživljale korono in kako so jo pokomentirale?

Uh, žal je še niso čisto preživele, a upajo, da jo bodo kmalu. Ni ravnno vsem do šale v teh časih. Nekaterim se to, kar počno lisice v luči moreče realnosti, sploh ne zdi preveč smešno. Jih razumem. A lisice se ne uklonijo tegobam, marveč jih prelisičijo. Tale knjiga je po spletu naključij padla v pravi čas; prednovoletni, praznični, koronski, ko vsi rabijo nekaj sprostitve. In očitno deluje blagodejno, po odmevih sodeč, in tudi glede na medijski interes za knjigo in razstave. Skoraj sem malo ljubosumen na te lisice, ki jim vsi namenijo toliko pozornosti. Recimo, medtem sem dobil eno pomembno nagrado na mednarodnem bienalu risbe v Prištini, pa mislim, da o tem ni nihče ničesar zapisal.

Poučuješ bodoče likovne pedagoge. Leta 2016 si prejel najvišje državno priznanje, nagrado za izjemne dosežke na področju visokega šolstva. Kakšen je pomen likovne vzgoje v našem izobraževalnem sistemu?

Bojim se, da je ta hip pomen likovne vzgoje v šoli podcenjen. Zdaj se celo imenuje drugače: likovna umetnost. To je napačno poimenovanje, ki izhaja iz napačnega razumevanja vsebine in potencialov predmeta. S to zgodbo bralcev ne bom utrujal, ker gre za strokovna vprašanja, ki smo jih strokovnjaki odločevalcem pripravili znova in znova razlagati, če le bodo kdaj opazili kakšno potrebo po ureditvi zdaj popolnoma nelogičnega stanja stvari na tem področju.

Bistvo kulture je, da je naš vsakdan prekvašen z njo. To ni začimba le za praznične dni. Sicer pa ločujem med kulturo kot zbirko sprejetih in družbeno priznanih form, in umetnostjo, ki se za nove forme in njihovo splošno sprejetje šele trudi. Med njima je večje nasprotje, kot smo pripravljene opaziti. In res, mene bolj zanima umetnost kot kultura.

Zakaj je pomembno, da otroci spoznavajo in odkrivajo likovni svet in govorico?

Živimo v vizualni civilizaciji, učneje likovnega jezika pa mečemo iz učnih programov. Problem? Da. Viden vsak dan na vsakem koraku. Od začetka prejšnjega stoletja vemo, da naše bivanje poteka v štirirazsežnem kontinuumu prostor-čas. A mi se prostodušno eni komponenti odpovedujemo. In potem imamo težave z umeščanjem idej v prostor. Naključje? Ne.

In kako vidiš mlado generacijo?

Vsaki dan sproti me navdušujejo s svojo odprtostjo, radovednostjo in tudi hvaležnostjo, kadar jim uspejo morda razkriti kaj splošno ali zanje pomembnega. Zaslužijo si več pozornosti in priljubljenosti.

V študentskih anketah si redno uvrščen med najpriljubljenejše profesorje, leta 2017 si bil izbran za najboljšega profesorja Pedagoške fakultete. Kaj prispeva k takšnemu laskavemu nazivu?

Študenti so menda zadovoljni predvsem s tem, da povezujem ateljejsko delo s pedagoškimi izkušnjami; kako obravnavani problem učinkuje pri otrocih. Teh povezav neposredno res nimajo kje prebrati. Pa spoštljiv odnos, jasnost in začuda tudi zahtevnost. Želijo si več ur 'mojega' predmeta. Grafika je zanimiv predmet, ki študente aktivira na vseh nivojih. Ob tem se dobro počutijo, zasluge pa pripisujejo meni.

Ker bo pogovor izšel pred slovenskim kulturnim praznikom – kakšen je položaj kulture, odnos do umetnikov in nenazadnje, kako ji kaže po koroni?

Na kulturni praznik kot našo nacionalno specifično sem sicer ponosen, predvsem na dosežke nagrajenih umetnikov, na celotno pojmovanje praznika pa kar malo jezen. Na primer, a se je res kulturno hvaliti, da smo edini daleč naokrog, ki imamo kulturni praznik. Jaz bi raje imel kulturno leto, namesto enega dne, kjer na simbolni ravni opravimo stvarjo, da imamo potem čez leto lahko mir pred njo. Bistvo kulture je, da je naš vsakdan prekvašen z njo. To ni začimba le za praznične dni. Sicer pa ločujem med kulturo kot zbirko sprejetih in družbeno priznanih form, in umetnostjo, ki se za nove forme in njihovo splošno sprejetje šele trudi. Med njima je večje nasprotje, kot smo pripravljene opaziti. In res, mene bolj zanima umetnost kot kultura. Pa vseeno voščim lep in bogat kulturni praznik in eno prešerno zdravlilico zraven. Po koroni? Čas ponovnega odkrivanja kulturnih potreb in navedenja na obiskovanje kulturnih prireditev bo to. Kulturne navade ugasnejo, če niso sproti negovane, obdelovane, kultivirane.

Kaj lahko pričakujemo na domžalski razstavi?

V Galeriji Domžale bodo razstavljene povečane risbe iz skicirk. To ne bodo iste risbe, kakor so v knjigi Lisice. Z Juretom bova naredila obsežen izbor z zadnjih dveh razstav iz Galerije ZDSLUI in Galerije Pedagoške fakultete UL, kjer ta hip razstava še traja. Pa možno si bo ogledati tudi knjigo, na voljo bo informacija za naročanje prek spleta na strani ZDSLUI.

Za konec pa še ena posebna prošnja: ali lahko tvoje lisičke za bralce Slamnika namenijo kakšno svojo risbico? ☐

V CENTRU ZA MLADE FEBRUARJA DOGAJA

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

Tudi v novem letu bomo jezikali nemško, francosko in špansko. Letos smo dodali nov tečaj – nizozemščino! Za francoščino in špansko zbiramo prijave za začetni in nadaljevalni tečaj, izvedel se bo tisti za katerega bomo prejeli več prijav. Za nizozemščino zbiramo prijave samo za začetni tečaj.

NIZOZEMŠČINA, TORIKI, 16:00–17:30 ZAČNEMO 2. 2. 2021
Vodi: Maya Choghari, mag. hispanistike in prof. pedagogike in andragogike

FRANCOŠČINA, TORIKI, 17:30–19:00 ZAČNEMO 9. 2. 2021
Vodi: Tanja Manigoda Stanojevic, dipl. prof. francoskega jezika in književnosti

ŠPANŠČINA, ČETRTEKI, 17:00–18:30 ZAČNEMO 4. 2. 2021
Vodi: Maya Choghari, mag. hispanistike in prof. andragogike in pedagogike

Tečaji so namenjeni mladim med 15. in 30. letom.
Tečaj obsega: 30 ur / 15 srečanj
Cena: 45€ ob minimalno 6 udeležencih

KAVARNA Z MLADIMI PODJETNIKI

četrtek, 4. 2. 2021, 18:00

Poklepetali bomo z mladimi iz lokalnega okolja, ki uspešno vodijo svoja podjetja. Zaupali nam bodo, kako so uspeli in z nami delili uporabne nasvete. Preživite večer z mladimi podjetniki, ki so svojo idejo pretvorili v uspešno zgodbo.

DELAVNICA GRAFIČNEGA OBLIKOVANJA

15. IN 22. 2. 2021, OB 18. URI NADALJEVALNE TEČAJ

Delavnico bo vodila Lučka Berlot, prof. likovne umetnosti in oblikovalka. Namenjena je mladim do 30. leta starosti in je brezplačna.

5. IN 12. 2. 2021, OB 18. URI

IZDELAVA BENEŠKIH MASK

Oblikuj si svojo elegantno beneško masko. Delavnica je namenjena mladim do 30. leta starosti in je brezplačna. Material boste lahko pred delavnico prevzeli v Centru za mlade Domžale. Vodi: Urška Grošelj, akademska restavratorka

DELAVNICA WORDA IN EXCELA

DELAVNICA WORDA: četrtek, 11. 2. 2021
DELAVNICA EXCELA: četrtek, 18. 2. 2021

Ti tabele v Excelu delajo težave? Bi rad spoznal različne funkcije, možnosti urejanja in si olajšal študij? Moraš urediti diplomu v Wordu, a ne veš kako? Obe delavnici sta namenjeni mladim do 30. leta in sta brezplačni.

PREDAVANJE ZA STARŠE: SAM DOMA

torek, 23. 2. 2021, 18:00

Interaktivno spletno predavanje in priporočila za starše glede varne in uravnotežene uporabe računalnikov, pametnih telefonov in tablic tako v prostem času kot med šolanjem doma. Vodi: Špela Reš, univ. dipl. psih., Logout

SVETOVALNICA ZA MLADE

Se počutiš nelagodno zaradi trenutnih razmer? Potrebujete pogovor? V CZM ti je na voljo brezplačna svetovalnica. Rezervacija termina je obvezna.

ČVEKETALNICA

Bi se rad/a družil/a? Pogrešaš klepet z vrstniki? Pridruži se nam na čveketalnici. Čveketalnica bo potekala prek ZOOM-a in je namenjena mladim do 30. leta. Termini bodo objavljeni na FB, IG in spletni strani.

SPLETNA VADBA ZA MLADE

Vadba je namenjena izključno mladim do 30. leta in je brezplačna.

PILATES: TORIKI MED 18. IN 19. URO IN PETKI MED 16:30 IN 17:30

Vodi: Sara Jeromel, inštruktorica pilatesa.

JOGA: SREDE MED 19. IN 20. URO

Vodi: Špela Kren, učiteljica hatha joge.

Center za mlade Domžale, Ljubljanska cesta 58, Domžale
040/255-568, 01/722-66-00; info@czm-domzale.si; www.czm-domzale.si
FB: czm.domzale IG: czm_domzale

TEMA MESECA

KAKO ŠOLANJE NA DALJAVO POTEKA V DOMŽALSKIH ŠOLAH?

Učenci po vsej Sloveniji so se v zadnjih mesecih praktično polovico leta 2020 šolali na daljavo. Dobili so dvojne učitelje, tiste, ki so jim naloge pripravili in jih učili na daljavo, in tiste, ki se za to vlogo niso pripravljali in usposabljali – starše. Večina bi za svoje otroke naredila vse, zato tudi je, a učni proces doma ali v šoli je vsekakor popolnoma druga zgodba.

Mateja A. Kegel
Foto: Špela Trškan

Preverili smo, kako so se s to situacijo, ki nam jo je zagodla pandemija, soočali v domžalskih osnovnih in srednji šoli. Učitelji, učiteljice, ravnatelji in drugi strokovni delavci so se resnično potrudili in nam podali vpogled v njihovo situacijo, videnja in način dela. Vsekakor gre zahvala učiteljem in vodstvom domžalskih osnovnih in srednje šole ter Centru za socialno delo, ki so si v teh težkih in napornih časih vzeli še dodaten čas in z nami delili vpogled v njihovo delo, izzive učencev in tudi staršev.

Na drugi strani pa smo seveda starši, ki smo z otroki delali doma. Vsak na svoj način in po svojih zmognostih, kako učinkoviti smo bili pri tem delu, pa se bo videlo kaj kmalu – če ne prej, pa zdaj, ko se otroci počasi, razred za razredom, vračajo v šolske klopi.

Vsi otroci nimajo enakih pogojev za delo in življenje

Prav neverjetno je, ko danes slišimo šestošolca, osmošolko, gimnazijko ali katerega drugega učenca, ki mu prej šola ni kaj preveč 'dišala', da komaj čaka, da se vrne v šolske klopi in da je učenje doma veliko težje kot v šoli. Kako vse to vpliva tudi na tiste, ranljivejše otroke, smo preverili na Centru za socialno delo.

»Strokovni delavci CSD OSV, enote Domžale (CSD) v času izrednih razmer zaradi epidemije covid-19 zaznavamo povečano število stisk in težav v družinah z mladoletnimi in šolo-obveznimi otroki, kar je CSD obravnaval v okviru socialnovarstvenih storitev (Prva socialna pomoč, Pomoč družini za dom) in v okviru naloge za pre-

prečevanje nasilja v družini ter ukrepov za varstvo in zaščito koristi mladoletnih otrok. Pri delu z družinami z mladoletnimi otroki ugotavljamo prepletanje različnih težav tako v družinskih kot partnerskih odnosih. Zaradi povečanega preživljanja skupnega časa, vzpostavljanja drugačne družinske dinamike v odnosih in strukture dneva je prihajalo do konfliktnih situacij in pogostejših nesoglasij, ki so

izhajale iz nezadovoljenih lastnih potreb in prilagajanja potrebam drug drugemu. Pogosti razlogi skrbi staršev so bili: socialno ekonomska varnost družine, skrb pred izgubo zaposlitve, stiske zaradi nezmožnosti zagotavljanja obratovanja lastne dejavnosti in opravljanja dela. Nemoč so starši doživljali v povezavi z nudenjem pomoči otrokom pri vzpostavitvi tehničnih pogojev za pouk na daljavo,

stiske staršev zaradi pomanjkanja veščin pri nudenju učne pomoči in šolskih obveznostih,« sta nam opažanja zaupali socialni delavki **Tjaša Kosmač** in **Aleksandra Denša**.

Še posebej sta izpostavili družine z otroki s posebnimi potrebami, ki potrebujejo dodatno podporo, spremljanje in nadzor s strani njihovih staršev/skrbnikov. Izstopajo tudi stiske otrok na področju vedenjskih in čustvenih težav, kot je poskus samomora, neobvladovanje notranjih čustvenih napetosti – jeza, agresija, brezvoljnost, pasivnost. »Pri našem delu smo se srečevali z različnimi odzivi otrok pri izvajanju šole na daljavo. V ospredje je prihajala stiska zaradi pomanjkanja osebnih socialnih stikov s prijatelji, sovrstniki in sošolci kot tudi stiska zaradi prevelikega obsega šolskih obveznosti. Pokazalo se je, da so otroci, ki so po naravi introvertirani lažje sprejemali odsotnost šolske okolje, v primerjavi z otroki, ki so ekstrovertirani in so pogrešali družine s sovrstniki in šolsko okolje. Starši so se trudili vzpostavljati in ohranjati strukturo dneva, tako pri domačih kot šolskih obveznostih. Izziv staršev je bil pri vzdrževanju preglednosti nad opravljenim šolskim delom in drugimi družinskimi opravili.

Otroci se z omejitvami soočajo vsak na svoj način ...

Otroci se z omejitvami in ukrepi soočajo vsak na svoj način, upoštevajo dane možnosti družine. Vsak član družine ima lasten sistem osebnih potreb, želja in interesov (preživljanje prostega časa, osebni prostor, pomanjkanje občutka svobode), zaradi česar je bila potrebna visoka stopnja prilagajanja in razumevanja. Določeni otroci poskušajo razbremeniti notranje stiske prek igranja računalniških igrin in uporabe socialnih omrežij ter gledanja

televizije. Ugotavlja se pomanjkljiva fizična in telesna aktivnost nekaterih otrok, medtem ko drugi otroci usmerjajo preživljanje prostega časa v aktivnosti v naravi, izpostavljata socialni delavki.

Prav zato se zagotavljala strokovna pomoč v smislu svetovalnih pogovorov, vključevanja prostovoljnih delavcev v družine v okviru projekta Učenje za življenje. »Prostovoljci, ki vstopajo v družine, nudijo učno in psihosocialno pomoč, asertivno usmerjeno preživljanje prostega časa otrok in so podpora staršem ter sodelujejo s šolami oziroma drugimi ustanovami. Med drugim je CSD za nemoteno udeležbo pri pouku na daljavo zagotavljal računalniško opremo, nudil pomoč in podporo z namenom rednega sodelovanja med starši in šolo (udeleževanje otrok pri pouku na daljavo) ter spodbujal starše pri izvajanju starševske skrbi. Za lažjo opredelitev potreb družine po strokovni pomoči in podpori smo izvajali tudi obiske družin na domu. Glede na predstavljeno lahko na dolgi rok pričakujemo, da se bodo posledice omejitev v povezavi z epidemijo in ukrepi na nivoju celostnega razvoja otrok (čustvenem, kognitivnem, vedenjskem, psihofizičnem, vzgojnem, socialnem področju) pokazale v prihodnjem obdobju. V okviru zagotavljanja potrebne pomoči in podpore družinam bo smotno v prihodnje na nacionalni sistemski ravni oblikovati dostopne oblike socialnovarstvenih programov, storitev in projektov,« opozarjata Tjaša Kosmač in Aleksandra Denša.

Srednja šola Domžale opolnomočila tudi učitelje

Čeprav so srednješolci od vseh obravnavanih učencev pri svojem delu najbolj samostojni, bomo tokrat začeli prav z njimi, saj se prav med najstniki posledice najmočne-

DOSTAVA KNJIG NA DOM

PROSTOVOLJCI VSEM BRANJA ŽELJNIM BRALCEM,
KI SO STAREJŠI OD 65 LET ALI INVALIDI,
PRIPELJEJO KNJIGE NA DOM.

več informacij
www.knjiznica-domzale.si

knjižnica
DOMŽALE

je kažejo že danes. Po javno dostopnih podatkih je bilo v letu 2020 med srednješolci za kar 30 odstotkov več hospitalizacij po poskusih samomora kot prejšnja leta. Pa gre le za znane primere, ki so bili obravnavani. Koliko je še tistih, za katere sploh ne vemo. Številke so zagotovo višje in predvsem zelo žalostne.

Kot nam je zaupala srednješolka Maja, je vse, kar si danes želi, da bi se čimprej vrnila v šolo. »Sicer nisem bila nikoli pretirano navdušena za šolo, pač to je nekaj, kar moraš narediti, pa je to, da moram biti ves čas doma, res naporno. V šoli nisem imela nikoli nekih težav z učenjem, pač mi je bilo dokaj lahko, zdaj, ko sem doma, pa vse skupaj izgleda veliko težje. Res komaj čakam, da se vrnemo v šolo, ampak nihče ne ve, kdaj bo to.«

Kako se s stisko učenja na daljavo in srednješolcev soočajo na **Srednji šoli Domžale**, nam je zaupal ravnatelj **Andrej Pezdirc**. Na strokovnem delu šole imajo namreč še dodaten izziv – izvajanje praktičnega pouka, zato nas je zanimalo, kako bodo nadomestili izgubljen mesece dela. »V Srednji šoli Domžale smo se že spomladi, pred zaprtjem šole, intenzivno lotili priprave gradiv in drugačnih pristopov poučevanja. Pri tem je bilo treba prevetriti obstoječe učne načrte. Vsebine smo prilagodili z vidika zahtevnosti realizacije ob upoštevanju na učni načrt vezanih ciljev. Priprava je terjala trezen razmislek o obremenjenosti dijakov,« ravnatelj.

Poučevanje na daljavo za učitelje veliko večji izziv

Ustrezen poudarek pa so dali tudi opolnomočenju učiteljev za izvedbo pouka na daljavo. Kot pravi, pomanjkanje socialnih stikov pri dijakih in učiteljih povzroča stiske, ki se s časovnim obdobjem stopnjujejo. »Učiteljem smo ponudili izobraževanja za pridobivanje dodatnih znanj na področju motivacije, komunikacije in prepoznavanja stiske dijaka. Zavedati se moramo, da je poučevanje na daljavo za učitelje veliko večji izziv kot poučevanje v razredu. Obseg dela je občutno večji, delo je stresno. Učitelji so se morali usposobiti v obvladovanju veščin IKT na višji stopnji. Pri prilagajanju drugačnemu načinu poučevanja je učiteljem v veliko pomoč Center za poklicno izobraževanje z izvedbami izobraževanja na temo, kako pristopiti k dijakom in jih motivirati za izobraževanje. Učitelji si izmenjujejo izkušnje s kolegi drugih šol in uporabljajo pristope, ki so najbližje sposobno-

stim posameznega dijaka. Povratne informacije staršev in dijakov so pozitivne, kar pomeni, da smo uspeli ustvariti most, ki šolo in dijake v danem trenutku povezuje v doseganju učnih ciljev in ohranjanju nujno potrebnih socialnih stikov. Nas pa velik izziv za učitelje in dijake še čaka. To bo zaključno ocenjevanje na daljavo, saj morajo učitelji poiskati strategije, ki bodo omogočale pošteno ocenjevanje znanja, učenci pa strategije učinkovitega izkazovanja znanja.«

Ob tem pa ravnatelj opozarja, da se dijaki med seboj seveda razlikujejo, da so nekateri v času pouka 'zacveteli', nekateri 'poniknili'. »Nekdo, ki si zna dobro organizirati čas, bo v tem pogledu napredoval, če nima samodiscipline, bo nazadoval. Mislim, da smo vsi v pogledu socializacije nazadovali.« Kot dodaja, nikomur ni lahko, dijaki so postavljeni pred zid, ne da bi jih naučili, kako zid preplezati. Dijaki so sicer v veliki meri uspeli osvojiti izziv šolanja na daljavo, predvsem ob pomoči učiteljev, ki jim pomagajo z motivacijo in osebnimi izkušnjami, a vedno več vprašanj dobivajo, kdaj se spet vidijo v šoli.

Ker je na strokovni šoli velik del usmerjen v praktično delo, pa je vprašanje, kako bodo izgubljeni čas nadomestili, zagotovo na mestu. »Pri izvedbi vsebin, povezanih s praktičnim izobraževanjem, je veliko nejasnosti. V lanskem šolskem letu smo bili ena od redkih šol, ki je v veliki meri izpeljala praktično usposabljanje pri delodajalcih. A izobraževanje na daljavo ne omogoča osvajanja ročnih spretnosti. Dijake lahko seznanimo s teoretičnimi osnovami postopkov. Realizacija vsebin praktičnega izobraževanja je v veliki meri odvisna od predpisanih odlokov vlade in priporočil NIJZ. V šoli nameravamo dijakom ponuditi neobvezno izobraževanje iz vsebin ročnih spretnosti med zimskimi in prvomajskimi počitnicami, če bo to seveda mogoče. Interes za izvedbo je s strani staršev in dijakov zelo velik,« še dodaja Andrej Pezdirc.

Tudi tehnične izzive pouka na daljavo so prišle v ospredje pri srednješolcih. Na Srednji šoli Domžale so dijakom omogočili izposojlo prenosnih računalnikov, veliko dijakov pa je opremo prevzelo pred pričetkom izobraževanja na daljavo. Prav tako jim še vedno zagotavljajo tehnično podporo v okviru šole. So pa že v času pouka v šoli dali velik poudarek delu z e-učilnicami in uporabi orodij za spremljanje pouka na daljavo.

Kako so se znašli učenci s posebnimi potrebami?

Pouk na daljavo je velik izziv že učencem z običajnimi učnimi zmognostmi, še toliko večji pa za učence s posebnimi potrebami. Na **Osnovni šoli Roje**, ki imajo tudi v običajnem učnem procesu prilagojen program dela z učenci, so v začetku letošnjega leta sicer sprejeli učence nazaj v šolo, prej kot ostale šole, a izzivi, ki so jih imeli v času epidemije, so bili zelo veliki. Kot pravi **ravnateljica mag. Andrej Škrlič**, so bili še posebej prikrajšani učenci posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Učenci v tem programu namreč ob sebi ves čas potrebujejo vodenje in usmerjanje odrasle osebe, po sposobnostih so si zelo različni. »Nekateri (redki) so sposobni komuniciranja prek zoom aplikacije, drugi potrebujejo popolnoma konkretne in praktične naloge, so pa tudi tisti, ki v veliki meri potrebujejo fizioterapijo, logopedsko in druge strokovne obravnave. V tem času so postali starši naša 'podaljšana roka', ampak zavedati se moramo, da so se večkrat znašli v stiski, saj so se srečevali v različnih vlogah: kot starši, učitelji, specialni in rehabilitacijski pedagogi, fizioterapevti, za kar pa seveda niso usposobljeni. Ob tem pa ne smemo pozabiti tudi omeniti poglobljene vrednosti pouka v razredu – to je socializacija. Otroci sami so verjetno še najbolj pogrešali družbo sovrstnikov,« pravijo na OŠ Roje.

Pri otrocih s posebnimi potrebami gre za otroke, ki potrebujejo več usmeritev, konkretnih materialov in

pristnega človeškega stika, opozarja vodstvo OŠ Roje. »Eden večjih primanjkljajev pouka na daljavo je gotovo izpeljava kvalitetnega praktičnega pouka, ki je za naše učence zelo pomemben, saj devetošolci nadaljujejo izobraževanje na nižjih poklicnih šolah. Opažamo pa tudi nazadovanje pri kondicijskih in koordinacijskih sposobnostih posameznikov, saj so bili prikrajšani za individualne fizioterapevske obravnave. Tudi vse izvenšolske dejavnosti se v tem času niso izvajale, tako so bili učenci prikrajšani za interesne dejavnosti, različna srečanja in tekmovanja. Na tekmovanjih naši učenci večinoma posegajo po visokih uvrstitvah, kar zelo pozitivno vpliva na njihovo samopodobo. Kot pozitivno pa lahko izpostavim napredek starejših učencev iz prilagojenega programa pri uporabi spletnih aplikacij in drugih računalniških znanj.«

Starši so podaljšana roka učiteljev

Sicer pa pravijo, da je pouk na daljavo za učence s posebnimi potrebami, sploh za tiste, ki obiskujejo posebni program, ena od tistih stvari, kjer se vsi vpleteni res trudijo. Učitelji so primorani iskati nove pristope, se podučiti na področju tehnologije, interaktivnih orodij, pri tem pa razvijajo svojo kreativnost in sposobnost improvizacije v dani situaciji. Snemajo videe, ustvarjajo interaktivne predstavitve. »Problem je, da govorimo o otrocih, ki pripravljene materiala, ne glede na to, kako je prilagojen, ne morejo uporabljati sami.

Govorimo namreč o populaciji, ki potrebuje ves čas pomoč in usmerjanje. Nemogoče je pričakovati, da bi pred takšnega učenca postavil učbenik in bi se ta sam zamotil za nekaj minut. Učitelji smo zato ves čas razpeti med dolžnostjo, da pripravimo kvaliteten pouk, in med zavedanjem, da govorimo o učencih, ki bodo pri tem pouku potrebovali ves čas vodenje, in njihovih staršev, ki imajo v življenju z otrokom s posebnimi potrebami že brez pouka na daljavo ogromno obveznosti in dela, večinoma pa tudi svoje delo od doma, sorojence in njihov pouk. Za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju je šola mnogokrat edini socialni prostor, kjer se gibljejo poleg njihove družine. S tem, ko jim je onemogočen pouk v živo, jim je odvzet edini socialni krog, do katerega pa kot njihovi vrstniki v večinskih šolah, naši učenci ne morejo učinkovito dostopati prek socialnih omrežij in ostalih spletnih platform,« eno ključnih skrbi izpostavi Andreja Škrlič. Sicer so na šoli že po prvem valu začeli načrtno usposabljanje na področju tehnologij potrebnih za pouk na daljavo, tako za starše, učence, kot učitelje. Kot večina šol pa so tudi pri njih (skupaj z drugimi organizacijami) zagotovili primerno računalniško opremo za učence, ki le-te niso imeli.

Prav starši so pri mlajših otrocih in otrocih s posebnimi potrebami še posebej vključeni v njihov učni proces pri šolanju na daljavo. Kot pravi ravnateljica, so podaljšana roka učiteljev, saj učenci s posebnimi potre-

Danes je marsikdo postavljen v okoliščine s povečanim tveganjem doživljanja nasilja v družini. Žrtve nasilja v času izoliranosti še težje pokličejo na pomoč. Tudi na CSD se zavedajo, da je žrtvam s tem omejen dostop do podpore in pomoči, zato je treba poudariti, da obravnava nasilja v družini v vseh strokovnih službah ne poteka enako, enako kot pred uveljavitvijo ukrepov, in je prednostne narave. »Krog nasilja, v katerem se znajde žrtev nasilja v družini, se nikoli ne prekine sam od sebe. Zato spodbujamo vse, ki doživljajo nasilje, da si čim prej poiščejo strokovno pomoč in nasilje prijavijo, ker bo samo tako lahko obravnavano.«

Še posebej je zdaj pomembna pomoč socialne mreže, torej pomoč sosedov, sorodnikov ter drugih, ki zaznajo, da je nekdo žrtev nasilja, da le-to prijavijo, predvsem pa, če je žrtev otrok. Pokličejo lahko številko **policije 113**, podajo anonimno prijavo na številko 080 1200 ali uporabijo splet za e-prijavo nasilja v družini. Prijave se lahko podajo tudi na posameznih enotah CSD osebno ali po telefonu (**01 724 63 70**). Ob nujnih situacijah, ki se zgodijo izven poslovnega časa centra za socialno delo, pa se prijava poda na policiji, ki aktivira **interventno službo centra**, ki pomaga žrtvi nasilja. Obrnete se lahko tudi na žensko svetovalnico – krizni center (24 ur na dan – 031 233 211).

S 1. januarjem 2021 so odprli tudi **24-urno svetovalno linijo SOS telefona** za ženske in otroke – žrtve nasilja. Svetovanje na brezplačni, anonimni in zaupni telefonski številki **080 11 55** je tako na voljo 24 ur na dan, vse dni v tednu.

Nasilje v družini je prepogosto še vedno skrito, javnost pa zanj izve, ko je včasih za žrtve že prepozno. Bodimo pozorni drug na drugega, in čas, ki ga preživljamo skupaj, namenimo spoštovanju, razumevanju in podpori drug drugemu.

TEMA MESECA

bami potrebujejo konstantno dodatno vodenje, usmerjanje in utrjevanje pridobljenih veščin, razvijanje njim specifičnih in individualnih področij na različne socialne in didaktične načine, za kar pa večina staršev ni usposobljena. »Starši so sicer zelo delavni in iznajdljivi, niso pa terapevti in nimajo vedno ustreznega znanja za delo na posameznih področjih razvoja. Prav tako ne moremo celotne odgovornosti za otrokov razvoj prenesti na njihova pleča. Starše ta pozicija spravlja v stisko, saj se počutijo odgovorne, hkrati pa otroku ne morejo zagotoviti enake obravnave, kot jo imajo v šoli.«

Največji izziv: Ohraniti stik z učenci

Na OŠ Preserje pri Radomljah so nam vpogled v izzive, ki jih je prinesel pouk na daljavo, podale učiteljice predmetne stopnje Mateja Jerina, Katja Kukovec in Jasmina Pogačnik, učiteljica razredne stopnje Nataša Lenarčič ter socialna pedagoginja Tina Verbančič. Na OŠ Dob pa razredničarke prvih, drugih in tretjih razredov, učiteljice iz Podružnične šole Krtina ter ravnateljica Barbka Drobnič v sodelovanju s strokovnimi sodelavkami in pedagoginjo. Skozi različne generacije se prikazuje pogosto odtenki različnih izzivov, a vedno znova se vračamo k istim skupnim ključnim točkam – šolanje na daljavo ni niti približek tistemu, kar učitelji lahko dajo učencem v razredu.

Med ključnimi izzivi, ki sta jih šoli zaznali v času epidemije in šolanja na daljavo, na OŠ Preserje pri Radomljah pravijo, da je veliko energije vzela organizacija (vzpostavitev spletnih učilnic, zagotovitve računalnikov vsem učencem, tehnična podpora), nato so morali učitelji pri sebi korenito spremeniti način poučevanja. »Največji izziv nam je predstavljalo vprašanje, kako ohraniti stik z učenci in jih pritegniti, vzpodbuditi za delo tudi na daljavo. Pri tem so nam pomagali naslednji elementi: ohranjanje pozitivne naravnosti učiteljev, čut za razumevanje, empatija, timska povezanost, izmenjava dobre prakse pri sodelavcih, vztrajnost pri iskanju novih oblik dela ter tudi povezovanja z učenci in humor. Na podlagi povratnih informacij ugotavljamo, da smo bili pri tem uspešni, hkrati pa se zavedamo, da nam je delo na daljavo prineslo številna znanja, s katerimi bo smiselno nadaljevati, tudi ko bomo pouk izvajali v šolskih prostorih, tu mislimo predvsem na uporabo IKT. Le-ta mora postati sestavni del učenčevega pridobivanja znanja.«

Vsi učenci nimajo enakih možnosti

Na OŠ Dob, kjer so v prvem valu za posredovanje gradiv in navodil uporabljali predvsem spletno stran šole, v drugem valu poteka pouk preko Arnesovih učilnic, kar olajša delo tako učencem kot učiteljem in, seveda, tudi staršem. Drugi izziv je bila izbira računalniških programov, orodij in pripomočkov za pouk na daljavo. Strokovni delavci so se izobraževali in si medsebojno pomagali pri iskanju najbolj optimalnih rešitev. Seveda je ta izziv še vedno zelo aktualen, saj je za motivacijo učencev potrebno nenehno izboljševanje.

Učitelji svoje razlage posnamejo, da si jih učenci lahko kadarkoli in večkrat pogledajo. Poučujejo preko videokonferenc, kar je še najboljši približek rednemu pouku v šolski stavbi. »Vendar šola deluje z zavedanjem, da vsi učenci nimajo enakih možnosti pri vsakodnevem spre-

mljanju, sledenju, organizaciji in uspešni izvedbi učnega procesa prek ponujenih načinov izvajanja pouka od doma. Ovire, s katerimi se učenci v svojih družinah srečujejo, so različne in v veliki meri vplivajo na zmožnosti posameznika, da uspešno sledi in zadosti vsem pričakovanjem. Vsekakor so tem učencem ponujene druge možnosti z veliko mero razumevanja, potrpežljivosti in skupnega iskanja rešitev pri premagovanju njihovih stisk. Največji izziv glede na dolgotrajno izvajanje učenja na daljavo je motiviranje učencev. Strokovni delavci zato še vedno vsakodnevno iščejo možnosti za čim bolj zanimive oblike videopouka in gradiv, ki bi pritegnili vse učence in spodbujali njihovo aktivnost z namenom vzdrževanja učne kondicije in vsaj temeljnega nivoja znanja,« izpostavljajo na OŠ Dob.

Učenci pogrešajo razlago, napredujejo na IKT področju

Učenci so si različni, večina, od 1. do 7. razreda, pa sporoča, da pogrešajo razlago in imajo izzive s samoorganizacijo. »Takšni učenci potrebujejo učitelje, ki jih vodijo, usmerjajo, pomagajo, če potrebujejo pomoč, in s tem je tudi njihova notranja motivacija za šolsko delo večja. Pri tistih učencih, ki tovrstnih težav z organizacijo in načrtovanjem šolskega dela nimajo, opazamo napredek, kar se tiče samostojnosti. Predvsem učenci višjih razredov dajejo informacije, da jim delo na daljavo ustreza, saj so našli način, kako svojo aktivnost spremeniti v učinkovitost in znanje. Izkazane naloge potrjujejo njihove besede. Zagotovo pa tudi v teh oddelkih najdemo približno od tri do pet učencev, ki potrebujejo našo pomoč. Le-ta se nudi individualna pomoč, največkrat v obliki dodatne razlage ali utrjevanja, prek dotičnega učitelja, razrednika ali šolske svetovalne službe. Športni pedagogi so si enotni glede nazadovanja v športni aktivnosti,« opozarjajo na OŠ Preserje pri Radomljah. Če povzamemo njihove besede: šolanje na daljavo ne omogoča takšnega napredka pri vseh učencih, kot so ga bili vajeni, prav tako pa tudi ne moremo reči, da nekateri napredka niso dosegli.

Konkretno napredovanje na področju uporabe računalnika in sodobnih tehnologij opazajo na OŠ Dob pri vseh učencih. »Prav vsi vsto-

pajo v spletne učilnice in uporabljajo naložena gradiva, rešujejo spletne naloge in oddajajo fotografije ali skene svojih izdelkov. To je zares velik napredek, saj je v sodobnem svetu znanje računalništva pomembnejše kot kadarkoli prej. Seveda pa imajo učenci s pomanjkanjem motivacije in učenci s primanjkljaji na posameznih področjih v večini več težav z usvajanjem nove učne snovi na daljavo, čeprav imajo dodeljene učitelje, ki jim pri tem še dodatno pomagajo. Žal, je tudi ta pomoč le na daljavo.«

Razlike pri učencih se bolj kot v razredu izkažejo pri delu na daljavo. Že soočanje s tem izzivom, ki je odvisno od njihovih sposobnosti, potrebe in okoliščin, v katerih živijo. Nekaterim ni omogočeno nemoteno delo v njihovi sobi in v družinah zaznamo zelo veliko medsebojne prilagajanja, pravijo na OŠ Preserje pri Radomljah, kjer pa izpostavljajo tudi dobro prakso.

»V zaključnih razredih zadnje triade so učenci usvojili tovrsten način učenja, se prilagodili in v veliki meri dobro delujejo. Pri njih je opazna odgovornost, ki je šele ob tej situaciji prišla na plan. Zavedajo se pomena znanja, zavedajo se, da so oni tisti, ki imajo škarje in platno v rokah, da naredijo kar najbolje, najkakovostneje, predvsem pa trajno in uporabno. Ta odgovornost pri teh učencih nas je prijetno presenetila. Pri njih namreč skoraj ni zaslediti pomanjkanja motivacije za delo, še več, zavedajo se, da je delati za šolo doma nujno potrebno, če želijo doseči zastavljene cilje. Veseli smo, da učenci, ki pomoč potrebujejo, učiteljem sporočijo svojo željo; te se največkrat navezujejo na dodatno razlago ali dodatno utrjevanje. Delo 'ena na ena' je zanje zelo dobrodošlo in ga imajo radi.«

Šole: Šolske programe spreminjamo in prilagajamo

Pouk na daljavo je seveda zahteval veliko prilagajanja, vprašanje pa je, koliko se s tem spreminja tudi sam šolski sistem. Kot pravijo na OŠ Preserje pri Radomljah, šolske programe še zdaj spreminjajo in prilagajajo, glede na izkušnje o tem, kaj je učinkovito in kaj ne. Že v začetku šolskega leta so prevetрили učne načrte in že septembra peljali pouk v smeri ohranitve in poglobljanja vsebin, ki so temeljne.

Da je bilo šolske programe nujno prilagoditi novi situaciji, dodajajo tudi na OŠ Dob, kjer so strokovni delavci pregledali nove digitalizirane učne načrte in pripravljajo gradiva, ki so v učnih načrtih označena, da se lahko obravnavajo na daljavo. Tudi utrjevanja in preverjanja znanja je bistveno več, kar je zelo dobro.

Prilagajajo se tudi učitelji, kjer so, tako kot med učenci, tudi med njimi razlike. »V zadnjem času je ključnega pomena prav spletno izobraževanje, saj učitelji potrebujejo nova znanja in izkušnje. Tako kot starši naših učencev so tudi nekateri učitelji najdejo v dvojnih vlogah in se soočajo z zahtevnostjo prilagajanja dela domačim obveznostim in skrbjo za lastne otroke,« pravijo na radomeljski osnovni šoli, podobno pa sporočajo tudi iz Doba, kjer prav tako izpostavljajo, da dvojne vloge učiteljev v domačem okolju pogosto pripeljejo do delovnika, ki se zavleče prek celega dneva in tudi pozno v noč. Kljub temu pa tako na eni kot drugi šoli vedno znova iščejo poti do vseh učencev z namenom omogočiti jim učni napredek.

Prvošolčki in njihovi izzivi

Ker so učenci prvih razredov manj kot dva meseca obiskovali šolo in so komaj usvajali način dela, nas je seveda zanimalo, kakšna so opažanja učiteljev pri delu na daljavo. Predvsem je na mestu tudi vprašanje, ali bo letošnja generacija prvošolčkov, torej otrok, ki se učijo prvih veščin pisanja, branja in računanja, sploh ujela vse tisto, kar je po curriculumu zanje predvideno. »Po pravici povedano, se trenutno ne ukvarjam z vprašanji učnih vsebin in ciljev. Delo na daljavo nam je z neposrednim vstopom v domove naših prvošolcev nehote omogočilo tudi podrobnejši vpogled v vzgojne stile družin, v njihove načine reševanja problemov in soočanja z različnimi stiskami otrok. Zame je to dovolj velika popotnica, da se znam in zmorem predstaviti na drugo stran računalniškega ekrana in obuti njihove čevlje. Prva in najpomembnejša stvar, ki jo želim zagotoviti za moje prvošolčke, ko se vrnejo v šolske klopi, je občutek varnosti. Pa ne varnosti pred virusom, temveč varnosti, ki jo prinesejo zaupanje v sočloveka, sprejemanje drugačnosti, svobodno izražanje svojega mnenja, prepoznavanje lastnih občutkov in notranjih kvalitet posameznika. Moja opažanja pri delu na daljavo so ravno v tem, da so se razlike v samostojnosti otrok, upoštevanju navodil in meja, uporabi določenih spretnosti in veščin še povečale in da lahko z gotovostjo trdim: 'Vsak otrok je otrok zase!' Prav zato bomo veliko pozitivne energije usmerili v usvajanje socializacijskih veščin, ki jih bomo razvijali skozi igro in svet domišljije. Ko bodo otroci večji sodelovanja, vztrajanja in koncentriranega samostojnega dela (njihovim letom primerno), bodo tudi učne vsebine, pomembne za življenje (razmišljanje, branje, pisanje, računanje ...) z lahkoto usvojili. Veste, ni pomemben čas, do kdaj, ampak občutki, kako se želimo počutiti,« nam je povedala učiteljica razredne stopnje na OŠ Preserje pri Radomljah Nataša Lenarčič.

Učence, še posebej najmlajše, na svoj način motivirajo tudi na OŠ Dob, kot so nam sporočile razredničarke. »Motiviramo jih z učinkovitimi in spodbudnimi povratnimi informacijami, razgovori prek telefona, e-pošte, z osebnimi pismi po pošti, voščilnicami ob rojstnem dnevu, pošiljanjem tiskanih gradiv na dom (otrokom prisluhnemo, smo empatični, nežni, razumemo njihove osebne stiske, okoliščine, v katerih so se zna-

šli, spodbujamo, pohvalimo, se z njimi veselimo).« Pri tedenskih zadolžitvah pa poskrbijo, da je učenje čim bolj zanimivo, zabavno, s posebej izdelanimi učnimi gradivi, dejavnostmi prek različnih spletnih povezav, kot so kvizi, didaktične igre, ogled lutkovne predstave, poslušanje radijske igre, športne, raziskovalne, sprostilne dejavnosti v naravi ... Podobno torej, kot tudi na ostalih šolah. Dodatno so učence motivirali tudi z zoom srečanja, ki niso bila namenjena samo učenju, ampak tudi srečanju s sošolci, deljenju doživetij in podobno.

To je čas navajanja na samostojnost

»Skrbi nas dejstvo, da delo na daljavo ne dopušča komunikacije z učenci, ki je možna le v razredu. Prav tako se zavedamo, da delo doma ne omogoča strokovnosti, ki jo učenci vsakodnevno potrebujejo, ne glede na to, da se starši z njimi nadvse trudijo in gre res velika zahvala za opravljeno delo tudi njim,« izpostavlja razredničarka učencev 2. razreda OŠ Dob.

Izzivi pa so tudi z učenci, ki ne želijo priti na naša srečanja in sodelovati na njih, pri čemer imajo učitelji zelo omejene možnosti, tako za stik z njimi kot za motiviranje tistih, ki bi to potrebovali, na še en izziv, s katerim se soočajo učitelji, spomnijo na PŠ Krtina. »Prisotnost na video srečanjih je različna, nekateri učenci se jih redno udeležujejo, drugi izjemoma. O delu tistih, s katerimi smo redno v kontaktu, imamo boljše predstavo. Takim otrokom lažje pomagamo. In tudi oni imajo do nas drugačen odnos. Z drugimi imamo stik le prek poslanih rešenih nalog. In tako nastajajo razlike med učenci. Te po našem prepričanju niso le posledica različnih možnosti, vezanih na tehnologijo in finančnega položaja družin, pač pa tudi odnos družin do šole in dela. Če sta v družini delo in trud vrednota, če starši pregledajo učencem zvezke in jih spodbujajo k lično, smiselno napisanim izdelkom, če jih spodbujajo, da sodelujejo, da obiskujejo ponujene dejavnosti, so rezultati kljub vsemu boljši. Čas šolanja na daljavo pa je tudi čas navajanja na samostojnost, odgovornost, vztrajnost in delavnost, pri čemer imajo, če hočejo ali ne, veliko in pomembno vlogo starši učencev s svojimi spodbudami in zgledom.«

Predvsem pri najmlajših pa imajo izziv tudi starši, kjer učitelji 1. in 2. triade dobivajo informacije, da ne zmorejo slediti ne zahtevam učiteljev ne okoliščinam, ki zahtevajo vpletенost v otrokovo vsakodnevno izobraževanje, ne nevarnim krempljem zasvojenosti z računalniškimi igrami, youtube kanalom in ostalimi družabnimi omrežji. »Sporočajo, da se počutijo nemočne in svojim otrokom težje pomagajo (nimajo znanj, kompetenc za podajanje učne snovi in če so v službi, tudi težje spremljajo otrokovo šolsko delo). Veliko težavo zaznavamo tudi pri učencih s specifičnimi učnimi težavami, težavami s pozornostjo ...«

Za konec pa ne moremo mimo sporočila, ki so ga v tej situaciji pripravili na OŠ Preserje pri Radomljah, kjer pravijo, da vir zadovoljstva ni dosežen cilj. »Vir stalnega zadovoljstva je napredek, sposobnost reorganizacije, uskladitve s kamenčki na poti življenja. Večja je ovira, ki jo premagamo, večje zadovoljstvo si s tem pridemo. Cilji so zgolj točke na kontinuumu življenja. Hvalni smo učencem in staršem, da so zmogli v tej situaciji stopiti naprej, biti zgled optimizma in upanja za lepši jutri.« □

JABOLKO KAKOVOSTI 2020 ZA OSNOVNO ŠOLO DRAGOMELJ

Vsako priznanje, ki ga kdorkoli prejme za svoje delo, je pomembno, če je to povezano z izobraževanjem in posledično našimi otroki, pa je ta vrednost še toliko višja.

Mateja A. Kegel

Petnajst let že poteka podeljevanje priznanja Jabolko kakovosti, ki ga podeljuje CMEPIUS nosilec projektov v okviru programa Erasmus+, ki izstopajo zaradi kakovostne zasnove in izvedbe. In konec leta 2020, najtežjega leta za izobraževalni sistem, kar pomnimo, je to priznanje prejela tudi ena od domačih osnovnih šol – OŠ Dragomelj. V okviru projekta so v dveh letih izvedli šest evropskih mobilnosti v petih državah, in sicer na Portugalskem, Cipru, v Španiji, Grčiji in Združenem kraljestvu.

Ne štejejo let učenja, ampak koliko naučenega imamo v letih

Da je bila osnova za nagrado narejena že pred tem, je jasno, saj do leta ne moreš priti čez noč. OŠ Dragomelj je uspelo znanje in izkušnje, ki jih je devet učiteljev pridobilo v tujini v okviru projekta Ne štejejo let učenja, ampak koliko naučenega imamo v letih, odlično prenesti v prakso, so zapisali v sporočilu, mi pa smo za več podrobnosti povprašali tudi ravnatelja OŠ Dragomelj Petra Jerino.

Seveda nas je v prvi vrsti zanimalo, kakšne spremembe je pot do priznanja vnesla v delo in učni proces na šoli. »Glede na pričevanja udeležencev smo prepričani, da je celotno izvajanje projekta pozitivno in uspešno delovalo na koordinatorici Arnelo Jahič in Barbaro Rogelj, udeležence mobilnosti in preostale zaposlene v šoli. Udeleženci so tako pridobili pričakovano znanje in usvojili nekaj veščin za bolj obvladljivo delo v razredu z otroki s posebnimi potrebami. Veseli nas, da je poleg udeležencev tudi preostali pedagoški kader na šoli izrazil željo po nadaljnjem sodelovanju v mednarodnih projektih, s čimer le podkreplujemo naše načrtovanje nadaljnega mednarodnega povezovanja. Z našim zavedanjem, kako pomembno je sprejemljivo in prilagodljivo učno okolje, smo to z omenjenim projektom tudi uresničili. S primeri dobre prakse iz tujine in novimi metodami, ki so jih udeleženci implementirali v svoje pedagoško delo, smo opazili pozitiven učinek na učencih, ki prihajajo iz drugačnih tipov okolij (jezikovne, kulturne, socialne), in tistih učencev, ki imajo posebne potrebe. Predstavljeno delo je tudi med preostalimi pedagoškimi osebami doprineslo k razširjanju medkulturne miselnosti in jih spodbudilo k nadaljnjemu lastnemu strokovnemu razvoju,« pravi ravnatelj Peter Jerina. Ob tem dodaja, da je mednarodno sodelovanje šoli med drugim prineslo tudi širši uvid, na kakšen način v primerih učencev s posebnimi potrebami delujejo ostale evropske države. Kot pravi ravnatelj, je na poti profesionalnega razvoja vedno treba opravljati samorefleksijo in to so imeli priložnost opraviti ne samo na nacionalni, pač pa tudi na evropski ravni.

V osrčju je dobrobit vsakega učenca

Učitelji so v okviru projekta nadgrajevali svoje kompetence z novimi učnimi metodami in praksami za delo z učenci s posebnimi potrebami ter se seznanjali z inovativnimi načini uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije za izvajanje bolj kakovostne in dostopne strokovne pomoči tem učencem. Pridobljeno so v skladu z učno problematiko in potrebami šole uspešno integrirali v letne delovne načrte in prakso tako na razredni kot predmetni stopnji. Projekt, ki je bil prva mednarodna izkušnja šole, jim je omogočil več idej pri oblikovanju individualnih programov za določene učence.

»Udeleženci so opravili tudi refleksijo o odzivih učencev, spremljali so učence s posebnimi potrebami in njihov napredek. Opazovali in beležili so predvsem spremembe, ki so se v učnem procesu začele pojavljati po uvedbi sprememb z novo pridobljenimi kompetencami. Ta metoda je bila za vsakega udeleženca predmetno pogojena in delno pogojena tudi z mobilnostjo. Tako je denimo ena udeleženka beležila napredek učenca s posebnimi potrebami in hkrati uporabnost nove aplikacije na tabličnem računalniku zanje, drugi dve sta ocenjevali zbranzost učencev po jutranjih vajah umirjanja telesa in duha, naslednji dve sta ocenjevali raven komunikacije in napredek le-te po uvedbi strateških vaj učinkovite komunikacije. Dve udeleženki sta pridoma uporabili aplikaciji za spremljanje motoričnega napredka učencev s posebnimi potrebami in na ta način omogočili samoevalvacijo učencem. Naslednja udeleženka z večjim zavedanjem lastne in druge kulturne identitete pri pouku likovne umetnosti spremlja predvsem napredek učencev priseljencev.«

Seveda nas je ob tem zanimalo, če so bili vidni tudi konkretni napredki pri delu z učenci s posebnimi potrebami na račun novih pristopov, in kot pravi Peter Jerina, v osrčju delovanja OŠ Dragomelj postavljajo dobrobit vsakega učenca, pri čemer so zelo usmerjeni v inkluzijo, da vsakomur ponudijo varno in spodbudno okolje. »Pri tem smo posebej pozorni na

marginalizirane učence oziroma tiste, ki prihajajo iz jezikovno različnega ali socialno in ekonomsko manj spodbudnega okolja, na priseljence in tiste, ki ob vseh zunanjih dejavnih morebiti v sebi nosijo še mavričnost, ki jo strokovno poimenujemo kot posebne potrebe. Zavedamo se, da je delo strokovnih delavcev ob prisotnosti teh dejavnikov zahtevnejše, in ker v naši mladi šoli gradimo svojo vizijo o oplemenitvi znanja z medkulturno dimenzijo, želimo s tem nadgraditi predvsem kakovost dela strokovnih delavcev šole pri delu z otroki s posebnimi potrebami.«

Pedagoško osebje bolj dovetno za nove mednarodne programe

V projekt so vključili tako profesorje razrednega pouka, s katerimi se učenci sprva srečajo na svoji izobraževalni poti, kot tudi profesorje predmetnega pouka, z namenom krepiti kolektivni dialog med strokovnimi delavci po celotni osnovnošolski vertikali. Kot pravijo, bo to olajšalo vsakršno implementacijo novih pridobljenih metod in oblik dela. Na podlagi prve mednarodne izkušnje OŠ Dragomelj v takšnem obsegu izvedenih aktivnosti so udeleženci usposabljanj izpostavili naslednje rezultate: okrepljena medkulturna zavest, večja motivacija za sodelovanje v nadaljnjih mednarodnih projektih, osveženo znanje angleškega jezika, naveza novih prijateljskih vezi med kolegi učitelji iz drugih držav, uvedba prilagojenih sprememb v poučevanju in uporaba raznolikih učnih metod, izmenjava dosedanjih izkušenj, poznavanje in razumevanje

drugih šolskih sistemov v evropskih državah ter deljenje znanja med sodelavci. »Z navedenim projektom smo usvojili primere dobrih praks in jih inovativno prenesli med naše učence. Celotno pedagoško osebje je postalo bolj dovetno za spremljanje novih mednarodnih programov in bodočih priložnosti za strokovno rast izven slovenskih okvirjev,« dodaja ravnatelj.

Ne glede na to, da je bila to komaj prva mednarodna izkušnja OŠ Dragomelj, pa se optimistično že spogledujejo z novimi izzivi na tem področju. »Kot manjša šola, ki pred prvim KA1 ukrepom v sklopu Erasmus+ programa ni sodelovala na mednarodnih projektih, smo ponosni na inovativnost in kreativnost naših udeležencev, ki so ju izkazali v svojem pedagoškem delu po prihodu z usposabljanjem ter njihovo implementacijo znanja. Ker smo se prvič lotili projekta takšnih razsežnosti, smo tudi izjemno ponosni na našo finančno-metodološko iznajdljivost, in sicer kako z nižjimi finančnimi sredstvi, namenjenimi le enemu udeležencu, na mobilnost poslali po dva udeleženca. Ob tej potezi smo v projekt vključili še tehnični del naše organizacije, kar je v končni fazi pozitivno vplivalo tudi na naš odnos in pripomoglo k temu, da je cela organizacija 'dihala' za uspešnost projekta. Zaradi vseh pozitivnih učinkov si seveda želimo nadaljevati z mednarodnim povezovanjem tudi v prihodnje,« pravi na dragomeljski osnovni šoli.

Seveda pa nismo mogli mimo obdobja, v katerem so se znašle vse šole, vsi učitelji – epidemije in pouka na daljavo. Zanimala nas je konkretna

izkušnja, in sicer, ali je OŠ Dragomelj novo pridobljeno znanje kaj olajšalo delo na daljavo z vsemi učenci.

»Rezultati našega projekta so predvsem praktične narave, prenesli smo jih torej neposredno v učilnice med svoje učence, kjer smo tudi uporabili svoje novo pridobljene kompetence. Komunikacijske in druge metodološke pristope iz tujine uporabljamo redno pri svojem delu, seveda prilagojene starosti in razvojni stopnji učencev. Trenutno je v času pouka na daljavo to izredno težko. Vsi namreč vemo, kako pomembno je šolsko okolje za učence, kako pomemben je stik in interakcija z učitelji in vrstniki. Še posebno pomembno pa je spodbudno šolsko okolje za učence s posebnimi potrebami, tako da si vsi želimo čimprejšnjo vrnitev v učilnice, kjer bomo lahko opravljali svoje delo, nudili toplino in varno učno okolje za učence,« je izpostavil ravnatelj, ki dodaja, da je šolanje na daljavo vse udeležence v pedagoškem procesu postavilo pred številne nove izzive.

»Po najboljših močeh si vsi skupaj prizadevamo za optimalen rezultat; dobro počutje učencev ter učiteljev in čim več usvojenega znanja. Razumljivo je, da šolanje na daljavo ne more enakovredno nadomestiti izobraževanja v šoli. Sprejeti skušamo dejstvo, da je epidemija tu in si prizadevamo, da jo čim prej premagamo ter se vrnemo v šolo. Hvaležni smo učencem in staršem, ker sodelujejo po najboljši močeh. Pomembno je, da si zaupamo, pogosto komuniciramo in pravočasno razrešujemo stiske in težave. Občutek imam, da nam s skupnim prizadevanjem razmeroma dobro uspeva.« □

O k u s i m o b e s e d o

bralna značka za odrasle

več informacij www.knjiznica-domzale.si

AKTUALNO

VERJAMEM V UČENCE

MATEJA PERŠOLJA, SUPERFINALISTKA ZA SVETOVNI IZBOR GLOBAL TEACHER PRIZE

Mateja je mlada, energična, izjemno motivirana, predana in zagnana učiteljica matematike iz Osnovne šole Preserje pri Radomljah, ki je svoje poslanstvo našla v iskanju načinov, kako učence spodbuditi k iskanju in raziskovanju talentov. K odkrivanju njihovih strasti.

Petra Petravič

Foto: osebni arhiv Mateje Peršolja

J e Primorka, ki je svoje mesto našla v okolju, ki jo spodbuja, motivira in podpira na poti k uresničevanju zastavljenih ciljev. Kakor tudi ona spodbuja učence k negovanju hobijev in zasledovanju želja in ciljev, ki jih imajo.

Čeprav je odraščala v učiteljski družini, si nikoli ni predstavljala, da bo tudi sama nekoč učiteljica. Iz zadržane in tihe mladostnice, ki je rada nastopala na gledaliških odrih, je postala izjemno komunikativna, dostopna, navdušena in spontana učiteljica. Učiteljica, okrepljena z entuziazmom, ki si prizadeva v učenjih vzbuditi občutek vrednosti in zavdanje o pomenu in vlogi, ki ju vsak izmed njih ima, pri oblikovanju svoje lastne prihodnosti. S pomočjo inovativnih metod jim pomaga prepoznati potencial, ki ga imajo, ga razvijati in tudi izraziti.

Kot velika ljubiteljica gora, narave in izletov se je že kot otrok srečala z gorništvom. Bil in ostal je njen največji hobi, ki ga z veliko strastjo ter vnemo razvija in goji še danes. Izkušnje v planinski organizaciji je začela pridobivati kot mentorica in vodnica Planinske zveze Slovenije. Bila je tudi vodja mladinskega odseka PD Nova Gorica ter organizatorica tekmovalnj Mladina in gore.

Ni se odrekla ideji, ki jo spremlja že od nekdaj, in sicer, da je šola vsekakor pomembna, ni pa ena in edina pomembna stvar v življenju. Obstajajo namreč tudi hobiji, s pomočjo katerih lahko človek najde samega sebe, se razvija in izrazi na način, ki mu je blizu.

Šolanje na daljavo je bil tudi zanjo svojevrsten izziv, pred katerim ni klecnila ter iskala razloge in izgovore, zakaj se nekaj ne da, ampak je oborožena s še več entuziazma in vne me zavihala rokave. Pobrskala po spominu, kaj vse je že počela, katera orodja je pri tem uporabljala in kmalu ugotovila, da poseduje spretnosti in veščine, s katerimi se lahko s pomočjo tehnologije približa učencem. Prizadeva si, da bi se spoznala in izkušnje, ki so se v tem času pokazale kot perspektivne, dobre in obetavne, ohranile in da bi se prenesle v razrede takoj, ko bo pouk v živo spet mogoč. Je tudi med petimi superfinalisti za svetovni izbor Global Teacher Prize. Tekmovanje, kjer ji želimo veliko uspeha in katerega rezultati bodo znani marca 2021.

Odraščali ste v družini učiteljev, kar pogosto vpliva na odločitve, ki jih glede poklica sprejmejo otroci. Seveda obstaja tudi možnost za povsem drugačno življenjsko smer, ki ste jo sicer začetka imeli namen ubrati tudi sami, vendar ste se pozneje odločili drugače.

Čeprav sem odraščala v družini učiteljev, si nikoli nisem predstavljala, da bi bila nekoč učiteljica. Od nekdaj me je zanimala psihologija, vendar me je pot zanesla v pedagoške vode in tudi sama sem tako vendarle postala učiteljica matematike. Izkušnje, ki sem jih kot učenka imela, so me nagovorile, da sem si zastavila

vprašanje: 'Kakšna si želim biti kot učiteljica?' Kot prioriteto sem si postavila željo in namero, da učenci ne bi čutili strahu, da mi bom presenetila s kakšnim spraševanjem. Da ne bi imeli nočnih mor, da jih bom snela iz klopi in jih pred tablo vprašala. Občutek, ko si vprašan pred tablo, je res grozen. Ko zamrzneš in je glava prazna. Izziv mi je bilo poiskati način, kako bi to spremenila.

Sama si prizadevam učence slišati in jih videti. Biti do njih dostopna in odprta, da lahko pridejo do mene. V tem se izjemno trudim, čeprav vejamem, da mi verjetno z vsakim to ne uspe. Če sodim po tem, da si vseeno upajo priznati, da nečesa ne vedo in da ne znajo, ter sočasno priti na govornilne ure z iskreno željo, da bi to znali in s prošnjo za pomoč, se mi zdi, da je to že veliko. Že s tovrstnim korakom zmorej o ogromno. Vem, kako težko je priznati, da nekaj ne znaš ali prositi za pomoč.

Čeprav vam je bila šola pomembna, niste zanemarjali pohodništva, ki je še danes vaš hobi. Občutek imam, da so danes pričakovanja staršev izjemno visoka. Družba je usmerjena v perfekcionizem in edino, kar zares šteje, je uspeh. Dosežek.

Z učenci se o temu veliko pogovarjamo. Koliko jim pomeni šolski uspeh? Kako in v kolikšni meri so zanje ocene zares pomembne na poti skozi življenje? Tudi o izsledkih raziskav, ki jih opravim, se z učenci rada pogovarjam. Kdaj pa kdaj si pogledamo tudi kakšen film o procesu učenja in se o njem pogovarjamo.

Učencem bi rada sporočila, da se nihče ne rodi kot talent za nekaj in da v življenju štejejo predvsem priložnosti in izkušnje, ki jih imamo. Nekdo jih je imel več, drugi morebiti manj. In tudi zaradi tega si je nekdo lažje zgradil boljše prostorsko predstavo kot pa nekdo, ki tovrstne možnosti ni imel. Pa najsibodi govorimo o igranju z lego kockami ali o oblikovanju gradu iz peska. Kar zares šteje, je vztrajnost. Da se oseba ob oviri ne umakne in se smili sama sebi, ampak da išče pot in rešitve za naprej. Zato se z učenci učimo si postavljati cilje (kaj bi radi znali in kaj dosegli). Učimo se načrtovanja poti in iskanja načinov, kako priti do tja, kamor si

želimo in nenazadnje dosežke ter napredek evalvirati. Za to potrebujemo merila, ki učencem pomagajo pri samopreproji in evalvaciji kakovosti doseženih ciljev.

Vedno znova me fascinira, kako realni so učenci pri pisanju samopreproje in refleksije o svojem znanju. Z njimi se pogovarjam o njihovem napredku in kaj bi lahko pri učenju še spremenili, da bi bili uspešnejši. Včasih me tako zelo gane, kako iskreni in kako strogi so lahko do sebe. Zelo so si različni in v velik izziv mi je, kako jih na tej poti vseeno spremljati ter jih popeljati še malo naprej. Da, verjamem v njih. Verjamem, da zmorej več. Samo poiskati moramo način, ki jim je blizu. Način, ki jim pomaga, da lahko pridejo tja, kamor si želijo.

Odraščala sem v prejšnjem sistemu in občutek imam, da so takrat od nas pričakovali predvsem poslušnost in tišino. Ni bilo zaželeno, da smo kreativni. Ustvarjalni. Cenili so pridnost in niso nam dopustili, da bi svoja mnenja lahko izražali ali jim na kakršenkoli način ogovarjali. Danes se otroci mnogo bolj zavedajo svojih pravic, kot pa dolžnosti, zaradi česar jih je treba 'peljati' po drugi poti. Z učenci nimam slabih izkušenj. Je pa treba postaviti meje in biti pri tem dosleden. Najprej si je treba pri sebi razčistiti, kakšne so in bodo tiste meje, ki jih boš kot učitelj skušal vzdrževati, in to zato, da bomo lahko kot skupnost, kot skupina funkcionirali.

Šola bi morala razvijati bistveno več kreativnosti in ustvarjalnosti. Nuditi priložnosti, da lahko posameznik najde tisto nekaj, v čemer je močan in kjer si želi naprej ustvarjati, ter tista področja nekako razvijati. Tam bo namreč prihodnost njihovega poklica. Njihovega preživetja.

Biti izpostavljen možnosti povratne informacije ni lahko. Sprejeti jo, pa je še veliko težje. Ko učenci zgolj poslušajo učiteljevo predavanje, brez možnosti kakršnekolikšne konfrontacije, je učitelj na 'varnem'. Situacija kot takšna pa tako učitelju kakor tudi učencem odvzame možnost nečesa novega. Drugačnega. Možnost za nova spoznanja in tudi osebno rast. Kar je velika škoda.

Se strinjam. V začetku je mogoče mnogo bolj udobno, če učitelj uči pridne in poslušne učence, če uporablja tovrstna izraza. Osebo so mi v večji izziv bolj živahni razredi, kjer učenci ne sprejmejo takoj vsega, kar jim rečeš. Učenci, ki morebiti na prvo žogo česa tudi ne razumejo ali pa ne sprejmejo vsega. Ravno pri njih je največji izziv. Ko jih srečam, se sprašujem in iskreno me zanima, 'kako razmišljajo ter zakaj nečesa ni(so) razumel(i)?' Če se ozrem nazaj in malce pomislim, ugotovim, da sem se od tistih, ki sedijo v zadnjih vrstah in ki imajo nekako izzivalen pogled ter odnos na način 'pa da vidimo, kaj se bo zgodilo', mnogo več naučila, kot pa od tistih, ki sedijo v prvi vrsti in pri miru. S svojim 'provokativnim' vedenjem so mi postavili ogledalo in spoznala sem, da sem bila v svojih informacijah, ki sem jih sporočala, precej nekonsistentna. Ko sem začela razvijati svoje pristope k ocenjevanju, sem jim na začetku rekla, 'da jih bom počakala', v resnici pa sem si vse beležila in medtem preišljevala, kako in kakšno oceno bi jim dala, da bi bila poštena. Začetka jim tudi nisem zaupala. Pri domačih nalogah in izdelkih, ki so jih prinesli v šolo, sem se pogosto spraševala, če so jih resnično izdelali sami, ali so jim pri izdelavi pomagali starši. Ob tem sem si postavljala številna vprašanja in nekako prišla do odgovorov, ki so mi pomagali pri poznejšem postopanju. Našla sem način, kako drugače preverjati znanje, ne le s testi in ustnim ocenjevanjem. Danes učenci pripravljajo dokaze o znanju, pišejo samopreproje in načrtujejo izboljšave. Znanje lahko spremljam bolj kontinuirano in jim lažje podam povratne informacije, ki jim pomagajo pri izboljšanju znanja (namesto točk in ocen).

Prepričana sem, da ste se v teh 20 letih tudi sami v marsičem spremenili. Najverjetneje ste ravno s poučevanjem ozavestili marsikateri vzorec, v spremembo katerega so vam pomagale tudi izkušnje z učenci. Spoznavanje njihovega sveta in načina razmišljanja odpira marsikatera vprašanja, ki kličejo po odgovorih.

Vsekakor mi niso pomagali samo učenci, ampak tudi okolje, v katerem delam. Zahvala gre ravnateljici, njenemu načinu vedenja in pa tudi kolektivno, s katerim delam. Res imam odlično okolje za rast in razvoj. Resnično imam veliko priložnosti za usposabljanja in izobraževanja, kar mi izjemno veliko pomeni.

V vsem tem času sem skupaj z njimi rastle. Imam tudi izkušnje, kako je nekaj razvijati in pri tem biti sam. Takrat si negotov. Zdaj, ko nas je v projektu več, je marsikaj lažje. Veliko lažje pa je, če te okolje podpira ne samo načelno, ampak tudi praktično. Ravnateljica spremlja moje delo, naše napredovanje, razvoj. Rast v takšnem okolju je resnično super, saj tudi če narediš napake, zanje nisi kaznovan. Spoznala sem, da se tudi ob napakah lahko nekaj naučiš in tovrsten pristop sem vnesla tudi v razred, saj

želim učencem prenesti sporočilo in jim omogočiti izušnje, da četudi narediš napako, ti ta omogoča rast.

Prepričana sem, da če ne bi bila na tej šoli, kjer bi lahko stvari počela z učitelji, ki so mi zaupali in s katerimi smo skupaj krenili na to pot, sočasno pa jih ne bi imela priložnosti voditi, ob svetovanju in delu z ravnateljico, ne bi bila tukaj, kjer sem.

Koronavirus in šolanje na daljavo sta bila in bosta še nekaj časa velik zalogaj. Kakšna je bila prva misel, morda celo pomislek, ki ste ga imeli v trenutku, ko ste izvedeli, da se bo pouk iz učilnic preselil na splet?

Bilo je zanimivo, kako so se stvari spreminjale. V petek smo imeli občutek, da bomo doma in da bomo imeli več časa za branje in študiranje. O tem smo preišljevali takrat, ko smo knjige nosili domov iz knjižnice. V soboto in nedeljo smo padli v drugo realnost, ker smo bili primorani v spletne učilnice nalagati gradiva. Imela sem srečo, da sem se vseskozi izobraževala ter usposabljala, zato mi spletno okolje in delo v njem nista predstavljala posebnega zalogaja. Takoj sem odprla svojo spletno stran, da sem lažje začela z delom, kajti na začetku smo se še nekako lovili, nisem pa želela predolgo čakati, da se stvari zorganizirajo.

Zame je bil izziv, kako prenesti tako duh, kakor tudi praktično medsebojno pomoč v spletne učilnice. Kako prenesti delo v skupinah ter sodelovanje na splet in kako jih spremljati, jim pomagati, da so aktivni? Veliko je bilo možnosti brezplačnega izobraževanja o tehnologiji, kar mi je bilo v veliko pomoč, čeprav sem se sčasoma precej utrudila, saj sem si želela kar se da največ vedeti in vsega se preprosto ni dalo.

Ste ena izmed petih superfinalistov za svetovni izbor Global Teacher Prize. Kaj vam pomeni ta prehod v superfinale kot človeku, ne glede na končni izid? Kako doživljate tovrstno nominacijo?

Vesela sem, da je nekdo opazil (ne le) moje 20-letno delo, predanost in spremembe, ki jih dosegamo v našem šolskem prostoru. Začela sem v inovacijskih projektih pri Zavodu za šolstvo, zdaj pa že tudi sama izobražujem učitelje. Želim si doseči kar se da širok krog učiteljev in tako pozitivno vplivati na življenja še večjega števila otrok. Zato sem izdala priročnik Formativno spremljanje znanja v praksi in skupaj z učitelji soustvarjamo spletišče www.formativno.si.

Nominacija mi pomeni ogromno, ne glede na to, kaj se bo zgodilo potem. Še več mi pa pomeni podpora, ki mi jo v teh dneh izrekajo tako kolegi, s katerimi sodelujem, ravnatelj širom po Sloveniji, zdajšnji in pa tudi nekdanji učenci in starši. Vsi skupaj potrjujejo to, za kar sem si prizadevala. Ko so tovrstne priložnosti, da imajo možnost podelitvi to, kako oživljajo šolo in pouk, je resnično fantastično. In potem vidiš, da dejansko vidijo, in da to, kar počneš, deluje. To mi pomeni več kot kakršnakoli druga nagrada in imenovanje. □

KOLUMNA • MEDSEBOJNI ODNOSI LIDIJA BAŠIČ JANČAR

KAJ VIDITE – NAPOL PRAZEN ALI NAPOL POLN KOZAREC?

Dva človeka se pogovarjata. Prvi reče: »Joj, kako lepo vreme imamo danes!« Drugi pa reče: »Ja, ja, ampak kaj, ko bo jutri spet slabo!«

Sama se dostikrat zalotim, da se mi po možganih pletejo misli, ki mi niso všeč. Dostiraje bi razmišljala bolj pozitivno; v resnici sploh ne maram svoje negativne plati osebnosti. Zalotim se celo, da si rečem: Joj, kako sovražim ta svoj negativizem! Najraje bi ga zakopala nekam globoko, tako globoko, da mu nikoli več ne bi prišlo na misel sitnariti takrat, ko je to najmanj treba. Ravno takrat, ko potrebujem pogum, ko se srečam z novo situacijo ali spremembo in bi mi še kako prav prišle misli, ki bi me peljale mimo dvomov o sebi. Pa žal tako ne gre. Strahovi so in bodo. Naučila sem se in se še vedno učim sprejemati tudi tisto, kar mi pri meni ni všeč.

Tudi optimisti niso vedno to, za kar se predstavljajo. Imamo več vrst optimistov: tiste, ki za vsako ceno želijo razmišljati le pozitivno, ker so nekje prebrali, da če boš razmišljal pozitivno, bo življenje lepo in srečno, če pa ne, boš v svoje življenje privabil le nesrečo, torej točno tisto, o čemer razmišljaš. V tem primeru je optimizem lahko le obramba pred vsemi drugimi čustvi, ki jih spretno zakrivajo tudi pred seboj. Tako kot bi jaz sama dostikrat najraje zakopala svoj negativizem. Taki ljudje nas bodo jezili, ker niso pristno pozitivni, temveč prežeti s sodobno kvaziduhovnostjo, vsako jezo in žalost predihajo v sekundi, potem pa je spet vse lepo.

Obstajajo tudi taki optimisti, ki bodo vse druge ob najmanjšem dvomu hitro in grobo prekinili ter jih poučili, kako nevarno je razmišljati negativno. Zanje je nesprejemljivo jeziti se, strahu pri drugih sploh ne prenesejo in čustva delijo na pozitivne in negativne. Pristno začuti človeka je zanje velika težava, kar je logično, saj si svoj spekter čutenj zožijo le na pozitivna čutenja, kar pomeni, da negativna zanje nikakor niso sprejemljiva. Tudi tovrstni optimisti nas bodo hitro začeli jeziti.

Sama najbolj občudujem tiste, ki priznajo, da se optimizma učijo vsak dan sproti. Ali pa tiste, ki jih je optimizma naučila kakšna težka življenjska izkušnja ali nekdo bližnji, ki jo je sam doživel. Taki razumejo, da vsi ljudje tega ne zmorejo in da se redki rodijo optimisti, da pa je čedalje več takih, ki se tega poskušamo učiti; in ki priznamo, da dostikrat ne zmoremo, pa vendarle poskušamo v svoje možgane vnašati vedno nove in nove misli. Torej takih, ki nas ni strah svojih strahov in te ne označimo za negativno čustvo, temveč jih pri sebi poskušamo spoznavati, udomačiti in se vsakič znova posloviti od njih. Pristni optimisti, kakor jih imenujem, so tisti, ki so sočutni do vseh drugih, ne pa vzvišeni v svoji optimistični drži. In ki vadijo hvaležnost vsak dan sproti. Vadba hvaležnosti se je izkazala kot eden boljših načinov prehoda iz negativizma v pozitivizem.

Če kdaj, imamo danes možnost zavedanja ali smo negativisti ali pozitivisti. Vsak dan sproti lahko razmišljamo le o praznem kozarcu in slabem vremenu ali pa iščemo vzro-

ke, da vidimo onkraj tega. Da postanemo mojster/mojstrica malih korakov. Včasih se zdi, da je videti napol poln kozarec pravo tveganje. Biti optimist pomeni videti več lepих stvari kot pa slabih, videti pozitiven razplet namesto negativnega, videti sonce in svetlobo namesto teme; ob tem pa biti še celo aktiven in ne pasiven; verjeti, da smo sami kreatorji svojega življenja in ne nemočne žrtve; verjeti, da smo lahko srečni in da se nam lahko dogajajo dobre stvari. Uf, verjeti, da smo lahko srečni ... to pa je izziv!

“Pristni optimisti, kakor jih imenujem, so tisti, ki so sočutni do vseh drugih, ne pa vzvišeni v svoji optimistični drži. In ki vadijo hvaležnost vsak dan sproti. Vadba hvaležnosti se je izkazala kot eden boljših načinov prehoda iz negativizma v pozitivizem.”

Pozitiven pristop vseh, ki to zmoremo in smo zgled, je ključnega pomena. Svetovalni delavci, učitelji, starši ... to zmoremo? Življenje sicer lahko zožimo zgolj na telesno zdravje, vendar vsi vemo, da je mentalno zdravje prav enako pomembno, oziroma če dobro pomislimo, je podlaga za telesno zdravje. Delati moramo torej prav na tem. Kako lahko v teh težkih časih ohranimo humor, sproščenost in pozitivno naravnost, da bomo našim otrokom zgled, kako se prebrodijo krize? Ne tako, da se zgolj, kot pijanec plota, držimo ustaljenih navodil, navad, temveč da se pustimo nagovoriti življenju. Kaj otroci trenutno bolj potrebujejo od strogo začrtanih učnih ciljev? Kaj ljudje trenutno želijo od svetovalnih delavcev? Kakšne starše trenutno rabijo otroci? Življenje nas uči živeti in treba ga je živeti, da ga zares spoznamo. Preprosta vaja, ki jo v vsakem trenutku lahko naredimo (odrasli, lahko tudi mladostniki in otroci), je, da se pogledamo vase in si poskušamo zamisliti, kakšen cilj želimo doseči v življenju oziroma do katerega cilja si želimo priti na koncu življenja. Ko vidimo svoj cilj, lahko narišemo pot do tja in kaj vse želimo na tej poti narediti, koga vse srečati. Pri delovnih procesih, ki vključujejo otroke, mladostnike in ranljive skupine ljudi, je ključno vedno preveriti, ali določena metoda, vsebina in načrt res vodijo do cilja, ki smo si ga začrtali? Je res vse to namenjeno človeku, da ga pripelje do tiste točke, ki bi bila smiselna?

Stavim, da je voda boljša, če jo spijemo iz napol polnega kozarca kot iz napol praznega. Ker bomo preprosto imeli občutek, da je vistem kozarcu več vsega. In ker je v napol praznem kozarcu že v štartu občutek, da ne bo zadosti in nikoli dovolj dobro. Biti pozitivno naravan je preprosto lepo tudi zato, ker tak človek to občutje izžareva navzven in ga prenaša tudi na druge ljudi. □

Domžalski kiosk na Times Squaru v New Yorku

Pred dnevi smo lahko na TV Slovenija v dokumentarnem filmu o enem najpomembnejših slovenskih industrijskih oblikovalcev in arhitektov Saši J. Mächtigu med drugim spremljali zanimivo zgodbo o postavitvi njegovega legendarnega Kioska 67 na eni najbolj frekventnih in obleganih ulic New Yorka. Tja priromal naravnost iz Domžal, konkretno izpred domžalske trgovine v Zgornjih Jaršah.

Nekaj malega sem bila pri poteku tega projekta udeležena tudi sama (pri iskanju kontaktov in soglasij za prevzem opuščene kiosk s strani g. Mächtiga), zato sem z zanimanjem spremljala dogajanje v zvezi s tem kulturnim izdelkom, ki je nastal v 60. letih prejšnjega stoletja in dobera zaznamoval podobo prenekaterega slovenskega mesta, seveda pa je bil odlično prodajan tudi na tujem.

Kiosk 67 svetovno znan in cenjen

Kar ne preseneča, saj je Mächtig pri zasnovi kioska izhajal iz družbenega pomena oblikovanja ulične opreme, »zato je tudi razumel, da njeni elementi narekujejo utrip mesta in vplivajo na kakovost vsakdanjika vsakega prebivalca,« so o njem zapisali v Ljubljanskem Muzeju za arhitekturo in oblikovanje. Mächtig pravi, da je njegov kiosk primer industrijskega izdelka, usmerjenega na človeka. Izdelek se z leti večinoma ni spremenil in kiosk je še vedno ustrezen za poslovanje, saj mu zagotavlja minimalno delovno mesto. Razvoj ga ni povozil in zasnova kioska iz leta 1966 je preživela. Proizvodnja kioskov se je sicer začela leta 1968 v podjetju Ingrad iz Ljutomerja, žal pa se je konec devetdesetih zaključila. »Narejenih je bilo okoli 7500 takih enot, ki so postavljene po celotni Jugoslaviji, v vzhodni in srednji Evropi, pa vse do Avstralije, Nove Zelandije in Japonske. Podjetje je sicer žalostno propadlo, kar je škoda, saj so od tega proizvoda živele cele družine,« je pojasnil njegovo zgodovino oblikovalec. Leta 1970 pa je bil kiosk kot izjemen oblikovalski izdelek sprejet tudi v zbirko newyorškega muzeja za sodobno umetnost MoMA.

Iz Jarš v New York

Potek te nenavadne zgodbe je zelo zanimiv in o njej je za spletni portal MMC spregovoril Mächtig ter povedal, da je 2. januarja 2019 dobil novoletno darilo v obliki pisma, v katerem je bila izražena želja za postavitve kioska na Times Squaru. »Trebalo je bilo najti star kiosk in ga popolnoma obnoviti. Izdelan je iz poliestra kot jadrnice, in če se poškoduje, ga je mogoče obnoviti,« je dejal Mächtig, ki se je spomnil, da je kiosk videl

»Domžalski« kiosk 67 stoji od maja 2019 na Times Squaru v New Yorku.

pred Tuševo trgovino v Zgornjih Jaršah, kjer je v njem sedel varnostnik.

Pri Tušu se je pozanimal, kjer so ugotovili, da ni več registriran kot njihova lastnina in so mu ga darovali. Za vsak primer pa je tudi od Občine Domžale dobil dokument oziroma potrdilo, da je kiosk lahko njegov in ga lahko odpelje. Relativno hitro, saj je potrdilo na veliko zadovoljstvo dobil že v februarju 2019. Poklical je avtoličarsko podjetje v Stanežičah, kjer so mu ga obnovili v mesecu dni, potem pa ga je še pravočasno, torej pred 10. majem, dostavil do New Yorka. Logistično zahteven prenos in obnovo kioska je za naročnika Times Square Alliance prevzel kar sam avtor v sodelovanju z večimi izvajalci. Na željo naročnika so ga obnovili v izvorni barvni kombinaciji iz leta 1966, živo rdeči za glavno konstrukcijo in temno rjavi za montažne stene.

Košček Domžal v središču sveta

»Čez Times Square gre dnevno pol milijona ljudi (če ni korone, pripis avtorice) in je imenitno prizorišče za promocijo. Gre nam za to, da pripeljemo nekaj Evrope v nov svet, nekaj lepote v manj lep kraj, in če želite, tudi nekaj socializma v ta center kapitalizma,« se je odprtu kioska maja 2019 pošalil za članek na portalu MMC Tim Tompkins, predsednik združenja Times Square Alliance, ki upravlja javni prostor slavnega newyorškega trga. »Kiosk nam je tako všeč, da smo ga kupili in pripeljali sem, da bo tu za vedno. Še ne vemo točno, kaj bi dali vanj, ker lahko služi številnim

namenom – za turistične informacije, za hrano in pijačo, morda knjige, časopise. Ampak najprej bodo v njem turistične informacije.«

Dober dizajn je večern

V teh kioskih so se v preteklosti kupovali tobačni izdelki in časopisi, ulična hrana in sladoled, smučarske vozovnice, plačevala se je parkirna, v njih so popravljali čevlje in izdelovali dvojnike ključev, v njem je ob varovanju križišč svoje zavetje iskal 'miličnik' ... Kiosk živi naprej, imajo ga na primer na univerzi ETH v Zürichu, stoji tudi v berlinski hiši Mykita, eden od njih deluje kot znamenitost najmanjša gostilna v Berlinu. Kar nekaj takšnih kioskov je stalo tudi v Domžalah, nekaj jih je še vedno v funkciji (žal so relativno zanemarjeni) in morda bo prav ta zapis prispeval h kakšnemu ambicioznemu in pogumnemu razmisleku, da bi z novimi vsebinami in primerom prostorsko umestitvijo lahko temu kulturnemu oblikovalskemu izdelku tudi v današnjih časih še našli pravi pomen, tudi v Domžalah, morda ...

In še en zanimiv utrinek: Kaja Antlejš, ki je iz kioska doktorirala in predava o razvoju novih izdelkov na šoli za inženirstvo v Melbournu, pravi, da je bila prijetno presenečena, ko ga je videla na enem izmed avstralskih smučišč, kjer so ga uporabljali za merilno hišico. »Kiosk je izrednega pomena za slovensko industrijsko oblikovanje. Postavitev na Times Squaru je zgodovinski dogodek in lahko smo na to ponosni,« je dejala v zapisu na MMC.

GRADIVO ZBRALA CVETA ZALOKAR

Domžalski kiosk 67 kot trafika na železniški postaji

NOVICE

Pomagajmo skupaj

Zadnji mesec leta 2020 in začetek novega leta pomeni za Območno združenje Rdečega križa Domžale le nadaljevanje aktivnosti, s katerimi skušajo pomagati vsem, ki so pomoči potrebni. Trenutne razmere namreč narekujejo krepitev dejavnosti na področju blaženja socialnih stisk tako družin kot posameznikov. Načr-

Mimo Rdečega križa Slovenije pa ni šel niti potres in njegove hude posledice na Hrvaškem. Rdeči križ Slovenije je že v začetku zbiranja nakažal finančno pomoč prizadetim v potresih, ki so zahtevali življenja, razdružili družine in povzročili veliko gmotno škodo. Sredstva so prispevali posamezniki in podjetja iz vse

tujeje namreč, da bo področje pomoči, ki se je bistveno povečalo v letu 2020, tudi v letošnjem letu zahtevalo veliko finančnih sredstev in drugih pomoči, saj obdobje epidemije poslabšuje stanje že doslej najbolj ogroženih, ki jim Rdeči križ skuša pomagati na različne načine – z delitvijo osnovnih življenjskih potrebščin – prehranskih paketov in drugih dobrin, ki jih zbirajo v svojih centrih, pa tudi s finančnimi sredstvi, s katerimi skušajo najbolj ogroženim pomagati pri plačilu položnic. Ena od tovrstnih dobrodelnih akcij je v decembru potekala v centru Lidl Domžale. RK Domžale se zahvaljuje vsem ki ste pomagali v tej akciji – zbiranju različnih življenjskih artiklov. Kot se lahko prepričate z ogledom fotografije, ste bili resnično radodarni in še enkrat hvala vsem, posebno pa še centru Lidl Domžale.

V januarju je v naši občini odmevala tudi zelo dobro obiskana krvodajalska akcija. V njej je sodelovalo blizu 300 krvodajalcev, ki za svoje plemenito in humano dejanje zaslužijo iskreno zahvalo. Območno združenje RK Domžale pa se že pripravlja na pregled lanskoletne aktivnosti, o katerih boste več brali v naslednji številki.

Slovenije. Skupaj je Rdeči križ Slovenije za pomoč prizadetim v potresih na Hrvaškem prispeval 143.500 evrov. Hkrati pa Rdeči križ Slovenije s kolegi iz Rdečega križa Hrvaške dnevno izmenjuje informacije o potrebnih pomoči. V trenutnih okoliščinah so za ukrepanje na terenu in tudi za poznejše odpravljanje posledic potresa najbolj potrebna denarna sredstva za izvajanje humanitarne pomoči.

Rdeči križ Slovenije prosi in poziva vse, ki želijo pomagati prizadetim ob potresih na Hrvaškem, da svoj prispevek za akcijo Potres Hrvaška nakažejo na TRR Rdečega križa Slovenije, Mirje 19, 1000 Ljubljana, ki je odprt pri banki SKB:

Namen: Potres Hrvaška; TRR Rdečega križa Slovenije, Mirje 19, 1000 Ljubljana SI56 0310-0111-1122-296; SWIFT: SKBAS12X; Koda namena: CHAR; Sklic: S100-96885.

Uporabniki mobilnih storitev A1, Telekom, Telemach in T-2 lahko prispevate tudi s poslanim SMS na 1919 z Besedo SKUPAJ (1 evro) ali SKUPAJ5 (5 evrov).

Hvala vsem, ki pomagате!

VERA VOJSKA
FOTO: OZ RK DOMŽALE

Nova knjiga o zanimivih Domžalcih – Domžalska stražarja z neba

Pred dnevi je v nizu slovenskih zgodb o letalcih in letalstvu na Slovenskem izpod peresa Boruta Podgorška izšla za naš kraj zelo zanimiva knjiga, ki je osvetlila življenjski in letalski poti dveh Domžalcev iz preteklosti: Franceta Bolharja in Pavlina Zuleta. Gre za življenjski zgodbi iz prve polovice 20. stoletja.

Avtor je v seriji (nizu) knjig (pričujoča je druga po vrsti) predstavil bogato slikovno in dokumentarno gradivo, ki imenitno dopolnjujeta življenjski zgodbi Bolharja in Zuleta, po pilotskih karierah dveh znanih in zelo aktivnih Domžalcev, ki sta s svojim delom zelo zaznamovala drugo polovico 20. stoletja v Domžalah.

Usnjarjev sin France Bolhar: Mnogi, še danes živeči Domžalci se spominjajo velike družine prvega domžalskega usnjarja Jerneja Bolharja, ki je svojo obrt strojenja kož opravljal ob mlinščici neposredno v bližini Skokove žage.

Boharjevima, očetu Jerneju in materi Frančiški, se je rodilo sedem otrok, kot predzadnji se je rodil France, rojen v letu 1911. France se je dolga desetletja pozneje spominjal že tega, kako so leta 1915, torej v drugem letu prve svetovne vojne, v Trzinu blizu trzinske železniške postaje začeli graditi vojaško letališče. V šeststo postavljenih hangarjih je našlo svoje mesto 32 vojaških letal, ki so potem iz Trzina vzletala na vojaške akcije na soško fronto.

Ta pojavnost letal in njihovo vzletanje v Trzinu so zelo močno legla v Francetov spomin na prva leta življenja, hkrati pa se mu je že v teh rosnih letih s tem oblikovala ljubezen do letal in letalstva. To ga je potlej zelo zaznamovalo predvsem v mladih, naj-

stniških letih, vendar tudi pozneje.

Po študiju na II. realni gimnaziji v Ljubljani, kjer ga je za dokončanje ustavela latinščina, se je podal v Split, kjer je srednješolsko šolanje na Državni realni moški gimnaziji tudi dokončal. Naslednja odločitev je potem za veliko časa oblikovala njegovo življenjsko pot. Prijavil se je v Kraljevo pomorsko letalstvo, kjer je študij sklenil leta 1930 in postal diplomirani hidropilot Jugoslovanske kraljeve mornarice. Kot prvi med 100 gojenci (nekoč so jim rekli pitomci), je bil dodeljen hidroeskadrilji v Divuljah pri Splitu, kjer je tudi sicer potekalo njegovo šolanje za pilota.

Na očetovo prošnjo vojaškimi oblastem, ki je sina potreboval doma, je France letalstvo kraljeve mornarice opustil in se že 6. junija 1933 vrnil domov v domačo usnjarjo, ki jo je po očetu pozneje tudi prevzel.

Pavlin Zule, športnik, ki je postal pilot: Drugi letalec, ki ga je prav letalstvo povezovalo s Francetom Bolharjem, je bil tudi leta 1911 rojeni Pavlin Zule. Očeta Petra Zuleta je vojna potegnila v svoj vrtnice in odhodom na fronto, tako da je doma ostala žena Cilinija s tremi otroki sama. Žal pa je kmalu že leta 1917 umrla še mama, tako da so otroci končali pri teti.

Po osnovnošolskem šolanju se je tudi Pavlin Zule znašel v ljubljanski realki. Po šestem letniku se je septembra leta 1929 prijavil za šolanje na pomorsko letalsko šolo v Divuljah, ki jo je tudi končal 6. septembra 1931.

Postal je mornar, pilot hidroplana. Ker je bil odličnik, je bila pred njim lepa pilotska kariera, saj je bil po uspehu tretji od 97 gojencev. Do okupacije je potem še služboval kot aktivni častnik, po drugi svetovni vojni pa je po prihodu v Domžale v našem kraju postal eden najmarlj-

vejših športnih delavcev oziroma funkcionarjev. Ves se je razdajal za šport, med drugim je bil tudi nekaj časa predsednik domžalskega nogometnega kluba, kjer je posebno skrb namenjal mladim.

Knjiga, ki ohranja vedenje o pomembnih Domžalcih ...: Knjiga Stražar z neba (pravzaprav gre za dva stražarja) je skrbno, natančno in imenitno dokumentirano uresničena zamisel ohraniti vedenje o zanimivih ljudeh Domžal, kar Bolhar in Zule vsekakor sta. Navdušuje verodostojnost, skrbno izbrana dokumentiranost, ki jo prinaša množica fotografij, dokumentov in gradiv iz življenja obeh hidropilotov. Avtorju Borutu Podgoršku je to vsekakor uspelo zaradi velike predanosti letalstvu, ki jo s svojim delom izkazuje. Nam Domžalcem je postregel z verodostojnim, vseobsegajočim pogledom na dve življenji, ki sta po pilotskih karierah pozneje zelo zaznamovali naš kraj. Ob avtorju in založniku Borutu Podgoršku je treba omeniti tudi finančno podporo podjetja Bolhar, d. o. o. Knjiga je izšla v nakladi 1000 izvodov, dobiti pa jo je mogoče pri avtorju.

MATJAŽ BROJAN

Hvala vsem, ki ste sodelovali v dobrodelnem projektu Izkušenih 5 za pomoč otrokom

Tako kot Zveza prijateljev mladine Slovenije kot Zveza prijateljev mladine Domžale posebno skrb v času epidemije namenjata s socialnim in humanitarnim programom, s katerima zbirata in posredujejo pomoč otrokom iz socialno ogroženih družin, hkrati pa ne pozabljata talentiranih otrok, ki jim materialno stanje v družini ne omogoča razvoja talenta, pomagata pa tudi pri zagotavljanju brezplačnega letovanja otrok.

Ob tem omenimo le najpomembnejše akcije. Tako je Zveza prijateljev mladine Domžale od ZPM Slovenije prejela 37 prehranskih paketov, razdeljene so bile pralne maske in razkužila, ki jih je doniral Lions klub, pralne praške je podaril Henkel, ZPM Domžale pa se ob tem zahvaljuje tudi za prevoz Civilni zaščiti Domžale. Posebne aktivnosti je ZPM Domžale vodila pri zagotavljanju računalnikov, ki so jih in jih še učenci nujno rabijo za spremljanje pouka na daljavo. Kar nekaj podjetij in posameznikov se je namreč v času koronavirusa odločilo, da so donirali računalnike in drugo opremo ter tako pomagali pri zagotovitvi najosnovnejših pogojev za spremljanje šolanja na daljavi. Tako je bilo doslej podarjenih 41 računalnikov in 20 modemov, socialno ogroženim družinam pa je domžalska ZPM pomagala tudi s plačilom položnic in nakupom hrane v vrednosti 2000 evrov.

Posebej pa se je Zveza prijateljev mladine Domžale razveselila akcije Košarkarskega kluba Helios Suns

Domžale, ki je v sodelovanju s partnerji zbiral sredstva za pomoč mladim, ki jih je to obdobje najbolj prizadelo. V projektu je sodelovala priznana domžalska karikaturistka, nekdanja odlična košarkarica Nana Guberinič, ki je v karikature spremenila košarkarje: Blaža Mahkoviča, Mihaila Sekuloviča, Tadeja Fermeta, Daniela Vujasinoviča in Gezima Morina.

Zbrana sredstva so namenjena nakupu opreme za nemoteno šolanje na domu za čim več domžalskih osnovnošolcev. Zbranih je bilo več kot 4000 evrov, hkrati pa še kar nekaj rabljene računalniške opreme.

»Seveda smo upali na nekaj pomoči podjetij, navijačev in privržencev Helios Sunsov, ki so lahko z donacijo prišli do podpisane karikature Izkušenih 5, a nas je končni odziv vseeno pozitivno presenetil,« so povedali v Košarkarskem klubu Helios Suns, preberite pa še, kaj sta za spletni portal Domzalec.si povedala Matevž Zupančič, direktor KK Helios Suns, in Karlina Strehar, predsednica ZPM Domžale.

Matevž Zupančič: »Ker so mladi športniki, ki so hkrati tudi šolarji, že mesece na prisilnih počitnicah, se v košarkarskem klubu dobro zavedamo, s kakšnimi izzivi se soočajo. Še toliko bolj tisti, ki ustreznih pogojev za šolanje od doma nimajo. Zato smo se skupaj z Zvezo prijateljev mladine Domžale odločili za dobrodelno akcijo, v kateri smo zbirali sredstva za nakup ustrezne tehnične opreme. Projekt je z izdelanimi karikaturami petih naših

igralcev začinila tudi bivša košarkarica Nana Guberinič. Njej in donatorjem gre velika zahvala. Z izplenom smo več kot zadovoljni, verjamemo, da bodo osrečeni tudi otroci in njihovi starši. Vsi skupaj pa upamo, da se, čim bodo razmere to omogočale, vrnemo tako na parkete kot tudi v šolske klopi. Prek Zooma namreč ne bomo postali novi Dončići, pa tudi ne znanstveniki, profesorji, inženirji, kuharji, mehaniki ...«

Karlina Strehar: »Kot predsednica ZPM Domžale in zaposlena v šoli ugotavljam, da se dejansko stanje družin o opremljenosti in usposobljenosti za pouk na daljavo ne ujema z izjavami Ministrstva za znanost, šolstvo in šport. Nimajo vsi učenci enakih možnosti za delo, niso vsi opremljeni z računalniki, kamerami, nimajo vsi interneta. Zato sem vesela in hvaležna vsem, ki to vidijo in slišijo ter po svojih močeh pomagajo. Hvala fantom iz Helios Sunsov za pobudo in izpeljano akcijo za zbiranje računalnikov in finančnih sredstev za nakup novih ter seveda hvala Nani Guberinič za odlične karikature. V imenu otrok in staršev se zahvaljujem tudi vsem donatorjem in posameznikom, ki ste prispevali. To je naložba, ki se bo obrestovala vsem v naši skupnosti.«

Košarkarskemu klubu Helios Suns Domžale, karikaturistki Nani Guberinič, vsem petim izkušenim Helios Sunsom in seveda tudi Zvezi prijateljev mladine Domžale, ki bo poskrbele, da bodo računalniško opremo dobili tisti učenci, ki jo najbolj potrebujejo, iskrena hvala. VERA VOJSKA

OBMOČNO ZDRUŽENJE RDEČEGA KRIŽA DOMŽALE

Iskrena zahvala

Zahvaljujemo se skoraj 300 krvodajalcem, ki ste se 7. in 8. januarja 2021 odzvali povabilu na krvodajalsko akcijo ter skupaj darovali blizu 130 litrov krvi. Hvala vsem za darovano kri, saj le tako zagotovimo zadostne količine krvi, da lahko skupaj z vami dnevno rešujemo življenja in vračamo zdravje, hkrati pa nadaljujemo plemenito tradicijo slovenskega krvodajalstva.

Iskreno pa se zahvaljujemo tudi vsem drugim, ki ste pomagali pri organizaciji in izvedbi krvodajalske akcije, posebej Občini Domžale ter Zavodu za šport in rekreacijo Domžale, ki sta omogočila, da smo lahko izvedli prilagojeno krvodajalsko akcijo.

Hvala za vašo solidarnost in pomoč v imenu vseh, ki jim je vaša darovana kri rešila življenje.

RDEČI KRIŽ DOMŽALE

Popravek

V prejšnji številki Slamnika v prispevku pod naslovom Zbornik o delu novejših domžalske zgodovine med drugim piše: »... je zapisano na hrbtni strani zbornika Demos na Domžalskem, ki jo je pred kratkim izdalo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve«. **Pravilno se glasi, da je zbornik Demos na Domžalskem izdala Založba Društva Demos na Kamniškem.** Hkrati pa je pravilno tudi: **Zbornik sta uredila Anton Tomažič in Igor Podbrežnik, založila in izdala pa Založba Društva Demos na Kamniškem.**

Prizadetim se opravičujemo.

UREDNIŠTVO SLAMNIKA

V domu upokoencev praznovali stoti rojstni dan Štefke Juršič

V začetku letošnjega leta, v katerem se vsi nadejamo normalizacije življenja, je bilo v Domu upokoencev Domžale še posebej slavnostno.

Svoj stoti rojstni dan je namreč praznovala njihova stanovalka Štefka Juršič. Ob visokem jubileju so ji njeni najdražji – hčerka, štirje vnuki, sedem pravnukov (in eden na poti) ter trije prapravnuki – pripravili posebno druženje, polno dobre volje, lepih želja, veselja in pozitivne energije.

Štefka Juršič se je rodila 26. decembra 1920 v revni družini v Šmarju - Sapu pri Ljubljani. Prva leta življenja je preživela pri svoji krstni botri v Jaršah pri Domžalah, komaj

16-letna pa se je zaposlila in se osamosvojila. Najprej je pomagala pri neki družini v Ljubljani, nato je delala v tovarni Saturnus. Po vojni, med katero bi jo Nemci skoraj ustrelili, a so jo k sreči 'le' zaprli, je pridobila dodatno znanje in se kot trgovka blagajničarka zaposlila v podjetju Merkur, kjer je delala vse do svoje upokojitve.

V zakonu so se jima z možem rodile tri hčerke, ki jih je življenje pozneje popeljalo v svet. Ves čas so vzdrževale stike z mamom, a je njihovo osebnost velikokrat pogrešala. Pa se ni nikoli pritoževala, pove njena vnukinja Karmen, ki je bila in je še vedno Štefkina svetla opora. Njeno življenje ni bilo lahko, saj je že zelo zgodaj izgubila moža, pokopala je tudi dve hčerki. V svojem življenju je bila sicer zelo aktivna, vse do svojega 85. leta se je redno srečevala s prijateljicami. Nato so ji moči začele počasi pešati, starost je pokazala zobe. Zato se je leta 2012 preselila v Dom upokoencev Domžale, kjer je ponovno zaživela, vzpostavila nova prijateljstva in začela spet uživati v vsakdanjih stvareh, povedo njeni najbližji.

Na domskih olimpijskih igrah, na katerih je z veseljem sodelovala, si je prislužila dve srebrni medalji. Na podelitvi medalj je v smehu dejala, da si je končno prislužila medaljo, ki ji je še mož ni dal. Štefka je bila vedno rada lepo urejena in to navado je obdržala tudi po prihodu v dom. Še vedno se rada lepo obleče, si obuje lepe čevlje, se

Slavljenka s svojimi najbližjimi

malo naliči, posebno pozornost pa nameni svoji pričeski, da je vedno lepo urejena.

»Veseli smo, da je gospa Štefka v jeseni svojega življenja za svoj dom izbrala našega, saj s svojo energijo in

optimizmom napolni tudi vse nas. Ob častitljivem jubileju ji želimo vse najboljše, še naprej obilo zdravja in dobrega počutja.« slavljenki želi mag. Nataša Zalokar, direktorica Doma upokoencev Domžale.

SLAMICA

FOTOGRAFIJA S KRITIČNIM PRIDIHOM

Slamnikarski park, v korona dneh ... Predvideva se, da bo več kot 1,5 milijona mask končalo v oceanih. Poskrbite, da ne bo med njimi tudi vaša!

Intervju

Marjan Kveder

VOŽNJA V ZIMSKIH RAZMERAH

Mehanik Marjan Kveder iz Domžal, z več kot 40 leti delovnih izkušenj, osvojenimi priznanji in pohvalami z različnih tekmovanj, ve, kaj zima zahteva od voznikov in avtomobilov. Marsikateri težavi se lahko izognemo, če upoštevamo nekaj priporočil, še vedno pa velja, da je pozimi povečana previdnost med najpomembnejšimi. Avtomobili, oprema in goriva so se v dolgih letih tudi zelo spremenili in ni več treba vstati uro prej, da bi ogreli avto, preden gremo na delo.

40 let že popravljate avtomobile. Je to ljubezen, izziv, kaj vas vleče?

Začelo se je na Količevem pred mnogimi leti, ko so na naših cestah kraljevale stoenke, jugoti, katrce. Pa smo delali, saj je bilo vedno treba kaj popraviti. Ni bilo toliko elektronike, vzel si ključ, legel pod avto, brskal po motorju in avto popravil. Danes so avtomobili drugačni, veliko je elektronike, brez računalnika že težko kaj narediš, a vse to so izzivi. Treba je v korak s časom, še vedno pa največ štejejo pridne roke. Na

srečo me delo veseli, za mano prihajajo nove generacije, v dolgih letih smo zrastle, se razvili, investirali v nove prostore, tako da imamo zdaj delavnico na Količevem in tudi v Lukovici, kjer so poleg mehnične delavnice še tehnični pregledi, zavarovanja, avtopralnica. Veliko je zadovoljnih strank, ki so nam zveste, servisiramo vse na kolesih za Papirnico Količevo in smo dežurni zanje 24 ur dnevno. Ponosni smo, da nam zaupajo. Ja, gremo naprej, ves čas spremljamo napredek in se učimo.

Se vozniki zavedamo, kaj lahko sami naredimo za varnejšo, zanesljivejšo in prijetnejšo vožnjo pozimi?

Vedno bolj. Marsikaj se je spremenilo, a ne toliko zaradi zakonov in pravil. Vse več nam pomeni varnost. Vozniki poskrbijo za zimske pnevmatike, tlak v njih, pripravo vozila na zimo, ki vključuje vse od sredstev proti zamrzovanju, čiščenja stekel, primerne akumulacije, dobrih metlic za brisalce za stekla, delujočih luči in ostalih svetlobnih teles na avtu. Vseeno pa je najbolje, da avto pregleda strokovnjak, ki preveri tudi podvozje, zavore, vse ključne dele in tekočine ter odpravi morebitne pomanjkljivosti. Zima zahteva od avtomobila

in voznika več, saj so temperature nižje, na cestah pa slabši vozni pogoji.

Kaj pa gorivo? Ima tudi to kak vpliv?

Zagotovo. Spomnim se še, kako so včasih pri zelo nizkih temperaturah vozniki pod rezervoarji kurili, da so gorivo segreti, da so avto lahko vžgali. Tako nevarnega početja res ne bi priporočal. Niti se nam ne dogaja več, da bi sosed že sredi noči vžgal avto, da se bo ta malo segrel, preden se odpelje, vmes je šel v stanovanje skuhat kavo, nam pa kratil spanec. Zdad si vsak voznik lahko pomaga. Dober primer je gorivo Q Max iQ Diesel, ki zagotavlja boljši in hitrejši zagon motorja in obratovanje avtomobila. Gorivu so dodane snovi proti izločanju kristalov pri temperaturah pod lediščem in ne ovirajo normalnega delovanja motorja. Obenem boljše vpliva tudi na druge dele vozila, saj se filtri manj mašijo, poraba je nižja, izpustov v okolje manj, ključni deli motorja bolje delujejo ves čas obratovanja. To so potrdili tudi mednarodni testi in sam opažam, da je okvar manj, ko mi stranka pove, da uporablja gorivo Q Max. Motor ni tako »zapacan«, bati, cilindri, ventili so čistejši.

Kaj pa bencinski motorji?

Zanje velja enako. Ob dobrem izgorevanju motorji manj trpijo in vožnja je boljše. Q Max gorivo vsebuje dodatke, ki odstranjujejo že nastale obloge in preprečujejo nastajanje novih. Le tako lahko pričakujemo od avta, da bo zanesljiv v težjih zimskih razmerah, ko mora motor dati še več od sebe.

Je res, da naj bi imeli pozimi čim bolj poln rezervoar goriva?

No ja, to velja predvsem za tiste, ki avto v jeseni parkirajo in ga skoraj ne uporabljajo vso zimo. Gre za to, da lahko rezervoar znotraj začne rjaveti, ker se v njem nabira vlaga. Kdor se ves čas vozi, te nevarnosti ni, pametno je le, da na črpalki natoči dobro gorivo, kar Petrolov Q Max je. To je najmanj, kar vesten voznik lahko naredi za svojega jeklenega konjička.

Kaj pa vozite vi? Katero gorivo uporabljate?

(smeh) Vse avtomobile, ko grem z njimi na poskusno vožnjo en krog. Če me sprašujete po najljubšem vozilu, je to 30 let stara katrca, obnovljena in kot nova. Drugače pa službeno vozilo, pri katerem tudi pazim, da vanj natočim dobro gorivo, saj bi bilo res žalostno, da bi na poti na intervencijo mehanik ostal sredi ceste. Vsem voznikom polagam na srce, naj pazijo pri točenju goriva in naj se ne zmotijo in v dizla natočijo bencin ali obratno. Potem je res veliko dela, od čiščenja, izčrpanja goriva, menjave filtrov ... Q Maxu zaupam, saj nad kakovostjo bdi mednarodni laboratorij in preverja, da je res v skladu z zahtevami sodobne tehnologije.

Hvala za pogovor in srečno vožnjo vam želim.

Hvala enako.

MAXIMALNA ZANESLJIVOST V ZIMSKIH RAZMERAH

NIŽJA PORABA GORIVA | DALJŠA ŽIVLJENJSKA DOBA | MANJ EMISIJ V OKOLJU

iQ DIESEL

Q MAX PETROL VISOKOKAKOVOSTNA GORIVA

DRUŠTVA

Kronika
domžalskih
poklicnih
gasilcev

18. 12. 2020 do 20. 1. 2021

Lani smo opravili 366 posredovanj, sedem več kot leta 2019. Glede na pretekla leta smo v času spomladanskih omejitev najprej zaznali porast posredovanj – predvsem na račun domačih opravil in dela v naravi, nato pa upad. Manj je bilo prometnih nesreč, še posebej na avtocesti. Poleti, sploh julija in avgusta, se je število intervencij izrazilo dvignilo. V jesenskem, t. i. drugem valu epidemije, pa beležimo okoli 10-odstotni upad glede na pretekla leta.

V 2020 smo posredovali pri 85 požarih in 118 prometnih nesrečah (46 na avtocesti). Med poškodovanimi kar 19 kolesarjev ter 16 motoristov. V seštevku smo pomagali 151 poškodovanim ali obolelim osebam. Živali so bile vzrok za trinajst posredovanj. Nevarne snovi so ogrožale življenje, zdravje ali premoženje v 29 primerih, voda pa v 27 (juljsko neurje z več kot 600 poškodovanimi objekti ni upoštevano). 31-krat smo s tehničnim posegom omogočili vstop v objekt ali vozilo. S tem je v roke staršev prišlo tudi sedem otrok. V sklopu ukrepov proti širjenju koronavirusa smo razkužili oziroma biološko dekontaminirali več kot 660 reševalnih vozil in tisoč oseb NMP.

V obdobju zadnjih 30 dni pa smo opravili 28 intervencij. Pri občanih se že zaznava utrujenost od epidemije in intervencij je bilo že več – kot v 'sproščenih' časih, le prometnih nesreč je bilo manj. V Domžalah pred občinsko stavbo je voznik z osebnim vozilom podrl peško, v grobeljskem drevoredu je padel kolesar. Na avtocesti je prišlo do naleta treh vozil pri Šentjakobu in dveh tovornih pri Blagovici. Na viaduktu Podmilj je tovornemu vozilu odpadlo kolo, zaradi česar ga je zaneslo v odbojno ograjo.

Požarov je bilo sedem. V Dobu so zagoreli rastlinjaki, v Turnšah zabojniki za smeti, v Ihanu in na Hudem pa dimnika. Na Škrjančevem je veter razpihal nerodno odložen pepel, kar je povzročilo veliko dima in škodo na fasadi. Predvidoma zaradi pepela so zagoreli tudi odpadki v Centru za ravnanje z odpadki v Dobu. Na štedilniku pozabljen hrana je bila vzrok za ogenj v kuhinji stanovanjske hiše na Viru. Le hitro in preudarno posredovanje je preprečilo, da bi se požar razvil po vsej hiši. Pri vseh omenjenih požarih smo posredovali skupaj s prostovoljnimi gasilci.

Vzrok za nekaj naših posredovanj je bila voda: zalila je klet na Viru, pronicala je skozi streho hiše v Domžalah ter v dveh stanovanjih uhajala iz napeljave centralnega ogrevanja, potok je ogrožal hišo v Ihanu. S tehničnim posegom smo omogočili vstop v tri objekte, petkrat pomagali reševalcem NMP pri prenosu obolelih oseb. Poginulo čapljo v Rači smo ob sumu na ptičjo gripo pobrali z upoštevanjem varnostnih ukrepov ter jo predali dežurnemu higieniku.

Kmalu po polnoči 14. januarja pa smo s prostovoljnimi gasilci, vodniki reševalnih psov in policiisti sodelovali pri iskanju 11-letnega dečka, ki se je iz Zaboršta odpravil neznan kam. Najden je bil nekaj po drugi uri ponoči v Črnučah – podhlajen, a nepoškodovan.

Med najbolj zaupanja vrednimi
v SlovenijiCertifikat Društvu Lipa – Univerzi za tretje
življenjsko obdobje Domžale

DRUŠTVO LIPA – UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE Konec leta 2020 je ob ugotovitvi, da Univerza za tretje življenjsko obdobje – Društvo Lipa Domžale stopa že v 23. leto svojega uspešnega delovanja oziroma združuje svoje študente in študentke že 23. šolsko leto, prinesel še eno potrditev uspešnega dela, o katerem bi sicer največ lahko povedali študenti in študentke, ali pa vsi drugi, ki so tako ali drugače deležni prijetnih trenutkov ob raznovrstnih aktivnostih univerze, ki s svojim programom, posebej na kulturnem in humanitarnem področju razveseljuje tudi vse druge. Naša univerza za tretje življenjsko obdobje je namreč prejela certifikat Zanesljiva organizacija, s katerim potrjuje, da je organizacija s svojim delovanjem med najbolj zaupanja vrednimi v Sloveniji.

Pri tem je treba vedeti, da je pri izbiri certifikata precej pomembna splošna prepoznavnost dobitnika certifikata.

Ob tem pa je treba izpostaviti, da se vrata naše univerze ob sprejemu ukrepov, povezanih s covidom-19 niso zaprla, pač pa so se v decembru posamezne skupine odločile za predavanje preko aplikacije Zoom, Ker le-to lahko ob istem času uporablja samo en mentor, so učne ure na daljavo razporejene ves dan in omogočajo tudi udeležencem več skupin, da spremljajo učne ure. Te so namenjene skupinam tujih jezikov in umetnostne zgodovine, ob aplikaciji se nadaljuje tudi učenje orientalskih plesov, svoje znanje nadgrajujejo ci-

tarke in kitaristke, s humanitarno dejavnostjo nadaljujejo izdelovalke punčk za Unicef, druge skupine pa se med seboj povezujejo s telefonskimi pogovori in elektronsko pošto.

O pouku nemščine na daljavo smo povprašali profesorico Vilmo Šabec, ki je povedala, da je skupina že v prvem delu koronavirusa s poukom nemščine nadaljevala preko elektronske pošte, pa tudi: »*To je bil za marsikaterega študenta prvi korak pri pridobivanju računalniških znanj. Naslednji korak je sledil v drugem delu koronavirusa – prek Zooma. To je bil za vse nas nov izziv, in moram reči, pot je uspešno prehojena.*« O uspehu tovrstnega poučevanja pa pravi: »*Poučevanje na daljavo (prek Zooma) je najboljši približek pouku v živo, saj omogoča komunikacijo prek videa, zvoka in besedila (klepetalnica, tabla). Študentje aktivno sodelujejo in tudi dosežajo zastavljene cilje.*« Glede zainteresiranosti študentk in študentov je povedala: »*Pouka nemščine na daljavo se redno udeležuje 73 odstotkov vpisanih, kar je vsekakor lepo število.*«

Povprašali smo jo tudi o njenem mnenju o primernosti tovrstnega pouka za starejšo generacijo in pomanjkljivosti. Povedala je: »*Starejša generacija potrebuje osebne stike in druženje. To je skoraj enako pomembno kot izobraževanje. Zato je ta način primeren zdaj, v trenutnih razmerah, ne more pa nadomestiti pouka v živo.*«

Tega se zaveda tudi vodstvo Društva Lipa in si zelo želi, da bi se čim prej lahko vrnilo v šolske klopi.

VERA VOJSKA

Poskrbite zase in za druge

Prvi mesec leta 2021 je že skoraj za nami in žal moramo
ugotavljati, da se leto ni začelo nič bolj prijazno, kot se je
predhodno končalo.

DRUŠTVO IZGNANCEV DOMŽALE Pa vendar poznate rek: Upanje umira zadnje in tudi članov in članic Društva izgnancev Domžale upanje ni zapustilo. Glede na vaše telefonske klice pa, enako kot sama, težko čakate na čas, ko se bomo spet družili, pa čeprav bo to le ob plačilu članarine ali Vestnika, za katerega vodstvo slovenskega društva priporoča, da ga naročite vsi in tako poskrbite, da boste tekoče seznanjeni z novostmi na tem področju.

Še enkrat bi vas rada obvestila, da trenutno uradnih ur ni, saj ukrepi za čas epidemije priporočajo, da se ne družimo preveč ter da posebej poskrbimo zase in za vse svoje bližnje tudi s tem, da se bolj držimo doma. Prav vse člane in članice bomo pravočasno ob-

vestili o terminu, ko bodo spet veljale uradne ure. Vsi skupaj se v Sloveniji pripravljamo na praznovanje 30-letnice uspešnega dela našega slovenskega društva, ki si bo tudi letos prizadevalo, da bi se uresničile nekatere pravice žrtvam druge svetovne vojne. Tako si je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 v program dela v Vestniku zapisalo: »*Prizadevamo si, da bi nam vrnilo pravico do klimatskega zdravljenja in določili prednost pri zdravljenju.*«

Poskrbite zase in se svoje bližnje. O začetku uradnih ur boste osebno obveščeni, zato naj vas ne skrbi, kdaj boste plačali članarino ali Vestnik. Želim vam, da ste zdravi, da skupaj pričakamo toplo spomladansko sonce in se objamemo, ko ukrepi minejo.

VERA VOJSKA

Končalo se je leto, ki nam ni prineslo veliko lepih trenutkov.
Mislimo, da tudi to mine in bomo v novem letu nadoknadili vse
naše dejavnosti.

Srečno novo leto 2021

želimo vsem članom in članicam društva upokojevcev Vir ter vsem
občanom in občankam.Naj se v miru začne in konča vsak dan, privoščimo vam mnogo
sreče in želimo, da bi bili in ostali zdravi.

DRUŠTVO UPOKOJEVCV VIR

Dosežki Društva Šola zdravja
v letu 2020Kljub večmesečnemu omejenemu gibanju, ki je posledica
ukrepov stroke za zaježitev epidemije covid-19, je
Društvo Šola zdravja zadovoljno z dosežki, ki jim jih je
uspelo ustvariti v minulem letu 2020.**DRUŠTVO ŠOLA ZDRAVJA** Svoje do-

sežke bi radi delili z vami: Ustanovili smo 20 novih skupin, trenutno smo prisotni v 81 slovenskih občinah. V letu 2020 se je včlanilo 736 novih članov, trenutno imamo 5061 članov. Omembe vreden podatek je, da smo po prvem valu epidemije dobili 76 članov povratnikov!

Ob tem, da delujemo v javnem interesu na področju športa, smo v letu 2020 pridobili še status humanitarne organizacije.

Kljub koroni smo izpeljali redni letni občni zbor društva, in sicer delno po skupinah. Odziv je bil neverjeten, nazaj smo dobili kar 90 odstotkov izpolnjenih zapisnikov.

Na razne načine smo motivirali člane, da skrbijo za svoje zdravje, tudi ko ne morejo telovaditi zunaj na prostem, na svojih lokacijah in se ne morejo skupaj družiti. Tako smo v prvem valu epidemije posneli štiri video posnetke, na katerih smo predstavili kako pravilno izvajati vaje po metodi 1000 gibov.

V drugem valu smo posneli film Metoda 1000 gibov in ga dali na <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=hFCVlIFMCww>, da lahko člani telovadijo tudi doma.

Pri tem smo šli korak naprej in smo film ponudili lokalnim televizijam po Sloveniji, da ga uvrstijo v jutranji program, ker je televizija dostopna večjemu številu prebivalcev kot youtube kanal, ki je vezan le na internet. Odziv je bil odličen, okrog 20 lokalnih televizij predvaja vsakodnevno ali le določene dni v tednu vadbo 1000 gibov. Katere televizije so se vključile v našo akcijo je vidno na tej povezavi: <https://solazdravja.com/2020/12/03/telovadimo-doma/>.

Preden smo posneli omenjeni film, smo organizirali jutranjo vadbo 1000 gibov prek zooma in youtube kanala z dodatnimi vajami za moč. Tako smo se 14 dni (od ponedeljka do petka) od 8. do 9. ure zjutraj družili in telovadili skupaj prek zooma. Video posnetki so še vedno dosegljivi na youtube kanalu.

V sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije in Športno unijo Slovenije smo izvedli brezplačne meritve telesne pripravljenosti European Fitness Badge na 15 lokacijah po Sloveniji, 486 testiranih članov DŠZ. Meritve je izvajal strokovni kader kineziologov.

V nekaterih občinah, kjer so prisotne skupine Šole zdravja, smo ob upoštevanju navodil stroke sodelovali z Domovi za starejše občane. Člani so skupaj z varovanci domov občasno telovadili, peli ter se z njimi sprehajali.

Kljub epidemiji smo uspešno sodelovali z drugimi nevladnimi organizacijami, ki organizirajo različne

projekte in prireditve. Tako smo sodelovali v projektu Peš bus in spremljali otroke nižjih razredov v šolo v petih občinah; udeležili smo se Evropskega Tedna športa; sodelovali smo v Evropskem Tednu mobilnosti – Dan brez avtomobilov; vključili smo se v Teden vseživljenjskega učenja – Parada učenja; vključeni smo bili v še veliko drugih lokalnih prireditev po vsej Sloveniji, saj naše skupine delujejo po večini slovenskih regij.

Odzvali smo se povabilu na osrednjo prireditev novega državnega praznika športa Dan slovenskega športa 2020 na Trgu republike v Ljubljani, in sicer 23. septembra 2020. Naša udeležba je bila vidna po vseh medijih, saj oranžna barva Šole zdravja zelo izstopa.

Udeležili smo se vseslovenskega projekta Korak zase, korak za sladkorčke v organizaciji Čebelarske zveze Slovenije. Cilj dogodka je bil ozavestiti splošno javnost o sladkorni bolezni, predvsem o zdravem načinu življenja, ki poleg ustrezne prehrane vključuje tudi gibanje.

Kot primer dobre prakse smo omenjeni v priročniku Aktivni in zdravi starejši, ki je nastal v okviru mednarodnega projekta ProAge (Preparation for Active Ageing), financiranega iz projekta Erasmus + Evropske komisije. Predstavili so nas kot primer dobre prakse (skupina Javornik, Ravne na Koroškem).

Kljub nekaj, zaradi epidemije, odpovedanim usposabljanjem in predavanjem nam je uspelo izpeljati pet usposabljanj za prostovoljce – kako pravilno izvajati vaje 1000 gibov in 16 predavanj, od tega 11 prek zooma in pet predavanj v živo.

Opravili smo 18 regijskih posvetov z vodji skupin Šole zdravja in z njihovimi namestniki, ki se jih je skupno udeležilo 273 prostovoljk in prostovoljcev.

NEDA GALIJAŠ

PGD Domžale - mesto z optimizmom naprej

Preteklo leto je kljub vsem omejitvam minilo hitro, a vsakemu zarisalo svojo zgodbo.

PGD DOMŽALE - MESTO Najbolj pa nas žalosti, da z občani in prijatelji gasilci iz bližnje in daljne okolice nismo mogli proslaviti 140. obletnice našega društva, česar smo se iz srca veselili, ob tako častitljivi obletnici pa se to tudi povsem spodobi.

Kljub vsemu so naši gasilci in gasilke nesebično priskočili na pomoč vsem pomoči potrebnim na intervencijah, najbolj pa so pomagali občanom ob močnem neurju s točo v poletnem mesecu in tako kljub hudi vročini več dni na strehah hiš vztrajali pri opravljanju svojega prosto-

voljnega dela. In prav vztrajnost ter nesebična pomoč so vrline naših gasilcev. V zadnjih dneh leta smo spet stopili skupaj, ni nam bilo škoda prostega časa, ovirale nas niso zaščitne maske, saj smo jih zdaj že vajeni in na pobudo člana Aleksandra organizirali zbiranje hrane in oblačil za ljudi v Petrinjah, ki jim je streho nad glavo uničil močan potres, le-tega pa smo čutili tudi tu. Spet ste se, drage občanke in občani, zelo izkazali ter nas dobesedno zasuli s toplimi oblačili, hrano, vodo in mlekom. Za to se vam res najlepše zahvaljujemo.

Ob tej priložnosti vam želimo zdravo, nasmevano in razigrano leto. V imenu društva se zahvaljujem vsem posameznikom za podarjene prispevke, ki ste nam jih namenili v decembru, ko ste se na domaški tržnici ustavili ob naši mizi, malo poklepetali in vzeli koledar, saj vas tokrat nismo mogli obiskati, a se konec leta spet vidimo.

Vse prav lepo pozdravljamo z gasilskim pozdravom: Na pomoč in upamo na več druženja v tem novem letu.

SONJA OREŠEK

Kdaj bo bolje za vse nas

Leto, ki je za nami, je Društvu upokoencev Domžale, kot vsem drugim, prineslo mnogo življenjskih preizkušenj, spoznanj in tudi znanj.

DRUŠTVO UPKOJENCEV DOMŽALE Leto je bilo težko, polno prepovedi, strahu in odrekaj. Ampak je nekako minilo, čeprav si ne med letom in ne ob njegovem koncu nismo mogli seči v roke, se objeti ter si zaželeli zdravja in vsega dobrega.

To, kar smo bili navajeni vsa leta, nam je bilo odvzeto, prepovedano – tudi z raznimi odloki in dekreti. Bilo naj bi v dobro nas vseh, da ostanemo zdravi, da ne ogrožamo sebe in drugih, predvsem pa, da ne ogrožamo starejših, najranljivejših skupin. Pa je res bilo tako? Po podatkih sodeč ne. Ni pomagalo, da so bile prepovedi, ni pomagalo zaprtje, ni pomagalo, da smo bili skoraj vse leto hudo omejeni pri svojem delu. Epidemija je in verjetno še bo zahtevala visok davek. Življenja, predvsem starejših v domovih za ostarele, pa tudi, žal, med člani našega društva. In mi smo bili nemočni! Res je, da smo starejši, ranljivejši, tudi zaradi pridruženih bolezni, ampak ali moramo zato plačati najvišji davek? Komu, življenju, zdravstvu, državi ali mogoče velikim farmacevtskim korporacijam? Vseh odgovornih so polna usta hval in zahval, kaj vse da so naredili za dobro vseh nas? Morda posamezniki, vendar globalno ne. Domovi za starejše so v času epidemije vse bolj razgalili svojo bedo, kadrovska podhranjenost in stiske vseh, tako oskrbovancev kot zaposlenih. Kako se je moglo dogoditi, da so bili varovanci zaprti v domove, po večini odrezani od svojih dragih, ki jih niso smeli obiskovati. Grozljivo spoznanje je njihovi pozni jeseni življenja. Včasih so domovom rekli hiralnice, zdaj so to zares postali. Kako naj ljudem zdaj pripovedujemo, da jim bo v domovih lepo, da bo za njih dobro poskrbljeno, da bodo lahko dobili vso pomoč in pripomočke, ki jih bodo potrebovali. Je dovolj nekaj plen na dan, kopanje mnogo kje na tri tedne, brez obiskov svojcev...

Nič lepega ni v prihodnosti starejših. Tukaj je država močno zaspala, politika spi že desetletja ter za izboljšanje naredi bore malo!

V vodstvu društva smo se, čeprav tudi sami ogroženi, trudili, da bi z majhnimi pozornostmi razveselili ljudi. Tako smo prostovoljci iz društva v času novoletnih praznikov v poštno nabiralnike dostavili mnogo prelepih voščilnic, ki so jih za nas naredili posamezniki, družine, šole in vrtci po vsej Sloveniji. Posredoval nam jih je ZDUS, razdelili pa smo jih prek našega humanitarnega programa Starejši za starejše, ki smo ga sicer zaradi epidemije izvajali v zelo majhnem obsegu – ker smo tudi prostovoljci starejši.

Pa vendar čisto vse tudi ni bilo slabo, kar bo pokazalo tudi poročilo o delu društva v letu 2020, predvsem pa naša opažanja, da so ljudje postali bolj hvaležni, bolj povezani in predvsem, da so zelo, zelo potrpežljivi. Molče prenašajo vse te tegobe, saj so navajeni vse življenje trpeti in potrpeti v upanju na boljše čase.

Zagotovo bodo prišli. V to verjemimo in si upanja ne pustimo odvzeti, saj ga vsaj nekaj prinašajo cepljenje, nošenje mask, razkuževanje in varna razdalja. In čim manj nepotrebnih druženj. Tudi z vašo pomočjo, drage članice in člani DU Domžale, nam bo uspelo, zato držimo in stopimo skupaj za isti cilj. Da nam bo bolje. Želimo vam vse dobro.

DRUŠTVO UPKOJENCEV DOMŽALE
FOTO: DUŠAN MIJATOV

Domača hišna imena

Kako se reče pa pr' vaš' hiš'

Hišna imena so označevala domačije in ljudi, ki so v njih živeli. Bila so zelo pomembna za razpoznavanje domačij in njihovih prebivalcev na vasi, posebno še v času, ko ni bilo zemljiških knjig.

Hišno ime je ostalo, tudi ko je dobila novega gospodarja. Hišna imena so kulturna dediščina podeželja, ki žal izginja. V imenih se ohranjajo narečja, krajevne posebnosti in posebnosti hiše, ki ji je ime pripadalo, posebnosti več generacij ljudi, ki so v njej živeli. To so zgodbe o času in ljudeh.

Žal je v naši okolici vedno manj kmetij, izginjajo domača imena, lastnike novejših hiš pa poznamo le po priimkih.

Tako je tudi v Radomljah in okolici. Imamo le še enega kmeta, ki se s to dejavnostjo preživlja. Po domače se je reklo pr' Korlunu.

Z domačimi hišnimi imeni se temeljito ukvarjajo na Gorenjskem v razvojni agenciji RAGOR. Uspeli so

vključiti že veliko število občin, nekaj tudi iz naše okolice.

Zbrala sem stara hišna imena v Radomljah, na Škrjančevem in v vasi Hudo, vendar bi bilo treba vsa ta imena raziskati v širšem pomenu besede.

Malo ljudi iz naše okolice še ve, kje je bilo pr' Mkvavž, pr' Kurdin, pr' Šantln, pr' Štantman, pr' Jož, pr' Jernejc, pr' Marenk, pr' Fajkln, pr' Svržet, pr' Reparj, pr' Balež, pr' Kmeč, pr' Kanc, pr' Burj, pr' Mežan, pr' Anzln, pr' Frnčak, pr' Grdin, pr' Lencn, pr' Grgurač, pr' Musnarj, pr' Vrtnarj ...

To je nekaj imen, ki jih poznamo le še starejši krajani.

V nekaterih krajih so se že odločili, da stara hišna imena predstavijo in so poleg tablic z hišnimi številkami dodali tudi tablice z domačimi imeni. To je naletelo posebno pri turistih na veliko odobravanje, nam pa dober občutek, da imena ne bodo šla v pozabo.

V knjigi Na bregovih Bistrice je na šaljiv način opisan dogodek, kako je

Šubelj šel v gozd in našel ujetega srnjaka, ga odnesel domov, kjer so ga odrli. Med sosede je razdelil nekaj kosov mesa in pesem pravi takole:

»Ko je MODRU Johan zvedu, kaj da ŠUBELJ je naredu, ga je prosu naj mu da od srnaka jetrca ...«

»Je mesarica se jezila, ker je Dimka kožo hpila ...«

»Pr KOTNK niso gnarja mel, zato srnaka niso vzel. Pa ga je kupu PEREGRIN ...«

»Nesli so ga tut h DRMAU, enmalu h KANC in h KLADNIK mau.«

»Pr BALEŽ so užaljen bli, srnaka niso nič dobil,

REPAR in pa KRALJEV Nac sta ga mela kar u pac ...«

Pesem je dolga in zabavna, pisec se je ponorčeval iz vaščanov in samega sebe ter v pesmi uporabljal domača hišna imena.

VERONIKA POGAČAR
TURISTIČNO DRUŠTVO RADOMLJE

Kljub epidemiji delovno leto

V prazničnih dneh konec leta 2020 je izšel Hrast, glasilo Krajevne skupnosti Dob, ki krajanom in krajankam že vrsto desetletij prinaša pregled nad delom krajevne skupnosti, društev in organizacij.

KRAJEVNA SKUPNOST DOB v letu 2020: V njem so objavljeni prispevki osnovne šole, hkrati pa v njem najdemo tudi vrsto drugih zanimivosti, ki so oblikovale posamezno leto. Tudi Hrast, z letnico2020, prinaša vrsto prispevkov o dejavnostih v pravkar minulem letu, ne manjka niti voščilo Marije Ravnikar, predsednice sveta KS Dob, ob uvodniku urednice Katje Nakrst pa lahko preberemo tudi najboljše želje in voščila vseh, ki so prispevali svoj del k prijaznemu dobskemu Hrastu 2020.

Kot v začetku svojega prispevka ugotavlja predsednica sveta KS Marija Ravnikar, smo praznovanje 800-letnice Doba zaradi novih ugotovitev zgodovinarja Blaža Otrina predstavili na leto 2023, kar pomeni, da imamo dovolj časa, da se vsi skupaj pripravimo na res imenitno praznovanje visokega jubileja. K sicer manj živahnemu življenju v KS Dob je prispevala tudi epidemija, ki pa ni preprečila, da se skoraj vsak dan v KS ne bi kaj dogajalo, o čemer pišejo prav vsa društva in organizacije v KS. Ob upoštevanju ukrepov sta bili tako organizirani tudi krajši slovesnosti ob dnevu državnosti in prazniku krajevne skupnosti. Slednjo jo je pripravila Krajevna organizacija

borcev za vrednote NOB Dob Krtina.

Marsikaj pa se je dogajalo tudi na področju komunale, kjer ni manjkalo obnovitvenih del na vodovodnem omrežju, kjer so se menjale azbestne cevi, ob tem pa obnovljale tudi ceste in ulice. Dokončana je bila druga faza ceste Turnše–Češenik–Dob, kjer bo k večji prometni varnosti prispeval tudi pločnik. KS je ob pomoči občine zagotovila ustrezno zimsko vzdrževanje cest, pa tudi sicer s tem področjem skoraj ni bilo težav. Posebej je treba pohvaliti ureditev

Na sprehajalnih poteh v KS Dob in njeni okolici nisi nikoli sam, zato hvala vsem, ki poskrbite za njihovo vzdrževanje.

podaljšane Domžalske čebelarke poti, pri čemer je ob občini Domžale sodelovalo Čebelarstvo društvo Krtina Dob. Sprehajalne poti ob naših vodotokih postajajo vse bolj obiskane, pa tudi dobro vzdrževane, za kar gre zahvala tudi pristojnemu oddelku Občine Domžale. Ne nazadnje je veliko priložnosti za rekreacijo in šport tudi v športnem parku in vse bolj obiskanem parku pod Močilnikom. Posebej izpostavljam tudi vzdrževanje potoka, nakup prostorov, predsednica sveta KS Dob pa ni pozabila niti na zahvalo vodstvu Krajevne skupnosti Dob za njihove kritike, mnenja in predloge ter strpnost in potrpežljivost ter se zahvalila za podporo in zaupanje ter voščila vsem srečno in zdravo 2021.

V Hrastu ob predstavitev dela društev in organizacij, ki so bila vsa v kljub koroni zelo pridna, lahko preberemo tudi pogovor s častno občanko in kritičen prispevek Maksa Jerana o novi cesti skozi Češenik, njeni veliki prometni obremenjenosti in možnih rešitvah tega problema, ki zelo ogroža varnost krajanov. Ob koncu še zahvala vsem za sodelovanje, ki omogoča prijetno življenje v Krajevni skupnosti Dob.

VERA VOJSKA

Počastitev dneva samostojnosti in enotnosti

Ob letošnjem prazniku samostojnosti in enotnosti veterani vojne za Slovenijo zaradi zapletene zdravstvene situacije žal nismo izvedli tradicionalnega slavnostnega dviga slovenske zastave pri pomniku ob občinski zgradbi Domžalah.

OZVVS Zbrali smo se v bistveno manjšem številu in točno opoldne izvedli pozdrav prazniku in slovenski zastavi in se obenem držali vseh potrebnih ukrepov, ki so predpisani ob razglašeni epidemiji.

Trideset let, odkar proslavljamo pomembno odločitev, ki smo jo izglasovali na referendumu, je sorazmerno kratka doba, kar nam dokazuje današnja razdvojenost slovenskega naroda. Še vedno se delimo na posamezne skupine, katerih dobrobit slovenskega naroda je le v besedah, a zelo malo v dejanjih. Zremo v preteklost, ki nas razdvaja, namesto da bi se učili na napakah, ki smo jih storili v preteklosti in razmišljali ter se dogovarjali o skupni prihodnosti – ne vaši ali naši.

JANEZ GREGORIČ, OZVVS

IZ NAŠIH VRTCEV IN ŠOL

Pouk na daljavo je lahko tudi zabaven

Izkušnje s poučevanjem na daljavo nas bogatijo iz dneva v dan.

Učitelji se trudimo otrokom popestriti pouk in jim zato občasno pripravimo zabavne ure. Pri obravnavi književnosti v 8. razredu smo v zadnjem mesecu obravnavali pesem Valentina Vodnika Dramilo. Treba je bilo dodati nekaj novosti o zgradbi pesmi in metriki. Da bi pritegnili učence, se je ura začela s pesmijo, ki sem jo napisala po Vodnikovem vzoru. Pesem je bila hkrati vzpodbuda učencem, da za domačo nalogo v Tednu pisanja z roko napišejo svojo pesem ali pa pismo Vodniku, v katerem izrazijo svoje mnenje o obravnavani pesmi. Tule je nekaj njihovih izdelkov in pesem, namenjena učencem.

Budnica za naše učence

Učenc, tvoja šola je prava in pridnim nje vloga zahvala. Slova in angla, m'ta tud gre, fiza pa kema jezijo te. Pouk na daljavo ti sede, budilka nikol te ne zmede. Delaš naloge, al pa tud ne, uspeh bo prišel, če znajdeš se. Glej, učitelji vsi si želimo, da v šolo nazaj te dobimo. Tam ni lenobe, bi al pa ne, delat bo treba, znanje je vse.

ANDREJA MEŽAN, OŠ VENCLJA PERKA

ROK ZA ODDAJO

Naslednja številka Slamnika izide v četrtek, **25. februarja 2021**.

Rok za oddajo prispevkov je v četrtek, **11. februarja 2021, do 12. ure**.

Pri vsakem prispevku mora biti jasno razvidno, kdo je avtor prispevka, podpis fotografa in komentar k fotografiji.

Prispevke lahko v času uradnih ur oddate v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale, zunaj uradnih ur v nabiralniku na stavbi ali na naš e-naslov:

urednistvo.slamnik@gmail.com

Leni Ficko, 8. b

Osmošolci učili tretješolce

V prednovoletnem času smo na OŠ Preserje pri Radomljah izpeljali virtualno druženje ter učenje med osmošolci in tretješolci.

Po krajšem skupnem pogovoru o praznovanju božiča so se učenci razdelili v skupine (en osmošolec z enim ali dvema tretješolcema). Tam so se najprej spoznali, se pogovarjali o najljubših igračah, nato pa skupaj ponavljali poštevanko in računanje do 100.

Nekateri osmošolci so se izkazali kot večji in spretni pri učenju s pomočjo računalnika, saj so učencem pripravili učne liste, z njimi delili ekran in ponazarjali računanje z modeli. Osmošolcem je bilo všeč, ker so bili

Osmošolcem je bilo všeč, ker so bili tretješolci zgovorni in so veliko znali, tretješolcem pa druženje s starejšimi.

tretješolci zgovorni in so veliko znali, tretješolcem pa druženje s starejšimi. Doživeli so jih kot prijazne in zabavne učitelje.

Prav vsi smo se strinjali, da si še želimo ponoviti takšno druženje, ki je do zaprtja šol potekalo v živo, v učilnici. Spoznali smo, da je druženje mogoče izpeljati tudi prek Zooma in dela v skupinah.

MATEJA PERŠOLJA IN JURE ALJAŽ
OŠ PRESERJE PRI RADOMLJAH

Učenje o večkotnikih

Osmošolci so se v času pouka na daljavo učili o večkotnikih.

Diagnostiko predznanja smo na daljavo izpeljali tako, da so učenci v orodju Padlet objavili slike o tem, kar si predstavljajo pod pojmom večkotnik. Učenje so nadaljevali ob samostojnem ogledu posnetka o večkotnikih. Po ogledu so v orodju Flipgrid oddali dokaz o znanju, kjer so morali pojasniti, zakaj krog in srce nista večkotnika. Tako so učiteljici dali povratno informacijo o razumevanju naučenega.

Ogled razlag sošolcev je učence spodbudil k bolj inovativnim predstavitvam naučenega in boljšemu razumevanju.

MATEJA PERŠOLJA, OŠ PRESERJE
PRI RADOMLJAH

V ČASU
OMEJITVENIH
UKREPOV
ZDRAVSTVENA
DEJAVNOST
POTEKA
NEMOTENO

MI SMO TUKAJ ZA VAS

Poskrbite za svoje zdravje

Izvajanje zdravstvenih storitev poteka nemoteno!

Strokovno zdravstveno osebje, pod vodstvom primarija **mag. Branka Šibanca, dr. med., spec. infektologa**, skrbi za zdravje in dobro počutje gostov pacientov, tudi v času omejitvenih ukrepov.

V centru zdravja **Term Dobrna** nudimo **terapije in druge zdravstvene storitve, zdraviliško zdravljenje in specialistične ambulante**.

— SINCE 1403 —
TERME DOBRNA
HOTELS, SPA & MEDICAL CENTRE

brezplačna številka 080 22 10
info@terme-dobrna.si
www.terme-dobrna.si

Knjig so bralci zelo veseli

Miha Prajs je srednješolec iz Domžal, ki kot prostovoljec skrbi za bralno kulturo Domžalčanov.

Miha je mladenič, ki sem ga srečala, ko sem prišla po rezervirane knjige v Knjižnico Domžale, kjer so jih po najnovejših ukrepih bralcem lahko dostavljali le na dva načina: z brezstičnim prevzemom izven prostorov knjižnice (prinesli so jih na stranski vhod ob parkirišču pri paketomatu) ali pa so jih starejšim in invalidom dostavljali TUDI neposredno na dom. Ob vseh tako rekoč vsakodnevnih novih in novih pogojih, ki jih predpisujejo tam zgoraj, se morajo v knjižnicah res truditi, da ohranjajo vsaj minimalno možnost, da knjige pridejo do bralcev. In pri tem je pomembna tudi vloga prostovoljcev, ki jim pomagajo pri delu. Med prvimi, ki se je odzval na poziv, je bil tudi Miha Prajs.

Miha, povejte kaj več o sebi, kje živite, kaj sicer počnete?

Sem srednješolec iz Domžal. Rad kolesarim in se družim s prijatelji, s katerimi igramo tudi košarko ali nogomet, kar se nam tisti trenutek pač ljubi. Oba športa sem v preteklosti tudi treniral.

Zakaj ste se odločili za delo prostovoljca v knjižnici?

Osebno naša družina pozna eno izmed knjižničark – z mami sta najboljši prijateljci – ki dela v domžalski knjižnici. Spomnila in opozorila me je, da bi lahko dostavljali knjige starejšim na dom. Ker je potrebovala na začetku nekoga, ki je zanesljiv, da je projekt sploh zaživel. Tako sem začel sodelovati pri tem ...

Trenutno pomagate tudi pri nošenju knjig za brezstični prevzem na stranskih vratih. Kako poteka fizična pomoč v knjižnici?

Delo v knjižnici je dinamično in je zelo odvisno od časa in dneva, saj je med 16. in 17. uro, ko se ljudje vračajo domov iz služb, več prevzemov in je težko vsem, ki so poklicali in prišli po knjige, le-te prinesiti naenkrat. Tako pač pomagam nositi knjige iz nadstropja v pritličje, kjer jih prevzamemo. Lažje je, če bralci prihajajo posamično in ni treba tako zelo hite-

ti. Prijetne so tudi dostave na dom za invalidne in starejše osebe, ki se jih da opraviti brez hitenja, če se le prej natančno pozanimaš, kje točno prebivajo. Vsi prejemniki so res zelo prijazni.

Kaj vam osebno pomenijo knjige?

Za knjige je bolj malo časa, saj sem veliko zunaj na igrišču in na kolesu. Tudi mraz in oblačno vreme me ne ovirata. Ko sem doma, se je pa treba učiti za teste in spraševanje. Za knjige si vzamem čas zvečer pred spanjem, da se malo umirim in lažje zaspim.

Imate kakšen nasvet za dobro knjigo po vašem izboru?

Da. Priporočal bi Tek za zmajem Khaleda Hosseinija, v njej skozi oči otroka in pozneje odraslega človeka spoznaš razmere v Afganistanu v 70. letih 20. stoletja, ko so se zgodili veliki politični premiki v tej državi. Priporočam jo tako mladim kot odraslim, je pa kar težka, saj vključuje veliko čustev. Več od tega pa ne bi izdal, naj jo bralci preberejo sami.

Kakšni so odzivi bralcev, ki jim prinašate domov knjige?

CVETA ZALOKAR

Odzivi so zelo pozitivni. Predvsem so veseli starejši bralci. Velikokrat izmenjamo besedo ali dve in to jim v teh časih, ko so sami in zaprti v svoje domove, pomeni zelo veliko. Je pa bilo pri osebnem prevzemu tudi nekaj neučakanih bralcev, ki so hiteli razlagati, da se v knjižnici nič ne oglašamo na telefon, da je linija preveč zasedena, čeprav vemo, da je knjižničarka pri izposoji medtem govorila po telefonu z drugim bralcem; ali pa smo pripravljali knjige še dvema, ki sta klicala trenutek ali dva pred tem. Skratka, za rezervacije je veliko zanimanja, in včasih je potrebna tudi potrpežljivost, saj se vsi zelo trudimo.

Kako sicer preživljate korona čase?

Med tednom večino dopoldneva preživim za računalnikom, saj imamo pouk na daljavo, popoldne pa ali pomagam v knjižnici ali pa se vozim s kolesom naokoli. Med vikendi pa grem s starši na kakšen krajši izlet po domači regiji, če je lepo vreme seveda.

Kaj najbolj pogrešate?

Najbolj pogrešam tisto pravo družje brez mask, ko se lahko družiš s prijatelji in ko ni prisotnega tega stalnega strahu, da te bo mogoče kdo prijabil, ker si na igrišču in kjer po zadnjih odlokih ne bi smel biti in se družiti.

Kako bo korona vplivala na vašo generacijo?

Po moje bodo bolj kot korona – sam sem jo že prebolel, prav tako starši in stari starši – na nas vplivali ukrepi, ki nam preprečujejo kvalitetno izobraževanje, saj tole na daljavo res ne gre! V šoli je pri pouku pristop profesorjev popolnoma drugačen, saj skupaj utrjujemo snov. Zdaj pa delamo naloge sami in potem na konferencah prek programov Zoom in MS Teams večino samo preverimo, če smo naloge rešili, vendar pa tega ne delamo in preverimo vsakič in tudi ne, če smo jih rešili pravilno. Nekateri profesorji pa teh nalog sploh ne dajejo.

KOLUMNA • POD MESTNIM SLAMNIKOM AJDA VODLAN

MESTNO SPREHAJALIŠČE

Je pešpot ob Bistrici domžalski Tivoli?

Na pešpoti ob Kamniški Bistrici uživam skoraj vsakodnevno, saj tam sprehajam psa. Čeprav me mnogokrat že zmoti gneča in pa tudi blato, ki nastane na še neurejenem delu pri novem naselju Gaj, pa vedno znova večji del, z izjemo tistega pri Gaju v Radomljah in južnega dela pri Centralni čistilni napravi Domžale, se je v tem obdobju spremenila v čudovito rekreacijsko pot. Dodajajo koše, ker se frekventnost ljudi in tudi psov veča, prav tako so lani dodali klopce v večjem številu. Na poti lahko začitimo sožitje med generacijami, med živalmi in tudi športniki (tekači, kolesarji). Uživamo in pustimo uživati drugim.

Na poti prenavljajo in gradijo nove mostove. Zadnji je nastal prav v moji bližini, med Jaršami in Vironom – tam, kjer se tudi Pšata izliva v Bistrico. Za prihodnost si poleg ohranjanja in obnavljanja standarda na poti želim še ureditev pešpoti ob Pšati vse do Mengša. Romantična je povezanost občin in krajev ob poteh pri vodi. Vsakoletni pohod ob reki, ki povezuje, je dobro obiskan. Iz centra Domžal pomislim, kakšna velika danost je ta pot. Od mojega domovanja je oddaljena manj kot dve minuti hoje in že sem v urbani naravi, ob čudoviti reki. Urejena pot je dovolj dolga, da se tudi najbolj športni psi lahko utrudijo. Občina Domžale se je pred leti načrtno lotila urejanja poti in po urejeni poti se pride vse do centra Kamnika. Tudi kamniška občina se trudi, da bi uredila pešpot v celoti. Meni najlepši del je vsekakor Koželjeva pot, ki sploh v poletnih mesecih ponuja ohladitev med drevesi – vendar je to izlet, ne vsakodneveni sprehod. Želja za prihodnost nedvomno ostaja, da bi bila pot urejena od izvira Bistricice pa vse do izliva v Ljubljano, od tam naprej bi se pa lahko sprehodili še do centra prestolnice. Trenutno je to sicer izvedljivo, vendar ne hodiš ves čas po urejeni poti, niti ves čas ob reki.

Morda je ravno to največja prednost pešpoti ob Bistrici, saj ponuja urbani sprehod, v višjem delu, tam pri Koželjevi poti pa bolj pohodniški. Lahko se odločiš za kratek sprehod, lahko pa dolg pohod iz občine v občino. Vrednost poti niso spoznali le naši občani, temveč sem srečala tudi že Ljubljance, ki se pripeljejo do Športnega parka Domžale, tam parkirajo in se nato sprehajajo ob vodi.

Ob vikendih, ko je ura več kot devet zjutraj in vse do poznega popoldneva, je ob Bistrici v teh dneh gneča. Že v časih pred korono je bila gneča, pa vseeno manjša. Nasploh je korona pokazala, kako močno ljudje iščemo naravo. Zelene koticke, pa četudi so majhni. Naravo, četudi ni naravna, ampak urbano naravna. In tukaj se pojavlja vprašanje: Do katere meje urbanizirati pešpot?

Ko so gradili nov most, smo se spraševali – ali bo zraven tudi javna razsvetljava. Most je sicer rahlo osvetljen, vendar ti to ponoči zelo malo koristi. Ponoči se ne sprehajam tam, saj tudi psi niso navdušeni nad temo. Zato so sprehodi v temi

redki, ker preprosto ni prijetno. Poleti to sploh ni težava, ker je zares temačnih le nekaj uric. Pozimi, ko pa je tema do osmih zjutraj in od petih popoldne naprej, vmes je pa v šestih od sedmih dni še megla, pa včasih kar zmanjka svetlobe za prijeten sprehod. In takrat se mi zdi ideja o postavitvi svetilk ob poti zelo dobra. Nekateri imajo še bolj urbane ideje – ob poti bi postavili kar asfaltirano urejeno sprehajališče. Kje je torej meja? Ker navsezadnje v Domžalah je nekdanji drevored 88 lip osvetljen

“ Nasploh je korona pokazala, kako močno ljudje iščemo naravo. Zelene koticke, pa četudi so majhni. Naravo, četudi ni naravna, ampak urbano naravna. In tukaj se pojavlja vprašanje. Do katere meje urbanizirati pešpot? ”

s svetilkami, pa mi ni všeč. Ni vprašanje varnosti, saj se v Domžalah vedno počutim varno. Preprosto ni tako prijetno, da bi se tam pogostokrat sprehajala. Pa saj niso le Domžale, če pomislim na v uvodu omenjeni Tivoli, ki je osvetljen ponoči – razen mladine ponoči ni tam rednih sprehajalcev.

Gozdovi na Kolovcu so prelepi, prav tako na Sveti Trojici in še kje drugje v občini. Toda po nedeljskem zajtrku pred kosilom ali pa sredi tedna v tistem premoru med enim in drugim Zoom klicem, je to predaleč. Pešpot ob Kamniški Bistrici je tako predvsem oaza zelenja sredi mesta. Kajti to potrebujemo. Območje ob Bistrici je namreč eno najbolj gostonaseljenih delov naše občine – Rodica, Jarše, Vir, Radomlje in navsezadnje tudi mesto Domžale, čedalje bolj pa tudi jug, Ihan in okolica. Prednost Domžal je namreč ravno v stiku narave in urbanega, v bližini Ljubljane, pa hkrati oddaljenosti od hrupa in gneče. Ko vsi travniki v Jaršah postajajo hiše z vrtovi, se sprašujem – ali bo pešpot dovolj, ker se število prebivalcev še veča. Narava, ki je oddaljena od našega domovanja, ni tisto, kar iščemo v teh dneh, vsaj ne na vsakodnevnih ravni. Naravo želimo le streljaj od vrat.

Ali torej je to naš Tivoli? Da. Vsa mesta imajo svoje velike zelene parke. Vendar pa je pešpot ob Bistrici še več, ravno zaradi reke. V Ljubljani, Parizu, na Dunaju so ob rekah asfaltirane potke. Sprehajaš se lahko tudi sredi noči, vendar pa ni tega občutka 'narave'. Naravno je postalo izrazito urbano naravno. Zagotovo tudi v Domžalah manjka še en velik park – ne otroško ali športno igrišče, temveč park z zelenjem, drevesi, ribnikom na sredi. Morda tam, kjer je danes makadamsko parkirišče? Do takrat pa hodimo ob Bistrici, ki nam zaradi vode, ki ne miruje, temveč teče, ponuja še več ... Ponuja nam namreč unikatno priložnost za urejeno naravno naravo, četudi le streljaj od vhodnih vrat. ☐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

Naj prosti čas ne bo dolg čas!

V Centru za mlade Domžale smo pripravili kartice z idejami, kako preživeti prosti čas.

Tudi v prostem času lahko razvijaš svoje kompetence in znanja. Brez heca! Prosti čas je pomemben del urnika vsakega posameznika, ki nam omogoča počitek in ne-delo, hkrati pa je tudi priložnost za razvijanje novih idej, znanj in hobijev.

Med spomladansko karanteno so združili moči štirje strokovnjaki s področja dela z mladimi in razvili idejo o paketu kartic, ki mladim ponujajo ideje za preživljanje prostega časa ter hkrati razvijanje znanj, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju. Pod prsti izkušene oblikovalke je ideja dobila še zanimivo grafično podobo, prijazen tiskar pa je poskrbel, da imamo paketke kartic danes varno pospravljene v skladišču.

Opazaš, da ne veš, kaj početi v času, ko si prost_a? Ti je dolgčas ali pa si želiš poizkusiti kaj novega? Te

je morda v preteklosti zanimal kakšen hobi ali krožek, ki se ga nisi mogel a udeležiti? Nove ideje in izzive ti lahko ponudijo kartice Mladi – kompetence in prosti čas. Na njih najdeš ideje za razvijanje znanja pismenosti, digitalnega znanja, podjetnosti, znanj s področja kulture

in še mnogo več. Se sliši dolgočasno in naporno? Veš, da s tem, ko v svoji sobi na ves glas prepevaš svoj najljubši angleški komad, razvijaš svoje znanje večjezičnosti? Kdaj si si nazadnje vzel_a čas za gledanje oblakov? Še več namigov najdeš na karticah in z njimi krepiš izbrano področje ali pa se izzivov lotiš naključno.

Ste v zadnjem dnehu pisane kartice že opazili v spletni obliki na kanalih Centra za mlade ali portala Domžale za mlade? Kartice so v spletni obliki na voljo na omenjenih kanalih. Paketke kartic v fizični obliki lahko po predhodnem dogovoru prevzamete v Centru za mlade Domžale. Pišite nam na info@czm-domzale.si in se dogovorimo za prevzem. Naj bo prosti čas zabaven, kreativen in kakovosten!

Ob slovenskem kulturnem prazniku

V Kulturnem domu Franca Bernika Domžale v sodelovanju z Občino Domžale vsako leto pripravimo slovesnost ob kulturnem prazniku, ki pa je zaradi pandemije letos ne moremo izvesti v običajni obliki.

Zato smo se potrudili in pripravili bogat program prireditev, od gledaliških predstav, filmov, razstav, delavnic in pogovorov – za stare in mlade. S svojimi prispevki bodo sodelovali tudi nekateri zunanji izvajalci iz naše občine, kar dokazuje, da je kultura na domžalskem tudi v težkih časih še kako živa. V počastitev praznika in vseh, ki delajo na področju domžalske kulture, je nastal tudi film Domžale, kjer kultura nastaja, diha in živi.

V času med četrtkom, 4. februarja in ponedeljkom, 8. februarja, vas čaka na spletnih in družabnih straneh Kulturnega doma, Občine Domžale, Visit Domžale in portala domžalec.si pestra izbira prireditev, ki dokazujejo, da je domžalska kultura še kako živa tudi v času, ko so naše dvorane, galerije in muzeji zaprti.

Vemo, da je izkušnja kulturnega dogodka najlepša v družbi, v polni gledališki dvorani, med gledanjem napetega filma na velikem platnu ali pa med klepetom po odprtju zanimive razstave. Takšne izkušnje sedaj že nestrpno pogrešamo, predvsem pa pogrešamo tudi vas, draga publika. Prepričani smo, da bomo lahko kmalu skupaj uživali v lepoti kulturnih dogodkov – do takrat pa uživajte v našem prazničnem spletnem programu!

EKIPA KULTURNEGA DOMA FRANCA BERNIKA DOMŽALE V SODELOVANJU Z OBČINO DOMŽALE

Ljubo doma

Domžale, kjer kultura nastaja, ...

Dr. Prešeren

Neda R. Bric

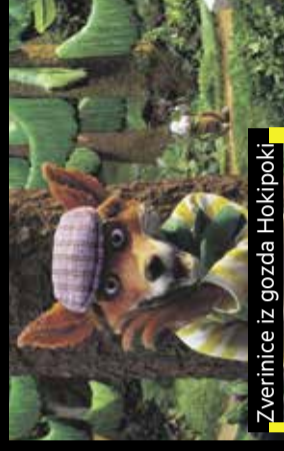
Bog obstaja, ime ji je Petrunija

Teona Strugar Mitrevska

Pojdi z mano

Zvernice iz gozda Hokipokj

Črtomir Frelih - razstava

Milan Pirman - razstava

Pletenje kit iz slame

Pletenje kit iz slame - delavnica

Rok Terkaj - Trkaj

e-Prešerno - koncert

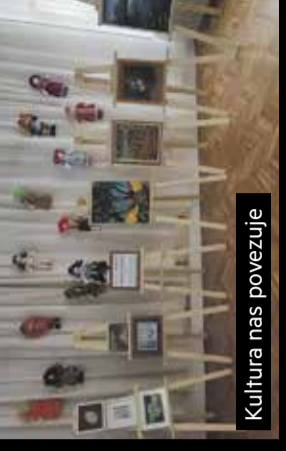
Pogled 2020 - razstava

Edinost sreča, ... e-recital

Brajci

Kultura nas povezuje

Mute

Stop Video

Invite

Manage Participants

Share

Chat

Record

Breakout Rooms

Reactions

End meeting

OBCINA DOMŽALE

▶ **ponedeljek, 8. februar** / 18.00

DOMŽALE, KJER KULTURA NASTAJA, DIHA IN ŽIVI

film Občine Domžale v počastitev Prešernovega dne, slovenskega kulturnega praznika

Nagovoru podžupanje mag. Renate Kosec sledijo razmišljanja posameznikov, ki v Domžalah delajo na področju kulture, tako na profesionalnem kot ljubiteljskem nivoju. Kaj vse je kultura v Domžalah? Mnogo in še več.

KD FRANCA BERNIKA

▶ **ponedeljek, 8. februar** / od 19.00 do 23.59

Neda R. Bric: DR. PREŠEREN

dokumentarna drama | Prešernovo gledališče Kranj / režija: Neda R. Bric / igrajo: Vesna Slapar, Darja Reichman, Vesna Pernarič, Peter Musevski, Blaž Setnikar, Miha Rodman, Aljoša Ternovšek, Nataša Keser k. g./Lara Fortuna k. g. / Aleš Valič k.g. / 105

Dramsko pripoved sestavlja pet delov, vodijo pa jo ženske iz Prešernovega življenja. V hkratnosti časov, krajev in dogodkov, predstavljenih iz več zornih kotov se gradi pripoved pesnikovega življenja, ki se poskuša izmuzniti iz polja naših predsodkov. Protagonistke Ernestina Jelovšek, pesnikovi sestri Katra in Lenka, Ana Jelovšek in Julija Primic se vzpostavljajo glede na svoj odnos do pesnika in ga predstavljajo v drugačni luči kot ga danes vidi splošno mnenje.

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

POGOVOR Z NEDO R. BRIC

pogovor | vodi: Jure Matičič

Neda R. Bric je s svojimi režijami že večkrat gostovala na našem odru, kot igralka pa še nikoli. Pogovarjali se bomo njem preteklem delu, o predstavi od Francetu Prešernu, za katero je tudi napisala besedilo, o tem kako se je kot igralka znašla v vlogi režiserke ...

▶ **nedelja, 7. februar** / od 9.00 do 20.00

Maša Ogrizek, Tanja Komadina: LJUBO DOMA

namizna lutkovna predstava | Hiša otrok in umetnosti, Društvo kreatoricev Tobiro / režija: Miha Arh / igra: Miha Arh / 30' / 4+

Ljubo doma je avtorski projekt M. Arha, ki je nastal po istoimenski knjižni predlogi pisateljice Maše Ogrizek in ilustratorke Tanje Komadina. Animatorji kot osnovno izrazno sredstvo služijo lesene kocke, ena prvih otroških igrač. Pred očmi gledalcev iz njih sestavi vilo, stolpnico, stopnice, avto, omaro, ... In na ta način domiselno združuje preprostost likovnega izraza in brezmejnost domišljije.

MESTNI KINO DOMŽALE

▶ **petek, 5. februar** od 20.00 do **nedelje, 7. februar** do 23.59

BOG OBSTAJA, IME JI JE PETRUNIJA

drama | Gospod postoji, imeto l' e Petrunija / režija: Teona Strugar Mitevska / scenarij: Teona Strugar Mitevska, Elma Tataragić / igrajo: Zorica Nuševa, Labina Mitevska, Stefan Vujičić, Suad Begovski, Simeon Moni Damevski, Violeta Sapkovska / 2019, Makedonija, Belgija, Francija, Hrvaška, Slovenija / distribucija: Vertigo / 100'

Film o »normalni« dvaintridesetletnici v »nenormalnem« svetu: Petrunija je diplomirana zgodovinarica, ki je ne zanimajo ličila in oprjeta oblačila, za katera si njena mati želi, da bi jih nosila, in ki se ji spolno nadlegovanje na razgovoru za službo zdi nevzdržno, pa

čeprav drugi v tem ne vidijo nič posebnega. Petrunija je v patriarhalni, globoko religiozni makedonski vasici subverzivni element sama po sebi. Ko pa se vplete v obred, rezerviran samo za moške, se stvari zaostrijo do skrajne meje.

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

POGOVOR S TEONO STRUGAR MITREVSKO

pogovor | vodi: Jure Matičič

Teona Strugar Mitevska je ena od najbolj znanih filmskih ustvarjalok s področja bivše Jugoslavije. V svet filma je vstopila kot otroška igralka, se šolala v New Yorku in že s svojim prvim filmom požela velik uspeh. Pogovarjali se bomo o njenem zadnjem filmu, o njenem preteklem delu in o tem kako je biti filmsar v teh težkih časih.

▶ **petek, 5. februar** / od 9.00 do 20.00

POJDI Z MANO

mladinski film | režija: Igor Šterk / scenarij: Igor Šterk, Dušan Čater / igrajo: Ivan Vastl, Mak Tepsič, Ronja Matrijevec Jerman, Matija David Brodnik, Dare Valič, Ivanka Mežan, Lotos Vincenc Šparovec / distribucija: Fiviva / 83' / slovenščina, 9+

Zgodba o štirih trinajstletnikih, ki se v iskanju najboljše fotografije za šolski natečaj odpravijo iz sicer domačega, urbanega okolja v njim povsem tuj ruralni svet. Pot jih zanese v odročne hribe, kjer se na videz preprosto fotografiranje lepot spremeni v boj za golo preživetje.

▶ **ponedeljek, 8. februar** / od 9.00 do 20.00

ZVERINICE IZ GOZDA HOKIPOKI

animirani film | Dyrene i Hakkebakkeskogen / režija: Rasmus A. Sivertsen / scenarij: Karsten Fullu po knjižni predlogi Thorbjørna Egnerja / distribucija: Fiviva / 75' / sinhronizirano, 4+

Mišek Lenivšek nima nič, in hkrati vse. Ni mu do običajnega življenja, v katerem se veliko dela. Raje vandra po svetu s kitaro in pesmijo ter tisto, kar potrebuje, poišče pri prijateljih. Teh je v gozdu Hokipoki veliko, sem in tja pa jim ponagaja zviti in nekoliko črno-gledli lisjak Zmikavt.

GALERIJA DOMŽALE

▶ **četrtek, 4. februar** / 19.00

ČRTOMIR FRELIH: LISICE IN DRUGE ZVERINE

virtualno odprje razstave in pogovor s Črtomirjem Freilhom | pogovor bo vodil Jurij Smole / posnetek bo na voljo na naši internetni strani tudi po 8. februarju / razstava bo na ogled v Galeriji Domžale, odvisno od aktualnih koronarnih ukrepov

Mojstrski cikelus likovnih basni nam bo za letošnji mesec kulture in umetnosti predstavil slikar in grafik Črtomir Frelih. V tej predstavi vrtvi želi Galerija Domžale – predvsem pa umetnik sam, vnesti v naš likovni vsakdan svežino, prepil, ritem in humor, ki se odvijajo tu med nami, tudi ko je kriza – ali pa prav zato... Iskriivi, prefrigirani in jedki štos naših vsakdanjih nesmislov, nam bodo lepšali čas z izborom del v virtualni galeriji, ko pa bomo lahko odprli vrata galerije, pa pridite na dozo dobre volje in smeha!

MENAČENKOVA DOMAČIJA

▶ **četrtek, 4. februar** / 18.00

MILAN PIRMAN: ZIMSKA KRAJINA

virtualno odprje razstave in pogovor z Milanom Pirmanom | pogovor bo vodila Katarina Rus Krušelj / razstava bo na ogled v Menačenkovi domačiji, odvisno od aktualnih koronarnih ukrepov

Domžalski slikarski samouk, ki se prvič predstavlja domači javnosti. Navdihuje ga predvsem narava – resnična, s svetlobnimi poudarki in rahlo idealizirana. Z avtorjevo popotnico, da bodo slike vsaj za kratek čas presegle turbnost epidemijskega časa, ki je dobesnišen del sveta vrгла iz običajnega kolesja, vas vabimo na virtualni potep po skrbno naslikanih motivih iz aktualnega letnega časa.

SLAMNIKARSKI MUZEJ

▶ **četrtek, 4. februar** / 10.00 / premiera kratkega filma

Serija kratkih filmov o Slamnikarskem muzeju

1. epizoda: PLETENJE KIT IZ SLAME

V lastni produkciji pripravljamo video vsebine o zgodovini domačega slamnikarstva, našem muzeju kot prostoru ohranjanja ter predstavljanja slamnikarske dediščine in o ljudeh, ki smo povezani s to dediščino. Vabimo vas na ogled prve epizode, v kateri bo predstavljen pletenje kit iz slame in vse, kar je povezano s to že skoraj pozabljeno domačo obrtjo.

▶ **sobota, 13. februar** / 17.30

PLETEMO KITE IZ SLAME DOMA

spletna delavnica | 45' / brezplačno / material za delavnico boste prejeli po pošti / vodi Roman Kos / omejeno št. mest, obvezne prijave do 6. 2. na e-naslov: slamnikarski.muzej@kd-domzale.si

Predstavitev nekdanje obrti, priprava slame za pletenje in prikaz postopka pletenja kite iz petih slamic.

KNJIŽNICA DOMŽALE

▶ **četrtek, 4. februar** / 18.00

Pomenkovanja s Pižamo: ROK TERKAJ – TRKAJ

posnetek pogovora bo na voljo do 8. februarja

Rok Terkaj oziroma Trkaj, kot je znan na glasbeni sceni, je z dr. Igorjem Saksido izdal zbirko otroških pesmi Replki. Zanj je spisal in odrepal svoje obdelave pesmic, ob katerih so odražale cele generacije, od Hude mravljice do Župančičevega Pisma. Kako začne reper pisati otroške komade?

GLASBENA ŠOLA DOMŽALE

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

e-PREŠERNO: KONCERT UČENCEV GŠD

spletni koncert | nastopajo: učenci Glasbene šole Domžale
Glasbena šola Domžale skrbi za glasbeno kulturno vzgojo 579 mladih nadebudnih glasbenikov. V teh čudnih časih, ko so naši učenci na eni, učitelji pa na drugi strani virtualnega prostora, je še posebej pomemben razmislek o njihovem razvoju v čuječe in odprte osebnosti. Naše delo je trenutno drugačno, mladim pa vseeno skušamo predati ljubezen do glasbe, odnos do lepote. Naj bo naš koncert ob slovenskem dnevu kulture tudi vam v veselje in uteho.

Kulturni dom
Franca Bernika
Domžale

Vse prireditve bodo na voljo na internetnih straneh Kulturnega doma Franca Bernika

Domžale, Občine Domžale ter portala Domžalec

ter njihovih spletnih omrežjih.

OBČINA
DOMŽALE

Vse vsebine so brezplačne, omogočajo pa

jih Občina Domžale, Kulturni dom Franca

Bernika Domžale, Mestni kino Domžale in ostali sodelujoči.

CENTER ZA MLADE

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

POGLED 2020

fotografska razstava

Center za mlade Domžale predstavlja zaključno dejanje mladinskega fotografskega natečaja Pogled 2020. Udobno se namestite ter se prepustite lepotam fotografije in prednostim virtualne razstave.

OŠ RODICA

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

EDINOST, SREČA, SPRAVA ≠ DALJAVA

e-recital

Z e-recitalom slovenskih pesnic in pesnikov se bo predstavila skupina KUL KULTURA, ki priložnostno deluje pod mentorstvom Drage Jeretina Anžin in Sabine Burkeljca. Recital bo postavljen času primerno – na e-oder, njegova rdeča nit pa je v 4. kitici Prešernove Zdravljice in besedah: EDINOST, SREČA, SPRAVA ≠ DALJAVA.

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

BRALCI

virtualna galerija učencev Osnovne šole Rodica

Kipci bralcev, ki so jih ustvarili mladi umetniki Osnovne šole Rodica ob mentorstvu Katarine Škofic in Viviane Škrabec, predstavljene v virtualni galeriji. Bralci so postavljeni tudi na različne lokacije v domačem kraju.

DRUŠTVO LIPA

▶ **četrtek, 4. februar** do **ponedeljek, 8. februar**

KULTURA NAS POVEZUJE

virtualna proslava | citrarke in kitaristi pod vodstvom prof. Damjane Praprotnik, Literarna skupina društva Lipa Domžale ter Ljudski godci

Sim dolgo upal in se bal

Slovo sim upu, strahu dal;

Serce je prazno, srečno ni,

Nazaj si up in strah želi.

Tudi študentke in študenti Društva Lipa Domžale si želimo, da bi bilo tako kot prej, a veseli smo, da se bomo vsaj z virtualno proslavo lahko poklonili našemu največjemu pesniku dr. Francetu Prešernu. V kulturnem programu bomo preko besed, z glasbo in s pejem počastili njegov spomin in dan kulture, ki je tako pomembna za naša življenja.

www.kd-domzale.si

www.domzale.si

www.domzalec.si

MENAČENKOVA DOMAČIJA PRAZNUJE 10-LETNICO

Menačenkova domačija ni najstarejša ohranjena domžalska hiša, vsekakor pa pripoveduje zanimive zgodbe o obrtniško-kmečki družini Ahčin, v kateri so delovale vsaj tri generacije krojačev.

Katarina Rus Krušelj, višja kustosinja
Foto: arhiv Menačenkove domačije in navedeni fotografi

Zaradi ohranjanja in prikazovanja domžalske preteklosti, ki sloni na obrtniški tradiciji, je postal pomemben in razmeroma nov prostor lokalne kulturne dediščine: po njenem odkupu leta 2003, ki je potekal na pobudo Olge Pavlin in ga je s strani Občine Domžale podprla takratna županja Cveta Zalokar, je bila obnovljena in preurejena v muzej, zanjo pa je sprva skrbelo Društvo narodnih noš Domžale. Od leta 2011 dalje deluje pod okriljem Kulturnega doma Franca Bernika Domžale, pod vodstvom takratnega direktorja Milana Mariniča in od leta 2015 direktorice Cvete Zalokar. Ob simboličnem 10-letnem jubileju delovanja smo pripravili pregled zadnjih muzejskih prispevkov k ohranitvi dediščine Menačenkove domačije.

Kdo so bili Ahčini

Iz krojaške družine Ahčin so izšli posamezniki, ki so zaznamovali politično, humanistično in umetniško življenje svojega časa. Dva sinova Janeza Ahčina, ki je leta 1898 na pogorišču stare domačije zgradil zdajšnjo hišo, sta postala duhovnika: Žiga je postal frančiškanski duhovnik ter je deloval v Kamniku in Brežicah, Ivan pa je nekaj let pozneje tudi doktoriral iz teologije, postal politik, pisatelj in profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani. Tretji sin Franc je kot naslednik očetove krojaške obrti imel z ženo Marijo Dimc iz Depale vasi številno družino, od katerih naj omenimo sinove, ki jih je pot zanesla v tujino: najstarejši sin France (1919–1989) je kot akademski kipar deloval v Italiji in Argentini, Gregor (1930–2005) je bil sprva priznani modni kreator usnjenih oblačil v Evropi in Ameriki, pozneje pa se je uveljavil kot kiropraktik in uspešen alternativni zdravilec na Slovenskem; Janez (1933–2006) je delal v Argentini in Švici, najmlajši sin Andrej (1935–2020) je bil prvi pobudnik slovenske šole v Švici. Več o Ahčinovih lahko preberete v

Žig nekdanje Ahčinove krojaške delavnice

Menačenkova domačija (foto: Roman Kos)

Menačenkova domačija (foto: Luka Svetlin)

knjigi Gregor Ahčin, slovenski kiropraktik avtorja dr. Velimirja Vulikića.

Menačenkova domačija kot muzejska hiša

Leta 2003 je Menačenkovo domačijo od Ahčinovih lastnikov odkupila Občina Domžale z namenom, da se uredi muzej oziroma muzejska hiša. V letu 2004 so se začeli postopki za sanacijo in obnovo celotnega objekta, pri kateri je sodelovala strokovna raziskovalka etnološke dediščine Iva Šubelj Kramar. Po javnem odprtju še istega leta je občina določila upravitelja Društvo narodnih noš Domžale, ki je s predsednico Olgo Pavlin na čelu več let skrbelo za hišo, ki je hkrati bila tudi sedeža društva. Z letom 2011 je Občina Domžale kot lastnica objekta upravljanje Menačenkove domačije zaupala našemu zavodu, ki strokovno opravlja muzejsko dejavnost v domžalski občini. Prenos

vljena programska zasnova muzejske hiše se je tako pridružila bogati ponudbi dogodkov v kulturnem domu.

Hiša tradicije in navdiha

Danes nam domačija kot bivališče in krojaška delavnica družine Ahčin, z domačim imenom Pr' Menačenk, podaja zgodovinski vpogled v življenje Domžalčanov prve polovice 20. stoletja. Arhitekturna zasnova domačije – prekmurski tip hiše na vogel, kjer se v pregibu pod isto streho stikata bivalni prostor in gospodarsko poslopje – je ob prevladi tipične gorenjske hiše za domžalsko okolje ne navadna. Hišna zidava je delno kamnita in delno opečnata z okrasnim poudarkom na belih obrobah okoli oken, šivanimi vogali in poudarjenimi zaključki etaže v štku in polkrožnim strežnim vencem na zunanjsčini. Opremljena s starimi predmeti in pohištvo je avtentični prikaz nek-

danje podobe hiše in življenja kmečko-obrtniške družine Ahčin. V bivalnem delu hiše je postavljena etnološka zbirka, v gospodarskem delu pa so urejeni razstavni prostori za likovne in muzejske razstave. Podstrešni prostor je namenjen stalni postavitvi umetniških del kiparja Franceta Ahčina, počitku pa zunanji zeliščni vrt.

Dejavnosti v domačiji za vse generacije

Muzejski program z izoblikovanim konceptom ter v povezavi z lokalno in nacionalno kulturnozgodovinsko dediščino temelji na različnih vsebinsko povezanih dogodkih. Program je namenjen vsem generacijam ljudi, saj z njim obujamo preteklost, predstavljamo ter ohranjamo ljudsko izročilo in umetnost, posredujemo vednjo o najrazličnejših oblikah dediščine lokalne skupnosti, poučujemo ter ustvarjamo. Med izvedenimi muzej-

skimi razstavami lastne produkcije naj omenimo odmevni razstavi Prva svetovna vojna in Domžalci v njej, ki smo jo postavili ob 100-letnici začetka vojne, ter razstavo o življenju in delu kiparja Franceta Ahčina. Rezultat sodelovanja z drugimi muzeji in ustanovami so bile npr. razstava o kmetiškem umetniku Dušanu Lipovcu (Medobčinski muzej Kamnik), o plestarskem mojstru Ivanu Verniku iz Šoštanja (Vila Mayer, Šoštanj) in razstave s keramičnimi izdelki uporabnikov Varstveno delovnega centra INCE Mengeš. V našem razstavišču so razstavljali priznani akademski umetniki: Rudi Skočir, Vinko Železnikar, Žarko Vrezec, Štefka Košir Petrič, Vera Terstenjak in drugi. Med najbolj obiskanimi delavnicami so bile delavnice naravne kozmetike, izdelovanja ptičjih krmilnic, cvetja iz ličja, velikonočnih butaric, pletenih košar iz šibja, igrač iz nogavic in delavnic z umetniki – pustne maske s kiparjem Jožetom Tönigom in fuzija stekla s slikarjem Vinkom Železnikarjem.

Pedagoški program

Za mlajše udeležence smo zasnovali pedagoški program, s katerim spoznavajo življenje in zgodbe prednikov ter jih primerjajo s sedanostjo. Z veseljem opazujemo, kako se vsako leto vračajo in na tak način sooblikujejo zavest pripadnosti lokalnemu okolju in tradiciji. Poleg vodenih ogledov, prilagojenim starosti udeležencev, so med najbolj priljubljenimi delavnicami: izdelovanje rož iz papirja, ki jo izvajamo v sodelovanju z Medgeneracijskim društvom Jesen-

Ahčini leta 1945 (manjka najstarejši sin France) iz arhiva družine Ahčin

France Ahčin med delom v Argentini, iz arhiva družine Ahčin

ski cvet Domžale; ustvarjalna delavnica Tiskanje prtičkov, ki obuja staro domžalsko hišno obrt z začetka 20. stoletja; in doživljajska delavnica Čajanka z zgodbami iz domačega zeliščnega vrta in ljudskega zdravilstva na Domžalskem. Ponudbo tako za šolske kot tudi za odrasle skupine smo obogatili z združljivo bližnjega Slamnikarskega muzeja, ki ga prav tako strokovno upravlja naš zavod. Z novo slamnikarsko potjo Sprehod med tovarnami slamnikov v Domžalah pa smo domačijo tematsko povezali z domžalsko slamnikarsko dediščino: v njej lahko prepoznamo dom tistih domačink, ki so se najpogosteje odločale za delo v slamnikarskih tovarnah, saj je Anica Ahčin pred prvo svetovno vojno sezonsko delala v eni izmed tovarn v Domžalah in tudi v tujini.

Delavnica izdelovanja cvetja iz papirja

Odpri razstave Domžalski fotograf Vili Majhenič, 2014. (foto: Tadej Majhenič)

Stalna kiparska razstava Franceta Ahčina na dveh lokacijah

Domžalčan, ki je večji del življenja živel v Argentini, je Občini Domžale zapustil neprecenljivo zbirko kiparskih del, katere del je že bil razstavljen v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale.

Več let je zorela ideja o novi predstavitvi zbirke, tudi na pobudo prejšnjih upraviteljev, in od leta 2016 se predstavlja na podstrešju njegove rojstne hiše ter se povezuje v celoto z že razstavljenimi deli v kulturnem domu, ki je na ogled na balkonu dvorane in v prostorih lož. Stalna razstava poskuša podati retrospektiven vpogled v kiparjev razvoj z večino del, ustvarjenih v zadnjih tridesetih letih življenja v Argentini. Vsekakor jih je opredelila skoraj razburljiva življenjska pot, značilna za ustvarjalca, ki mora živeti tudi od na-

ročil, hkrati pa raziskuje svojo največjo možnost izpovedovanja. Ustvarjal je največ v lesu in glini. Pri snovanju stalne razstave je aktivno sodelovala avtorjeva družina in Irene Mislaj, raziskovalka njegove umetnosti.

Že 8. likovni natečaj

Likovni natečaj v naši organizaciji se je že dodobra uveljavil med domačimi ustvarjalci, še več – vsako leto beležimo vse večji odziv. Namen natečaja je spodbuditi ljubiteljske umetnike k ustvarjanju na določeno tematiko: npr. Zeleno, ki te ljubim zeleno, risba, figura, portret, Leto 2018 – leto kulturne dediščine itd. Z lanskim natečajem v soorganizaciji z JSKD OI Domžale smo simbolično zaključili Ahčino leto, ki smo ga pripravili ob 100-letnici rojstva kiparja Franceta Ahčina.

dobarja ter gospodarstvenika Janeza Vrečarja (1887–1959), vsestranskega župnika, kulturnika, kronista in gospodarstvenika Franca Bernika (1870–1948). Rezultat projekta je izdana individualna publikacija in razstava v Menačenkovi hiši ter aktivno sodelovanje različnih institucij in posameznikov, brez katerih ne bi uspeli zabeležiti pomembnih zgodb iz kulturne zgodovine mesta Domžale.

Skrb za avtentičnost domačije

Čeprav objekt ni vključen v register slovenske nepremične dediščine, se trudimo, da k problematiki ohranitve postopamo strokovno. Vzdrževanje stare hiše ob finančni podpori lastnice Občine Domžale obvezuje stalni priliv sredstev za tekoče stroške, na našo pobudo pa je občina financirala zadnje nujno obnovo okolice in notranjosti objekta, saj ga je kljub nedavni popolni prenovi načel zob časa. Dela so se začela poleti 2019, obsegala so sanacijo odvodnjavanja in kanalizacijskega sistema ter drenažo na vzhodnem ter severnem delu objekta ter sanacijo plesni na stenah v notranjosti in pleskanje. Pred podrtjem smo začasno rešili tudi domačo lipo, staro več kot sto let, ki so jo načeli drevesni zajedavci in neugodni vremenski vplivi.

Ob prevzemu domačije so nam prejšnji upravitelji zapustili precejšnje število darovane stare opreme, ki so jo zbirali z namenom, da se ohrani in razstavi v domačiji. Ker je zmanjkalo prostora, smo k nastali problematiki pristopili sistematično. Prvi korak je bil popis vseh predmetov, v drugem koraku smo se lotili iskanja primerne prostora za skladiščenje ter opremo preselili z namenom, da se uporabi ob različnih občasnih muzejskih razstavah ter za zamenjavo že dotrajanih muzejskih predmetov na stalni razstavi.

Kako naprej

Zadnje neugodne zdravstvene razmere in ukrepi proti širjenju covid-19 so

Prva in zadnja razstava domžalskega umetnika Andreja Janže - Andija, 2019 (foto: Miro Pivar)

žal zaustavili običajno delovanje in odprtost domačije. Zaradi novih razmer smo se (tako kot ostali slovenski muzeji) usmerili predvsem v virtualne programe, ki so dosegljivi na naši spletni strani www.kd-domzale.si in FB strani Menačenkova domačija. Javno so dostopna različna e-gradiva od poučnih iger za najmlajše, delovnih listov za solarje do raznih video prispevkov in gradiva za zahtevnejše bralce. Na ogled so video posnetki odprtja razstav, med drugim zadnje fotografske razstave umetnice Arven Šakti Kralj Szomi. Kaj bo nadaljnja muzejska prihodnost namenila Menačenkovi domačiji, lahko le neposredno načrtujemo, vsekakor pa bomo nadaljevali z že zastavljenimi programskimi smernicami. Najbrž bi bilo smotno zastaviti projekt izdaje monografije kiparja Franceta Ahčina, nadaljevati predstavitev domžalskih veljakov, ki so nekoč prispevali h kulturni podobi Domžal, in tudi aktualne umetniške razstave. □

Odpri razstave Zgodbe ženskih pokrival iz Domžal in okolice, 2020 (foto: Miro Pivar)

KOLUMNA • ODTIS ČLOVEČNOSTI

LENART ZAJC

SVOBODA BESEDE

Ko spregovorimo o svobodi besede oziroma svobodi govora, se nas večina v trenutku postavi svobodi v bran.

V spomin se nam prikrade zloglasni sto triintrideseti člen iz jugoslovanskega kazenskega zakona, spomnimo se na cenzuro, ki je bedela nad pisanjem v minulih monarhijah, v katerih so živeli naši starši, dedki, babice, pradedki in prababice in tako naprej. V spomin se nam recimo prikradejo prizori iz filmov, ko nekega opitega moža žandarji zvlečejo iz gostilne v zapor, ker se je posmehoval cesarju, ali pa na primer iz bližje zgodovine, kako miličniki odpeljejo kmeta, ker je rekel nekaj napak, pa še sam ni vedel, da je rekel kaj narobe. Seveda, ko pomislimo na vse to, se nam naježijo lasje in pridušamo se, da česa takega pa ne več, nikoli več. In točno na to čustvo brenkajo skrajneži, ki nam skušajo podtakniti širjenje sovraštva in laži pod masko svobode govora.

Poskusimo na vso stvar pogledati z zornega kota misli *pero je močnejše od meča*, ali pa misli *beseda izrečena, ne vrne se nobena*, ali pa tiste prilike, ko sin užali očeta, postane mu žal in se opraviči. Oče mu zada nalogo, da za vsako besedo, s katero ga je prizadel, zabije v leseno desko žebelj. Ko sin opravi, mu oče naloži naj žeblje izpuli. Na koncu za izpuljenimi žebli seveda ostanejo luknje v lesu, kot tudi žaljive besede puščajo grenak priokus ne glede na opravičilo. Vse naštete misli nas opozarjajo na moč besede. Pač, v zgodovini ne bi bilo ne pogromov ne zažiganja čarovnic ne linčev nedolžnih, če se ne bi začelo z besedo. S sovražno besedo. Sovrašstvo je močno čustvo, ki pa ima svoje korenine v strahu, enem najbolj primarnih občutenj, ki pomaga preživeti vsem živim bitjem. Strah v ljudeh lahko izzove dejanska nevarnost, lahko pa le nekaj neznanega, kar bi nas lahko po naših dosedanjih izkušnjah ogrožalo. Ko začuti strah, se v nas sprožita dva vzgiba, beg in konfrontacija oziroma boj. Drugačne rešitve nastale situacije so seveda mogoče šele po razmisleku o preteči grožnji, ob čimer pa nas čustvena reakcija, kot je recimo sovrašstvo, seveda ovira. Sovrašstvo nam bo zameglilo razumsko presojo in nam vedno znova narekovalo konfrontacijo. Če je sovrašstvo načrtno podžigano in podkrepljeno s strahom, smo lahko prepričani, da se bo to slabo končalo. Točno to pa je tisto, kar skrajneži počnejo: podpihujejo sovrašstvo. Za svoje početje seveda ne potrebujejo ne argumentacije ne logike ne znanstvenih dokazov. Potrebujejo le vzpodbujanje strahu, za slednje zadošča manipulacija z dejstvi, laži, izkrivljanje resničnih dejstev na eni strani, z izpostavljanjem le tega, kar služi agendi strahu in prikrivanjem vseh razumskih protargumentov na drugi strani. Zloraba teh čustev se običajno skriva za frazo o svobodi govora, ki sem jo omenil na začetku.

Če so internet, internetne klepetalnice in družabna omrežja skrajnežem voda na mlin, pa situacija s protikorosnkimi ukrepi ta mlin spremeni kar v elektrarno. Namreč, v da-

nih razmerah, ko je večina prebivalstva zaprta v svoje domove, si velik del ljudi krajša čas z brskanjem po internetu in spletnim klepetanjem z bolj ali manj znanimi znanjci. Do velikega dela tako lahko pride ogromno nepreverjenih informacij, ki bi jih morali preverjati sami, pa vendar nismo vsi enako usposobljeni za ločevanje zrn od plev. Sam recimo nimam pojma o cepivih proti covidu-19 in kaj lahko bi postal še ena prestrašena žrtev spletnih manipulantov, ki se nam trudijo vsiliti 'resnico', da naj bi se za cepivom v resnici skrival mikročip, tega pa naj bi iz nekih mračnejših in nerazumljivih vzgibov zasnoval sam Bill Gates. Ker pa, kot rečeno, o cepivih nimam pojma in do zdaj še nisem zasledil enega prepričljivega proticepilskega argumenta, ki ne bi bil utemeljen le na argumentih strahu

“Če nam je logično, da se odpovemo koščku svobode na cesti in se podredimo cestnoprometnim predpisom zaradi vseh udeležencev v prometu, bi nam moralo biti tudi jasno, da se moramo odpovedati koščku svobode na spletu, saj nas hitro lahko pahne čez prag, ko se znajdemo za vrati Kapitola.

pred novostmi, sem se odločil verjeti predvsem uradnim stališčem znanosti, ki ponujajo znanstvene argumente na meni razumljiv način. Takšna selekcija informacij zahteva nekaj časa, pa tudi določeno razumevanje delovanja interneta in njegovih pasti, česar od vseh ljudi ne moremo pričakovati, saj se mnogi oklenejo vsega, kar preberejo. Zato mislim, da beseda zaradi lastne moči na internetu in drugih podobnih orodjih, ki se bodo pojavljala v prihodnosti, potrebuje določeno regulacijo. Če nam je logično, da se odpovemo koščku svobode na cesti in se podredimo cestnoprometnim predpisom zaradi vseh udeležencev v prometu, bi nam moralo biti tudi jasno, da se moramo odpovedati koščku svobode na spletu, saj nas hitro lahko pahne čez prag, ko se znajdemo za vrati Kapitola.

Prepričan sem sicer, da svoboda govora oziroma svoboda pisane besede mora ostati, vendar morajo biti ta govor, te besede podprte z logičnimi in predvsem argumenti, ki so preverljivi s čim več kot na primer le s posnetki *youtube znanosti*. Pregaňjanje manipulacij in laži pa nikakor ne bi izenačil z zloglasnim jugoslovanskim 133. členom, slednjemu je bistveno bližje preganjanje sodnice, ki si v zasebnem pogovoru drzne izreči nezaupanje do predsednika slovenske vlade. No, ampak to je že druga zgodba. □

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

KULTURA

IZBR@NO V KNJIŽNICI DOMŽALE

Izbral in uredil: Janez Dolinšek

knjige za odrasle

Ahmed Burić

Ti je smešno, da mi je ime Donald?

GOGA, 2020

V kratkih, samostojnih, a hkrati še kako povezanih zgodbah nas Donald, Bosanec z nemškimi imenoma (in koreninami), popelje skozi vojno in povojno Sarajevo. Gre za izpovedne zgodbe v preprostem, tudi slengovskem jeziku, ki pričajo o dejanskem dogajanju, kot so ga iz prve roke doživeli tisti, ki so se med bosansko vojno morali boriti, tisti, ki so doživeli ves absurd nenadnih delitev na narodnosti in religije med še nedavnimi sosedi, znanci in prijatelji. Skozi tipičen žlahten bosanski humor, ki večinoma bolj ali manj uspešno blaži trpkost in bridkost povedanega, se nam razgalijo vojna in njene posledice v vsej svoji banalnosti. »Našel si jezik, v katerem je mogoče o tej vojni pisati, kot da ti vojna pripoveduje svojo zgodbo v prvi osebi,« je pisatelj na vrhu nebotečnika v Sarajevu rekel Ervin Hladnik-Milharčić, tudi avtor spremne besede v knjigi. (J. D.)

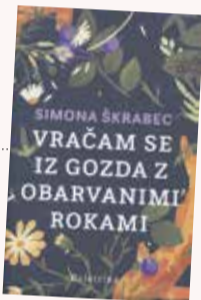

Simona Škrabec

Vračam se iz gozda z obarvanimi rokami

BELETRINA, 2020

Avtorica se nam predstavlja s svojim prvencem, ki je niz kratkih zgodbic, utrinkov iz življenja. Delo je bilo prvotno napisano v katalonščini, potem ga je avtorica sama prevedla v slovenščino, svoj materni jezik. Štirje vsebinski sklopi črtic, pravih malih biserov, razkrivajo prostranosti svetov, tudi neslutnih in neznanih. Vsaka zgodbica se zdi kot iskrica, ki najprej zažari v svoji trenutni lepoti. Kot odsev v zrcalu pa iz globlin avtoričinih intimnih razmišljanj ob dragocenem čutu za nianse privre njena brezčasna modrost. (C. H.)

Marija in Andrej Štremfelj

Objem na vrhu sveta

SAMOZALOŽBA, KRANJ, 2020

Objem na vrhu sveta je knjiga dveh, ki sta medsebojno ljubezen in ljubezen do bližnjih delila s svojo skupno ljubeznijo do gora. Sta prva zakonca, ki sta skupaj stala na Everestu. Knjigo sta pisala ločeno, a sta v njo beležila iste stvari, vsak s svojim pogledom. Bogat vir spominov so bila pisma, ki sta jih pisala domačim, in pisma, ki so jih drugi pisali njima. V njej med drugim opisujeta, kako sta se odločila za odpravo na Everest in katere težke odločitve sta morala sprejeti. Doma sta namreč pustila otroka, ki sta začela obiskovati prvi in četrti razred. Težko se je bilo odločiti in težko jima je bilo povedati. A njihov način življenja je bil drugačen, zaradi vsakoletnega odhajanja na odprave. Andrej je namreč vsako leto odšel na kakšno alpinistično odpravo. A tokrat sta šla oba, kar je bilo res težko. To ni samo knjiga o vrhunskem alpinizmu, v njej se skriva tudi čudoviti priložniški življenja v dvoje. Učbenik pristne ljubezni, medsebojnega spoštovanja, sprejemanja in žrtvovanja. (S. S.)

Erik Olin Wright

Kako biti antikapitalist v 21. stoletju

OPRO, ZAVOD ZA APLIKATIVNE ŠTUDIJE, 2020

Biti proti kapitalizmu, tj. proti njegovi neoliberalni izpeljanki, je dandanes malodane stvar politične korektnosti. Podivjanemu,

povampirjenemu kapitalizmu je treba nadeti vajeti ali pa se mu kar odreči v celoti. A s čim ga nadomestiti? Nasproti odločnemu diskurzu proti ni uzreti alternative, ki bi si ji obetal širši konsenz. Wright nam v najboljši maniri sociološkega pisanja predloči vso zagatnost naše zraščeniosti s kapitalizmom. V duhu Gramschijevega citata, da potrebujemo intelektualni pesimizem, a tudi optimizem v prizadevanjih, opiše družbene realije, v katerih se nahajamo, ter razmisli o elementih in strategijah prehoda v demokratični socializem. Zanimivo branje o tem, kako zgraditi bolj demokratično družbo in ekonomijo. (G. J.)

knjige za otroke in mladino

Thiago de Moraes

Atlas zgodovine

MORFEM, 2020

Po odlični poučni knjigi Atlas mitov založba Morfem tokrat vabi mlade bralce k odstiranjju zgodovine s knjigo Atlas zgodovine: heroji, hudobci in čudoviti zemljevidi petnajstih veličastnih civilizacij. V vsakem poglavju najprej izvemo nekaj malega o določeni civilizaciji, dodan je 'zemljevid', ki nam predstavi ključne like tega sveta, tako vladarje, genije, raziskovalce, hudobce, baletnike ... Sledijo strani z zgodbami, ki nam pripovedujejo o marsičem – od tega, kako so gradili Keopsovo piramido, do interneta, ki je spremenil svet. Zgodovina zna biti včasih suhoparna, ta knjiga pa nas popelje po njej na zanimiv, raziskovalen način. Vodi nas čez mezopotamski, egipčanski, rimski, grški, ameriški, ruski svet ... Z njeno pomočjo si zlahka predstavljamo, kako je človek nenehno raziskoval in izboljševal svet, saj nas popelje od starodavnih časov do modernega sveta. Odlična knjiga za razburljivo popotovanje po zgodovini človeštva za mlade bralce od 10. leta dalje. (S. Z.)

Laurent Cardon

Zmešane kure: kokošja zgodba

ZALOŽBA PIVEC, 2020

Zgodaj zjutraj je v kokošnjaku zavladal nemir. Izginil je beli petelin Marcel! Tudi Gertrude ni! Kokoši in petelina se bojijo, da je na delu podlasica, ali še huje – lisica! Kokoši se morajo sovražnika ubraniti. Skupaj bodo rjavi, beli in črni močnejši. Oblikovati morajo kokošjo vojsko, ki bo pravična in enakopravna za vse člane, tako glede na barvo perja kot tudi glede na spol. Naloga ni lahka. Ali jim bo uspelo? Kaj se je zares zgodilo z Marcelom in Gertrude? (L. S. T.)

Ellen DeLange

Štefkov poseben dan

LIPA, 2020

Štefko je navaden in zelo prijazen osel, ki preživlja dneve na svojem pašniku, vsak dan naredi obhode, na katerih preveri, kaj se dogaja z njegovimi prijatelji, med katerimi je zaradi svoje družabnosti in prijaznosti zelo priljubljen. Vendar pa Štefka ne neha mučiti radovednost, kam vedno znova (od)letijo gosi. Nekega dne je lesa odprta, Štefkova radovednost pa tako močna, da se prvič odloči slediti gosem in spoznati svet onkraj do tedaj poznanega ... Štefkov poseben dan je čudovita zgodba o pogumu, radovednosti in raziskovalnemu duhu, ki so potrebni, da nekdo zapusti znano, sprejme drugačno, ki neizogibno sledi, se prilagodi spremembam, ki ga čakajo izven cone udobja, ter si omogoči kontrast med poznanim in neznanim, ki je nato zaslužen, da je dom toliko bolj dragocen in nesamoumeven. Osvežujoča in osvobajajoča slikanica, še posebej v časih epidemije, ko so lese naših pašnikov že dolgo trdno zaklenjene. (J. D.)

Fotografski portret v Radomljah

Letno pregledno razstavo fotografij svojih članov je Foto, kino in video klub Mavrica pripravil na drugačen način.

FOTO, KINO IN VIDEO KLUB MAVRICA Zaključne prireditve, kjer bi slovesno podelili priznanja in nagradili najboljše, ni bilo. Oglede razstave najboljših fotografij so predstavili na spletno stran društva, kjer si je možno ogledati tudi zapise prejšnjih razstav, nove in filme iz arhiva ter v besedilu in fotografiji opise drugih dogodkov.

Razmeram se je morala prilagoditi tudi ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Aco Majhenič, Karol Steiner in Toni Igljč. Svoje delo so opravili od doma; za računalnikom. V sporočilu so o ocenjevanju, fotografijah in razstavah med drugim zabeležili: »Resnično smo pogrešali pravo žirantsko sceno, ko delamo skupaj ter se mnenja in argumenti bolj razplamtijo. Vsak od nas je ocenil dela in pripravil predloge za nagrade, ki jih ob soočenju tokrat ni bilo težko določiti. Fotografiji, ki bi izrazito izstopale, ni bilo zelo veliko, hkrati pa tudi ni bilo veliko slabih, da bi jih izločili. Veseli smo fotografij, ki so nastale v pravem trenutku – morda tehnično celo nepopolne – a kompozicija, nenavadna svetloba, ki jo avtor opazil in zabeležil, odtehtajo. Radi nagradimo tudi dobre zamisli, ko je fotografija pravzaprav nastala že v fotografovi glavi, poskrbel je le še za dobro izvedbo. Ob tem morda poziv mladim fotografom, ki niso obremenjeni s preteklostjo, nagradami, preračunljivostjo, ki nam starejšim lahko velikokrat podzavestno krojijo pogled: uresničite svoje ideje, bodite drzni in inovativni.«

Natanko 17 fotografov je na razstavo poslalo skoraj dvesto posnetkov. Ocenjevalna komisija jih je sprejela dve tretjini: 64 fotografij portretov in 69 fotografij v prosti tematiki. Ocenila jih je po merilih Fotografske zveze Slovenije.

Za najboljše fotografije v tematični portret je komisija razglasila: Ata iz Sočerge – Binca Lomšek (1. nagrada), Ona – Anja Kosmač (2. nagrada), Potovanje – Špela Kragelj Bračko (3. nagrada), Beneški godec – Mateja Absec, Iskrice v očeh – Sara Mošnjak, Ujet pogled – Maša Kosmač, Akcija – Peter Rojc, Luka – Jan Rojc (diplome).

Najboljše fotografije v prosti tematiki so ustvarili: Po progi – Blaž Peterka (1. nagrada), Armagedon – Miha Kosmač (2. nagrada), Janko in Metka sta šla levo – Anja Kosmač (3. nagrada), Modrina – Albinca Kosmač, Čakalnica za – Peter Rojc, Groblje v megli – Iztok Končina, Memento mori – Maša Kosmač, Baza – Jan Rojc (diplome).

Izbrane in nagrajene fotografije si je možno ogledati ob domačem računalniku na povezavi <http://www.fkvk-mavrica.si/>

IGOR LIPOVŠEK

FOTO: BLAŽ PETERKA – PO PROGI

V deželi ogleдал

Arven Šakti Kralj Szomi razstavlja v Menačenkovi domačiji

Decembra nam je bilo omogočeno za kratek čas odpreti vrata razstavišča Menačenkove domačije za fotografsko razstavo vizualne umetnice Arven Šakti Kralj Szomi, ki smo jo načrtovali že novembra. Odprtje 21. decembra smo objavili virtualno s pogovorom z avtorico in glasbenim programom, ki sta ga izvedli njeni hčerki Kika in Zsuzsika Szomi Kralj. Posnetek je na ogled na naši spletni strani www.kd-domzale.si. Zaradi podaljšanja odprtosti muzejev in galerij pa je bilo mogoče videti razstavo tudi v živo do vključno 8. januarja.

Umetnico Arven Šakti Kralj Szomi iz Mengša smo v našem razstavišču spoznali že pred sedmimi leti, ko je razstavljala fotografije, cianotipije in knjigo umetnika z naslovom Šelest in tišina. Tokrat je predstavila niz črnobelih fotografij večjega formata kot nadaljevanje že razstavljenega cikla Alice v čudežni deželi, junakinje angleškega pisatelja Lewisa Carrolla. Domišljajska zgodba, v kateri je logično nelogično (in obratno), ter bi jo morali prebrati vsi v otroštvu in ponovno v odrasli dobi, je prisposoda za izgubljenost otrok v nesmiselnem svetu odraslih in njihovih pravil. Tudi avtorica v tematsko osrednje fotografiji podaja lik odraščajajočega dekleta v različnih simboličnih interakcijah s tematskimi detajli iz knjige, in sicer tako, da vsaka podoba, ki jo je ujelo avtoričino selektivno oko, služi kot vi-

zualno okno v Aličin svet, poln mističnih nasprotij. Pripovedni dialog med posameznimi motivi je podkrepjen tudi tehnično, saj z raziskovanjem različnih likovnih elementov in njihovih medsebojnih odnosov fotografsko podobo vedno pripelje do dovršenosti. Tako pač, kot Arven Šakti zna in nam želi predstaviti – kot slikovno pripoved, ki jo beremo skozi odnos podajanja in sprejemanja vidnih družljajev, in še vedno nam pušča prostor, da vanjo vnesemo lastne interpretacije. Vsakokrat pa nas preseneti z izvrstnim naborom dialogov o umetnosti, kulturi, družbi in človeku skozi fotografske podobe, dosledno uvrščene v razstavne prostore. Inscenacije idej razvija premisslino in jih procesira v osebno izraznost. V njeni umetniški fotografiji prevladuje subjektiven pristop, saj se največkrat predstavlja z odlomki iz svojega zasebnega življenja ter tako dokumentira fragmente lastnega prostora in časa.

KATARINA RUS KRUSHELJ

FOTO: URŠKA BOLJKOVAC

Pogled v prihodnost kot skupen nagovor mladih umetnikov videastov

Če morda ob trenutni zdravstveni situaciji lahko razstavljeno sliko ali kip pogledamo virtualno (in vsekakor manj doživeto), pa je bilo tokratno razstavo v Galeriji Domžale priporočljivo pogledati v živo, saj je svoje delo predstavila skupina umetnikov videastov, ki sicer nastopajo/razstavljajo skupno, a vsak zase na svojstven način predstavlja svoja razmišljanja prek sodobnih tehnoloških medijev.

GALERIJA DOMŽALE Razstava štirih umetnikov videastov Sare Bezovšek, Lee Culetto, Vida Merlaka in Danila Milovanovića v sodelovanju z zavodom Aksioma, ljubljanskim zavodom za sodobne umetnosti, je vsekakor popestrila epidemiološko obarvano decembrsko odprtje kulturnih ustanov. Kratko in sladko – saj so bile galerije in muzeji v osrednjeslovenski regiji odprte le za kratek čas. V Galeriji Domžale je bila tako na ogled od 29. decembra dalje, virtualno kot tudi v živo. Kratke virtualni sprehodi po razstavi, ki ga je vodil galerijski kurator Jurij Smole, si lahko ogledate na spletni strani www.kd-domzale.si in spletnem portalu domzalec.si.

Digitalni mediji so v zadnjih desetletjih napravili pravo revolucijo na področju snemanja in predvajanja različnih vsebin, vendar pa se umetniški video razlikuje od 'populističnega' videa, ki nam je ob današnji množičnosti sporočil in tehnološki dosegljivosti tako rekoč na dlani. Umetniški video se je pravzaprav razvil iz dokumentiranja različnih umetniških praks v javnosti in sčasoma postal samostojna zvrst, skozi katero vizualni umetniki ure-

sničujejo ideje, ki jih ni mogoče urediti v drugih medijih oziroma so bolj pripovedni od ostalih razpoložljivih medijev. Predvsem pa je pri videu pomembna ideja ter sporočilo, ki nam ga avtor želi posredovati, bodisi intimne, refleksivne, avtorrefleksivne, družbenokritične, okoljevarstvene in druge globalne vsebine. V tokratni razstavi z naslovom Prihodnost avtorji na različne načine

aktualizirajo družbene problematike zdajšnjega časa in prostora.

Sara Bezovšek z razstavljenim video projektom neposredno posega v problematiko množičnosti medijskih vsebin, ki poplavlja naš vsakdan. V svoji razstavljeni kompilaciji zanimivih in hkrati pretresljivih video sekvenc simbolično upodablja internet kot naš nov življenjski prostor, v katerem vse bolj nekritično

konzumiramo vizualne vsebine, ki so družbeno vprašljive.

Lea Culetto je pripravila 3D postavitev ženskih oblek in modnih dodatkov z vključenimi videi, torej objekte, s katerimi vsebinsko posega v prevpraševanje podobe ženskega telesa v družbi. Zanimajo jo predvsem povezave, ustvarjene med ženskim telesom in modno industrijo in s tem povezano problematiko

popolnega telesa, ki ga modna industrija reproducira.

Vida Merlak je režiral video, v katerem so igralci uprizorili izbrane odlomke iz njegovih zasebnih pogovorov s prijatelji, znanci in partnerko. Gre za ekranizacijo e-klepetov v realnem prostoru, torej pogovorov ljudi brez digitalne tehnologije, ki nam sicer omogoča socialni stik na daljavo, a hkrati vsebinsko najosnovnejših pogovorov spremeni do absurdnosti: npr. dolgi premori med pogovori, izginotje sogovornika med pogovorom, prihajanje pogovorov s časovnim zamikom itd.

Danilo Milovanović se v svoji praksi izraža predvsem v javnem prostoru, pri svojih javnih intervencijah pa uporablja enostavna in pripovedna sredstva za ustvarjanje prikazov določenih situacij sodobnega prostora in časa. Z videom in drugimi vizualnimi podatki je tokrat ironično aktualiziral določeno problematiko, ki je kompleksna in brezupno nerešljiva: kako v urbaniziranih središčih, ki so zaprta za promet, vzpostaviti nova parkirna mesta.

KATARINA RUS KRUSHELJ
FOTO: MIRO PIVAR

Postali smo del nesnovne kulturne dediščine Slovenije

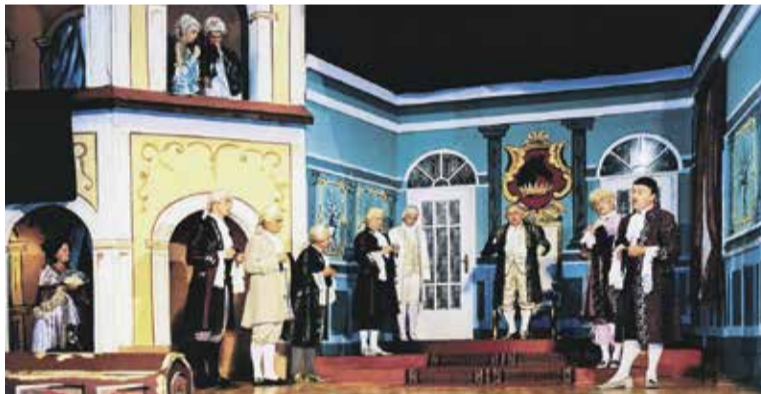
Še eno dragoceno darilo ob jubileju

KD MIRAN JARC ŠKOCJAN O zgodovini in pestrem, vsestransko za kulturo pomembnem in odličnem delu Kulturnega društva Miran Jarc Škocjan smo ob praznovanju njihovega visokega jubileja izvedeli zelo veliko, predvsem pa smo se ob tem vsi pripravili, kako pomembno je njihovo poslanstvo. Pa ne le za našo občino, bližnjo okolico in Slovenijo. Tudi izven naše domovine so ljubiteljsko kulturno društvo skozi desetletja spoznava le tudi druge države in se navduševale nad njihovim delom. Generacije in generacije so rasle ob njihovem kulturnem poslanstvu in se vsako leto znova veselile prijetnih trenutkov, ki so nam lepšali posebej poletne dni.

Kot je videti, je to lani spoznalo tudi Ministrstvo za kulturo, ki je 21. avgusta 2020 na predlog Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine, Etnografskega muzeja Slovenije, ljubiteljsko gledališče vpisalo v register slovenske nesnovne dediščine. Zapisali so: »Dediščina ljubiteljskega gledališča temelji na bogati tradiciji ljudskega gledališča in predstavlja kontinuiran razvoj in ohranjanje ljubiteljske kulture in gledališkega izražanja v Sloveniji, hkrati pa je pomemben segment pri vzpostavljanju slovenske identitete. Ljubiteljske gledališke skupine in posamezniki z uprizorjenjem ohranjajo in razvijajo slovenski jezik in narečja ter uprizoritveno umetnost prenašajo iz generacije v generacijo.«

Tako je med drugimi v to enoto nesnovne kulturne dediščine uvrščeno Kulturno društvo Miran Jarc Škocjan ob svojem 70. rojstnem dnevu dobilo še eno dragoceno darilo, ki ga uvršča med najpomembnejše dele kulturne dediščine v Sloveniji, hkrati pa ga omenjeni vpis v še večji meri ohranja za generacije, ki bodo tudi v prihodnje rade hodile v Poletno gledališče Studenec. V utemeljitvi uvrstitve

je Ministrstvo za kulturo upoštevalo predvsem naslednje vidike odličnega dela kulturnega društva: uprizorjanje ljudskih iger slovenskih avtorjev in ohranjanje kulturne dediščine, pri čemer so izpostavili tudi njihovo skrb za 150 let staro znamenje in 110 let star kozolec ter sodelovanje z Zavodom za spomeniško varstvo Kranj; obisk na prireditvah v Poletnem gledališču Studenec, kjer so prisotni obiskovalci iz vse Slovenije in tudi tujine; izvedba ljudskih predstav vse od leta 1949, v okviru festivala pa 20 let; vzpodbujanje ljubiteljske kulture in vključevanje številnih mladih članov društva, ki ob igranju vlog sodelujejo v predstavah tudi na lektorskih, scenskih, glasbenih in plesnih vajah z različnimi mentorji,

hkrati pa na tak način društvo kulturno dediščino in znanje prenaša na mlado generacijo in jo vzpodbuja k ohranjanju ljudskih iger in kulturne dediščine.

Vpis ljubiteljskega gledališča je utemeljen tudi s knjigami ki prinašajo njegovo zgodovino: Gledališče pod kozolcem, z igro Bratova kri; Župnija Dob skozi stoletja – obe avtorja Sta-

neta Stražarja ter knjiga 60 let Poletnega gledališča na Studencu avtorja dr. Velimirja Vulikiča. Zgodovino in delo društva pa je v diplomski nalogi pod naslovom Ljubiteljsko gledališče na Studencu povzela tudi Ajda Sokler. Posebnega mesta pa je naše društvo deležno tudi v letošnji publikaciji Nesnovna kulturna dediščina Slovenije 2021, kjer najdemo fotografijo z uprizoritve naše predstave Martin Krpan v Poletnem gledališču Studenec.

Iskrene čestitke Kulturnemu društvu Miran Jarc Škocjan za prejeto darilo, ki še enkrat več poudarja njihov pomen za zgodovino, zdajšnjost in, prepričana sem, tudi za prihodnost ljubiteljske kulture – pa na samo na našem območju.

VERA VOJSKA
FOTO: UROŠ ZAGOŽEN

POZOR!

NASTAJA NOVA MUZEJSKA RAZSTAVA:
100 LET PAPIRNIC NA KOLIČEVEM

Ste bili zaposleni v tovarni Papirnica Količevo? Želite deliti vaše zgodbe o delu v tovarni? Ali se v vašem foto albumu skrivajo fotografije iz starejšega časa delovanja tovarne?

Veseli bomo vašega sodelovanja pri zbiranju gradiva za razstavo, ki jo načrtujemo leta 2021 v Slamnikarskem muzeju. Gradivo in zgodbe zbiramo do 1. decembra 2020.

Slamnikarski muzej Domžale / Kulturni dom Franca Bernika Domžale
Ljubljanska cesta 61, Domžale
T 01 722 50 50 (KDFBD) E slamnikarski.muzej@kd-domzale.si
www.kd-domzale.si

PSIHOTERAPIJA

za otroke
mladostnike in
odrasle

individualna
partnerska
družinska

041 738 486

Ljubljanska 106 a
Domžale
prof. Jasmina Pelc,
spec. PA in
Gestalt psih. p. sup.

REZINA KAŠČA

Izbrana ponudba
domaćih dobrot
iz vse Slovenije

Spletna trgovina:
www.rezinakasca.si

Kontakt – Petra:
031 379 230

REZINA KUHNA

Okusne malice po
5,00 evrov in brezplačna
dostava po Domžalah

Kontakt – Reza:
041 696 446

Ljubljanska 24, Stob
Domžale

KULTURA

GROMKI APLAVZI SO POVEDALI VSE (2. DEL)

Tradicionalni novoletni koncerti Simfoničnega orkestra Domžale - Kamnik od začetka do danes

Tomaž Habe

Novoletni koncerti so se trdno zasedli v predpraznični čas. Zadnje dni pred novim letom so se zvrstili koncerti v Radomljah, Mengšu, Kamniku in Domžalah. Od enajstega od petnajstega novoletnega koncerta so bili v organizaciji orkestra in Zveze kulturnih organizacij Domžale pod pokroviteljstvom Kulturne skupnosti Domžale. Ne moremo mimo štirih mož v kulturi, ki so pripomogli k njihovi uspešnosti. To so bili Tone Ravnikar, Slavko Pišek, Stane Habe in dr. Miro Stiplovssek.

Programski koncept, ki sem ga zastavil, so sprejeli tako predsedniki orkestra, po Vinku Gregorcu Matjaž Mihelčič (trobenta), Rado Černe (violina) in Janez Petrač (flavta), kot tudi upravni odbori. Ta koncept je vseboval valčke in polke simfoničnega žanra, napolitanske pesmi in ruske romance, popularna krajša simfonična dela, revijsko glasbo, operne arije, večno zelene melodije in operne zборе. V jubilejnem letu 1981 je ponovno nastopil pianist Aci Bertonec, ki je izvedel Addinsellov Varšavski koncert in mojo Poemo. Naj ob tem povem šaljivo prigodo; ker v dvoranah ni bilo koncertnega klavirja, ga je bilo treba prepeljati iz Glasbene šole Domžale. Šola ga je posodila pod pogojem, da bo instrument strokovno prepeljan. Za strokovni prevoz pa je pridružil še flautist Janez Petrač s krstno izvedbo dirigentove skladbe Še pesniki ne vedo. Ponovno je navdušil zbor z izborom opernih zborov iz oper Trubadur, Ero z onega sveta in Hoffmannove pripovedke ter z izborom skladb Beatlova v moji priredbi z naslovom John & Paul from Liverpool ter Bacharachovimi Dežnimi kapljami. Po tradiciji je bila predzadnja skladba Haydnova Ura. Ker se odpiralcu šampanjca ni posrečilo pravočasno odpreti steklenice, je moral orkester zadnjih osem taktov kar dvakrat ponoviti.

Sicer pa je bilo izzivov na novoletnih koncertih kar nekaj – od postavljanja odra do iskanja zadostnega števila notnih stojal. Ker se v glasbeni šoli ni dalo sposoditi dovolj slednjih, so se pozavnista Ine in Tine ter hornist Ciril odločili, da bodo kar sami izdelali notna stojala, ki bodo stabilna in lepa. Rečeno – storjeno. Delali so jih do zadnjega trenutka in jih pripeljali šele na generalko pred nastopom. Pa še jih je bilo premalo. Dvanajsti sklop koncertov je bil po tradicionalnih koncertih v Radomljah, Kamniku, Mengšu in Domžalah izveden februarja naslednje leto tudi v Zagorju. Kot na vseh prejšnjih koncertih so bili ob orkestru deležni številnih pohval tudi zbor mengeške

Menges 27. 12. 1985 - MPZ Svoboda Menges in Simfonični orkester Domzale Kamnik

Dirigent in solista – pikolo Janez Petrač in tuba Igor Krivokapič

Pianist Aci Bertonec, Mengeš 27. 12. 1986

Napitnica v izvedbi Irene Baar Vremsak in Marjana Trčka z dirigentom Tomažem Habetom, Menges

Svobode, ki je poleg opernih odlomkov izvajal tudi priredbe iz muzikalov in operet. Velik aplavz je požel baritonist Janez Majcenovič.

Tudi trinajsti novoletni koncert je bil izveden kar v petih dvoranah. Znanim akterjem se je pridružil otroški pevski zbor pod vodstvom Metke Pichler. Za to priložnost sem priredil tudi Rodgersovo skladbo DO RE MI in lastno Ob novoletni jelki. Navdušenja so bili deležni solisti. V Offenbachovi Barcarolli Francka Berlic in njena nečakinja Nuša Pirnat ter oboist, Mengšan Matej Šarc, takrat redni član orkestra. Koncert je odprla Schubertova Italijanska uvertura, zaključili pa smo ga s tradicionalno Uro in Gounodovim zborom iz drugega dejanja opere Faust. Ob treh skladbah J. Straussa in štirih opernih zborih smo zaigrali še šest večno zelenih melodij, med katerimi je nedvomno izstopal valček Fascination s solistko Branko Bečaj, koncertno mojstrico orkestra. Z Beneškim karnevalom je zablestel solist na bobni Stanko Praprotnik.

Kronistka je v kamniškem glasilu zapisala: »Napovedovalec Milan Marinič je z anekdotami iz glasbenega sveta povezoval na vzvišeni ravni.« Sicer pa je Milan uspešno povezoval koncerte kar pet let zaporedoma. Petnajsti koncert je bil resnično jubilejni, saj se je vabilu ponovno odzval Aci Bertonec iz izvedbo Gershwinove

ve Rapsodije v modrem. Pridružili so se mu še drugi solisti: violončelista Zdenka Kristl Marinič v Saint Semonovem Labodu, Janez Petrač in Igor Krivokapič v šaljivem duetu za pikolo in tubo Potepuha, ki sem ga napisal za to priložnost. Seveda pa brez opernih pevcev tudi tokrat ni šlo. Prvič je pred orkester stopila sopranistka Rebeka Radovan in poleg nje tenorist Marjan Trček. Premierno je v Sloveniji zazvenel Adagio iz Rodrigovega koncerta de Aranjuez v izvedbi kitarista Igorja Sajeta.

Posebnost 16. novoletnega koncerta sta bila vrhunska glasbena umetnika: violinist Tomaž Lorenz v Vivaldijevi Zimi in Beethovenovi Romanzi ter harfistka Ruda Ravnikar Kosi, za katero sem napisal skladbo Sen. Velika popestritev koncerta je bil tudi nastop citrarja Tomaža Plahutnika v Zgodbah iz dunajskega gozda, prvič na slovenskem koncertnem odru pa je bila izvedba scenske glasbe Cvetje v jeseni Urbana Kodra, ki mi je dovolil sestaviti glasbeni venček in napisati simfonično inštrumentacijo. Ob orkestru in zboru so se predstavili tudi štirje pevski solisti; za odličnega basista Roka Lapa sem obdelal En starček je živel, Andrej Levec se je predstavil z Ipavčevo V mraku, Barcarollo pa sta peli F. Berlic in N. Pirnat. Zbor je zaključil koncert s Foersterjevimi Gorenjci iz Gorenjskega slavčka.

Istega leta je orkester 25. julija prejel nagrado Toma Brejca (Občina Kamnik) za uspešno 15-letno delovanje in doseženo umetniško raven.

Srečno 88 smo dočakali s koncerti v Mengšu (26. 12.), Kamniku (27. 12.) in Domžalah (29. 12.). V Kamniškem občanu je R. Grčar zapisala: »Tradicionalni novoletni koncert, ki ga že nekaj let organizirata Zveza kulturnih organizacij Domžale in Kamnik, je iz leta v leto bolj obiskana prireditev ob koncu leta. Tako je tudi letos v kinu Dom zmanjkalo sedežev in je moralo mnogo gledalcev stati, čeprav so v dvorano namestili še dodatne sedeže. Kamniški in domžalski simfoniki, mešani pevski zbor DKD Svoboda Mengeš pod vodstvom dirigenta in zborovodje Tomaža Habeta, in Mešani pevski zbor Cantemus pod vodstvom zborovodje Janeza Klobčarja (nekaj let violinist v tem orkestru) so ponovno navdušili poslušalce in dolgih aplavzov ni bilo ne konca ne kraja. S posebnim aplavzom in odobravanjem so poslušalci nagradili soliste: Katarina Marlinger/kitara, Roland Mahnič/harmonika, in pevce Francka Berlic, sopran, Nuša Pirnat, alt, Andrej Levec, tenor, Janez Majcenovič, bariton in Rok Lap, bas. Slednja dva sta s prelepim petjem še posebej navdušila.« In tako še kako drži trditev, ki jo je v zaključku koncerta izrekel predsednik kamniške socialistične zveze: »Kot staro vino ste –

vsako leto ste boljši.« V Domžalah je z voščilom kot vsako leto do tedaj izrekel občanom vse najboljše predsednik skupščine Peter Primožič: »Vsekakor gre v našem primeru, ko zaradi osebne angažiranosti in pripravljenosti sodelovati brezplačno – še zmoremo pripraviti novoletne koncerte – za prireditev, ki jo velja vsaj v prihodnje znatneje podpreti. Postavljena je tradicija, katere ukinitve bi imela za podoživljanje novoletnega vzdušja zagotovo zelo negativen vpliv. Zaradi tradicije in zdaj že 18 zaporednih novoletnih koncertov je odgovornost za to, da te koncerte ohranimo, tudi v prihodnje toliko večja.«

Pri izvedbi 19. sklopa novoletnih koncertov v organizaciji ZKO Domžale in Kamnik ter pokroviteljstvom obeh kulturnih skupnosti se je zgodila sprememba. Povezovanje je kar za nekaj let prevzel zelo agilni tajnik ZKO Kamnik Tone Ftičar. Sprememba je bila tudi v tem, da sem jeseni leta 1988 zaradi pedagoške obremenjenosti na Srednji glasbeni in baletni šoli Ljubljana prepustil vodstvo zbora Svoboda Mengeš svojemu bivšemu dijaku Matevžu Goršiču. V program sem uvrstil zборе, ki smo jih v preteklosti že izvajali: Prodana nevesta, Carmen, finale prvega dejanja iz Čarobne piščali in odlomek iz spevoigre Rokovnjači. Kot je velevala tradicija, je bila zadnja skladba Verdijeva Napitnica. Mengeška Svoboda se je na odru okrepila s sodelovanjem komornega zbora Cantemus z zborovodjem Janezom Klobčarjem. Seveda brez solističnega soprana in tenorja ne gre. Svojo nalogo sta odlično opravila vzhajajoča zvezda opernega sveta Norina Radovan in stari prijatelj domžalskih novoletnih koncertov Marjan Trček. V Gershwinovi in Mozartovi glasbi pa smo uživali v odrskem debiju dekleškega terceta MKM (Mateja Arnež, Katarina Habe in Marija Pirnat), poznejše zasedbe Katrinas. Orkester je zaigral zahtevno uverturo J. Straussa Netopir in še nekaj simfoničnih skladb. V časopisnem zapisu z naslovom Osemnajstič – srečno je avtor kritike zapisal: »Da se koncert izteka, nas je opozorila tradicionalna Haydnova Ura (odlomek iz simfonije) in Verdijeva Napitnica z obema solistoma in zboroma.

Obisk in navdušenje poslušalcev v dvorani nam dokazuje, da je usmeritve dela Simfoničnega orkestra Domžale - Kamnik prava, saj včasih celo presega amatersko raven in zasluži še nadaljnjo podporo organizatorjev Novoletnih koncertov.« □

Naslovnice programov: desno – za 13. novoletni koncert (Bogdan Potnik); v sredini – za 18. novoletni koncert (Črtomir Frelih); levo – jubilejni XX. novoletni koncert

POMEMBNO JE, DA SI POMAGAMO

NEJC LISJAK, PROSTOVOLJEC

Življenjska pot mladega Nejca Lisjaka, za katerega so v številnih intervjujih ugotavljali, da je zelo nadarjen in da združuje – uspešno – kar tri umetnosti: glasbo, igro in ples, se je v zadnjem obdobju, ko tudi njegovo pot zaznamuje koronavirus, kar precej spremenila.

Vera Vojska
Foto: Iztok Dimic

Najbrž se ga večina spomni, kako je že pri 20 letih razveseljeval obiskovalce z muzikalom *Moje pesmi*, moje sanje, ki so mu sledile Annie, Pepelka, še prej pa smo ga kot odličnega igralca in režiserja spoznali v nekaterih predstavah v okviru KUD Franc Kotar Trzin, s katerimi je sam – kot režiser in igralec požel veliko priznanj. Že v kar nekaj številkah Slamnika smo ga spoznali tudi kot dopisnika, ki piše o kulturnih prireditvah, zadnje čase pa predvsem o uspešnem delu Medobčinskega društva invalidov Domžale, ki mu kot prostovoljec pomaga že vrsto let. V obdobju epidemije pa je njegovo prostovoljno delo še bolj dragoceno in pomembno, zato smo se odločili, da ga tokrat bralcem Slamnika predstavimo predvsem kot prostovoljca.

Kako sta prišla skupaj Nejc in prostovoljstvo?

Čprav sem pred tem že nastopil na srečanjih MDI Domžale, je bil moj prvi neposredni stik s prostovoljstvom v osnovni šoli, ko se je to nekako prepletlo z mojo ljubeznijo do petja. Decembra 2006 sem bil kot nastopajoči povabljen k dobrodelni akciji Vlaste Nussdorfer iz Belega obroča in tajnic Polije Slovenije, ko smo s Kompasovim avtobusom prepotovali vso Slovenijo in obiskali bolne ter pomoči potrebne otroke, jih obdarovali in jim skušali polepšati dan. Ta izkušnja me je tako ganila, da se je v meni rodila želja, da na ta način, ki mi je bil blizu, pomagam tudi invalidom. Nadaljeval sem z nastopi na srečanjih MDI Domžale, h konkretnjšemu prostovoljnemu delu, ki me spremlja nekje od leta 2014, pa me je pozneje privabila moja babica Vida Perne, ki se kot predsednica tega društva že četrti mandat nesebično razdaja za invalide.

Vaša pomoč oziroma sodelovanje z Medobčinskim društvom invalidov Domžale lahko spremljamo že dlje časa. Kako se je pravzaprav začelo?

Dobro se spominjam svojega prvega nastopa v športni dvorani, in sicer sem zapel s šolskim zborom POŠ Ihan, ki ga je vodila moja mami. Takrat sem bil star kakih devet let in nisem vedel, da so nastopi povezani z društvom. Spomnim se samo, da je bila dvorana tako velika, jaz pa še tako majhen, da me je bilo kar malo strah. Bolje pa se spomnim nastopa iz leta 2006, ko so nastopili tudi Tanja Žagar in Atomik Harmonik. Takrat je bilo to zame nekaj neverjetnega in v veliko čast mi je bilo nastopiti na isti prireditvi kot taki, prepoznavni izvajalci. Da so tam vsi z nekim namenom, da dobrodelno polepšajo dan invalidom, je name pustilo močan vtis. Danes se zavedam, kako pomembna je ta prireditev za invalide, saj mnogi izmed njih živijo v težkih razmerah in jim srečanje predstavlja eno izmed tistih svetlih točk, kjer se lahko družijo, izmenjajo mnenja, se bodrijo in se veselijo.

Tudi na poznejših prireditvah društva smo vas srečevali kot povezovalca oziroma napovedovalca, režiserja zelo uspešnih prireditev v Športni dvorani Domžale, pa tudi kot začetnika Ženskega pevskega zbora Medobčinskega društva invalidov Domžale, saj pomagate pri organizaciji pevovodji Eriki Rode. Kaj bi povedali o teh prireditvah?

Pri pripravi programa dajem velik poudarek na njegovo raznolikost. Invalidom ponudimo program, ki jim bo všeč, obenem pa je kakovosten. Ker vsi izvajalci na slavju nastopijo dobrodelno, je najpomembnejši faktor, da so to pripravljene storiti. Odkar ima društvo zbor, je ta postal stalnica, večkrat pa nastopita tudi bend bivalne enote Naša hiša in Godba Domžale. Poleg njih so se v zadnjih letih zvrstili številni raznoliki izvajalci in skupine, med drugimi tudi lokalnega porekla, kot so Eva Černe, Tanja Zajc Zupan, Tjaša Hrovat in Uroš Steklasa, Banda Citrarska in z njimi Klemen Torkar, Špela Grošelj in zasedbe muzikantov KD Mlin Radomlje, pa tudi Tanja Žagar in Nuša Derenda sta invalidom večkrat polepšali dan. Vedno so jih več kot veseli, kar pa je tudi najpomembnejše.

Zakaj je po vašem mnenju Medobčinsko društvo invalidov tako pomembno za svoje člane in članice?

Društvo je kraj, kjer lahko vsi invalidi dobijo točno tisto, kar potrebujejo. Prostovoljci smo vedno na voljo, da jim pomagamo na vse možne načine, in ker je to edino invalidsko društvo na območju nekdanje velike občine ter pokriva občine Domžale, Lukovica, Mengeš, Moravče in Trzin, je dela vedno dovolj. Naloga društva je, da s pestrimi programi privabi invalide, jim ponudi sogovornika in zbere čim več informacij o njihovem življenju, tegobah in problemih. Invalidi pogosto prihajajo po laično pomoč, informacije, kako priti do statusa invalida, o zaposlovanju, uporabi tehničnih pripomočkov, velikokrat potrebujejo le prijazno besedo. Med drugim je delovanje društva neprecenljive vred-

nosti, ker invalidom omogoča navezovanje stikov prek različnih dejavnosti. Gre za osem posebnih socialnih programov, ki predstavljajo dopolnitev javnih služb in katerih namen je, da bi invalidi živeli kakovostno in neodvisno življenje, pa naj gre za rehabilitacijo, kulturno in športno udejstvovanje ali drugo.

Kako ocenjujete položaj invalidov v naši družbi?

Odkar sem prostovoljec v MDI Domžale, ugotavljam, da se položaj invalidov v naši družbi žal nič kaj ne izboljšuje. Invalidi niso enakopravno obravnavani, so pogosto diskriminirani in nimajo enakih človekovih pravic. Pravice, ki izhajajo iz Konvencije o pravicah invalidov, so večinoma le zapisane, manj pa urešničene. Finančna kriza je invalide prizadela bolj kot marsikoga drugega, saj so med prvimi, ki postanejo tehnološki višek in so na listi za opuščenje. Največkrat so prepuščeni sami sebi in tu pride na vrsto solidarnost med državljanji. Invalidi opravljajo slabše plačana dela, saj so zaradi omejene delovne zmožnosti v slabšem položaju na trgu dela. Ker društvo vključuje predvsem delovne invalide, ki so to postali zaradi bolezni na delu, imajo ti zaradi nastale invalidnosti tudi nizke invalidske pokojnine in veliko invalidov živi na pragu revščine. Ko sem nekaterim članom pred novim letom odpeljal na dom pakete s prehranskimi izdelki, so se te skromne pozornosti tako razveselili, da ti hkrati postane hudo. Tako malo je potrebno, pa včasih še naredimo premalo. Okrog 3500 invalidov v državi prejema invalidsko pokojnino pod 300 evri. To lahko pripišem temu, da se invalidske pokojnine niso tako višale, poleg tega pa ima večino invalidskih upokojencev ob upokojitvi nizko delovno dobo. Kako preživeti s tako nizkimi dohodki, se lahko samo sprašujemo.

Je epidemija zelo poslabšala njihov položaj?

Epidemija je v drugem valu še posebej prizadela invalide. Nekateri naši člani sicer živijo pri svojih, večina pa je samih. Gre predvsem za starejše, ki imajo poleg invalidnosti

še druge bolezni. V njihovo dobro so prepovedani stiki, a tako so zaprti v svoja stanovanja in prepuščeni sebi. Kljub temu pa se naši invalidi težko odločijo za odhod v DSO-je. Še vedno se varneje počutijo doma, skromno in potrpežljivo čakajo na boljše čase. Seveda jim pomagamo, kolikor gre, če ne drugače, prek telefona, a komaj čakajo, da se začnejo dejavnosti v društvu, da jih obiščejo prostovoljci, s katerimi se pogovorijo o svojih težavah. Invalidi namreč potrebujejo več podpore s strani širše skupnosti, da se počutijo enakovredno ostalim državljanom.

Kaj vse pa obsega vaše delo med invalidi v zadnjem času?

Predvsem v zadnjem času bi moje delo lahko opisali kot 'deklica za vse'. Včasih se nam zdi, kot da smo

Ko sem nekaterim članom pred novim letom odpeljal na dom pakete s prehranskimi izdelki, so se te skromne pozornosti tako razveselili, da ti hkrati postane hudo. Tako malo je potrebno, pa včasih še naredimo premalo.

zaposleni v velikem podjetju, a nas je le pet, ki skupaj s predsednico vsakotedensko skrbimo, da stvari na sedežu društva potekajo gladko in so stvari opravljene v času. Zato je pomembno, da si med seboj pomagamo in smo fleksibilni. Vesel sem, da sem se v društvu naučil toliko novega, da zdaj lahko priskočim na pomoč na praktično vsakem področju. To se je v zadnjih mesecih izkazalo še za kako koristno. Edino v računovodstvu se ne mudim, ker mi matematika ni bila nikoli pretirano blizu. Če bi mislili, da bomo imeli zaradi epidemije v tem času kaj manj dela, temu ni tako. Pred novim letom me je me drugimi čakala naloga oblikovati koledar, izdali pa smo tudi zbornik z naslovom Šport, v katerem so zabeležene društvene športne aktivnosti.

Čemu namenjate največ skrbi?

Ker sem kot mladi prostovoljec več tehnologije, na društvenem sedežu pomagam predvsem z vsem, kar ima opraviti z delom na računalniku. Javne razpise, na katere se društvo prijavlja, se izpolnjuje v elektronski obliki, čemur starejši prostovoljci ne morejo biti kos, enako je pri poročilih o izvedenih programih. Največ sivih las povzroča izpolnjevanje obrazcev za FIHO, ki zaradi svoje specifičnosti tudi zame ni mačji kašelj. Druga poglobljena skrb, ki jo imam, je, da s pisanjem člankov za lokalne časopise predstavljam težave in uspehe invalidov ter nudim dostop do informacij o društvu širšemu krogu ljudi. Lahko bi se reklo, da skrbim za informiranje naših članov in o njih. Vedno znova pa sem presenečen, da

je društvo tako organizirano in da vse delo opravljajo prostovoljci, ki so starejši, pa zato nič manj zavzeti. Ker sem najmlajši, imam dober odnos z našimi člani. Veseli so, da je med njimi prisoten tudi nekdo mlajši. Jaz pa sem ponosen, da sem jim lahko na voljo, in jim dam vso pozornost, ki si jo želijo ob obiskih na društvu, pa če gre za izpolnjevanje evidenčnega kartona, podajanje informacij ali le kratek klepet o njihovem dnevu.

Imate občutek, da bi prostovoljci lahko društvu pomagali v večjem številu?

Prostovoljci, ki so že del društva, naredijo največ, kar je v njihovi moči, je pa res, da bi prav prišlo še nekaj dodatnih, zanesljivih prostovoljcev, saj je dela enostavno preveč – predvsem zaradi čedalje večje vojne s papirji. Večina prostovoljcev je požitvalnih invalidov, ki delujejo po principu 'invalidi za invalide', a so z vsakim letom starejši, kar pa tudi pomeni, da z vsakim minulim letom vse težje vse opravijo sami. Nekateri prostovoljci delajo v društvu že od ustanovitve. Mislim, da bi v društvu nujno potrebovali tudi kakšne nove, mlade prostovoljce, ki bi situacijo malce razbremenili. Koncept gre tu za skrb za več kot 1700 članov. Mladi se ne odločajo za to, saj je obveznost, h kateri se je treba zavezati, precejšnja, poleg tega pa moraš biti za tako delo tudi pravi profil človeka in rad delati z ljudmi. Če potegnem vzporednice s kulturo, ki je še vedno glavno področje mojega delovanja, opazim ogromno podobnosti, predvsem v tem, da se tudi tukaj vse zatakne pri denarju.

Kateri so po vašem mnenju njihovi največji problemi? Imate predloge, kako bi jih reševali?

Največji problemi invalidov so finančne narave. Tudi naše društvo bi lahko razdelilo več finančnih pomoči, če bi le-te predstavljale posebno postavko v javnih razpisih. Mislim, da gre za tako pomemben program, da bi morala biti sredstva dodeljena ločeno od tistih za druge dejavnosti, ki jih opravljajo taka društva. Jasno pa je, da bi društvu in s tem oskrbi invalidov tudi za te dejavnosti prišlo prav več javnih sredstev. Trenutno vsi prostovoljci v društvu delajo popolnoma prostovoljno, vem pa, da je želja predsednice, da bi nekoga zaposlili vsaj za štiri ure, saj včasih preprosto ne zmoremo pomagati vsem, a s trenutnimi sredstvi to ni mogoče. V povezavi s tem tudi mislim, da bi bil nujen zakon o dolgotrajni oskrbi na domu. Prostovoljci v društvih, kot je naše, ne zmorejo vsega, nekako bi moralo priti do vključitve zdravstvenega kadra. V tujini se je to izkazalo za dobro in je večji poudarek na izvajanju dolgotrajne oskrbe na domu ter manj odhodov v DSO-je. Društvo ima visoke cilje, a vidim, da vodstvo velikokrat naleti na gluha ušesa, češ da je to delo državnih ustanov. Ob tem pa se sprašujem, zakaj se toliko ljudi zateka na naše uradne ure po pomoč – očitno je drugje ne dobijo. □

POLITIČNE STRANKE

LTD / MAG. RENATA KOSEK

Kaj nas čaka v letu 2021?

Z novim letom je začela delovati Služba za evropske projekte, ki smo jo vzpostavili znotraj občinske uprave. Sodelavci bodo spremljali in iskali priložnosti za pridobitev evropskih sredstev za investicije, projekte ter druge mehke vsebine, za katere bodo na voljo sredstva v novi perspektivi. Investicija, za katero bodo tovrstna sredstva morebiti na voljo, je širitev Zdravstvenega doma Domžale in gradnja podzemne garaže, ki je nedvoumno najpomembnejši projekt zadnjih let. S širitvijo bomo omogočili zadostne prostorske zmogljivosti za izvajanje trenutnih programov kot tudi za nove programe, ki jih bo v bodoče izvajal dom.

Poleg gradnje pa bo treba v centru Domžal v čim krajšem času urediti mirujoč promet. Zato smo v lanskem letu pristopili k obširni analizi trenutnega stanja (parkirni režim, parkirišča, prometna obremenjenost cest, ipd.), na podlagi katere bomo določili najbolj sprejemljive parkirne režime za posamezna območja v mestu. Dejstvo je, da v zadnjih letih parkiranje v Domžalah hitro narašča, kar povzroča probleme, poleg tega pa je mesto vedno bolj obremenjeno s prometom. Veliko makadamsko parkirišče, katerega lastnik je Občina Domžale, trenutno še služi parkiranju, vendar bomo v prihodnjih letih to strateško pomemb-

“ Korak naprej smo naredili tudi pri gradnji kolesarskih poti. Občina bo zgradila novo kolesarsko pot v sklopu regionalnih kolesarskih poti, in sicer proti Ljubljani (v dolžini 2 km ob regionalni cesti na odseku od Češminove ulice do Ljubljanske ceste), za katero bo prejela evropska sredstva in sredstva iz državnega proračuna.

no zemljišče namenili drugi vsebini, tisti, ki Domžalam manjka – uredili bomo zeleni mestni park. Seveda bo to potekalo postopoma, saj moramo najprej uvesti nov režim parkiranja, urediti dodatna javna parkirišča na obrobju mesta in preusmeriti parkiranje v Garažno hišo P+R, v kateri je vzpostavljen nov režim delovanja, in pozneje tudi v novo podzemno garažo pri zdravstvenemu domu.

Ker si želimo, da bo občina manj obremenjena s prometom, bomo še bolj aktivno spodbujali uporabo javnega prevoza, trajno mobilnost in uporabo koles kot alternativo avtomobilskemu prevozu.

ZELENI SLOVENIJE / GREGOR HORVATIČ

Policijska ura in globe ne bodo odpravile korone!

Zeleni Slovenije menimo, da obstoječi ukrepi ne odpravljajo posledic epidemije. Finančne pomoči prebivalstvu za preprečitev in blažitev posledic epidemije se realizirajo prepočasno ali pa jih sploh ni. Težave, s katerim se soočajo kmetje in pridelovalci hrane, so prišle do zaskrbljujoče točke, neukrepanje pa lahko ogrozi trdnost prehranskega sektorja.

Športnim društvom in organizacijam je treba sprostiti ukrepe pri treningih. Prazne šolske klopi, športna igrišča in telovadnice lahko na otrocih pustijo dolgoročne negativne posledice, zato je odprtje šol nujno in čimprej.

Posvetovalna skupina za finančno pomoč, ki jo vodi dr. Matej Lahovnik, s sprejetimi Paketi korona pomoči (PKP) niso zagotovilo za popolno odpravo epidemije covid-19, saj ne izboljšujejo socialnega položaja ljudi ter ne ohranjajo delovnih mest, nezaposlenost pa se je zvišala celo za 16 odstotkov.

Odločevalci morajo bolj prisluhniti nacionalnim športnim panožnim zvezam pri predlogih za sprostitev ukrepov na področju rekreativnega in amaterskega športa, kar bi posledično pomenilo vrnitev športnih društev v normalni trenajzni in tekmovalni proces.

NSI / LJUDMILA NOVAK, POSLANKA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Med cepivom in svobodo

V začetku letošnjega leta so se v vseh državah Evropske unije (EU), Veliki Britaniji in ZDA začela cepljenja proti covidu-19. To je zelo dobra novica, ki nam kaže, da normalnost, kot smo je bili vajeni pred koronavirusom, ni več tako daleč.

Razumem, da med nami obstajajo tudi takšni, ki so nad cepivom skeptični, zato menim, da je treba nekaj spregovoriti tudi o morebitnih stranskih učinkih cepljenja.

Cepivi Pfizer/BioNtech in Moderne sta varni. To je ugotovila Evropska agencija za zdravila v Bruslju na podlagi več neodvisnih študij in statističnih podatkov, ki izvirajo iz kliničnega testiranja cepiva.

So pa pri obeh cepivih možni blažji stranski učinki, najpogosteje rdečina in bolečina na mestu vboda, utrujenost, glavobol in vročina. A ti učinki so prehodni, izzvenijo v nekaj dneh, medtem ko so resni neželeni učinki, kot je alergija in anafilaktični odziv, resnično izjemno redki.

Evropska komisija je zagotovila več kot dve milijardi odmerkov cepiva, kar je štirikrat več od skupnega števila prebivalstva EU, vendar bodo ti odmerki prišli do držav članic glede na zmogljivosti proizvodnje.

Nič v življenju ni bolj vredno od življenja samega. Zato je pri cepljenju in cepivih treba zagotoviti največjo možno varnost. Če se želimo vrniti k normalnosti, pa bo moralo biti precejšen delež več kot 70 odstotkov prebivalstva ene države.

Medtem se je v Washingtonu tik pred koncem predsedovanja Donaldu Trumpu zgodil največji napad na ameriško demokracijo v za-

“ Prizori napada na ameriški kongres so vsem nam opomin, kaj se lahko zgodi, če politika ljudi več let zapored načrtno ščuva drugega proti drugemu.

dnjih dvesto letih. Prizori napada na ameriški kongres so vsem nam opomin, kaj se lahko zgodi, če politika ljudi več let zapored načrtno ščuva drugega proti drugemu. Še kako pomembno je, kaj človek na mestu predsednika države spregovori v javnosti. Besede Trumpa so zdaj dokazano nevarne.

Najpomembnejši institut demokracije so svobodne volitve. Volitve v ZDA so bile demokratske in svobodne. Regularnost so potrdila tudi sodišča, in ljudje so na volitvah z jasno večino odločili, da mora Trump zapustiti Belo hišo.

Predsednik Evropske ljudske stranke (ELS) Donald Tusk je ob tem v Bruslju jasno povedal, da EU potrebuje močnega zaveznika, kot so ZDA, vendar ne za vsako ceno. V EU moramo postati neodvisni od zunanjih vplivov in hoditi po samostojni poti. Naš skupni cilj mora biti napredna prihodnost, ki bo svobodna, demokratična in človeška.

LMŠ / TINA HEFERLE, POSLANKA IN PODPREDSEDNICA DZ

Demokracija v času epidemije

V tridesetih letih se naša parlamentarna demokracija še ni znašla v situaciji, ko bi morali razmišljati o tem, da se zagotovi 'delo od doma' tudi za poslance. Nova realnost nas je prisilila v to možnost. Tako lahko poslanec, ki je recimo v karanteni, razpravlja in javno glasuje o zakonih preko posebne računalniške aplikacije. Sodelovanje pri sprejemu te rešitve smo s podporo izkazali tudi v opozicijskih strankah, saj smo se zavedali, da bo v času epidemije trenutna vlada le na tak način lahko operativna – namreč, vse zakone, ki jih vlada pripravi, sprejema Državni zbor, in v primeru odsotnosti večjega števila poslancev, bi bilo lahko sprejemanje interventne zakonodaje onemogočeno. Torej, v opoziciji smo bili odgovorni in ko je trenutna koalicija potrebovala našo pomoč, smo zagotovili potrebnih 60 glasov za spremembo poslovnika.

Zapleta pa se zdaj, ko je situacija obratna, ko opozicija potrebuje glasove koalicije, da bi poslanci, ki se seje zaradi karantene, samozolacije ali hospitalizacije ne morejo udeležiti, lahko sodelovali tudi pri tajnem glasovanju. Med opozicijskimi poslanci je bilo v zadnjih dneh vloženo veliko navora, da vendarle poiščemo rešitev, ki bi omogočala tajno glasovanje vsem tistim poslancem, ki zaradi zdravstvenega stanja ne morejo priti v Držav-

“ V imenu novega korona virusa raje pristanejo na nižanje standardov demokracije. Je v imenu virusa res dovoljeno prav vse?

ni zbor. Pripravili smo konkretne predloge in se pri tem opirali na že poznane možnosti iz državnih volitev, ko je volivcu, ki izrazi to željo, omogočeno tajno glasovanje na domu ali po pošti. Vse že videno, vse poznano, vse preizkušeno ... vendar so za koalicijske poslance, iz njim znanih razlogov, vse rešitve nesprejemljive. Seveda, ko gre za možnost izgube oblasti, ko gre za možnost izglasovanja konstruktivne nezaupnice tej vladi, potem lastnosti, kot so odgovornost, kolegialnost, državotvornost in pogum, pri koalicijskih poslancih izgubijo svojo vrednost. V imenu novega koronavirusa raje pristanejo na nižanje standardov demokracije. Je v imenu virusa res dovoljeno prav vse?

Na Gospodarski zbornici Slovenije resda z namenom povečanja gibalne aktivnosti prebivalstva predlagajo uvedbo bonov za športno-rekreativne dejavnosti v višini sto evrov, a to je premalo za izboljšanje teh dejavnosti.

Zeleni Slovenije prav tako pozivamo vlado Republike Slovenije, da se kljub zagotovitvi, da lahko kmetje računajo na njeno pomoč pri urejanju razmer na kmetijskih trgih, le-ta bolj angažira pri reševanju kmetijskega sektorja in uresniči svoje obljube v celoti ter vzpostavi nov koncept trajnostnega razvoja, to pa so trajnostna rast, preglednost, družbena odgovornost in spodbudno poslovno okolje.

“ Težave, s katerim se soočajo kmetje in pridelovalci hrane, so prišle do zaskrbljujoče točke, neukrepanje pa lahko ogrozi trdnost prehranskega sektorja.

NSI / TADEJA ŠUŠTAR, POSLANKA IN SVETNICA

Za zaposlovanje invalidov in brezplačen vrtec za drugega otroka

V Novi Sloveniji se vedno trudimo, da bi stali ob strani najšibkejšim skupinam državljanov. V prvem mesecu novega leta sem na odboru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti glasovala za predlog spremembe zakona o zaposlitveni rehabilitaciji, saj spodbuja zaposlovanje in delovno aktivnost invalidnih oseb.

Po sedanjih ureditvi so do denarnega prejemka v času zaposlitvene rehabilitacije upravičeni samo tisti invalidi, ki opravijo več kot sto ur mesečno. Za to prejmejo 40 % minimalne plače, kar znaša 376,23 evra mesečno. Z navedeno pa se predlagata dve novi kategoriji za denarni prejemek, in sicer bi invalidi za 60–128 ur opravljenega dela v okviru zaposlitvene rehabilitacije mesečno prejeli 69 % minimalne neto plače (506,75 evra), za 129 ur mesečno in več pa 83 % minimalne neto plače (607,29 evra). Omenila sem, da na področju zaposlovanja invalidov ostajajo nekateri izpisi, saj postopki za pridobitev odločbe o invalidnosti trajajo mnogo predolgo, neznanca pa ostaja, zakaj se nekateri delodajalci še vedno bojijo zaposlovati invalide kljub podporam za prilagoditve delovnih mest in subvencijam za zaposlitve. Veseli me, da invalidska problematika ostaja pomembna pri uresničevanju programa NSI, saj smo že leta 2004 vložili predlog zakona, ki ga zdaj posodabljam. Dobro je, da se odpravljajo napake in da se zakon nadgrajuje. V Novi Sloveniji smo leta 2017 predlagali tudi Zakon o osebni asistenci, ki je omogočil boljše življenje tistim invalidom, ki potrebujejo pomoč osebnega asistenta. Še na-

“ Poslanka NSi Iva Dimic je na odboru predstavila podatke o pozitivnem trendu rojstev po uveljavitvi brezplačnega vrtca za drugega otroka leta 2008, ter izpostavila, da zaradi staranja prebivalstva in vnovičnega upadanja rojstev potrebujemo različne ukrepe na področju družinske politike.

prej se bomo trudili, da ostajamo blizu najranljivejšim skupinam v Sloveniji.

Poleg skrbi za invalide pa smo na odboru za izobraževanje obravnavali tudi predlog zakona o vrtcih, ki se je dotikal treh področij: ureja dejavnost varstva predšolskih otrok, uvaja brezplačni vrtec za drugega otroka iz iste družine, če vrtec obiskujeta sočasno, in za vse druge sorojence, ne glede na to, ali vrtec obiskuje sočasno ali ne, ter ureja problematiko predšolskih otrok s posebnimi potrebami. NSI je podoben predlog uveljavila že leta 2008, po ukinitvi pa smo predlog vložili še enkrat v letih 2017 in 2018. Predsednica odbora za izobraževanje, poslanka NSi Iva Dimic je na odboru predstavila podatke o pozitivnem trendu rojstev po uveljavitvi brezplačnega vrtca za drugega otroka leta 2008, ter izpostavila, da zaradi staranja prebivalstva in vnovičnega upadanja rojstev potrebujemo različne ukrepe na področju družinske politike.

NSI / FANI ROŽIČ NOVAK

Kolesarjenje je v naši občini vedno bolj priljubljeno

Vrh Svete Trojice je med zelo priljubljenimi kolesarskimi točkami. Večina občanov in občanov ter drugi v širši okolici verjetno poznajo to prečudovito razgledno točko, kjer se v lepem vremenu vidijo vrhovi od Julijskih do Kamniško-Savinjskih Alp. Občinska cesta, ki pelje na Sveto Trojico, je dokaj obremenjena s prometom, tako da so včasih ogroženi kolesarji kot tudi vozniki osebnih avtomobilov in drugi udeleženci v prometu. Dnevno večkrat pelje šolski avtobus, ki zavzame velik del cestišča. Območje Svete Trojice je skladno s prostorsko-ureditvenim planom občine Domžale predvideno kot turistično območje. Zato bi bilo potrebno, da se ob cesti na Sveto Trojico uredijo turistične točke (mostički, razgledne točke ob vodi, dodatni turistično-informativni panoji ali table) in urejena počivališča, opremljena s pitniki, kjer bi se lahko popotniki odžejali z odlično pitno vodo. Zdaj sta postavljena dva pitnika. Cesto bi bilo smiselno označiti z delom za kolesarsko pot, saj bi s tem zagotovili večjo varnost vseh udeležencev v prometu. To je morda kratkoročna rešitev. Kot dolgoročno rešitev pa bi lahko predlagali, da se kolesarska pot spelje ob Rači ali kje drugje, kjer je manj prometa. Pri snovanju samostojne kolesarske poti na najvišjo razgledno točko občine Domžale bi se mora-

“ Čas pandemije nam kaže, da so Sveta Trojica in bližnji hribi zelo priljubljene in obiskane izletniške in rekreativne točke.

li osredotočiti na tako imenovano funkcionalno kolesarjenje, kjer bi med osnovnimi zahtevami za načrtovanje kolesarskih površin dali prednost varnosti, direktnosti in atraktivnosti. Občina Domžale je za namen turizma, rekreacije in športa že namenila veliko sredstev. Prav pa je, da se ta trend nadaljuje. Čas pandemije nam kaže, da so Sveta Trojica in bližnji hribi zelo priljubljene in obiskane izletniške in rekreativne točke. Prav zato je treba na območju Svete Trojice zagotoviti več urejenih parkirnih mest. Če želimo dati prednost zdravju in varnosti, bi ureditev varne kolesarske poti na tem območju zagotovo pomenila dodano vrednost v občini Domžale in njeni turistični ponudbi.

LMM / IVAN PŠAG

Domžale, prostor (zelo) nezadovoljnih ljudi, in igre z denarjem občanov

V novembru 2020 je bila seja OS, ki se je zaradi bolezni nisem udeležil, obravnavali pa so nekatere točke, ki jih je koalicija župana jasno potrdila. Verjamem pa, da tako kot že večkrat, svetniki koalicije sploh niso ali pa ne dovolj pozorno prebrali gradiva. Verjamem tudi, da občani Domžal sploh nimajo pojma, o čem vse odloča občinski svet, oziroma kaj in kako vse občinska uprava (župan) uvrsti na dnevni red. Občinski svet, sicer v okrnjeni sestavi, je na zadnji seji 'potrjeval' proračun za leto 2021. Kot po navadi je bil predlog župana sprejet. Nič novega, večina pač ... Ker gradivo pred sejami preberem, si zapišem zanimivosti ter postavim tudi vprašanja na seji. Tokrat (zaradi bolezni) jih bom poslal po elektronski pošti. Nekaj 'zanimivosti' bi izpostavil: vzpostavitev novih linijskih povezav v občini Domžale – 120.000 evrov. Katerih novih, če jih že zdaj nimamo nič, kljub obljubi v volilnem programu župana? Itak pa direktor občinske uprave trdi, da je to v domeni države in ne občin! Vesel sem bil, ko sem videl, da končno vozi novo vlaki med Ljubljano in Kamnikom. V TV prispevku nisem videl nobenega predstavnika naše občine, da bi pozdravil ministra za infrastrukturo, ko je izstopil z vlaka v Domžalah, izjavi pa sta podala župan Kamnika in minister Vrtovec.

“ Zavarovanje in ureditev Šumberka – 180.000 €. Je to po predlogu občine, da se poseže v zavarovani gozd Šumberka v Zaborštu in naredi 80 m betonske škarpe? Bomo občani Domžal s tem soglašali? Odškodnine in druge kazni – 34.000 evrov. Kdo od nas ne plača svojih napak in kazni? Jih moramo Občini Domžale občani?

Kaj pa tožbe proti občini zaradi zemljišč Želodnik – 15 milijonov evrov. Bo župan ali kdo iz občinske uprave odgovarjal in plačal ta znesek ali bomo občani spet tiho? Pisarniški material – 140.000 evrov!? Pa postavka monitoring za Zbirni center Dob – 26.000 evrov. Že postavljeno vprašanje, pa še vedno nisem videl niti enega poročila. Da ne govorim o predlogu za kolesarsko stezo, za katero so občani dobili samo obrazec za podpis soglasja za služnost ... in nič drugega. Kot to običajno dela občinska uprava ... Dovolj!

KOLUMNNA • KAM GREŠ, ČLOVEK?

BIOLOŠKO OROŽJE IN BIOTERORIZEM

ANTON KOMAT

Silovit razvoj znanosti o življenju, predvsem biotehnologije, smo doživljali vsak po svoje, nekateri vzneseno kot končno zmago človekovega razuma nad naravo, drugi so v strahu že videli človekovo poslednjo zmago, s katero bodo sprožene nepredvidljive kaotične sile evolucije. Večina pa je neprizadeto stala ob strani in njihovo življenje je bolj ali manj mirno teklo naprej.

Toda potem so se pripetili znani dogodki na Manhattnu. Udarili so teroristi, brezimni ljudje brez obrazov, obstranci iz ozadja svetovnega prizorišča in dosegli končno zmago človekovega brezumja nad sočlovekom. ZDA so odgovorile nemudoma, razglasile so vojno stanje in se zaobljubile, da je bila to zadnja zmagava teroristov, nepreklicno zadnja, kajti potem jih ne bo več, teroristov namreč. Zaplule so letalonosilke in poleteli so bombniki, izstreljeni so bili projektili in varnostne službe so dobile popolnoma proste roke. »Ali več varnosti ali več svobode?« to je zdaj vprašanje, ki ga postavlja Veliki brat. Javnost je razdeljena: nekateri želijo več reda in varnosti, drugi trepetajo pred onečaščenjem ideala svobode posameznika, molčeca večina pa na TV-zaslonih spremlja najnovejši globalni multimedijijski spektakel.

Kmalu potem so prišla anonimna pisma, prvo, drugo, tretje, z antraksom. Njegov bacil povzroča smrtno nevarno bolezen vranični prisad ali črni prišč. Prenaša se z dotikom, vdihavanjem spor, okuženo hrano ali vodo in tudi žuželke, posebno muhe, so pogosti prenašalci. Smrt zaradi sepse ali zapletov hemoragičnega meningitisa lahko nastopi že v nekaj dneh, ob dejstvu, da seruma kronično primanjkuje in da so mnogi sevi *Bacillus anthracis* popolnoma odporni na antibiotike. Antraksov bacil je silno preprosto umetno gojiti, saj so zanj pri-

merna gojišča na osnovi bujona ali agarja, ki ga lahko kar doma pripravi vsak 'ljubitelj' mikrobov. Toda z antraksom ni šale, po ocenah vojaških strokovnjakov vodikova bomba z močjo ene megatone ubije okrog dva milijona ljudi, ena tona sarina povzroči 8000 žrtev, za poboj treh milijonov ljudi pa zadostuje že 100 kg antraksa. V drugi svetovni vojni so Britanci naredili podoben načrt za bombardiranje šestih največjih nemških mest: bombniki Lincoln naj bi odvrgli 500 kasetnih bomb, od katerih bi vsaka vsebovala 106 kaset antraksovih bacilov. Vojaški analitiki so izračunali, da bi umrla kar polovica prebivalstva in da bi bilo bombardirano območje zaradi okužbe še desetletja neprimerno za življenje. Antraksa niso odvrgli menda zaradi neprimernih vremenskih razmer, saj je grozila nevarnost okužbe britanskih enot. Kakorkoli že, pisma z antraksom so opozorila javnost tako na nevarnost bioterorizma kot na nevarnost biološke vojne, saj se v ozadju skriva vsaj ducat držav, ki pospešeno razvijajo biološko orožje. Vendar se je vse skupaj kmalu zavilo v zgovorni uradni molk, kajti gre za anatemizirano temo, o kateri se v javnosti ne sme razpravljati.

Toda dejstvo, da je zdaj v igri biološko orožje, je nekaj popolnoma drugega kot visokotehnološka vojna na daljavo z eskadroni bojnih letal, z inteligentnimi projektili, računalniki in sateliti. Kljub vsej sofisticiranosti je to še vedno klasič-

na vojna z definiranimi materialnimi cilji, prepoznavnim bojiščem in deklariranim nasprotnikom. V biološki vojni pa standardna vojaška paradigma ne velja več, in čeprav je možnost biološke vojne najbrž preigrana v obrambno-napadalnih scenarijih sodobnih držav, je svet še ni doživel in prav zato smo tako nepripravljeni nanjo. Biološka vojna je napad na zdravje prebivalstva z umetno povzročeni epidemijami nalezljivih bolezni, kakor so antraks, kuga, kolera, tularemija, bruceloza, botulizem, nekatere viroze (aids, ebola, marburg, sars, mers, itd.), ricketioze ter sistemske mikoze. Možne so neposredne (aerosoli, praški) ali posredne okužbe (kontaminirana voda in hrana, predmeti, okužene živali ali organizmi, ki le prenašajo patogene, denimo žuželke, ptice ali glodavci). Posebno zvrst biološkega vojskovanja predstavlja agroterrorizem, ki prinaša predvsem napad na prehransko varnost prebivalstva. V tem primeru se uporabljajo infektivni agensi za uničevanje pridelka, in patogeni, ki povzročajo zoonoze domačih živali. Vendar o tej temi več prihodnjič.

Biološko orožje ima številne prednosti pred konvencionalnim, saj za izdelavo biološkega orožja niso potrebne posebne (kritične) vhodne surovine, katerih pridobivanje, izdelavo in prevoz lahko nadzoruje varnostne službe. Biološko orožje je poceni, lahko se prenaša z letali na komercialnih progah, skrito v

pošilkah hrane ali drugega blaga v mednarodni trgovini, kot medij prenosa lahko uporabijo tudi žive organizme, npr. migratorne žuželke (koblice, metulje), ptice selivke, netopirje, jate rib. V ciljno območje lahko izpustijo okužene živali (glodavce, muhe, komarje, klope, uši, stenicice, bolhe) ali pa ga na izbrane na-

“ V biološki vojni pa standardna vojaška paradigma ne velja več, in čeprav je možnost biološke vojne najbrž preigrana v obrambno-napadalnih scenarijih sodobnih držav, je svet še ni doživel in prav zato smo tako nepripravljeni nanjo.

slove pošljejo kar po pošti. Biološko orožje je lahko shranjevati, in ko napoči čas, ga razmnožijo v nekaj petrijevkah ali v priročnem fermentatorju, zato je nadzor varnostnih služb praktično nemogoč. Težko je odkriti uporabnika biološkega orožja, kajti način napada popolnoma zakrije storilca in njegov izvor. Na-

čin uporabe je odvisen od domišljije in znanja napadalca in je zato praviloma nepredvidljiv; nihče ne more z gotovostjo reči niti tega, ali gre v določenem primeru res za napad z biološkim orožjem, recimo pri mutiranem povzročitelju sicer že dolgo znanega obolenja, proti kateremu ni učinkovitega zdravila ali cepiva. Mutacija določene patogene bakterije ali virusa namreč lahko nastane spontano v naravi ali pa je produkt namenskega biotehnološkega postopka. In prav slednje problem še najbolj zaostruje, kajti gensko modificirani patogeni organizmi (bakterije in virusi) lahko povzročijo pravo katastrofo med prebivalstvom. Posledice načrtnih transgenih operacij na mikrobih, ki bi jih uporabljali v biološki vojni ali v akcijah bioteroristov, si lahko predstavljamo le kakor nočne more ali kakor filmske grozljivke za ljudi z močnimi živci. V biotehnologiji se ne cedita samo med in mleko, kakor zagotavljajo njeni častilci. Rad bi opozoril, da v tajnih biotehnoloških laboratorijih po svetu, ki jih je nekaj tisoč, po ocenah dela okrog sto tisoč znanstvenikov. Njih ne brigajo posledice njihovih odkritij, zanimata jih le denar in moč. Zlorabo biotehnologije za vojne namene bi morali prepovedati z mednarodnimi konvencijami. Na temo biotehnoloških tveganj je posnetih mnogo filmov, in upam, da ste si ogledali vsaj enega med njimi, recimo odličen film *Outbreak* (Izbruh) iz leta 1995 z Dustinom Hofmanom v glavni vlogi. □

ŠPORT

Doma in v Umagu gradijo temelje za uspešen začetek pomladi

Dva tedna premora okoli novoletnih praznikov sta hitro minila in nogometaši Domžal pod vodstvom trenerja Dejana Djuranovića že od 6. januarja zavzeto trenirajo za začetek drugega dela sezone.

NK DOMŽALE V lovu na evropsko poletje v Domžale že na začetku februarja najprej prihaja vodilni Maribor.

Kar 33 nogometašev se je zbralo na zimskih pripravah, ki jih bodo Domžalčani do 10. februarja, ko

enajstmetrovki Arnela Jakupovića. Po uri igre je končni izid postavil Damjan Vuklišević, ki je zadel z glavo.

Tretji teden priprav je sledila selitev v Umag, kjer so Domžalčani odigrali drugo pripravljano srečanje

znova začne zares, vse pripravljeno, fantje trenirajo trdo, a zagnanosti kljub napornemu ritmu ne zmanjkuje. »Smo klapa in vzdušje je vedno pozitivno. Seveda je najboljšo po vsaki zmagi, za katere verjamem, da jih bo

Številčna ekipa na pripravah v Umagu – skupaj za isti cilj

se začne spomladanski del sezone, opravili na domači umetni travi ter na pripravah v Umagu. Veseli, da so vsi fantje zdravi in se tako lahko v miru pripravljajo na prihajajoče izzive. Uvodni del je vedno namenjen fizični pripravi, a nogometaši bodo pravo formo pred prvenstvenimi tekmami lovili tudi na pripravljanih tekmah. Štiri od šestih so že za njimi in zaenkrat vse poteka po željah strokovnega vodstva.

Najprej so Domžalčani doma 15. januarja prepričljivo premagali ljubljanski Bravo s 3:0. Pot k zmagi je s hitrim zadetkom že v četrti minuti tlakoval Tamar Svetlin, vodstvo pa je v 35. minuti povišal najboljši domžalski strelac Slobodan Vuk, ki je bil na pravem mestu po zapravljeni

proti Levskemu iz Sofije, ki ga vodi nekdanji domžalski trener Slaviša Stojanović. Tekmec je sredi polčasa povedel, a sta tehtnico na domžalsko stran sredi drugega dela nagnila Matej Podlogar ter tri minute pozneje povratnik po poškodbi Gaber Dobrovolc za končnih 2:1. Že dva dni pozneje je sledila nova preizkušnja, tokrat je domžalskim nogometašem nasproti stala ekipa hrvaškega drugoligaša Orianta. Tekma, polna priložnosti, se je končala z rezultatom 3:3, dva zadetka je v prvem polčasu za Domžalčane dosegel Vuk, končni rezultat pa je v 71. minuti postavil Podlogar.

Varovanci Djuranovića zaenkrat kažejo predstave, ki si jih bodo navijači želeli tudi na prvenstvenih tekmah. Da bo do 10. februarja, ko se

spomladi kar nekaj. Vedno sem optimist in moram reči, da resnično verjamem v našo kakovost. Čas je, da z dobrimi igramo znova skočimo na mesta, ki so jih Domžale zasedala v preteklih letih,« samozavestno nadaljevanje sezone pričakuje prvi strelac Domžal v jesenskem delu Dario Kolobarič, ki je mrežo nasprotnika zatresel osemkrat.

Do konca prvenstva je na voljo še velikih 48 točk. Uvodne prvenstvene tekme bodo sicer ponudile pravo sliko Domžal, a trenutne predstave in vnema vlivajo optimizem. Če dodamo k temu še uspešen povratek Tilna Klemenčiča po poškodbi ter prebujeno strelsko formo Vuka, se zdi lov na čim izdatnejši izkupiček lažji.

DOMEN JARC

FOTO: FB/NK DOMŽALE

Krmilo članske ekipe 'modrih' iz Doba ponovno prevzel Jernej Javornik

»Živiš sanje in sanje, če si jih močno želiš, se včasih uresničijo,« ...

NK ROLTEK DOB ... so bile besede, ki jih je 6. junija 2012 v intervjuju za RTV Slovenija po visoki zmagi s 4:0 nad NK Triglav Kranj (skupno, v obeh kvalifikacijskih tekmah je bilo kar 6:0 za Dobljane) in zgodovinski uvrstitvi NK Roltek DOB v prvo ligo Telekom Slovenije izrekel Jernej Javornik, takrat seveda kot trener 'modrih' iz Doba.

Simpatičnega 'Javija', 45-letnega Velenjčana, ki je po odhodu Simona Sešlarja ponovno zasedel trenerski stolček v Dobo, zavoljo njegove nogometne izkušnosti in prepoznavnosti širši javnosti zagotovo ni treba podrobneje predstavljati, a je prav, da vseeno zapišemo nekaj besed o njem in njegovem nogometnem delu.

Jernej Javornik je svojo nogometno pot začel v Velenju, kot nekdanji nogometaš pa se lahko pohvali s svojo zanimivo domačo in mednarodno kariero, saj je branil 'barve' izraelskega Bnei Yehuda Tel Aviv FC, avstrijskih SV LASK-a iz Linza in SV Flavia Solva, poljskega Zagłębie Lubin, ciprskega AEL Limassol FC, v domovini pa že omenjenega NK Ru-

dar Velenje in NK Šmartno 1928, kariero pa je zaključil kar pri naših sosedih v Nogometnem klubu Ihan.

V svoji trenerski karieri je Jernej Javornik, ki jo je sicer začel leta 2008, kot pomočnik trenerja Rober-

ta Pevnika v Domžalah, poleg NK Roltek Dob vodil še NK Rudar Velenje in do nedavnega nogometno akademijo MNC NK Domžale.

Veseli smo, da bomo skupaj nadaljevali 'modro' zgodbo o uspehu.

Dobrodošel spet doma, trener 'Javi'!

GREGOR HORVATIČ

Tudi v letu 2021 bomo pogumni in borbeni

Klub borilnih veščin Domžale je tudi 17. leto svojega dela preživel uspešno, hrabro in na kratko – lepo.

KLUB BORILNIH VEŠČIN DOMŽALE Tudi za Marjana Bolharja, dolgoletnega predsednika, ki je bil v začetku leta kot edini iz Evrope povabljen na dobrodelni dogodek za kalifornijske in avstralske gasilce v ameriško Santa Monica. Bil je gost promotorja, igralca in nekdanjega guvernerja Arnolda Schwarzeneggerja, ki je na dogodek povabil deset poklicnih gasilcev:

osem iz Amerike, ob Marjanu Bolharju, ki je 'zastopal' Slovenijo in lahko bi zapisala Evropo, pa je bil med gosti še poklicni gasilec iz Kanade.

Po uspešnem občnem zboru v februarju 2020 v prostorih Krajevne skupnosti Dob, s katerim so zaznamovali začetek 17. uspešnega leta, se je dejavnost nadaljevala z izpitnim polaganjem barvastih pasov za članice in člane kluba, že v začetku marca pa so bili treningi zaradi omejitev covid-19 prekinjeni. Klub je ob upoštevanju vseh ukrepov v začetku junija v letnem gledališču na Močilniku pripravil prijetno druženje, kjer so zaključili sezono in uživali ob predstavi igralca Francija Keka. Ob tem se za pomoč iskreno zahvaljujejo Milošu Starbku, hvala pa tudi Krajevni skupnosti Dob za vso pomoč v letu 2020.

Konec septembra je bil organiziran kamp v Kranjski Gori, kjer so sprejeli tudi odločitve, na katerih tekmovanjih bodo sodelovali. Hrabro in dobro pripravljene so sodelovali na državnem kickboxing prvenstvu na Ptuj in v boks ligi v Podčetrku. Čestitke Gaji Hribar s Studenca, nekdanji Najučenci Osnovne šole Dob in Najšportnici, ki je spet osvajala odličja. Po njeni poti gre tudi mlajša sestra Žana Hribar, ki je prav tako stala na zmagovalnih stopnicah.

Po drugi omejitvi treningov so športnice in športniki začeli z izobraževanjem prek Zoom aplikacije in programi v domačem okolju.

Klub borilnih veščin Domžale želi vsem vse dobro, veliko poguma in hrabrosti v letu 2021, ter vabi vse, ki želite več zvedeti o njih ali se jim morda celo pridružiti, da več o njih poiščete na spletni klubski povezavi: www.teambolhar.si/.

DOMEN JARC

FOTO: HELIOS-SUNS.SI

VERA VOJSKA

Ko ima hudič mlade ...

Za košarkarji Heliosa je drugi 'mehurček' v jadranski Ligi ABA 2, ki pa se ni izšel po domžalskih željah. Tri tekme so prinesle tri poraze, zadnji je bil še posebno boleč. Tokrat je šlo vse narobe že od samega začetka.

KK HELIOS SUNS Domžalska ekipa se je med 19. in 23. januarjem na drugem turnir jadranske druge lige v Banjaluki že podala močno oslABLJENA, saj je morala zaradi pozitivnega testa na koronavirus doma ostati kar šesterica igralcev, Mihailo Sekulović, Aljaž Bratec, Adrian Hirschmann, Urban Oman, Tibor Mirtič in tudi sicer poškodovani Tim Šujica. Trener Dejan Jakara je tako lahko računal le na osem igralcev, ki pa so bili pripravljene drago prodati svojo kožo.

In tako je na prvi tekmi tudi bilo. Proti MZT Skopju so skozi celotno srečanje zaostajali, takoj po začetku zadnje četrtine že za 12 točk, a so grizli naprej in ostali v stiku s favoriziranim tekmecem. Vseeno se je zdelo, da je bilo srečanje pri rezultatu 62:69 za Skopje minuto in 16 sekund do konca odločeno, a se Domžalčani niso predali in Ferme je s trojko 19 sekund pred koncem izenačil. Sledil je zadeti prosti med Skopja (69:70), zadnji domžalski napad pa ni našel ci-

lja – met za zmago je zgrešil Daniel Vujasinović. Tudi na drugem srečanju proti Sutjeski so bili Domžalčani vedno v zaostanku, v zadnjem delu zaostajali že za več kot deset točk (največ 49:63 sedem), a znova ujeli nasprotnika v finišu. Dobre tri minute pred koncem so zaostajali vsega tri točke, a se

zaključek ni razvil po njihovih željah. Ob porazu s 67:77 je bil v napadu preveč osamljen Blaž Mahkovic, ki je dosegel 25 točk, edini dvomesten je bil le še Tadej Ferme z 12 točkami, pešal je tudi skok, ki so ga izgubili z 21:38.

Tretji poraz v nizu pa je prišel kot pravi šok. Domžalčani so proti Širo-

Domžalski košarkarji so v Banja Luki izgubili vsa srečanja, a izkupiček bi bil lahko veliko boljši.

Jan Emberšič: Želim še višje na svetovni lestvici

Mladi Kamničan, ki v dresu AK Domžale že vrsto let kroji sam vrh atletike v svoji starostni kategoriji, ima za seboj izjemno sezono 2020, a na drugi strani tudi grenko. Koronavirus je poskrbel za odpoved evropskega prvenstva in tako Janu preprečil morda celo lov na medaljo na najvišjem nivoju.

ATLETSKI KLUB DOMŽALE Jan, ki se je hitro zapisal metu kladiva, je v tej disciplini kljub mladosti izvenerski že zadnje štiri sezone. V lanskem je najprej navdušil marca z naslovom državnega prvaka na Zimskem prvenstvu v metih ob novem državnem rekordu – pet kilogramov težko kladivo je zalučal 70,04 metra daleč. Junija je tej znamki dodal še dober meter (71,05 metra), v lovu na novo rekor-

dno znamko pa je v žep pospravil še zmago na Prvenstvu Slovenije in Atletskem pokalu Slovenije za mlajše mladince. A za nov državni rekord je bil vsakič malo prekratek. Edina poraza, če drugemu mesto lahko tako rečemo, sta se mu pripetila na ekipnih tekmah. Ob koncu decembra je bil na virtualni podelitvi Atlet leta 2020 uvrščen na tretje mesto med mlajšimi mladinci, pred njim sta bila v tej starostni kate-

goriji najboljši na svetu skoku v višino Sandro Jeršin Tomassini ter letos drugi najhitrejši Evropejec v teku na 400 metrov z ovirami Matic lan Guček. »Izjemna družba, ne vem, če se je že kdaj zgodilo, da so bili med prvimi tremi vsi novopečeni državni rekorderji. Obema privoščim, da sta bila v tem točkovanju pred menoj, saj sta res čisto v svetovnem vrhu,« razglasitev najboljših slovenskih atletov po kategorijah komentira Jan, ki je kljub odličnemu letu 2020 ciljal še višje: »Seveda sem lahko zadovoljen s sezono, čeprav sem si želel še nekoliko daljših metov, kar so napovedovali tudi treningi. A tehnično nisem bil pravi. Na koncu je izpadlo tako, da sem najboljši met prikazal junija, ko sem še drugič v sezoni izboljšal državni rekord in ga prestavil na 71,05 metra.«

Ta dosežek ga na svetovni lestvici Mednarodne atletske zveze (IAAF) uvršča na deveto mesto, med evropskimi metalci na sedmo. Lani bi moral nastopiti v Italiji na evropskem prvenstvu za mlajše mladince, a je tekovanje zaradi koronavirusa odpadlo. Tako kot tudi vse druge reprezentančne tekme nižjega ranga. »Pogrešal sem mednarodne tekme. Nastopiti v tujini je drugače, motiv je malo drugačen, ob tem pa nabiraš izkušnje, a to nam je bilo v letu 2020 na žalost odvzeto,« se odpovedi tekem dotakne Jan, ki je imel visoke cilje v sezoni, v kateri je zadnje leto nastopal v kategoriji mlajših mladincev. Letos mu bodo naspro-

ti v kategoriji starejših mladincev stali tudi leto dni starejši atleti, a vseeno cilja visoko: »Cilj je nastop na juliskem evropskem in avgustovskem svetovnem prvenstvu za starejše mladince. In se na svetovni lestvici uvrstiti višje kot pred dvema letoma, ko sem postal mladinec. To bi pomenilo, da sem napredoval tudi proti svojim tekmecev,« je jasen atlet, ki bo letos aprila praznoval 18. rojstni dan.

Njegov trener je oče Danilo, ki v Atletskem klubu Domžale bdi nad številnimi uspešnimi metalci, prav tako nosilci medalj in reprezentanti Slovenije v mlajših kategorijah. »Ima pozitivne in negativne lastnosti. Lažje je seveda zato, ker imaš povratne informacije vedno na dlani, tudi doma lahko narediš trening tehnike, a atletika te

tako vedno spremlja,« navezo očeta in sina opiše Jan, ki nekaj treningov letno opravi tudi pri Primožu Kozmusu: »Učiti se od takšnega šampiona, kot je Kozmus, je samo dobrodošlo,« odvrne Jan, ki doma pozorno analizira tehnike najboljših metalcev kladiva: »Preučujeva tehnike Kodija Morofušija, Ivana Tihona, Sergeja Litvinova in tudi Kozmusa, ker je njihov tehnični model res najboljši.« Jasno je, da je Jan že presegel slovenske okvire in je z željo po napredku pozoren tudi na najmanjše podrobnosti. In to je pot do velikih ciljev, ki si jih v prihodnosti želi doseči. Tudi na članskem nivoju, kjer domžalska atletika že dolga leta ni imela svojega predstavnika na največjem odru.

DOMEN JARC

FOTO: PETER KASTELIC/AZS

Poznate osnovna pravila namiznega tenisa?

Namizni tenis je v bistvu najmnožičnejši rekreativni šport na svetu, tudi v Sloveniji se rekreativno ali ljubiteljsko z njim ukvarja precej ljudi, pa četudi samo priložnostno, npr. poleti na domačem dvorišču. Zato je dobro poznati vsaj nekaj osnovnih pravil.

Sodeč po telefonskih klicih, s katerimi ste me zasuli in ste želeli izvedeti ali razjasniti določene dileme v pravilih, opažam, da vas kar nekaj namizni tenis v tem času korona krize igra na do-

oblikujejo skupine (po trije ali štiri igralci) ter se medsebojno v okviru skupine pomerijo vsak z vsakim. Najboljši ali najboljša dva v skupini (odvisno od števila udeležencev oziroma skupin) pa se v finalnem delu pomerijo med seboj in tako dobijo končnega zmagovalca. Za zaključek družabnega tekmovanja pa se vsi skupaj lahko pomerite še v 'lavfarju', kot se popularno reče tej družabni namiznoteniški igri. Variant je več, največkrat se prakticira, da se igralci enakomerno razporedijo okoli mize in po servisu (ki mora biti diagonalen) izmenično odbijajo žogico in kdor zgreši oziroma naredi napako, dobi kazensko točko. Po določenem številu kazenskih točk izpade iz igre, dokler ne ostaneta samo dva, ki se med seboj pomerita za zmago. Obstaja pa še malo zabavnejši način; na eni strani mize se razpostavi razne drobne artikle (kot nagrade), npr. bonboni, čokoladice itd., na tej strani mize ostane en igralec in odbija žogice, na drugi strani pa se razvrstijo ostali igralci in izmenično odbijajo žogico ter skušajo zadeti kakšno od teh nagrad (ki je potem seveda njihova).

Tudi mednarodni namiznoteniški sodniki se krasno zabavajo ter družimo in spoznavamo na tekmovanjih v tujini; ta fotografija je s tekmovanja v Italiji, prvi z desne naš mednarodni sodnik Janez.

mačih mizah v garažah. Tako marsikje še vedno igrajo dva niza do 21 točk in z menjavo servisov na vsakih pet dobljenih točk, čeprav je to pravilo spremenjeno že več kot 20 let in se vsak niz sedaj igra do 11 (lahko se igra na dva, tri ali štiri dobljene nize) in z menjava začetnega udarca (servisa) na vsaki dve dobljeni točki. Ko sem že pri serviranju; v večini primerov se še vedno servira 'z roke', kot pravimo v namiznoteniškem žargonu, čeprav je pravilo, da se vrže žogica vsaj približno 16 cm navpično v zrak in nato udari z loparjem. Lopar mora imeti dve različni barvni oblogi (rdeča na eni strani in črna na drugi), žogica pa bele barve (ali rumene, če se igra na namiznoteniški mizi modre barve). Po končanem nizu naj igralca zamenjata tudi igralni strani, saj se velikokrat dogaja, da je na eni strani svetloba npr. skozi okno lahko bolj moteča kot na drugi strani, in prav je, da so pogoji kar čim bolj izenačeni. In četudi gre samo za rekreativno igro na domačem dvorišču ali na kakšnih zabavah, je priporočljivo, da si igralca ne sodita sama, ampak, če je le možno, naj to prevzame nekdo drug, saj se igralca tako lažje posvetita igri in zato bolj uživata v njej.

Če je igralcev več, se med seboj lahko pomerijo na več načinov; lahko igrajo vsak proti vsakemu ali pa

BESEDILO IN FOTO: JANEZ

MARSEEN
Vse za zdravo spanje na enem mestu.

SLOVENSKA PROIZVODNJA KAKOVOSTNIH VZMETNIC IN LEŽIŠČ OD LETA 2001.

LETVENE PODLOGE / POSTELJE / VZGLAVNIKI

100% naravno lateks
piramidna ležalna površina

NOV DELOVNI ČAS:
PON, SRE, PET: 9 - 17 h
TOR, ČET: 12 - 19 h / SOB: 9 - 13 h

Marko Peterka s.p.,
prodaja in proizvodnja kakovostnih izdelkov za zdravo in udobno spanje
Salon: Ihan, Breznikova 78, 1230 Domžale (poleg Gasilskega doma)
T: 01 721 12 18, G: 041 925 625, E: info@marsen.si

Dosegljivi smo na Skype:
info@marsen.si
www.marsen.si

ŠPORT

TRIAVLON KOT NAČIN ŽIVLJENJA

BRATA KLEMEN IN DOMEN BOJANC – ODLIČNA TRIAVLONCA

Triavlon je dinamičen in zanimiv šport, pri katerem je treba vse tri discipline – plavanje, kolesarjenje in tek – najprej osvojiti vsako zase, nato pa s hitrimi prehodi povezati vse tri v celoto.

Vera Vojska

Foto: Tomaž Vrtačič

Je pa triavlon tudi šport, ki je med ljudmi manj znan, zato so najbrž po imenih in priimkih manj znani tudi sicer uspešni triavlonci – tudi iz naše občine. Tako smo pred leti že spoznali triavlonca Klemena Bojanc, ki je za svoje športne uspehe in promocijo naše občine prejel nagrado Občine Domžale. Njegovi uspehi se v zadnjih letih nadaljujejo s številnimi odličnimi uvrstitvami, uspeh pa je tudi, da se mu je v tem športu pridružil mlajši brat Domen, ki enako kot brat Klemen, dosegata številne uspehe. Poglejmo najprej njuno največje uspehe.

Klemen Bojanc je pri 22 letih v letu 2020 osvojil naziv najboljšega triavlonca v Sloveniji in zmagal na praktično vseh tekmah v Sloveniji, na katerih je nastopil. Na kratko – v Sloveniji je bil v letu 2020 v triavlonu in tudi duatlonu brez konkurence, zmagal pa je osvojil tudi na tekmah v Avstriji in uspešno nastopil na tekmah evropskega pokala na Poljskem.

Mlajši Domen Bojanc, ki je star 15 let, je bil v svoji disciplini – super sprint prav tako najboljši v Sloveniji in osvojil vse pokale, kar je možno, v triavlonu, duatlonu in akvatlonu. Glede na svojo nadarjenost velja za zelo perspektivnega tekmovalca. Na tujih tekmah zaradi korone žal v letu 2020 ni tekmoval.

Poglejmo, kaj sta odlična triavlonca iz Preserij pri Radomljah povedala o uspehih v letu 2020.

Klemen: Vesel sem prejetega priznanja triavlonske zveze za najboljšega triavlonca leta 2020 in da sem lahko kljub vsemu tekmoval na vseh tekmah, ki so bile organizirane v Sloveniji. V sezono sem vstopil odlično pripravljen, dobri treningi v pripravljalnem obdobju so prinesli dobre nastope in so mi dali prepotrebno samozavest. Uspešno sem dirkal na državnih prvenstvih, kjer sem v štirih tekmah osvojil tri naslove državnega prvaka in eno 2. mesto.

Domen: Letošnje leto je bilo moje zadnje v super sprint razdalji, zato sem si še toliko bolj želel zmagati na tekmovanjih. V duatlonu in akvatlonu sem bil nepremagljiv na vseh tekmah, ravno tako v triavlonu, kjer mi ni uspelo zmagati le na eni tekmi. Vesel sem bil napredka iz lanskega leta in komaj čakam, da se drugo sezono pomerim na daljši sprint razdalji s starejšimi od sebe.

Triavlonski reprezentant Klemen Bojanc je član TK 3LIFE v Mariboru, medtem ko je Domen član TK Utrip. Mi lahko na kratko predstavita svojo športno pot do uspešnega triavlonca, katera od treh disciplin vama je ljubša oziroma sta v njej uspešnejša, zakaj?

Klemen: Svojo triavlonsko pot sem začel pri 12 letih, ko sem se čez noč odločil, da bom nogomet zamenjal za povsem drug šport. Kmalu sem

Domen

spoznal, da sem izbral pravi šport za sebe, kar so tudi pokazali rezultati v mlajših kategorijah. Tekel in kolesaril sem že prej, največja neznanka pa je bilo plavanje. Na prvem treningu nisem uspel preplavati cele dolžine bazena. Skozi leta sem užival v treningih in kmalu spoznal, da sem konkurenčen tudi na tekaških in kolesarskih tekmah. Na malem maratonu Franja sem osvojil 3. mesto absolutno in 1. mesto v svoji kategoriji. Na tekaških tekmah pa sem segal po stopničkah in brez problema lahko rečem, da sem trenutno konkurenčen najboljšim tekačem v Sloveniji na srednjih razdaljah. Rad tečem v naravi, odkrivam nove poti na kolesu in kmalu sem spoznal, da mi triavlon ne pomeni samo šport, temveč način življenja.

Domen: Svojo triavlonsko pot sem začel zelo zgodaj in sicer pri šestih letih. Udeleževal sem se cici tekmovanj v Avstriji, Sloveniji in Italiji, kjer sem že kot najmlajši med tekmovalci zmagoval. Zelo rad sem plaval in zelo zgodaj dobil dober občutek za vodo. To je dobro, saj lahko zdaj namenim več časa teku in kolesu, ki sta moji dve najljubši disciplini. Že od malega sem se razvijal v tem športu in ne predstavljam si, da bi treniral kaj drugega s takim veseljem. Letošnje leto je pokazalo, da sem naredil velik napredek v teku, kjer sem letos dominiral. Tudi zato je tek moja najljubša disciplina.

Triavlon ni lahka športna disciplina. Kako potekajo treningi? Kje jih opravljata?

Klemen: Večino časa treniram v Mariboru, kjer imam trenažno skupino. Triavlon je sestavljen iz več športov, zato imam tudi kar nekaj trenerjev. Glavni trener-koordinator je Sandi Ivančič, atletski trener je Borut Podgornik in plavalni trener Blaž Medvešček. Vsi so tudi sami v preteklosti dosegali zavldljive rezultate, medtem ko je Blaž še vedno najvišje uvrščen olimpijski plavalec v Sloveniji. Dober trenerski kader pomeni veliko zaupanje v treninge in manjšo psihično obremenjenost na njih. Plavam skupaj s plavalci, na kolesu se rad pridružim kolesarskim skupinam – kot na primer Vaška runda, na teku pa sem vesel družbe atletov. Ker je triavlon individualni šport, veliko treningov opravi sam ali

pa v družbi brata. Na lažjih tekaških treningih pa se nama pridruži še oče, ki je bil nekoč tudi sam aktiven v tem športu.

Domen: Treniram pod vodstvom klubskega trenerja Uroša Semeta. Imam super skupino na treningih, saj so ravno prav starejši od mene, tako da me priganjajo, da sem iz treninga v treningu hitrejši in boljši. Skupne tekaške treninge izvajamo v Kamniku na stadionu, plavalne treninge pa na olimpijskem bazenu v Kranju. Zelo rad grem v Maribor, kjer se pridružim Klemenu in njegovi skupini. Zdi se mi, da menjava okolja še toliko bolj vpliva na raznolikost treningov, tako da mi nikoli ni dolgčas.

Kako je na treninge in tekmovanja v letu 2020 vplivala epidemija?

Klemen: Tekme so bile ravno zaradi pandemije pod velikim vprašanjem. Bazeni so bili zaprti, tako da sem lahko samo tekel in kolesaril. Veliko kolesarskih treningov sem opravil tudi na gorskem kolesu, saj je bilo zaradi zaprtja občin zelo težko kolesariti na cestnem kolesu. Trenirati doma pa je bilo zaradi Domna toliko lažje, saj sva naredila večino treningov skupaj, tako da sem vedno imel družbo. Tekmovanja so bila predstavljena na drugi del sezone, ki je bil ravno zaradi velikega števila tekem zelo naporen. Tekmoval sem vsak vikend, tudi po dve tekmi v dveh dneh. To obdobje je bilo usmerjeno samo v treninge, počitek in tekmovanja.

Domen: Med karanteno sem večino treningov opravil s Klemenom doma, ki me je priganjal, da nisem izpuščal treningov. Mislim, da sem ravno zaradi teh treningov letos

Domen

Klemen

dominiral na tekmovanjih. Zaprtje bazenov na mene ni preveč vplivalo, saj hitro dobim občutek za vodo, sem pa namenjal toliko večjo pozornost teku. Tako kot Klemen sem imel naporen koledar tekmovanja, sem pa vesel, da so tekme izpeljali in sem lahko delo na treningih prenesel na tekme.

Oba sta tudi pridna študenta oziroma dijaka. V katerih letnikih in kateri je vajin cilj na življenjski poti?

Klemen: Letošnji cilj je zaključiti študij na strojni fakulteti in se še bolj posvetiti športu. V triavlonu napredujem iz dneva v dan in želim si, da bi tako tudi ostalo. Kaj vse lahko dosežem v športu, se raje pustim presenetiti, sam pri sebi pa vem, da je prostora za napredek še veliko, če le ne bo poškodb.

Domen: Letos obiskujem 1. letnik srednje ekonomske šole v Ljubljani. Vpisal sem se na športni oddelek, da lahko lažje usklajujem šport s šolo. Moji cilji v športu so, da bi lahko tekmoval na najvišji ravni in se boril z najboljšimi v tem športu.

Kako je s financiranjem tovrstne športne dejavnosti. Imata sponzorje, kako vama pomagata klub, morda tudi domači?

Žal nimava nobenih sponzorjev in brez stoddotne pomoči staršev ne bi bila tu, kjer sva danes. Žal triavlonska zveza v Sloveniji ni na takem nivoju kot v drugih državah, kjer za perspektivne športnike poskrbijo že pri mlajših kategorijah. Zaradi tega smo prikrajšani za boljše pogoje treningov, večjega števila priprav in udeležbe na mednarodnih tekmah.

Klemen

Kakšni so vajini načrti za leto 2021?

Klemen: Za leto 2021 si želim, da bi lahko tekmoval na najvišjem nivoju in se pomeril z najboljšimi v Evropi. Še naprej bi rad zmagoval v Sloveniji in tujini ter nabiral mednarodne izkušnje, ki so še kako potrebne za tekme na evropskih in svetovnih pokalih.

Domen: Moj načrt za 2021 je čim lažji prehod iz kratkih supersprint tekmovanj na daljše sprint razdalje in tekmovati na mladinskih evropskih pokalih. Letos bom v tej konkurenci med najmlajšimi in ravno zato komaj čakam, da začnem nabirati dragocene izkušnje.

Je med vama kakšno rivalstvo, si pomagata, sodelujeta ...

Klemen: Seveda je bratsko rivalstvo med nama. Zavedam se svoje vloge starejšega brata, zato mu pri treningih kar se da pomagam. Za Domna verjamem, da je lahko boljši od mene, za mene pa je to motivacija, da se to ne bo zgodilo.

Domen: Moja želja je, da se bom lahko čez nekaj let boril s Klemenom na tekmah in da bova skupaj lahko tekmovala na najvišjem nivoju. Rad bi ga premagal, vem pa, da bom moral za to še veliko trenirati.

Razmišljata, da bi se kdaj v prihodnosti udeležila katerega od najbolj svetovno znanih triavlonov?

Klemen: Za enkrat so želje tekmovati na krajših razdaljah, ki so tudi na olimpijskih igrah. Za pozneje pa je želja uvrstitev na najbolj znan Ironman na Havajih in tam konkurenčno tekmovati z najboljšimi.

Domen: Moja skrita želja je uvrstitev na olimpijske igre.

Ostaja kaj prostega časa, čemu ga namenjata?

Klemen: Prosti čas namenjam druženju s prijatelji.

Domen: Prosti čas namenjam igranju računalniških igr (Fortnite).

Spremljata domžalski šport?

Oba: Spremljava domžalski nogomet in košarko ter si včasih z očetom ogledava tudi kakšno tekmo v živo. Hvala, spoštovana triavlonca Klemen in Domen, iskrene čestitke za vse že dosežene uspehe ter srečno in uspešno tudi v prihodnje. ☐

VZGOJITELJ, PEDAGOG IN IZVRSTNI DOPISNI ŠAHIST

VIKTOR JEMEC, ŠAHIST

Viktor Jemec je lani prejel priznanje Šahovske zveze Slovenije za več kot 50 let dela pri šahovski vzgoji mladih.

Jože Skok
Foto: osebni arhiv Viktorja Jemca

Zdaj je v 70. letu starosti. Z manjšim presledkom je ves čas član Šahovskega društva Domžale.

»Oče je delal v Papirnici na Količevem na oddelku prešpana (trde lepenke). Že v prvih letih življenja sem zelo rad gledal slike v knjigah, ki mi jih je nosil oče iz 'aušusa' (odpadnega papirja za mletje), vendar sem jih nato po navadi tudi raztrgal. V knjigi namiznih iger z že odtrganimi platnicami in nekaj listi sem se s šahom srečal že v osnovni šoli v 4. razredu. Ker nisem imel šahovskih figur in plošče, sem se zmenil z očetom, da mi je prinesel iz tovarne nekaj plošč kartona. Figure sem izrezal iz kartona in zarezal spodnji del figur in vsak del zavihal v drugo smer in jih tako lahko postavil na pobarvana polja na plošči kartona. Bele in črne figure sem postavil na šahovnico in s pomočjo knjige in očeta spoznal osnovna pravila šahovske igre. Ko sem po nesreči kihnil, mi je odpahnilo vse figure, takrat sem se zavedel, da imam dober spomin, ker sem postavil vse figure na prejšnja mesta. Po letu dni sem že premagal očeta. V šoli pa sem se hitro vključil v šolsko ekipo.«

V letih 1964, 1965 in 1966 igra za osnovnošolsko ekipo OŠ Brdo na 2. ali 3. deski, trikrat postanejo ekipni prvaki občine Domžale. Po 1. letniku srednje strojne šole v Ljubljani je opravljal prakso v Papirnici Količevo v pripravi dela. »Srečal sem se s Stanetom Laznikom, ki me je seznanil še z Vidom Vavpetičem, Ivom Soncem in z obema bratoma Hribar, Janezom in Viktorjem, vsi so bili zagreti šahisti. Leta 1968 me je vpisal kot člana Šahovskega društva Domžale. Za Papirnico Količevo sem nastopal morda le enkrat ob obisku drugih papirničarjev na Količevem. Sem pa večkrat nastopil za domžalsko društvo, tudi na srečanju z nemškimi društvom iz Stetna v Mengšu in na raznih prijateljskih dvobojih na več deskah. Na gorenjsko tekmovanje na Jesenice sem peljal še oba Hribarja, ko mi je 'zaribala' moja bolha. Bilo je zelo vroče in se je že zelo mudilo. Dolga leta sem se udeleževal mesečnih šahovskih turnirjev v Domžalah. Od 1998 do 2003 nisem bil član ŠD Domžale, potem sem se vnovič vključil vanj.«

Šah kot pot rešitve v času stisk

Viktor je glede svojega odnosa do šaha zelo odkrit. »Ko sem zapadel v kako krizo že v srednji šoli, nato na fakulteti in tudi pozneje, sem se vedno zatekel v proučevanje šaha, ki me je vedno navduševal z neizmernimi možnostmi in lepoto nepričakovanih potez, ki so vodile k čudovitim estetskim užitkom. Šah razvija tudi moč nevronske mreže v človeški glavi. V neki vrsti odmaknjenosti sem se začel sestavljati in nabiral sem novih moči za nadaljnje preizkušnje. Akademik prof. dr. Igor Grabec, pri ka-

Na lanski podelitvi priznanja Šahovske zveze Slovenije (z leve): sekretarka Nina Rob, Viktor Jemec in predsednik dr. Milan Brglez

terem sem delal magistrsko nalogo, mi je v pogovoru, ko sem mu omenil šah, rekel: »Viktor, ali ni škoda časa za to igro?« Rekel sem mu, da je škoda časa za stvari, ki me ne veselijo, pri šahu pa ni tako. Znal pa sem poiskati tudi ob kakem pretiravanju trenutke, da sem uravnotežil izrabo časa tudi za študij, ki sem ga uspešno končal na strojni fakulteti. Nisem pa se podal v tekmovalne vode, čeprav sem bil štiri leta najboljši šahist na fakulteti in sem premagoval razne prvokategornike s 5:0. Trikrat sem se udeležil Mašinjade, druženja in tekmovanja najboljših ekip in posameznikov študentov strojništva v športu nekdanje Jugoslavije, in bil 6. do 8. med 20 šahisti, ekipno pa smo bili v drugi polovici.«

Na Srednji šoli Domžale učitelj in šahovski mentor

Leta 1990 se je zaposlil na Srednji šoli Domžale, kjer je kmalu začel s šahovskim krožkom. »Moj predhodnik je bil mojstrski kandidat Igor Penko, ki mi je zapustil nekaj šahovskih kompletov, pozneje sem s pomočjo ravnateljice Marije Lebiniger in direktorja mag. Primoža Škofca nabavil še nekaj šahovskih kompletov. Skoraj vsako leto smo nastopali na državnih tekmovanjih dijakov in dijakov po Sloveniji (Novo mesto, Ljubljana, Nova Gorica, Murska Sobota). Najboljše mesto na državnem prvenstvu sta dosegli dijakinji Nika Pavlič in Irena Dokl, in sicer 2. mesto. Fantje so se uvrščali okoli sredine lestvice. Vsako leto sem tudi pripravil zanimivo predstavitev šahovskega krožka skupaj z dijaki na Informativnem dnevu šole.«

Šahovsko dejaven na več ravneh

»Leta 1971 sem ustanovil šahovsko sekcijo Prevoje v okviru Šahovskega društva Domžale, še v skupni občini, nagovoril me je Stane Laznik. Dogodek je zapisan tudi v knjižici 50 let šaha v občini Domžale, ki jo je uredil Stane Laznik. Pri registraciji sta mi pomagala Vide Vavpetič in Sta-

ne, tudi tedaj neumorna organizatorja šahovskega življenja na Domžalskem. Oba sem spoznal, ko sem opravljal prakso bodočega strojnega tehnika v pripravi dela v Papirnici Količevo leta 1966, kjer smo se med malico pogovarjali v glavnem samo o šahu. Laznik mi je podaril tudi prvo šahovsko knjigo o ciklu turnirjev kandidatov za svetovnega prvaka, ki je potekal na Bledu, v Zagrebu in Beogradu, kjer je igral tudi najmlajši velemojster v tistem času, 16-letni Bobby Fischer. Organiziral sem več kategorijskih turnirjev, kjer so dobili brezkatégorniki četrto in nato četrto kategorijo tretjo kategorijo. Kot študent sem tega leta začel s šahovskim krožkom na OŠ Brdo (zdaj šola Janka Kersnika Brdo).«

Viktor je kot vsestranski šahist zašel na razna šahovska pota, med drugim se je podal tudi v problemski šah in to leta 1971, ko je sodeloval z najboljšimi slovenskimi šahovskimi problemisti. »Leta 1975 in 1976 sem postal občinski prvak med mladinci v občini Domžale. Julija 1998 sem postal kot ustanovni član prvi predsednik Šahovskega društva Črni gra-

ben s sedežem najprej v gasilskem domu, nato pa v prostorih krajevne skupnosti Prevoje pri Šentvidu. Nastopal sem v ekipi Črnega grabna, ki se je uvrstila v 1. Šahovsko ligo obljubljanke regije, nato pa sem se ponovno vključil v Šahovsko društvo Domžale.«

Med prvimi v Sloveniji se je kvalificiral za izobraževanje izbirnega predmeta Šah 1, Šah 2 in Šah 3 in ga tudi izvajal med prvimi na OŠ Janka Kersnika Brdo, dve leti celo v dveh skupinah. Vključil se je tudi mojstrski kandidat Bogdan Osolin iz Doba, tudi član ŠD Domžale.

»Uvedel sem šahovski kotichek v glasilo Rokovnjač, kjer sem komentiral partije domačih igralcev, predvsem za potrebe mladih na krožkih ali pri izbirnem predmetu Šah. Vodil in organiziral sem več turnirjev (mesečni in letni turnirji ŠD Črni graben, za memorial Alojza Škofica, za pokal gostilne Furman, turnirji mladih v gostilni Rus, srečanja z bližnjimi šahisti iz Gradišča, Zlatega Polja, turnirji gasilskih društev). Vodil sem tudi nekaj priljubljenih turnirjev v pospešenem šahu v Sahara baru na Viru.«

Dijaki Srednje šole Domžale na državnem prvenstvu leta 2007 (z leve): Marko Berk, Dejan Flander, Nika Pavlič, Blaž Jemec in šahovski mentor Viktor Jemec

Leta 2001 postane Viktor Jemec šahovski sodnik. Kot pomožni sodnik je v marcu 2013 poleg Franca Poglajna organiziral in vodil ekipno šahovsko državno prvenstvo dijakov in dijakov na Srednji šoli Domžale v šolskem letu 2012/2013.

Uspešen kot dopisni šahist

Leta 2010 je kot dopisni šahist dosegel prvo normo za mednarodnega mojstra in prvo normo za starejšega mednarodnega mojstra. Na dveh mednarodnih turnirjih Slav cup v dopisnem šahu je osvojil drugo mesto, na dveh nemških turnirjih in kvalifikacijah svetovnega prvenstva za seniorje pa tudi prvo mesto.

»V prostorih ŠTD Rafolče sem organiziral in vodil prvi občinski tekmovanje posameznikov. V šolskem letu 2009/2010 in 2010/2011 sem začel s šahovskim krožkom poleg na matični šoli OŠ Janka Kersnika Brdo še na podružnični šoli v Blagovici, kjer je sodelovalo osem udeležencev. Sodelujem na slovenskem portalu na internetu v skupini za izobraževanje na daljavo pri izbirnem predmetu Šah in za pomoč šahovskim krožkom pod vodstvom mednarodnega mojstra Iztoka Jelena.«

Tekmuje tudi v dopisnem šahu, po nekajletnem nazivu mednarodnega mojstra je lani osvojil naziv SIM in prvi bal za velemojstra, zdaj pa tekmuje na finalnem turnirju seniorjev za svetovno prvenstvo, kjer bo verjetno zasedel eno od prvih treh mest in tako osvojil medaljo. Dopisni turnirji trajajo kar precej časa, preden se izoblikuje končni vrstni red.

Mlade šahiste vzgajal kar pet desetletij

Bil je mladinski šahovski prvak občine Domžale, ko je pred leti Vera Vojska (zdaj častna občanka Domžal) organizirala vrsto tekmovanj ob 1. maju. Ko je služil še JLA, je tudi precej šahiral in bil drugi v kasarni v Aleksincu v Srbiji. Zdaj je član nadzornega odbora Šahovskega društva Domžale. Lani ga je predlagalo za podelitev priznanja za več kot 50-letno delovanje na področju vzgoje mladih šahistov in na ostalih področjih šaha. O šahovskih dogodkih je večkrat objavljaval v glasilih Občinski poročevalec in Slamnik, dijaškem glasilu Kaktus, zadnje čase pa v Rokovnjaču in tudi drugih revijah in časopisih, nekajkrat tudi v Šahovski misli.

Trenutno vodi šahovski krožek v OŠ Dob pri Domžalah, za kar je opravil izobraževanje za strokovnega delavca I v okviru Olimpijskega komiteja Slovenije. Vodenje teh krožkov ves čas koordinira Šahovsko društvo Domžale. Je tudi član Komisije za osnovnošolski in mladinski šah Šahovske zveze Slovenije in to že drugi mandat, kamor ga je predlagalo Šahovsko društvo Domžale. Vsem bralcem želi, da se čim bolj spoznajo s to kraljevsko igro, ki je miniatura življenja, kot je dejal že naš največji šahist dr. Milan Vidmar. □

NAŠA VARNOST

NEVARNA UPORABA MOBILNIH TELEFONOV MED VOŽNJO

Za volanom ne bodite za ekranom, v prometu ne bodite na spletu!

Miha Ulčar
Foto: Bigstock

Uporaba mobilnih telefonov med vožnjo predstavlja na slovenskih cestah vedno večji problem. V zadnjih letih beležimo izjemen napredek pri razvoju mobilnih telefonov, saj nam omogočajo mnogo več kot samo klic. A prav zaradi svoje vsestranskosti so postali mobilni telefoni naš največji motilec pri vožnji in udeležbi v cestnem prometu nasploh. Nesporno dejstvo je, da uporaba mobilnih telefonov med vožnjo vpliva na slabši reakcijski čas voznikov, ki je tudi do

Slovenska zakonodaja telefoniranje med vožnjo dovoljuje, a le v primeru, če je v vozilo vgrajena naprava za prostoročno telefoniranje. Kljub temu pa v policiji svetujejo, da med vožnjo ne telefonirate, saj je vožnja aktivnost, ki ji moramo posvetiti vso našo pozornost!

50 odstotkov slabši kot pri vožnji v normalnih pogojih. Prav tako vozniki počasneje zaznavajo prometno signalizacijo, imajo daljši zavorni čas, zmanjšano zaznavanje okolice in prometa ter večje tveganje pri odločitvah, kot je npr. zmanjšana varnostna razdalja itd. Čeprav uradno ne beležimo uradnih podatkov, koliko prometnih nesreč se zgodi zaradi uporabe mobilnega telefona, je njihova uporaba med vožnjo vedno bolj pogost dejavnik za nastanek prometnih nesreč.

Mobilni telefoni močno vplivajo na kognitivne sposobnosti voznika

Pisanje sporočil ali pregledovanje družbenih omrežij med vožnjo pomeni do 23-krat večje tveganje za nastanek prometne nesreče. Telefoni motijo našo koncentracijo, saj človek ni sposoben opravljati dveh miselnih operacij hkrati, na kar Agencija za varnost prometa opozarja tudi s preventivno akcijo ozaveščanja o tveganjih uporabe mobilnega telefona v prometu, ki poteka med 25. januarjem in 7. februarjem 2021. Agencija bo v tem času izvedla novo terensko raziskavo glede uporabe mobilnih telefonov v prometu. V času ak-

cije bo Policija po vsej Sloveniji poostreno nadzirala uporabo naprav in opreme, ki ovirajo voznike med vožnjo, kot tudi uporabo varnostnih pasov in zadrževalnih sistemov.

Mobilni telefoni med večjimi motilci pozornosti v prometu

V Agenciji za varnost prometa in Policiji si skupaj s partnerji preventivne akcije (Dars, d. d., Zavodom Varna pot, Zavodom Vozim, Zavodom Reševalni pas, AMZS in Zvezo združenih šoferjev in avtomehaničarjev Slovenije) že vrsto let prizadevajo za okrepitev zavedanja, da motnje pozornosti zaradi uporabe mobilnega telefona dokazano povečujejo tveganje za nastanek prometnih nesreč. Zato vsi skupaj tudi v tokratni akciji pozivajo: »Klic, sporočilo, všeček ali objava na družbenih omrežjih lahko počakajo. Za volanom ne bodite za ekranom, v prometu ne bodite na spletu!«

Iz leta v leto več kršitev

V letu 2020 je policija ugotovila 36.771 kršitev glede uporabe mobilnega telefona med vožnjo, kar je 17 odstotkov več kot v letu 2019, v zadnjih devetih letih je tovrstnih kršitev za kar sto odstotkov več. Med kršitelji z 28,5 odstotka prevladuje sta-

Ali ste vedeli?

- Če voznik telefonira med vožnjo, je to tako, kot bi imel v krvi 0,8 promila alkohola.
- Med pisanjem SMS-sporočila voznik štirikrat več časa ne gleda na vozišče kot pri normalni vožnji.

Nesporno dejstvo je, da uporaba mobilnih telefonov med vožnjo vpliva na slabši reakcijski čas voznikov – tudi do 50 odstotkov slabši kot pri vožnji v normalnih pogojih. Prav tako vozniki počasneje zaznavajo prometno signalizacijo, imajo daljši zavorni čas, zmanjšano zaznavanje okolice in prometa ter večje tveganje pri odločitvah, kot je npr. zmanjšana varnostna razdalja itd.

rostna skupina od 35 do 44 let. Poleg tega ugotavljajo, da se poleg voznikov tudi kolesarji in pešci še vedno premalo zavedajo nevarnosti in tveganj, povezanih z uporabo mobilnih telefonov med vožnjo.

Velik vpliv na kognitivne sposobnosti voznika

Pisanje sporočil ali pregledovanje družbenih omrežij med vožnjo pomeni do 23-krat večje tveganje za nastanek prometne nesreče. Telefoni motijo našo koncentracijo, saj človek ni sposoben opravljati dveh miselnih operacij hkrati.

Tveganje je podobno, kot če pet sekund vozite z zaprtimi očmi

Med uporabo mobilnega telefona je uporabnikova pozornost zmanjšana v kar treh vidikih zaznavanja in upravljanja:

- vidnem – namesto na cesto in okolje je pogled usmerjen v zaslon telefona,
- telesnem – roke niso na volanu ali krmilu vozila, temveč na napravi,

- miselnem – miselni procesi so usmerjeni v dogajanje, ki ga sporoča naprava.

Tuje raziskave kažejo, da je med pisanjem SMS sporočila ali pregledovanjem družbenih omrežij voznik povprečno pet sekund osredotočen na telefon in ne na vožnjo. Pri hitrosti 60 km/h prevozi razdaljo več kot 83 metrov. V naselju, pri vožnji 50 km/h, prevozi skoraj 70 metrov. Še večje tveganje pa je na avtocestah, kjer pri hitrosti 130 km/h v petih sekundah prevozi več kot 180 metrov, na hitri cesti pri vožnji 100 km/h pa prevozi 139 metrov. Gre za podobno tveganje, kot da bi takšno razdaljo prevozil z zaprtimi očmi. Voznik vozi z bistveno zmanjšano pozornostjo, s tem pa ogroža sebe in vse druge udeležence prometa.

Polovico slabši reakcijski čas

Pri voznikih so različne študije ugotovile tudi do 50 odstotkov slabši reakcijski čas kot pri vožnji v normalnih pogojih:

- počasneje zaznavajo prometno signalizacijo,
- imajo daljši zavorni čas,
- imajo zmanjšano zaznavanje okolice,
- počasneje se odzivajo na nepredvidene dogodke,
- imajo zmanjšano vidno polje,
- vozijo s krajšo/neustrezno varnostno razdaljo,
- ne zmorejo vzdrževati enakomerne hitrosti vožnje,
- odziv na nepredvidene dogodke je slabši,
- pogosto brez nadzora menjajo vozni pas.

Med vožnjo telefonira 75 odstotkov Slovencev

Javna agencija RS za varnost prometa je v letu 2016 izvedla raziskavo, ki je že tedaj pokazala, da mobilne telefone med vožnjo uporablja kar 75 odstotkov voznikov. Trije od štirih voznikov so med vožnjo telefonirali, vsak tretji (30 odstotkov) pa je pregledoval družbena omrežja. Približno sedem odstotkov voznikov si je med vožnjo zapisovalo beležke, opomnike, pet odstotkov jih je brskalo po spletu, trije odstotki pa so uporabljali druge mobilne aplikacije. Pogovori med vožnjo v povprečju trajajo pet minut, pisanje ali pregledovanje spo-

ročil vzame tri minute, za pregled družbenih omrežij pa vozniki porabijo štiri minute.

Vozniki, kolesarji in pešci se še vedno premalo zavedajo nevarnosti in tveganj, povezanih z uporabo mobilnih telefonov med vožnjo. Tudi zato bo Agencija za varnost prometa v času letošnje nacionalne preventivne akcije izvedla terensko raziskavo uporabe mobilnih telefonov v prometu.

Pogosta uporaba tudi med kolesarji in pešci

Tudi med kolesarjenjem ne uporabljamo mobilnega telefona ali slušalk za poslušanje glasbe, saj to pomembno vpliva na zaznavanje prometa in dogajanja v okolici ter pravočasno reagiranje. Agencija opozarja, da nemalokrat vidimo zamisljene pešce, ki s pogledom v mobilni telefon stopijo na prehod za pešce ali na kolesarsko stezo, in ne preverijo, ali so to storili dovolj varno. Pravočasnost in ustreznost reakcij pešca je zaradi uporabe mobilnih telefonov in pregledovanja družbenih omrežij zmanjšana do 60 odstotkov.

»Klic, sporočilo, všeček ali objava na družbenih omrežjih lahko počakajo. Za volanom ne bodite za ekranom, v prometu ne bodite na spletu!«

Široko zastavljena preventivna kampanja

V času nacionalne preventivne akcije bo Javna agencija RS za varnost prometa skupaj s partnerji projekta izvedla obsežno medijsko kampanjo Varno brez telefona, s katero bodo širšo javnost ozaveščali o tveganjih uporabe mobilnega telefona v prometu.

Med vožnjo ne uporabljajte mobilnih telefonov

Med vožnjo ne opravljajte pogovorov po telefonu, ne pregledujte socialnih omrežij, si ne zapisujte opomnikov, ne brskajte po spletnih straneh, ne fotografirajte ali snemajte, ne uporabljajte telefona za navigacijo ipd., saj je vožnja aktivnost, ki ji moramo posvetiti vso našo pozornost. Policisti svetujejo, da se v primeru nujne uporabe mobilnega telefona ustavite na primernem mestu zunaj vozišča, in pot nadaljujete šele, ko končate s pogovorom. Tudi kolesarjem in pešcem svetujemo, naj bodo pozorni na različne prometne situacije.

Na zgoraj navedena priporočila se spomnite vsakič, ko med vožnjo na mobilni telefon prejmete klic, sporočilo, všeček ali objavo na družbenem omrežju. Ti lahko počakajo. Vse to lahko opravite, ko končate vožnjo. S tem, ko se ne boste odzvali, boste poskrbeli za večjo varnost vas samih in tudi ostalih udeležencev v prometu. ☐

#VARNO brez telefona

VOZIMO pametno

MEDICINSKA PEDIKURA
Pančur d.o.o.

031/353 347

skrbimo za zdravje vaših stopal

NOVA LOKACIJA
Slamnikarska 3B, Domžale
nasproti Sanolaborja

Ljubljanska 87, Domžale,
T: 01 721 40 06

Optika Škofic že od 1975

Delovni čas:
pon. – pet.: 8⁰⁰ – 12⁰⁰, 15⁰⁰ – 18⁰⁰
sobota: 9⁰⁰ – 12⁰⁰

NAVODILA ZA LOČEVANJE ODPADKOV

EMBALAŽA

- plastenke,
- pločevinke,
- plastične vrečke,
- embalažni stiropor (manjše količine),
- sestavljena embalaža od mleka, sokov (tetrapak),
- folija za živila (prozorna in aluminijasta),
- trda plastična embalaža sredstev za osebno higieno, čistil in pralnih sredstev, ki nimajo oznake, da gre za nevarne odpadke,
- plastični lončki, kozarčki in posodice (npr. od mlečnih izdelkov),
- embalaža, ki je prevlečena z aluminijasto folijo (prazne kavne vrečke, vrečke prigrizkov ...),
- prodajna embalaža iz plastičnih mas (PE, PET, PVC),
- kovinski in plastični pokrovčki kozarcev, steklenic in plastenek.

! Embalažo očistite oziroma dobro izpraznite, večje plastenke in pločevinke pa stisnite, da prihranite prostor.

PAPIR

- časopisi, revije, prospekti, katalogi,
- zvezki,
- karton,
- papirnate vrečke,
- pisarniški papir, dopisni listi, kuverte,
- odpadna embalaža iz papirja, kartona, lepenke (škatle).

! Škatle zložite, preden jih odvržete v zabojnik.

BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI

- ostanki sadja in zelenjave,
- netekoči ostanki hrane,
- kavna usedlina, kavni filtri in čajne vrečke,
- jajčne lupine,
- pokvarjeni prehranski izdelki (brez embalaže),
- papirnate vrečke, umazane od ostankov hrane,
- papirnati robčki in brisačke,
- rože, plevel, trava, zemlja.

! Biološko razgradljive odpadke je priporočljivo odlagati v biološko razgradljivih vrečkah iz škroba ali papirja, saj se s tem omili neprijetne vonjave in preprečili, da bi odpadki primrzili na zabojnik v zimskem obdobju. Ne sme pa se jih odlagati v plastičnih vrečkah, saj niso razgradljive in otežujejo predelavo odpadkov.

STEKLO

- steklenice,
- steklena embalaža zdravil in kozmetike,
- kozarci za vlaganje,
- kozarci.

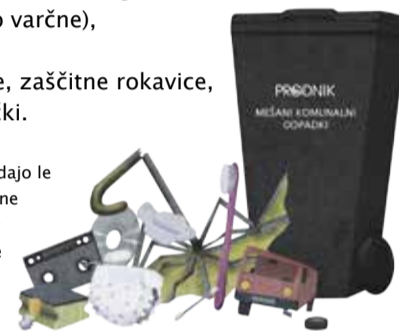
! Steklo embalažo dobro izpraznite oziroma očistite, preden jo odvržete v zabojnik.

MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI

- sanitetni material (vata, palčke za ušesa, higienski vložki ...),
- vrečke iz sesalca,
- plenice,
- zobne ščetke,
- stare krpe, gobice za posodo,
- pokvarjene igrače (ki ne delujejo na baterije ali elektriko), počene žoge in baloni,
- pokvarjeni kemični svinčniki, flomastri in barvice,
- polomljeni dežniki,
- peki papir,
- žvečilni gumiji in cigaretni ogorki,
- šiviljski odpadki ter raztrgan in umazan tekstil,
- mačji pesek in živalski iztrebki,
- kasete, filmi, fotografije, CD in DVD plošče,
- keramične in porcelanaste skodelice, krožniki,
- plastificiran papir in plastificirane darilne vrečke,
- guma in drobni izdelki iz gume,
- žarnice (ki niso varčne),
- pluta
- zaščitne maske, zaščitne rokavice, razkužilni robčki.

! V črni zabojnik spadajo le tisti odpadki, ki jih ne moremo razvrstiti v zabojnike za ločene skupine odpadkov.

! Z odvozom odpadkov začnemo zgodaj zjutraj, zato priporočamo, da zabojnike za praznjenje pripravite večer pred dnevom odvoza.

KOSOVNI ODPADKI

- pohištvo,
- preproge,
- oblazinjeno pohištvo in vzmetnice,
- svetila in senčila,
- velike gospodinjske naprave (štedilniki, hladilniki, pralni stroji ...),
- smuči,
- veliki železni in kovinski kosi,
- kopalniška oprema.

! Kosovne odpadke lahko odložite tudi v okviru organiziranih akcij odvoza kosovnih odpadkov, v skladu z vnaprej objavljenim urnikom.

KOVINE

ZELENI ODREZ

LES

GUME

Opadke, ki jih zaradi vrste, velikosti ali količine ne morete odložiti v zabojnike, pripeljite v Center za ravnanje z odpadki v Dobu.

TEKSTIL

! Še uporabna oblačila lahko odložite tudi v zabojnike na ekoloških otokih.

NEVARNI ODPADKI

- stari akumulatorji, baterijski vložki,
- barve, laki in premazi, smole in lepila, razredčila in topila,
- hladilne tekočine,
- čistila, kemikalije,
- olja in masti,
- pesticidi,
- zdravila,
- termometri,
- svetila: neonska in halogenska ter fluorescentne žarnice,
- pralna in kozmetična sredstva,
- zaščitna sredstva za rastline in škropiva,
- kozmetika: razpršilci, pršila, čistila za lake, ličila, kozmetične barve, laki za nohte, barve za lase,
- embalaža, v kateri se je nahajala nevarna snov.

! Nevarne odpadke prepoznate po značilnih oznakah na embalaži.

! Nevarne odpadke lahko odložite tudi v okviru organiziranih akcij zbiranja nevarnih odpadkov v premičnih zbiralnicah za nevarne odpadke, v skladu z vnaprej objavljenim urnikom.

ODPADNA ELEKTRIČNA IN ELEKTRONSKA OPREMA

- velike gospodinjske naprave (hladilniki, pralni stroji, štedilniki, mikrovalovne pečice ...),
- male gospodinjske naprave (sesalniki, likalniki, opekači, budilke, tehtnice),
- računalniki, tiskalniki, kalkulatorji, telefoni, mobilni telefoni,
- (varčne) sijalke,
- radijski sprejemniki, televizije, videokamere, glasbeni instrumenti,
- električno in elektronsko orodje (vrtalniki, žage, šivalni stroji, orodje za varjenje, kosilnice),
- igrače na elektriko ali baterije.

! Manjše aparate in baterije lahko odložite na nekaterih ekoloških otokih, kjer se nahajajo tudi zbiralniki za baterije in manjšo odpadno električno ter elektronsko opremo.

CENTER ZA RAVNANJE Z ODPADKI DOB

LOČENO zbrane odpadke (embalažo, papir, steklo, kosovne in nevarne odpadke, tekstil, odpadno električno in elektronsko opremo, gume, les, kovine in zeleni odrez) gospodinjski uporabniki javne službe ravnanja z odpadki odložite brez dodatnih stroškov.

Prevzem mešanih komunalnih odpadkov, gradbenih odpadkov in odpadkov, ki vsebujejo azbest, se obračuna po veljavnem ceniku.

DELOVNI ČAS CENTRA

Center je odprt od ponedeljka do petka v popoldanskem času in ob sobotah ves dan. Točen delovni čas preverite na www.jkp-prodник.si ali na telefonski številki 01 721 22 42.

Hvala, ker skupaj z nami skrbite za čisto okolje!

POGLED NA DOMŽALSKO PRETEKLOST

110 LET DRUŠTVENEGA DOMA
DOMŽALE (2)

V decembrski številki Slamnika je bil objavljen prvi del zapisa o zgodovini in dogajanju, povezanem z Društvenim domom Domžale. Lani je namreč minilo 110 let od zaključka njegove gradnje in slovesnega odprtja. V eni najlepših domžalskih stavb danes domujeta Kulturni dom Franca Bernika Domžale in Glasbena šola Domžale. Ker je žal stanje zaradi korone preprečilo kakršnokoli manifestativno obeleževanje, smo se odločili, da ob tej priložnosti s preglednim zapisom opozorimo na ta pogumni in ambiciozni projekt.

Gradivo zbrala: Cveta Zalokar

V prvem delu smo spremljali gradnjo pod okriljem Katoliškega izobraževalnega in prosvetnega društva, ki jo je vodil in usmerjal ter ga tako rekoč iz nič uspešno tudi dokončal takratni domžalski župnik Franc Bernik. Ko so Domžalci pred 110 leti gradili svoj društveni dom, ki je stal takrat še sredi polja, so stopili skupaj in zelo dobro vedeli, da sta kultura in medsebojno druženje, čemur je bil v prvi vrsti namenjen, bistvenega in življenjskega pomena za obstoj slovenskega naroda in njegovega vsestransko bogatega življenja in prihodnosti. Spoznali smo, kako zelo so se veselili ob odprtju, ki so ga obeležili z veliko prireditvijo, ki je potekala 28. avgusta 1910.

Pri pripravi zapisa sem si pomagala z različnim gradivom, v katerem so kronisti in zgodovinarji v različnih delih že pisali o domu. Med njimi naj posebej izpostavim poleg zapisov Franca Bernika tudi Matjaža Brojana, Staneta Stražarja, Katarino Rus Krušelj, Tončka Ravnikarja, dr. Miroslava Stiplovška, Tadejo Capuder, Vero Vojska in Matjaža Karlovška.

Popoldansko dogajanje ob odprtju Društvenega doma Domžale

Pestro je bilo dogajanje prek vsega dneva, popoldanski del je Bernik takole opisal: »Ob 4. je bila pod vodstvom Načelnika Zveze Orlov Jeločnika javna telovadba na prostoru, ki je bil ves z mlaji, zastavami in venci okičen. Lepo je uspela. Gotovo se že zlepa ni kje toliko gledalcev zbralo. Cela Goričica je bila ena sama velika galerija, glava pri glavi. Vse pa se je divilo, čudilo, strmelo nad sijajnim nastopom vrlih telovadcev./.../ Šaljiva loterija, juksbazar, vse je je bilo prav pridno na delu. Požrtvovalno so delale vrta dekleta, ki so že prej ves Dom z venci okrasile. Med tem pa se je že pričela na društvenem vrtu veselica, ki je bila res prava ljudska veselica. Domžalska godba se je tudi tukaj, kakor prej pri telovadbi in sploh ves dan odlikovala s preciznim, finim igranjem. Vmes pa so krasno prepevali razni društveni pevski zbori: Kamniški, Moravški, Mengeški, Homški in domači. Tudi več govornikov je nastopilo. Pesnik Urbanija (Limbarski) iz Moravč je navdušeno govoril pesem, katero je nalašč za to priložnost zložil... V nočni temini pa je zažaril Dom v neštetihih lampionih, raketice so švigale, ki jih je pridno spuščal Franc Končan. Vse je bilo v veselju, v lepi zadovoljnosti! Tudi nobenega izzivanja ni bilo cel dan in prav no-

Javna telovadba v popoldanskem delu ob odprtju Društvenega doma (avtor fotografije: Peter Naglič, arhiv Matjaža Šporarja)

Pogled v na oder v dvorani Društvenega doma leta 1912. (avtor fotografije: Peter Naglič, arhiv Matjaža Šporarja)

benega nereda! Hvala Bogu! Tisto noč pred blagoslovljenjem pa je silno deževalo! Načelnik Orlov Vojteh Jeločnik je prišel v Domžale zvečer z vlakom ob silnem nalivu!«

Ne preseneča tudi, da je dr. Janez Evangelist Krek na dan odprtja, ki se ga je osebno udeležil, za domžalski Društveni dom izrekel nad vse pohvalne besede, da je to »pušcl vseh društvenih domov«.

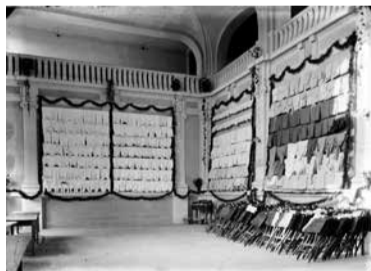
Pestro in raznoliko dogajanje do prve svetovne vojne

Dne 17. oktobra 1910 je bila opravljena kolavdacija (uradni pregled vseh opravljenih del) na novem domu, ki ga je zahtevalo okrajno glavarstvo v Kamniku, preden da dovoljenje za predstave. »Nadinženir Gilbert in komisar Žužek sta se o dvorani še posebej pohvalno izrazila,« je bil vesel pohvale Bernik.

Udeleženke gospodinjskega tečaja v Društvenem domu, v prvi vrsti na sredi župnik F. Bernik (iz knjige M. Pirca: Tonček Ravnikar moj ati)

nik. Tako je bila 23. oktobra popoldne v domu prva veselica, dom pa je bil ob tej priliki že ves električno osvetljen. Električno osvetljenje je za vsoto 1500 kron napeljala tvrdka Siemens - Schneckert, elektromotor pa je izdelala strojna zadruga. Oder, dvorana in hodniki so, kot je zapisal Bernik, s tem silno veliko pridobili. Seveda pa to ni bila veselica kar tako, saj so spored sestavljali: Balkanska koračnica, ki jo je zaigral društveni orkester, sledil je pevski nastop mešanega zbora, na koncu pa so uprizorili tudi ljudsko igranje Turški križ, ki jo je napisal dr. J. E. Krek, odigrali pa domači igralci in igralki (med drugim M. Šme, T. Kosirmnik, T. Mlakar), glavno vlogo Ursule pa je odigrala v tistih letih ena najbolj aktivnih kulturnic, zlasti na področju recitacije in igre, Katarina Ručigaj (sicer babica znanega Dom-

Razstava ob zaključku prvega gospodinjskega tečaja v Društvenem domu. (avtor fotografije: Peter Naglič, arhiv Matjaža Šporarja)

žalca Matjaža Brojana), ki je bila v tistem času tudi podpredsednica društva. Očitno je veselejši del prireditve sledil šele po obilni količini kulture. Bernik pa je z veseljem ugotavljal, da je bila udeležba velika, saj so iztržili kar 277 kron od vstopnine: »Vedno se je poprej slisalo, da so prostori preveliki. Že pri prvi predstavi so bili skoraj premajhni.« In potem z vsem žarom naprej, 20. novembra 1910 je bila odigrana že druga predstava v novem domu (Tri sestre dr. J. A. Kreka).

Dne 12. novembra 1910 so se graditelji še zadnjič zbrali na velikem likofu v bližnji Müllerjevi gostilni. Bernik je v svoji kroniki ugotavljal: »Če se pomisli, izvzemši padeč pridnega fanta Alojza Škrlepa 3 septembra, ki pa je bil prav ču-

či, Domen, Tihotapci, pa Miklovo Zalo, Finžgarjevega Divjega lovca in Našo kri.

Ostali dogodki v Društvenem domu do prve svetovne vojne

Med večjimi prireditvami v novozgrajenem Društvenem domu je bilo zborovanje, ki ga je leta 1911 pripravila Slovenska dijaška zveza. Junija 1912 se je v Društvenem domu odvijal gospodinjski tečaj za članice društva. Udeleženke, 24 tečajnic, ki sta jih poučevali dve učiteljici, je z nagovorom počastil sam namestnik deželnega glavarja dr. Evgen Lampret, ki se je prav v ta namen v Domžale pripeljal z avtomobilom.

Ob koncu tečaja so v dvorani pripravili veliko razstavo izdelkov, ki

Vabilo k točni udeležbi na prireditvi 23. novembra 1913, na kateri sta bili uprizorjeni veseliga Natakar in igra v treh dejanjih Sveta Lucija, 23. novembra 1913 (fotografija iz arhiva M. Brojana).

doviti, ker se je fant skoraj popolnoma pozdravil, dasi je padel 13 m globoko, dve leti zidanja prav nobena nesreča, moramo pač hvaležni priznati, da je sv. Jožef varoval celo stavbo in iz dna srca zaklicati: Hvala Bogu za izvršeno tako veliko delo.«

V Društvenem domu se je vse do prve svetovne vojne in po njej pripravljalo mnogo prireditev, saj so, poleg domačega, v njem nastopala tudi druga društva in organizacije.

Novi Društveni dom je prinesel tudi nov zagon pri kulturnem udejstvovanju

V okviru Katoliško izobraževalnega in podpornega društva so nadaljevali z delom ženski, moški in mešani pevski zbor, zlasti dejaven pa bil ljudski oder. Tako so od ustanovitve do prve svetovne vojne uprizorili že okoli 50 predstav.

Igrali in uprizarjali so vseskozi, v celotnem obdobju svojega delovanja Katoliško izobraževalnega in podpornega društva, torej od leta 1904 do konca 30. let 20. stoletja so skupaj uprizorili okoli 140 predstav, v njih je igralo več kot 300 zavzetih igralk in igralcev, večino od njih pa je režiral kar župnik Franc Bernik. Kot je ugotovil Matjaž Brojan, Bernik nikoli ni želel, da bi se ga na gradivo oziroma letake zapisalo kot režiserja prireditev. Med njimi tudi nekatere zelo zahtevne, ki so jih igrala le redka društva, tako so med drugim odigrali Jurčičeve drame Deseti brat, Rokovnja-

Vabilo za dramo v sedmih slikah Roza Jelodvorska, v kateri je igralo kar 26 igralk in igralcev, odigrana pa je bila 7. marca 1926 (fotografija iz arhiva M. Brojana).

so jih naredile udeleženke tečaja. Več kot 300 različnih kosov bi danes lahko videli kot nekakšno instalacijo ... Omenimo še leta 1912 ustanovljeno protialkoholno društvo, ki so ga poimenovali Sveta vojska, prvo predavanje pa je v domu pripravil Franc Bernik in v njem govoril o grozni kugi pijančevanja. Leta 1912 je potekal tudi tečaj nemščine, ki je bil koristen za vse, ki so se prek zime podajali na sezonsko delo po Evropi, še posebej številne so bile slammkarice, ki so šivale od Dunaja, Gradca in Prage pa vse do Lvova, Bratislave in Budimpešte.

Med prvo svetovno vojno je zamrlo celotno javno društveno in kulturno življenje. Župnik Bernik je v domu pripravil le nekaj predavanj, v katerih je želel Domžalčanom pojasniti razloge za vojno ter njen potek in sodelujoče države. Na njih so sproti spremljali dogajanje na frontah, pa tudi informacije o domačinih, ranjenih in mrtvih. Vsa predavanja od avgusta do oktobra 1914 so bila dobro obiskana. □

Samo živi bivamo v času.
Mrtvi so brez omejitve, zanje časa ni.
Zato smo lahko z njimi kadarkoli in kjerkoli.
Odpremo srce in jih pokličemo, glas Ljubezni slišijo.
Oglasijo se z nežno sapo, ki gore premika.
Česar ne bi zmogli sami, gre z njihovo pomočjo.
Zavest povezave deluje noč in dan,
to je v njeni in naši naravi.
(Manca Košir)

V SPOMIN

29. januarja mineva tretje leto,
odkar nas je zapustila

Ana Bernardič

rojena Hiršman, z Vira

10. februarja bo minilo 20 let,
odkar nas je zapustil

Franc Bernardič

Hvala vsem, ki z lepimi mislimi
postojite ob njunem grobu v Dobu ali
se ju na kakršen koli način spominjate.

Darja in Evgen z družinama

Odšla si med zvezde.
Čakaj nas tam.

Petega januarja je tiho zaspala

Olga Lipovšek

iz Preserij pri Radomljah

Pokopali smo jo v ožjem družinskem krogu.
Iskreno se zahvaljujemo župniku g. Svetelju, pevcom za
občuteno zapete žalostinke in za zaigrano zadnjo Ave
Marijo. Hvala tudi Pogrebni službi Vrbančič.

*Žalujoci: hčerki in vnuki, pravnukinja ter nečaki in
nečakinje*

januar 2021

Ni večje bolečine
kot v dneh žalosti
nositi v srcu
srečnih dni spomine.

ZAHVALA

V 73. letu se je od nas tiho poslovila
naša ljuba

Milka Lekan

iz Domžal

Odšla je tako na hitro. Iskrena hvala vsem, ki ste nam v
času slovesa stali ob strani. Dela njenih rok bodo vedno
ostala z nami, pogrešali jo bomo.
Hvala vsem, ki se je spominjate in jo nosite v svojih srcih.

Vsi njeni

Vidim tvoj obraz, slišim tvoj glas.
Še korak mi je znan, ko sprašujem zaman ...
Zakaj te več ni?
Le spomin še živi, in srce boli ...

V SPOMIN

24. januarja je minilo pet let, odkar nas
je zapustila naša mamica, mama, sestra
in teta

Ana Boštaj

roj. Cerar, z Vira pri Domžalah

Zahvaljujemo se vsem, ki se je spominjate, jo ohranjate v
lepem spominu in obiskujete njen grob. Mami, pogrešam
te. Večno boš v našem spominu in naših srcih.

Hči Milena in vsi njeni

Utihnil je žvenket življenja,
ni več trpljenja ne bolečine.

ZAHVALA

Z žalostjo sporočamo, da nas je
v 91. letu zapustil

Ludvik Kovač

iz Domžal

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom
in znancem za izrečena ustna in pisna sožalja, cvetje in
darovanja za svete maše.
Najlepša hvala dr. Tomažu Mušiču za nesebično pomoč in
skrb do zadnjega dne.
Hvala gospodu župniku Klemenu Svetelju za poslovlilni
obred in lepe besede.
Posebna zahvala gre Godbi Domžale in Mengeški godbi
za zaigrane žalostinke in poslovlilni protokol. Hvala
predsedniku domžalske godbe Gregorju Sušniku za
poslovlilni govor. Hvala tudi Pogrebni službi Vrbančič.

*Žalujoci: žena Silva in sin Dejan z ženo Ireno ter
vnuka Nejc in Vid*

Ne jokajte na mojem grobu,
ni me tam, ne spim.
Sem v pomladni sapi vetra,
v zimskem snegu se iskrim,
sem sončni žarek v žitnem polju
in dežna kaplja na jesen.
Sem jutraj ptica v mirnem letu,
zvečer kot zvezda zažarim.
Prosim, ne jokajte na mojem grobu,
nisem tam, ne spim.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 77. letu starosti
sklenila draga mami in babi

Anica Kerč

rojena Vrtačnik

Našla si svoj mir, ki si ga iskala v planinah. Hvala ti za vse.

Vsi tvoji

Tako kot reka v daljavo se zgubi,
odšla si tiho, brez slovesa,
za seboj pustila si spomin,
na naša skupna srečna leta.
Le srce in duša ve, kako boli, ko več te ni ...

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je žal 2. 1. 2021
zapustila draga mama, babica, sestra in prijateljica

Katica Trujanović

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom,
sodelavcem in sorodnikom za darovano cvetje in sveče
ter izrečena sožalja. Radi bi se zahvalili tudi dr. Darji
Manfreda za predan trud in skrb. Hvala vsem, ki ste jo
imeli radi in jo boste ohranili v lepem spominu.

Sinova Srečko in Sašo z družinama

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.

Svojo življenjsko pot je v 82. letu
starosti sklenil naš dragi mož, oče,
dedek, pradedek, brat in stric

Nikolaj Lederer starejši

iz Doba

Sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem se
zahvaljujemo za izrečena sožalja kakor tudi g. župniku za
opravljen obred.

Vsi njegovi

Pravi kristjani malo tožijo,
ampak veliko dobrega storijo.
In tako boljšajo svet.
(Anton Martin Slomšek)

Draga mami, čeprav spokojno spiš,
z nami kakor prej živiš.

ZAHVALA

V 82. letu je mirno zaspala draga žena, mama, sestra,
teta, babica in prababica

Cecilija Ručigaj

iz Zgornjih Jarš

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za
izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše. Zahvala
gasilcem PGD Jarše - Rodica ter sodelavkam in sodelavcem
Leka. Posebna zahvala tudi gospodu župniku Matjažu in
Andreju, pevcom in Pogrebni službi Vrbančič za lepo opravljen
obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo imeli radi.

Vsi njeni

V SPOMIN IN ZAHVALO

Cecilija Ručigaj

V torek, 29. 12. 2020, je svojo življenjsko pot sklenila
dolgoletna članica PGD Jarše - Rodica Cecilija Ručigaj. Ker
izredne razmere niso dovoljevale, da bi se gasilci osebno
in s slovesnim protokolom poslovili od nje, po tej poti
ohranjamo spomin na njo.

Cecilija Ručigaj se je rodila 1. avgusta 1939 v Odrancih v
Prekmurju, kot tretja izmed štirih otrok. Osnovno šolo
je dokončala v domačem kraju, vendar jo je zgodnja
mladost zelo kmalu gnala v svet. V Mengšu je pri
Zverovih kaj kmalu postala varuška domačim otrokom.
Tako je Cecilija oziroma za nas Cilka prvič prišla v naše
kraje. S 16 leti je svojo prvo in edino zaposlitev našla
v podjetju Lek, kjer si je kruh služila najprej z delom v
pakirnici, zadnjih 18 let pred upokojitvijo je svoje delo
opravljala v enem izmed mnogih laboratorijev v Leku na
lokaciji Mengeš.

Mengeš je Cilki usodo krojil tudi na zasebnem področju.
V letu 1958 je na veselici spoznala Toneta, se z njim leta
1959 poročila in si svoj dom ustvarila v Zgornjih Jaršah. V
zakonu se jima je rodil sin. Skozi leta sta postala ponosna
ata in mama trem vnukom in enemu pravnuku.

Cilka je svojo gasilsko pot začela v letu 1993 z včlanitvijo v
Prostovoljno gasilsko društvo Jarše - Rodica. Pridružila se
je ekipi starejših gasilk. V vseh letih je bila s svojo ekipo
večkratna udeleženka občinskih, regijskih in državnih
gasilskih tekmovanj. Rezultati glede na voljo in vložen
trud niso nikoli izostali.

Družabni dogodki niso minili brez njene pomoči v
kuhinji. Njena pozitivna in smeh so bile njen zaščitni znak.
Zнала je podpirati mlade in jih spodbujati k dobremu delu
v društvu. Vsaka spodbuda je vedno pomenila dobro delo
in zagon za naprej.

Za svoje delo v Prostovoljnem gasilskem društvu Jarše
- Rodica je prejela značko za dolgoletno delo za 20 let,
postala je prejemnica priznanja gasilske zveze III. stopnje
in v letu 2016 priznanja gasilske zveze II. stopnje.

Kar nekaj staršev je Cilki svoje otroke zaupalo v varstvo v
prvih letih svojega življenja. Cilka jim je nudila vse. Vse
tisto, kar so potrebovali na svoji poti odrasčanja.

Svoj mir in veselje je našla tudi v hribih in gorah. Petkrat
se je povzpela na našo najvišjo goro Triglav, z možem
Tonetom sta osvojila tritisočak Großer Hafner oziroma
Hafnerjev vrh v bližnji Avstriji.

Gore pa niso bile njena edina strast. Veliko časa je prebila
na svojem vrtu. Tako kot je vzgajala otroke, je znala
vzgajati rastline in pridelke.

Za Cilko v našem društvu ostaja praznina, ki jo je težko
nadomestiti. Njena pozitivna nam je in bo dala vedno
vedeti, da delamo dobro ter vodimo gasilsko društvo po
zadržani poti.

Cilka je v našem društvu pustila del svojega življenja,
del, ki se imenuje Prostovoljno gasilsko društvo Jarše -
Rodica.

Na koncu: vsem domačim in svojem na tem mestu v
imenu društva izrekam globoko sožalje.

Cilka, hvala in zadnji gasilski pozdrav: Na pomoč!

PGD JARŠE - RODICA
ROBERT KOŠČAK

SPREJEM OBJAV Zaradi trenutne epidemiološke situacije objave zahval in v spomin sprejemamo pisno v nabiralnik pri vходу z zadnje strani oziroma po e-pošti: slamnik@kd-domzale.si. Osebna oddaja je možna le po predhodnem dogovoru. Spremljajte obvestila Kulturnega doma Franca Bernika Domžale in spletno stran www.kd-domzale.si

OBJAVE

V SPOMIN

Cilka Ručigaj

Enajstega januarja 2021 smo se na mengeškem pokopališču poslovili od Cilke Ručigaj, ustanovne članice TD Jarše - Rodica.

Njena življenjska pot ni bila vedno posuta z rožicami, med njimi je bilo trnje, ki je njeno srce velikokrat ranilo. Pa kljub vsemu je bila nasmejana, v pomoč vsem društvom in cerkvi ter za zgled nam vsem.

Veliko je spominov na trenutke, ki smo jih preživeli skupaj, saj smo se mnogokrat nasmejali ob naših prireditvah, nešteto krat smo se veselili uspehov, a so bila tudi razočaranja.

Toda spoštovana Cilka, zaradi tvojega natančnega in vestnega dela je bilo tvoje življenje bogato in imela si veliko srce za vsakogar.

Življenje sestavlja tisto, kar iz njega naredimo.

Upamo in verjamemo, da je tvoja duša že našla večni mir in pokoj pri Bogu. Mi pa ti obljublamo, da bomo tvoje delo nadaljevali in ohranjali lep spomin nate.

Vsem domačim v imenu društva izrekamo iskreno sožalje.

TD JARŠE - RODICA

OBČINA DOMŽALE

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA SOFINANCIRANJE ČEBELARSKO DEJAVNOSTI V OBČINI DOMŽALE V LETU 2021

VObčini Domžale na svoji spletni strani www.domzale.si v zavihku »Objave/javni razpisi naročila, objave/aktualni« objavlja **Javni razpis za sofinanciranje čebelarstva dejavnosti v občini Domžale v letu 2021.**

Rok za prijavo na javni razpis teče od dneva objave tega obvestila do **17. februarja 2021.**

Številka: 6711-1/2021

Datum: 28. 1. 2021

OBČINA DOMŽALE

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA SOFINANCIRANJE DEJAVNOSTI TURISTIČNIH DRUŠTEV IN DRUGIH DRUŠTEV, KI SE UKVARJAJO S POSPEŠEVANJEM RAZVOJA TURIZMA NA OBMOČJU OBČINE DOMŽALE V LETU 2021

Občina Domžale na svoji spletni strani www.domzale.si v zavihku »Objave/javni razpisi naročila, objave/aktualni« objavlja **Javni razpis za sofinanciranje dejavnosti turističnih društev in drugih društev, ki se ukvarjajo s pospeševanjem razvoja turizma na območju Občine Domžale v letu 2021.**

Rok za prijavo na javni razpis teče od dneva objave tega obvestila do **10. februarja 2021.**

Številka: 3220-1/2021

Datum: 28. 1. 2021

OBČINA DOMŽALE

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA POSOJILA S SUBVENCIONIRANO OBRETNOSTNO MERO ZA SPODBUJANJE PODJETNIŠTVA V OBČINI DOMŽALE ZA LETO 2021

Občina Domžale na svoji spletni strani www.domzale.si v zavihku »Objave/javni razpisi naročila, objave/aktualni« objavlja **Javni razpis za posojila s subvencionirano obretno mero za spodbujanje podjetništva v občini Domžale za leto 2021.**

Rok za prijavo na javni razpis teče od dneva objave tega obvestila do **15. oktobra 2021.**

Številka: 3130-1/2021

Datum: 28. 1. 2021

OBČINA DOMŽALE

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV UPOKOJENSKIH IN PODOBNIH DRUŠTEV V LETU 2021

Občina Domžale na svoji spletni strani www.domzale.si v zavihku »Objave/javni razpisi, naročila, objave/aktualni« objavlja **Javni razpis za sofinanciranje programov upokojenskih in podobnih društev v letu 2021.**

Rok za prijavo na javni razpis je možen do **22. februarja 2021.**

Številka: 122-1/2021

Datum: 28. 1. 2021

OBČINA DOMŽALE

ŽUPAN TONI DRAGAR

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV DRUŽBENO-SOCIALNIH IN SOCIALNO-HUMANITARNIH DRUŠTEV OZIROMA ORGANIZACIJ V LETU 2021

Vso zainteresirano javnost obveščamo, da Občina Domžale na svoji spletni strani www.domzale.si v zavihku »Objave/javni razpisi, naročila, objave/aktualni« objavlja **Javni razpis za sofinanciranje programov družbeno-socialnih in socialno-humanitarnih društev oziroma organizacij v letu 2021.**

Rok za prijavo je možen do 22. februarja 2021.

Številka: 122-2/2021

Datum: 28. 1. 2021

OBČINA DOMŽALE

ŽUPAN TONI DRAGAR

OBČINA DOMŽALE

POMAGA DOMŽALSKIM PODJETNIKOM Z BREZOBRETNIMI POSOJILI (6M EURIBOR + 0)

Občina Domžale v času po epidemiji covid-19 v sodelovanju z Gorenjsko banko, d. d., Kranj, razpisuje posojila s subvencionirano obretno mero za mikro in mala podjetja ter samostojne podjetnike. Razpisana skupna vsota posojil znaša do 1,5 milijona evrov sredstev z ročnostjo do 8 let.

Podjetniki lahko zaprosijo posojilo za:

- stroške nakupa, opremljanja in urejanja zemljišč ter pridobivanja projektne dokumentacije za gradnjo poslovnih prostorov,
- stroške prenove, gradnje ali nakupa poslovnih prostorov,
- stroške nakupa novih strojev in opreme,
- stroške izdelave projektne in investicijske dokumentacije.

Podjetniki morajo zagotoviti vsaj 25 % lastnih sredstev predračunske vrednosti investicije brez DDV. Lokacija naložbe mora biti na območju Občine Domžale.

Vse ostale podrobnosti lahko preberete na spletni strani Občine Domžale <http://www.domzale.si/>, pod rubriko: »Objave/javni razpisi, naročila, objave/aktualni«, dodatne informacije lahko dobite na telefonski številki **01 721 42 51** ali **01 722 01 00.**

OBČINA DOMŽALE

ODDELEK ZA FINANCE IN GOSPODARSTVO

MALI OGLASI

Brezplačen odvoz vseh kovinskih predmetov, pralnih strojev, odsluženih koles, plinskih jeklenk in akumulatorjev.
t: 040 780 078

Prodajam suha borova drva.
t: 041 590 067

Zaradi trenutne epidemiološke situacije objave sprejemamo pisno v nabiralnik pri vходу z zadnje strani oziroma po e-pošti: slamnik@kd-domzale.si. Oseba oddaja je možna le po predhodnem dogovoru. Spremljajte obvestila Kulturnega doma Franca Bernika Domžale in spletno stran www.kd-domzale.si

SIMAX

Domžale Masljeva 11, 1230 Domžale Kamnik Ljubljanska c. 21A (Duplica)
tel. 01 724 16 56 tel. 01 831 17 96

PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA: www.simax-slo.com

AVTODELI - AVTOMEHANIKA - VULKANIZERSTVO

Vpis v vrtec za šolsko leto 2021/2022

VRTEC DOMINIK SAVIO

Vabilo k vpisu

Starše, ki bi v šolskem letu 2021/22 želeli svojega otroka vpisati v Vrtec Dominik Savio Karitas Domžale vabimo k vpisu **od 1. do 20. februarja 2021.** Vlogo za sprejem otroka v vrtec oddate na predpisanem obrazcu, ki ga dobite v vrtcu ali na spletni strani vrtca.

Vlogo lahko oddate priporočeno po pošti na naslov: **Vrtec Dominik Savio Karitas Domžale, Krakovska 18 b, 1230 Domžale.**

Rok za oddajo vlog je 20. 2. 2021.

ŽIVA KOLOŠA, RAVNATELJICA

JAVNI VZGOJNOVARSTVENI ZAVOD VRTEC URŠA IN JAVNI VZGOJNOVARSTVENI ZAVOD VRTEC DOMŽALE

objavljata na podlagi 20. člena Zakona o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09-ZIUZGK, 36/10, 62/10-ZUPJS, 94/10-ZIU, 40/12-ZUJF, 14/15-ZUUJFO in 55/17) in 2. člena Odloka o pogojih in kriterijih ter postopku sprejema otrok v vrtec (Uradni vestnik Občine Domžale, št. 3/11-uradno prečiščeno besedilo, 12/12, 10/13, v nadaljevanju Odlok)

SKUPNI JAVNI VPIS NOVINECV V JVVZ VRTEC URŠA IN JVVZ VRTEC DOMŽALE ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022

1. Predmet skupnega javnega vpisa je vpis novincev v Javni vzgojno varstveni zavod Vrtec Urša in Javni vzgojno varstveni zavod Vrtec Domžale (v nadaljevanju: vrtec) za šolsko leto 2021/2022 s sprejemom **na dan 1. 9. 2021.** Predvideno število prostih mest je objavljeno na spletnih straneh Vrtca Urša in Vrtca Domžale.

2. Starši oziroma skrbniki otroka (v nadaljevanju: starši) oddajo vlogo za sprejem otroka v vrtec na predpisanem obrazcu. Obrazec Vloga za sprejem otroka v vrtec dobijo starši na spletnih straneh vrtca.

Vloga mora biti izpolnjena pravilno in v celoti ter podpisana s strani vlagatelja.

Vloge morajo biti oddane priporočeno po pošti na naslov: Vrtec Urša, Murnova ulica 14, 1230 Domžale ali Vrtec Domžale, Ljubljanska cesta 70, 1230 Domžale.

Vloge so lahko oddane tudi na e-naslov vpis@vrtec-urša.si ali na e-naslov vpis@vrtec-domzale.si, **obvezno v obliki PDF.**

Ne glede na število oddanih vlog v vrtec za šolsko leto 2021/2022 se šteje, da so starši oddali eno vlogo.

3. Rok za oddajo vlog je 15. februar 2021.

V primeru vprašanj v zvezi z vpisom ali izpolnjevanjem vloge bomo v času javnega vpisa dosegljivi:

Vsak delovni dan **od 28. januarja do vključno 15. februarja 2021 od 8.00 do 12.00** in **od 13.00 do 15.00.**

– V Vrtcu Urša – na telefonski številki 01 729 86 16

– V Vrtcu Domžale – na telefonski številki 01 724 82 94

4. V času javnega vpisa lahko starši že vključenih otrok zaprosijo za premestitev iz enega javnega vrtca v drugega v okviru občine Domžale oziroma iz enote v enoto v okviru posameznega vrtca. O premestitvah odloča Komisija za sprejem otrok v vrtec. Vloga za premestitev bo dostopna na spletnih straneh obeh vrtcev.

5. Komisija za sprejem otrok v vrtec pri odločitvi o sprejemu otroka v vrtec upošteva pogoje in kriterije Odloka. Vrtec pošlje staršem v roku 8 dni po seji komisije obvestilo z izpisom podatkov s seznama sprejetih otrok ali čakalnega seznama za njihovega otroka z navadno pošto pošiljko in podatke objavi na spletnih straneh vrtca ter po potrebi ali na željo staršev pošlje po elektronski pošti.

Ko je v vrtcu odločeno o vseh ugovorih staršev zoper obvestilo o prednostnem vrstnem redu otrok, vrtec staršem otrok, ki so sprejeti v vrtec, pošlje poziv k sklenitvi pogodbe z vrtcem. Če starši odklonijo sprejem otroka oziroma ne podpišejo pogodbe v roku 15 dni od vročitve poziva, vrtec pozove k sklenitvi pogodbe starše naslednjega otroka po vrstnem redu s čakalnega seznama.

6. O rezultatih javnega vpisa in premestitvah bo odločeno najpozneje do 30. aprila 2021.

MARTINA PANČUR, RAVNATELJICA VRTCA URŠA
JANA JULIJANA PIRMAN, RAVNATELJICA VRTCA DOMŽALE

Vpis v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 2021/2022

Spoštovani starši!

VPIS V PRVI RAZRED BO POTEKAL V FEBRUARJU 2021

Vpisujejo se vsi otroci, ki bodo v tem koledarskem letu dopolnili 6 let.

Starši boste vse informacije prejeli po pošti.

VODJA AKTIVA V ŠOLSLEM LETU 2020/2021
MAG. NIKA CERAR, UNIV. DIPL. PSIH.

OSNOVNA ŠOLA VENCLJA PERKA

Ljubljanska 58 a, 1230 Domžale
T: (01) 729 83 00
@: os.vp-domzale@guest.arnes.si

Dragi starši in otroci, vljudno vabljeni na

VPIS OTROK V 1. RAZRED ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022

Vpisujemo otroke, rojene v letu 2015.

Letos bo potekal **vpis na daljavo**:
Starši na dom prejmete **obrazce** za vpis.

V času vpisa smo dosegljivi po telefonu:
01 729 83 07 (šolska pedagoginja)
01 729 83 08 (šolska psihologinja)

Pokličete nas lahko v času vpisa na daljavo v:
– v **torek, 9. februarja 2021**, dopoldne med 8. in 12. uro, popoldne med 15. in 18. uro
– v **sredo, 10. februarja 2021**, dopoldne med 8. in 12. uro.

Vpis bo potekal v projekcijski dvorani šole.

Starši ste po zakonu dolžni vpisati otroka v svojem šolskem okolišu.

Šolski okoliš: Aškerčeva ulica, Brejčeva ulica, Brezova ulica, Cankarjeva ulica, Hrastova ulica, Javorjeva ulica, Jesenova ulica, Kajuhova ulica, Karlovškova ulica, Kasalova cesta, Kersnikova cesta, Kolodvorska cesta, Kosovelova ulica, Krakovska cesta, Krožna ulica, Ljubljanska cesta do številke 72, 72a, številke 74, 76, 76a, 78, 80, 80a ter od št. 82 do vključno številke 95, Mačkovi, Masljeva cesta, Masarykova ulica 1-4, 8, 9,11-17, 24-26, Na Zavrteh, Nova ulica, Obrtniška ulica, Partizanska ulica, Poljska pot, Pot na Pridavko, Prečna ulica, Prešernova cesta, Radio cesta, Roška ulica, Ravnikarjeva ulica, Savska cesta, Slomškova ulica, Stobovska cesta, Stranska ulica, Študljanska cesta, Tabor, Taborska cesta, Trubarjeva ulica, Trzinska ulica, Ulica Antona Skoka, Ulica Simona Jenka, Ulica Urha Stenovca, Usnjarska ulica, Varškova ulica, Vodnikova ulica, Vodovodna cesta, Železniška cesta, Depala vas.

Na šolski spletni strani (<https://www.os-vperka.si/>) si lahko ogledate informacije o šoli, postopku vpisa in postopku odloga šolanja.

OBVESTILO

Spoštovani obiskovalci terapij,

obveščamo vas, da društvo do nadaljnjega nima skupin zaradi covid-19 situacije. Društvo vam je trenutno na voljo tudi na številki: **031 643 782** (predsednik društva, Zlatko Jajčanin).

Kmalu na svidenje.

DRUŠTVO ZA MENTALNO ZDRAVJE

PISMA BRALCEV

Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenačinjenih prispevkov, v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon. Prispevki za rubriko Pisma bralcev morajo biti opremljeni s polnim imenom in naslovom odgovorne fizične osebe (tudi v primeru institucij, organizacij, strank, društev ipd.) ter kontakt, na katerem je mogoče preveriti avtentičnost avtorja.

Ob postavitvi spominskega obeležja Aciju Bertonciju

Ugledni slovenski skladatelj, glasbeni kritik in pedagog Pavel Mihelčič je svoj prispevek v zborniku o Aciju Bertonciju (izdal Kulturni dom Franca Bernika Domžale) končal z naslednjo mislijo: »/.../ Pa poskusimo pomisliti, ali ne bi bilo zgledno, lepo, častno, če bi domžalskemu pianistu, ki je zdramil pol nekdanje Jugoslavije in skoraj vso Slovenijo, naredili, ko bo od njegove smrti minilo poldrugo desetletje ...? Jaz bi – če bi imel to možnost, jaz bi za vse, kar je v svojem življenju storil v dobro slovenske poustvarjalne in ustvarjalne umetnosti – Bertonciju postavil spomenik: klavir in ob njem Acij Bertoncij! Vojskovodje sedijo na konju, pianist naj bi sedel za klavirjem. Vsaj enkrat bi nekaj plemenitega napravili za slovensko glasbeno umetnost, za zmeraj bi vedeli, kdo je bil Acij Bertoncij!«

S to mislijo, v kateri vidim Acija Bertoncija v vsej širini njegove svetovljanskosti, subtilnosti in eruptivnosti in ob kateri slišim njegovo mojstrsko slogovno jedrnatost in tehnično ter stilno dovrše-

no igranje, njegov pianistični temperament, prefinjen in kultiviran zvok, ter zavedajoč se njegovih zaslug za razvoj sodobnih klavirskih del slovenskih skladateljev in priljubljenega pedagoga ... (vse te pridevnike in presežke sem povzel iz številnih ocen, ki so zapisane v zborniku Acij Bertoncij – apostol slovenske klavirske in komorne glasbe 20. stoletja) sem tudi sprejel imenovanje za predsednika Komisije za postavitev obeležja Aciju Bertonciju, ki jo je imenoval župan Občine Domžale Toni Dragar maja 2019. S to informacijo tudi dopolnujem zapis Cvete Zalokar v Slamniku Spominsko obeležje Aciju Bertonciju, velikemu pianistu (24. december 2020, stran 12). Ker v občini Domžale doslej nismo imeli izkušenj s postavitvijo spominskih obeležij posameznikom, smo v štirih sejah v letu 2019 skušali doreči dileme okoli umestitve spominskega obeležja v prostor (ob umanjkanju občinske strategije) kakor tudi širine pristopa k javnemu razpisu in oblikovanju razpisnih pogojev. Prav v tem pa so se moji pogledi na postavitev obeležja razlikovali od mnenja vseh ostalih članov, ki pa jih kot predsednik ne bi mogel zagovarjati, zato sem iz komisije kot predsednik in član 3. oktobra 2019 izstopil.

Pozdravljam pa zamisel, da tudi v naši občini poskrbimo za ohranjanje spomina na pomembne osebnosti ali dogodke z javnimi spomeniki, ki naj bodo umetniška dela, ter postanejo in ostanejo del našega javnega prostora. Ob tem pa si je treba razjasniti, ali postavljamo prioriteto obeležje in ga postavimo tako rekoč kamorkoli (strategije pač nimamo), ali pa želimo prioriteto obogatiti določen javni prostor tudi s spominskim obeležjem. Ob vsem tem pa imejmo v mislih vedno tudi ustrezne arhitekturne in urbanistične rešitve in poskušajmo videti širše in globlje ter smelo prek ozkih (občinskih in osebnostnih) meja. Vsaka dobro premišljena rešitev namreč predstavlja kamenček v mozaiku duše našega mesta, ki jo gradimo občani.

In ob vsem tem še to: upam, da ne bomo prepozni pri reševanju nadvse pomembnih prostorskih zadreg našega kulturnega centra, ne le zaradi javnega zavoda kot institucije, temveč zaradi občanov, ki bomo kulturno ponudbo v Domžalah v kratkem še kako zelo nujno potrebovali, da ne bomo podlegli populistični ponudbi. Morda je še čas.

MILAN MARINIČ

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD LJUBLJANA ODDELEK ZA KMETIJSKO SVETOVANJE IZPOSTAVA DOMŽALE

Pavšalno nadomestilo

Imetnike dovoljenj pavšalnega nadomestila (8 %) pri prodaji svojih pridelkov zavezancem za DDV obveščamo, da je rok za oddajo obračuna za leto 2020 **do 31. 1. 2021**. Če tega še niste storili, ukrepajte **takoj** (bolje kakšen dan zamude, kot da obračun sploh ni oddan, saj boste v slednjem primeru dobili globo in prekinitev dovoljenja). V obrazec »Obračun pavšalnega nadomestila« se vpišejo vsi zneski obračunanega pavšala za posamezne kuppe vaših pridelkov (mleko, živali, les ...) v preteklem letu. **Obrazec morate oddati tudi, če prodaje niste imeli**. Obvezna je elektronska oddaja v sistemu eDavki. Vse, ki ste za to pooblastili zaposlene na naši Izpostavi, to lahko storite pri nas v času uradnih ur.

Prenos plačilnih pravic

V skladu s spremembo Uredbe, bo prenos plačilnih pravic (PP) za letošnje leto mogoč le **do 28. 2. 2021**. Zato vam svetujemo, da že zdaj razmislite o površinah, ki jih boste v 2021 obdelovali in to uredite na Upravni enoti v Domžalah (tel. 01 722 01 00). Le tako boste lahko vedeli koliko PP je smiselno prenesti. **Pozor** – prenos PP je v tem roku obvezen tudi za tiste, ki boste v letošnjem letu spremenili nosilca kmetijskega gospodarstva. V tem primeru morate narediti spremembo nosilca že v februarju (Upravna enota Domžale). Če bi prišlo do spremembe nosilca naknadno, ne boste dobili izplačanih plačilnih pravic v okviru Zbirne vloge 2021 – izjema bo le sprememba nosilca zaradi višje sile (smrt, bolezen).

Prenos plačilnih pravic (zakup ali prodaja) je možen le elektronsko v pisarnah KSS v času uradnih ur ali po predhodnem dogovoru.

Povrnitev trošarine za 2020

Povrnitev trošarine za goriva, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, poteka pod enakimi izhodišči kot za pretekla leta. Vrača se 30 odstotkov zneska povprečne trošarine za dizelsko gorivo za leto 2020. Obrazec je enak kot preteklo leto. Rok za oddajo vloge je tudi letos **do 30. 6. 2021**. Upravičenci do vračila dela trošarine za leto 2020 so uporabniki, ki imajo na dan 30. junij 2020 v RS v uporabi toliko gozda in kmetijskih zemljišč po posameznih vrstah dejanske rabe (GERK), da skupna normativna poraba znaša vsaj 540 litrov oziroma vsaj 150 litrov za gozd. Če je lastnikov gozda več, izpolnijo vlagatelj pooblastilo, ki je del zahtevka (2. stran obrazca). Normativna poraba znaša za travnike, njive, travniški sadovnjak 200 l/ha, intenzivni sadovnjak 420 l/ha in za gozd 15 l/ha. Tudi letos velja, da računov, ki so osnova za izpolnitev zahtevka, ni treba pošiljati z izpolnjenim obrazcem, ampak jih morate hraniti doma (10 let).

Izpolnjen obrazec **TRO-A** – dobite ga na spletnih straneh finančne uprave www.fu.gov.si ali v lokalni KSS – pošljite na naslov: Finančni urad Ljubljana, Oddelek za trošarine, Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana. Za izpolnjevanje zahtevka se lahko obrnete tudi na nas.

Zbirna vloga 2021

Redni rok za oddajo zahtevkov zbirne vloge (t. i. subvencije) za ukrepe kmetijske politike je **od 24. 2. 2021 do 6. 5. 2021**. **Prijave za vnos zbirnih vlog začnemo zbirati od 22. 2. 2021 dalje**. Vse nadaljnje podrobnejše informacije glede vlog sledijo v naslednji številki.

Praktični prikaz rezi sadnega drevja

V **februarju** ali **marcu** bomo organizirali praktičen prikaz rezi sadnega drevja. Glede na aktualne razmere bomo skladno z omejitvenimi ukrepi prikaz izvedli prek spletnega webinarja, če bo mogoče, pa bo prikaz izveden na določeni lokaciji. Zato vse zainteresirane **vabimo, da se prijavite** na enega izmed zgoraj navedenih kontaktov, saj vas bomo na podlagi teh prijav obvestili o nadaljnjem poteku dogodka.

KONTAKT:

Oddelek za kmetijsko svetovanje, Izpostava Domžale
Vir, Šaranovičeva cesta 21 a
1230 Domžale
www.lj.kgzs.si
Uradne ure:
ponedeljek in sredo: 8.00–11.00
ostalo po dogovoru
Telefon:
01 724 18 45, 01 724 48 55
E-naslovi:
petra.burja@lj.kgzs.si
lucija.susnik@lj.kgzs.si
pavla.pirnat@lj.kgzs.si
matjaz.malezic@lj.kgzs.si

PETRA BURJA IN PAVLA PIRNAT
TERENSKI KMETIJSKI SVETOVALKI

OBČINA **DOMŽALE**
prostor zadovoljnih ljudi

AKTUALNO | NAGRADNA KRIŽANKA

KOLUMNA • VZGOJA BRALCEV

NINA MAV HROVAT

VZGOJA IN POUČEVANJE OTROK – DRAMA ALI IZZIV?

V času 'ključnih 14 dni', če se pošalim, se starši soočamo z mnogo novimi izzivi.

Če ste poprej imeli otroke ves dan doma le konec tedna, v času dopustov in počitnic, se vam je morda svet postavil na glavo. Po glasnih zapisih na družabnih omrežjih se včasih zgrozim, kakšno breme staršem predstavlja lastni otroci. Kako je to mogoče?

Pustimo ob strani tiste egocentrične in razvijane starše, ki ne prenašajo svojih otrok, ker so sami nedorasli. Ne bom govorila o njih, saj je kolumna namenjena vzgoji bralcev in bralci so po raziskavah sodeč bolj empatični, se znajo zamotiti z branjem, potujejo v mislih in so uspešnejši, zato jih nemara manj prizadene taka kriza. Načeloma so tudi bolj kritični in ne podlegajo provokacijam in teorijam zarote. Seveda, to drži v teoriji, v praksi morda ne stoočstotno. Verjetno drži priredba reka: »Povej mi, kaj bereš in povem ti, kdo si.« Bralci lahkinih čtiv, literature, ki dodatno spodbujajo stereotipe in predsodke,

osladnosti in klišeje, imajo morda še več težav.

Vrnimo se k vzgoji otrok, k staršem, ki si želijo dobrih odnosov in stremijo k dobri vzgoji. Morda pričakujejo od sebe preveč. Verjamejo, da otrok potrebuje popolne starše in idealne okoliščine. V idealnih okoliščinah se strinjamo, da otroci hodijo v vrtec in šolo, zdaj pa ne. Tako so se zamajala tla pod nogami staršem, ki se zdaj bojijo, da bodo otroci prikrajšani za vse. Za predšolske otroke oziroma otroke do treh let, je čas, ko so s starši skupaj, nekaj najbolj dragocenega. In starši so zdaj v škripcih. Kako naj bodo popolni, saj včasih ne zmoro, otroci pa so sitni, jokajo, so naveličani ... Kam naj jih dajo? Idealnost se spremeni v nemoč in nezadovoljstvo. Otrok ne potrebuje popolnih staršev. Otrok potrebuje zrele starše. Starše, ki mu bodo nudili pomoč, ko jo potrebuje, ki bodo poznali otroka tako dobro, da bodo presodili, kdaj je čas, da mu pri-

“ Če smo se iz te koronske krize zares česa dobro naučili, je nezadovoljstvo in občutek krivice, ki jo občutimo tudi odrasli, če se pravila menjajo, ker ni jasnih argumentov, želje in potrebe pa se odlašajo za nedoločen čas. In kako se odzivamo? Kot otroci! Eni kričijo, drugi se kujajo, tretji kršijo pravila ...

skočijo na pomoč in ne opravljali nalog in obveznosti stvari namesto otrok. Starši, ki poznajo jok svojega otroka, ločijo med tem, kdaj nekaj potrebuje in kdaj skuša izsiliti nekaj, česar ne sme. Starši, ki otroka spodbujajo, ko dela nekaj prav

in se trudi. Vsakega posebej, če jih je v družini več, tudi če so dvojčki. Brez primerjanja in enačenja. Enakost ni pravičnost. Enakost tudi ni isto kot enakopravnost. Krivično je, ko se primerja in enači otroke, ki so med seboj različni, imajo različne želje in potrebe. Morda si prvi otrok želi kolo, drugi liziko, in je to z vidika starša grozno, zato obema kupi kolesi in liziki. Sta zdaj srečna oba? Da, prvi je vesel kolesa, drugi lizike. Starš pa doživi travmo ob pogledu na prazno denarnico. Ni potrebe, da je tako. Ne trudite se, da vsak otrok dobi enako stvar, da vedno vse delata hkrati ipd., sreča in zadovoljstvo izvirata iz pozornosti, ki jo otrokom namenite. Narobe je tudi, če si predstavljate, da mora biti mama zgolj ljubeča, oče pa postavljati meje. Oba morata postavljati meje in oba morata otrokom na svoj način sporočati, da so ljubljene. Ne z nakupi vsega, kar si otroci želijo, ampak s tem, da so opaženi, pohvaljeni ta-

krat, ko je potrebno, za trud in ne brez razloga, da jim postavite meje, da postavite jasna in smiselna navodila, ki veljajo in ste dober zgled. V pomoč si preberite knjigo o reševanju vzgojnih težav ali pa o osebnosti rasti in najprej zgradite pozitiven odnos do sebe. Ne iščite instant rešitev na spletu.

Če smo se iz te koronske krize zares česa dobro naučili, je nezadovoljstvo in občutek krivice, ki jo občutimo tudi odrasli, če se pravila menjajo, ker ni jasnih argumentov, želje in potrebe pa se odlašajo za nedoločen čas (za 'ključnih 14 dni na ključnih 14 dni'). In kako se odzivamo? Kot otroci! Eni kričijo, drugi se kujajo, tretji kršijo pravila ... Res škoda bi bilo, da se iz te krize ne bi ničesar naučili, pa čeprav le medsebojnega sožitja v družini. Morda je ta čas kot podarjen – naj ne bo zavržen in v škodo otrok. Če bi doma znali živeti skupaj, zdaj ne bi bilo tako težko. Samo življenje nas uči življenja. □

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

NAGRADNA KRIŽANKA 12

Nagrajenci, ki so pravilno rešili križanko v glasilu Slamnik št. 12-2020:

Olga Razpotnik iz Kresnic (nahrbtnik in rokovnik)

Vito Anžič iz Radomelj (odejica in rokovnik)

Rok Šuštar iz Domžal (majčka in rokovnik)

Nagrade podarja: Metal profil, d. o. o. Korenova cesta 11 1241 Kamnik

Rešitev križanke je: Z VAMI ŽE TRIDESET LET, METALPROFIL, DVORIŠČNA VRATA

NAGRADNA KRIŽANKA 1

Nagrajuje Kulturni dom Franca Bernika Domžale

Nagrade: Trikrat po dve vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale za sezono 2020/2021

Pravilno geslo križanke lahko pošljete do ponedeljka, 15. 2. 2021, na naslov: Uredništvo Slamnika, Ljubljanska c. 61, 1230 Domžale. Imena izzrebanih dobitnikov nagrad bodo objavljena v naslednji številki.

NAGRADNA KRIŽANKA

1

Kulturni dom Franca Bernika, p. p. 2 1230 Domžale

AVTOR: GREGA RIHTAR	PTICA UJEDA, SRSEJAR	VROČI VODNI HLAPI	INTERESIRANKA	GRŠKA BOGINJA NESREČE	AZLJSKA DIVJA KOZA	RASTLINA Z ELIPSASTIMI, SULICAŠTIMI LISTI IN RAZNOBARVNIMI CVETI	DRŽAVA V JUŽNI AFRIKI	KARAMBOL	ZASTAREL IZRAZ ZA ZGORNJI DEL KLEPALNIKA	ITALIJANSKI IGRALEC (FRANCO)	ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)	NAŠ IGRALEC (BERT)	JEZERO NA MEJI MED KANADO IN ZDA	MERA ZA RITEM
ZDRAVILO IZ OPLJA						PRITOK DONAVE V ROMUNJIŠIVALNO SREDSTVO			IZRAELSKI PARLAMENT					
PRISTANIŠKO MESTO V SEVERNI ŠPANJI									PREŠERNOVA BALADA JAMICA, VDOLBINA, ODPRTINA					
BOLNIK Z ARTERIOSKLEROZO														
ŠKOTSKI POMOŠČAK IN POLARNI RAZISKOVALEK KANADE (JOHN)				DAVEK NA ŽITNINO V STARI TURČIJI	TLA ODMEV			VULKAN NA OTOKU MINDANAU ČLAN AKADEMJE			GIBANJE PO ZRAKU NEM. PISATELJICA RINSER			
	VODNO VOZILO	NEBESA REKA V SEVEROVZHODNI ITALIJI				ODISEJEV OTOK MORSKA ŽIVAL S KLEŠČAMI				LANTAN			NEKANDJA RADJISKA NAPOVEDOVALKA KOROSEC	
GESLO										TLESK				
GLAVNO MESTO ZAMBIJE							GRMIČASTA RASTLINA Z RDEČIMI CVETI	AMERIŠKI LEGVAN EMMA THOMPSON				ALKA VUJICA NAMESTNIK OPATA		
PRIPADNIK OBROV					MEHKI APNENEK ZA PISANJE									
AMERIŠKI IGRALEC DIESEL				ERIKA VOUK	ORNA ZEMLJA, ORNICA	FIGURA PRI ČETVORKI REKA MED BIH IN HRVAŠKO				PRITOK RONE V FRANCJI STAROJUB. KRALJ				STAROGRŠKI LJUDSKI PESNIK IN PEVEC
BOLEZEN ZLATENICA								AMERIŠKI IGRALEC WAHLBERG					HUMORISTKA PUTRIH	
VODNA RASTLINA, JEZERNICA								JAPONSKI GOLFIŠT AOKI					VPREŽNI DROG VOZA	
OSEBNI ZAIEMEK				MESTO NA PAPI NOVI GVINEJI				NEMŠKI FILOZOF (IMMANUEL)					UREJNOST	

POMOČ: AŠAR-davek na žitnino v stari Turčiji, ESPRI-duhovitost, IKTERUS-bolezen zlatenica, LAKUNA-jamica, vdolbina, odprtina, LENORA-Prešernova balada, LUISE-nemška pisateljica Rinsler, RUBIKON-reka v severovzhodni Italiji